

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”

Cu titlu de manuscris

C.Z.U: 378.091:811'25(043.3)

GOLUBOVSKI Oxana

**TEHNOLOGIA FORMĂRII COMPETENȚELOR DE TRADUCERE
LA STUDENȚII-TRADUCĂTORI**

Specialitatea: 533. 01 – Pedagogie universitară

Teză de doctor în științe pedagogice

Coordonator științific:

Babîră Eugenia,

doctor în filologie,

conferențiar universitar

Autoare:

Golubovski Oxana

Chișinău, 2020

© Golubovschi Oxana, 2020

CUPRINS

ADNOTARE (română, rusă, engleză)	5
INTRODUCERE	11
1. REPERE TEORETICE LINGVISTICE ȘI PSIHOPEDAGOGICE ALE COMPETENȚELOR DE TRADUCERE	20
1.1. Precizări conceptuale privind traducerea ca proces de transferare a conținutului de idei	20
1.2. Evoluția termenului <i>competența de traducere</i>	33
1.3. Concluzii la Capitolul 1	52
2. CADRUL TEHNOLOGIC AL FORMĂRII COMPETENȚELOR DE TRADUCERE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR	53
2.1. Abordări metodologice ale dezvoltării competențelor de traducere	54
2.2. Tehnologia de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar	69
2.3. Concluzii la Capitolul 2	98
3. ARGUMENTE EXPERIMENTALE PRIVIND EFICIENȚA TEHNOLOGIEI DE FORMARE A COMPETENȚELOR DE TRADUCERE LA STUDENȚII- TRADUCĂTORI	99
3.1. Opinii ale cadrelor didactice universitare privind formarea competențelor de traducere	99
3.2. Caracteristici și niveluri de formare a competențelor de traducere ale studenților- traducători.....	106
3.3. Valori profesionale ale traducătorilor obținute experimental prin implementarea Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar	122
3.4. Concluzii la Capitolul 3	151
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	153
BIBLIOGRAFIE	157
ANEXE	
Anexa 1. Glosar de termeni.....	173
Anexa 2. Planul de studii 22. Științe Umanistice 223.1 (04) Limbi Moderne (Limba engleză).....	177
Anexa 3. Curriculum disciplinar universitar „Traducerea scrisă literar-publicistică”.....	185
Anexa 4. Curriculum disciplinar universitar „Traducerea scrisă specializată”.....	189

Anexa 5. Traducerea scrisă specializată. Suport de curs.....	193
Anexa 6. Traducerea scrisă literar-publicistică. Suport de curs	194
Anexa 7. Chestionar pentru cadrele didactice universitare (mostrele răspunsurilor CDU)....	195
Anexa 8. Ancheta pentru studenți privind activitățile de învățare a traducerii (studiu diagnostic) (mostrele răspunsurilor studenților)	199
Anexa 9. Testul de evaluare a nivelului de formare a competențelor de traducere (constatare) (mostrele răspunsurilor studenților).....	204
Anexa 10. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a valorilor competențelor de traducere	213
Anexa 11. Testul de evaluare a formării competențelor de traducere (validare) (mostrele răspunsurilor studenților)	214
Anexa 12. Date experimentale ale eșantionului cercetării (validare/constatare)	224
Anexa 13. Sistemul de activități didactice universitare (etapa a II-a și a III-a a Tehnologiei de formare a competențelor de traducere).....	229
Anexa 14. Culegere de texte și exerciții pentru formarea competențelor de traducere	235
Anexa 15. Probă de evaluare a competențelor de traducere.....	243
Anexa 16. Model de evaluare curentă a competențelor de traducere	246
Anexa 17. Sarcini de evaluare a competențelor de traducere	248
Anexa 18. Date experimentale comparate privind nivelul de formare ale valorilor competențelor de traducere ale studenților (GE, constatare-validare).....	254
DECLARAȚIE PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII.....	255
CV-ul autoarei.....	256

ADNOTARE

Golubovschi Oxana

Tehnologia formării competențelor de traducere la studenții-traducători

Teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, 2020

Structura tezei: Introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 197 surse, adnotare (română, rusă, engleză), 156 pag. text de bază, 20 tabele, 20 figuri, 18 anexe.

Publicații la tema tezei: 25 de lucrări științifice.

Concepte-cheie: competențe de traducere (CT): competența strategică (CS), competența comunicativă (CC), competența instrumental-profesională (CIP) și competența socioculturală (CSC), Tehnologia de formare a competențelor de traducere (TFCT), valori profesionale ale competențelor de traducere (VPCT), traducerea scrisă specializată.

Domeniul de studiu: Pedagogie universitară.

Scopul cercetării constă în elaborarea și validarea experimentală a *Tehnologiei de formare a competențelor de traducere a studenților-traducători în context universitar*.

Obiectivele investigației: stabilirea și identificarea reperelor teoretice în lingvistică, traductologie și psihopedagogie privind traducerea ca strategie de formare profesională a traducătorilor; analiza evoluției și dezvoltarea semnificației termenului competență de traducere din perspectiva pregătirii profesionale a studenților-traducători; descrierea abordărilor metodologice de formare a CT; determinarea nivelurilor de formare a CT ale studenților; elaborarea și validarea TFCT la studenți în context universitar; formularea concluziilor științifice și a unor sugestii metodologice privind dezvoltarea CT ale studenților-traducători în perioada formării profesionale inițiale.

Noutatea și originalitatea științifică este susținută prin: analiza traducerii ca proces de formare profesională; descrierea evoluției conceptului CT (limba engleză) și dezvoltarea semnificației termenului „competențe de traducere” într-o nouă accepție; identificarea CT relevante profesiei de traducător: CS, CC, CIP și CSC; elaborarea criteriilor de evaluare și a VPCT ale studenților: percepția selectivă, decodificarea, elaborarea strategiei de traducere, responsabilitatea, creativitatea, preocuparea profesională, valorizarea ideatică, colaborare, adaptare contextuală.

Rezultate științifice obținute ce au contribuit la soluționarea problemei importante în domeniu: stabilirea reperelor teoretice și praxiologice privind traducerea ca activitate de pregătire profesională și delimitarea unor competențe relevante profesiei de traducător: CS, CC, CIP și CSC; identificarea și descrierea nivelurilor de formare a CT ale studenților și prezentarea analitică a opiniilor cadrelor didactice universitare privind dificultățile în determinarea tehnologiilor didactice universitare de formare a competențelor de traducere la studenții-traducători; evidențierea valorilor profesionale (percepția selectivă, decodificarea, elaborarea strategiei de traducere, creativitatea, etica profesională, valorizarea ideatică, colaborare, adaptare contextuală), obținute experimental din implementarea TFCT la studenți în context universitar, care facilitează integrarea traducătorilor pe piața serviciilor educaționale.

Semnificația teoretică a cercetării este confirmată prin: identificarea și prezentarea descriptivă a reperelor teoretice de natură lingvistică și psihopedagogică privind traducerea ca strategie de formare profesională; elucidarea semnificațiilor termenului CT din perspectiva documentelor de politici în domeniul pregătirii profesionale a studenților-traducători; formularea concluziilor științifice privind formarea competențelor de traducere ale studenților.

Valoarea aplicativă a cercetării rezultă din: dezvoltarea didacticii universitare (limba engleză) prin: elucidarea descriptivă a celor mai reprezentative abordări metodologice ale formării competențelor de traducere identificate în literatura pedagogică; elaborarea și validarea TFCT la studenți; formularea unor concluzii științifice și sugestii metodologice privind dezvoltarea competențelor de traducere ale studenților-traducători în perioada formării profesionale inițiale.

Implementarea rezultatelor științifice ale cercetării a fost realizată prin mediatizarea elaborărilor teoretico-practice și experimentarea „*Tehnologiei de formare a competențelor de traducere la studenți în context universitar*” la Universitățile din Republica Moldova (UPSC, USARB) în anii 2014 – 2019.

АННОТАЦИЯ

Голубовски Оксана

Технология формирования переводческих компетенций у студентов-переводчиков
Диссертация на соискании учёной степени кандидата педагогических наук, Кишинев, 2020

Структура и объём диссертации: диссертация состоит из введения, трёх глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 197 источников и 18 приложений, аннотации, 20 таблиц, 20 рисунков, основной объём диссертации 156 страниц текста.

Публикации по теме диссертации: 25 научных работ.

Ключевые слова: переводческие компетенции (ПК): стратегическая компетенция (СК), коммуникативная компетенция (КК), инструментально-профессиональная компетенция (ИПК) и социокультурная компетенция (СКК), технология формирования переводческих компетенций у студентов (ТФПК), профессиональные ценности (ПЦ), специализированный письменный перевод .

Область исследования: вузовская педагогика.

Целью исследования является разработка и проверка экспериментальной *технологии формирования переводческих компетенций студентов*, будущих переводчиков, в университете.

Задачи исследования: установление и выявление теоретических ориентиров в лингвистике, переводоведении и психолого-педагогической практике, касающихся перевода как стратегии обучения; анализ эволюции и развития значения термина переводческая компетенция с точки зрения профессиональной подготовки студентов-переводчиков; описание методических подходов формирования ПК; определение уровней развития ПК студентов; разработка и проверка эффективности технологии обучения навыкам перевода в университетском контексте; формулирование научных выводов и методических предложений по формированию у студентов ПК.

Новизна и научная оригинальность диссертации поддерживаются: анализом перевода как процесса профессиональной подготовки; описанием эволюции концепции ПК (английский язык) и развитием значения термина «переводческая компетенция» в новом значении; определением компетенций, соответствующих профессии переводчика: СК, КК, ИПК и СКК; разработкой критериев оценки ПЦ ПК студентов: выборочное восприятие, декодирование, выбор стратегии перевода, ответственность, креативность, профессиональная заинтересованность, развитие идеи, сотрудничество, контекстная адаптация.

Получены научные результаты, которые способствовали решению важной проблемы в данной области: установление теоретических и практических ориентиров относительно перевода как профессиональной учебной деятельности и разграничение некоторых компетенций, имеющих отношение к профессии переводчика: СК, КК, ИПК и СКК; выявление и описание уровней формирования ПК студентов и аналитическое представление мнений преподавателей вузов о трудностях определения технологий преподавания в университете для обучения переводческим навыкам студентов; выделение профессиональных ценностей, полученных экспериментально в результате внедрения ТФПК в университетском контексте; что способствует дальнейшей профессиональной интеграции студентов-переводчиков.

Теоретическая значимость исследования подтверждается: выявлением и описательным изложением теоретических ориентиров лингвистического и психолого-педагогического характера в отношении перевода как стратегии профессиональной подготовки; раскрытием смысла термина «переводческие компетенции» с точки зрения программ и учебных планов в области профессиональной подготовки студентов-переводчиков; формулировкой научных выводов относительно формирования у студентов переводческих компетенций.

Практическая значимость исследования обусловлена: развитием университетской дидактики (английский язык) через: наглядное разъяснение наиболее представительных методологических подходов к формированию ПК, выявленных в педагогической литературе; разработкой и внедрением ТФПК; формулировкой научных выводов и предложений методологических рекомендаций относительно формирования ПК на начальном этапе профессиональной подготовки.

Внедрение научных результатов исследования было достигнуто путем распространения теоретико-практических разработок и внедрения *«Технологии обучения относительно формирования переводческих компетенций у студентов в университетском контексте»* в Кишинёвском государственном педагогическом университете имени Иона Крянгэ и в Бельцком государственном университете имени Алеко Руссо в 2014 - 2019 гг.

ANNOTATION

Golubovschi Oxana

Pedagogical methodology for developing students' translation competences

Doctoral thesis in pedagogical sciences, Chisinau, 2020

The structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, annotation, 197 bibliography sources, 20 tables and 20 figures, 18 appendixes and 156 pages of text.

Publications on the topic of the thesis: 25 scientific works.

Key-words: translation competences (TC), strategic competence (SC), communicative competence (CC), instrumental-professional competence (IPC) and socio-cultural competence (SCC), translation competences development methodology (TCDM), translation competence professional values (TCPV), specialized written translation.

The field of study: University Pedagogy.

The purpose of the doctoral research is to develop and validate the experimental *Translation competences development methodology* in the university context.

The objectives of the research include: establishing and identifying theoretical guidelines in linguistics, translation studies, psychological and pedagogical practice relating to translation as a teaching strategy; analysis of the evolution and development of the meaning of the term TC from the point of view of professional training of pre-service translators; description of methodological approaches to developing TC; determination of the levels of the development of students' TC; development and testing of the effectiveness of the TCDM in a university context; formulation of scientific conclusions and methodological recommendations on the formation of students' TC.

The novelty and scientific originality of the research are supported by the analysis of translation as a process of vocational training; a description of the evolution of the concept TC (English) and definition development of the term “translation competence” in a new sense; the identification of competences relevant to the profession of a translator: SC, CC, IPC and SCC; the development of the assessment criteria of students' TCPV such as: selective perception, decoding, using a translation strategy, responsibility, creativity, professional awareness, idea development, cooperation, contextual adaptation.

The scientific problem solved consists in finding the solution to an important problem in this area: the determination of theoretical and praxiological guidelines on translation as a professional educational activity and the delimitation of some competences related to the profession of a translator: SC, CC, IPC and SCC; the identification and description of the levels of formation of the students' TC and the analytical presentation of the opinions of university teachers on difficulties in determining the teaching methods to form the students' TC highlighting TCPV obtained experimentally as a result of the introduction of the TCDM in a university context, which contributes to the integration of translators on the job market.

The theoretical significance of the research consists in the identification and descriptive presentation of the theoretical guidelines of a linguistic and psycho-pedagogical nature in relation to translation as a vocational training strategy; disclosure of the meaning of the term “translation competence” from the perspective of educational documents in the field of vocational training of students translators; formulation of scientific conclusions regarding the formation of the students' TC.

The practical value of the research reflects the development of university didactics of the English language through: a visual explanation of the most representative methodological approaches to TC development identified in pedagogical literature; the development and implementation of the TCDM; the formulation of scientific conclusions and methodological recommendations regarding the formation of TC at the initial stage of training.

The implementation of the scientific research results was achieved through the dissemination of theoretical conclusions and practical applications as well as implementation of “*Translation competences development methodology in university context*” at SPU “Ion Creanga” from Chisinau and SU “Alecu Russo” from Balti (Moldova universities) in the period 2014 – 2019.

LISTA TABELELOR

Tabelul 1.1. Metode de traducere.....	27
Tabelul 1.2. Competențe de traducere în opinia autorilor în domeniul didacticii limbilor moderne.....	41
Tabelul 1.3. Aspecte ale competențelor de traducere	49
Tabelul 2.1. Strategii de formare a competențelor de traducere	84
Tabelul 3.1. Metodologia cercetării experimentale a CTLE	107
Tabelul 3.2. Raportul variabilelor cercetării cu sarcinile testului de evaluare a CTLE	112
Tabelul 3.3. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței strategice.....	113
Tabelul 3.4. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței comunicative	113
Tabelul 3.5. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței instrumental-profesionale	114
Tabelul 3.6. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței socioculturale	114
Tabelul 3.7. Nivelurile Cadrului European Comun de referință pentru abilități de învățare și cunoaștere a limbilor străine și a traducerii	115
Tabelul 3.8. Date experimentale privind nivelurile de formare a competențelor de traducere ale eșantionului cercetării (test de autoevaluare, constatare)	116
Tabelul 3.9. Date experimentale comparate (GE - GC) privind nivelurile de formare a competențelor de traducere a studenților (test de autoevaluare, constatare)	116
Tabelul 3.10. Date experimentale comparate (GE - GC) privind nivelurile de formare a competențelor de traducere a studenților (test de autoevaluare, validare).....	127
Tabelul 3.11. Activități didactice de formare a CT la etapa I „Formarea competențelor de traducere” a TFCT a studenților-traducători	137
Tabelul 3.12. Activități didactice de formare a CT la etapa a II-a „Experimentarea traducerii” a TFCT a studenților-traducători.....	139
Tabelul 3.13. Date experimentale comparate (GE) privind nivelul de formare a competențelor de traducere ale studenților (test de autoevaluare, constatare-validare)	142
Tabelul 3.14. Activități didactice de formare a CT la etapa a III-a „Validarea competențelor de traducere” a TFCT a studenților-traducători.....	145
Tabelul A3.15. Date experimentale ale eșantionului cercetării (validare/constatare)	225
Tabelul A3.16. Date experimentale comparate privind nivelul de Formare ale valorilor competențelor de traducere (GE – constatare/validare)	255

LISTA FIGURILOR

Figura 1.1. Tehnicile traducerii directe	29
Figura 2.1. Modelul dezvoltării competenței de traducere după M. Orozco	54
Figura 2.2. Modelul competenței de traducere după A. Pym.....	55
Figura 2.3. Bazele competenței de traducere [163]	57
Figura 2.4. Modelul PACTE a CT	59
Figura 2.5. Modelul EMT a CT	61
Figura 2.6. Competențele de traducere în contextul referențialului profesional.....	66
Figura 2.7. Tehnologia formării competențelor de traducere a studenților-traducători	82
Figura 2.8. Tipologia activităților din etapele tehnologiei	95
Figura 3.1. Niveluri de formare a competențelor de traducere (GE, etapa de constatare).....	117
Figura 3.2. Nivelul de formare a valorilor competenței strategice (GE, etapa de constatare)..	118
Figura 3.3. Nivelul de formare a valorilor competenței comunicative (GE, etapa de constatare)	119
Figura 3.4. Nivelul de formare a valorilor competenței instrumental – profesională (GE, etapa de constatare)	120
Figura 3.5. Nivelul de formare a valorilor competenței socioculturale (GE, etapa de constatare)	121
Figura 3.6. Date experimentale comparate privind nivelurile de formare a valorilor competenței strategice (GE, constatare/validare)	143
Figura 3.7. Nivelurile de formare a competențelor de traducere (GE ,validare)	147
Figura 3.8. Nivelurile de formare a competențelor de traducere (GE, constatare/validare)	147
Figura 3.9. Nivelurile de formare a valorilor competenței comunicative (GE, constatare/validare)	148
Figura 3.10. Niveluri de formare a valorilor competenței instrumental-profesională (GE, constatare/validare)	149
Figura 3.11. Niveluri de formare a valorilor competenței socioculturale (GE, constatare/validare)	150

LISTA ABREVIERILOR

În Limba română

CTLE – competențe de traducere în limba engleză (la studenții-traducători)
CT – competențe de traducere
CS – competența strategică
CC – competența comunicativă
CIP – competența instrumental-profesională
CSC – competența socioculturală
CECRL – Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi
UPSC – Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
USARB – Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
TFCT(ST) – tehnologia formării competențelor de traducere (la studenții-traducători)
VPCT - valori profesionale ale competențelor de traducere
CD – cadre didactice
CDU – cadre didactice universitare
GE – grup experimental
GC – grup control
UL – unitatea lexicală
LS – limba-sursă
TS – textul-sursă
TȚ – textul-țintă
LȚ – limba-țintă
LS – limba străină
L1 – limba 1
TA – traducerea asistată de calculator
RED – resurse electronice deschise
TSS - traducerea scrisă specializată

În limba engleză:

PPP – presentation practice production
SL – source language
TL – target language
TC – translation competences
EFL – English Foreign Language

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate se explică prin tendințele comunității globale de intensificare a comunicării interculturale și sociale. Circulația de valori spirituale ale civilizațiilor lumii determină, pe de o parte, utilizarea largă a limbilor străine, iar pe de altă parte, dezvoltarea profesională a specialiștilor în domeniul traducerii. Din această perspectivă cercetarea pedagogică realizată se află la confluența didacticii traducerii și a didacticii limbilor străine fiind încadrată în aria pedagogiei universitare prin intenția de soluționare a problematicii complexe a pedagogiei profesionale. Orientarea învățământului superior spre formarea competențelor profesionale prin: curriculumul centrat pe competențe, standardele de competențe, evaluarea competențelor etc., reprezintă o tendință a didacticii limbilor străine, în saltul spre o pedagogie a competențelor, reflectată în: Cartea Albă pentru educație și instruire care „stipulează necesitatea învățării a trei limbi europene” (1995); Strategia învățământului superior din Republica Moldova în contextul procesului Bologna (2004), Rezoluția Consiliului de Miniștri ai Uniunii Europene cu privire la ameliorarea calității și diversificarea predării-învățării limbilor în cadrul sistemelor educative ale Uniunii Europene (1995), Cadrul Comun de Referință pentru Limbi (2003/2018), Portofoliul European al Limbilor (2004) ce include: pașaportul lingvistic valabil pentru toate statele Comunității Europene, Profilul european al formării profesorilor de limbi străine care vizează „dimensiunile fundamentale: *cunoaștere și înțelegere, strategii, competențe și valori*” (2004); [97, p. 21]. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi (CECRL) este un document reprezentativ de politică educațională în domeniul predării limbilor străine [13, p. 46].

Documentele de politici educaționale: Cadrul European al Calificărilor, Standardele educaționale de Stat în Republica Moldova, Cadrul Național al Calificărilor pentru învățământul superior pe domenii de formare profesională, aprobate prin Ordinul Ministrului Educației nr. 934 din 29 decembrie 2010, Planulul-cadru pentru studii superioare (2015), domeniul de formare profesională 223 Limbi moderne și clasice, *prin conținutul specific prezintă finalități de studiu*. Spre exemplu, **Cadrul Național al Calificărilor pentru Învățământul Superior pe Domenii de Formare Profesională include competențe-cheie specifice calificării de lingvist/traducător:** „generalizarea cunoștințelor din domeniul lingvistic, identificarea bazelor teoretice ale lingvisticii, identificarea problemelor de cercetare în domeniul lingvisticii aplicate, demonstrarea capacităților de comparare a structurilor și mijloacelor de exprimare în limbile învățate, distingerea tehnicilor de interpretare consecutivă și simultană, determinarea tehnicilor de adnotare și referare, a tehnicilor oratorice și de sinteză orală, identificarea limbajelor utilizate de emițător, traducerea sau interpretarea textelor specializate, utilizarea echipamentului logistic

destinat traducerii, utilizarea limbajului specializat în funcție de publicul-țintă, aplicarea diverselor metode și procedee de traducere, utilizarea terminologiei și lexicului adecvat în reproducerea unui text, interpretarea ideilor abordate în textele și mesajele ce urmează să fie traduse, compararea diverselor variante de traducere și argumentarea selectării variantelor adecvate, crearea glosarelor și a fișelor terminologice pe baza vocabularului învățat, recomandarea echivalențelor standardizați și adecvați în funcție de context, formularea propunerilor pentru ameliorarea calității traducerii, traducerea scrisă din limba străină în limba maternă și viceversa a diverselor tipuri de texte, traducerea consecutivă și simultană din limba străină în limba maternă și viceversa a diverselor tipuri de discursuri” [14, p. 64-65]. În baza competențelor specifice-cheie pentru ocupația de lingvist/traducător, anterior prezentate, a fost elaborat Programul de studii la ciclul I, Licență, la UPS „I. Creangă”, specialitatea 223. Limbi moderne (limba engleză) în termeni de finalități de studiu (Anexa 2), competențe, ce au constituit în investigația noastră un reper în identificarea competențelor de traducere relevante ocupației vizate.

Constatăm faptul, că traducătorii au nevoie de vaste cunoștințe teoretice în diverse domenii ale vieții sociale și anumite competențe de traducere. În acest context ***am considerat semnificative următoarele competențe de traducere necesare pentru formarea profesională a studenților-traducători: competența strategică, competența comunicativă, competența instrumental-profesională și competența socioculturală***, servind ca variabile în cercetarea experimentală. Din aceste considerente procesul de predare-învățare-evaluare universitară se proiectează prin abordarea bazată pe competență, ce vizează dezvoltarea la studenți a unor competențe durabile, susceptibile să-l ajute a comunica în situații profesionale complexe, conferind sens practicilor de învățare prin simularea situațiilor profesionale semnificative pentru studenți, remediind insuficiențele formării profesionale [14, p. 73]. În această optică de idei, valorile instrumentale ale formării unui student-traducător, implică coerența, rigoarea și transparența competențelor afirmate în context profesional real.

Renovarea politicilor educaționale pe direcția formării profesionale a specialiștilor flexibili în raport cu standardele de calitate ale lumii contemporane sporesc semnificativ în ultimii douăzeci de ani cererea de traducători de înaltă calificare. Competența de comunicare în limba străină presupune o corelație exact reglementată în situația de comunicare, de strategiile comunicării, abordată, cel puțin, din două perspective: lingvistică, bazată în mare măsură pe capacitatea de a comunica eficient într-o anumită limbă, și, psihosocială, indicând capacitatea de a interrelaționa în vederea realizării unor scopuri personale sau colective [62, p. 25], [20, p.135].

Din perspectivă metodologică, autonomizarea universitară, în sensul proiectării curriculare în funcție de condițiile socioculturale, se resimte accentuat prin corelația dintre autonomia relativă a sistemului de învățământ și dependența de cerințele pieții muncii cu privire la competențele solicitate traducătorilor. Sporirea calității formării specialiștilor vizați este asigurată de centrarea pe student și pe mijloacele tehnice multimedia, ce contribuie evident la formarea autonomiei viitorului specialist, la dezvoltarea competențelor de studiu independent și de autoinformare, ceea ce permite actualizarea continuă a competențelor și asigură nu doar competitivitatea specialiștilor pe piața forței de muncă, ci și rată înaltă a angajării absolvenților, sporirea calității formării profesionale a acestora fiind asigurată de inovarea tehnologiilor didactice universitare, deosebit de important în acest sens fiind „diversificarea tehnologiilor de formare a competențelor profesionale” [14, p. 74].

În cercetările de didactică a limbilor străine, traducerea este definită ca transferare a semnificațiilor, transformarea optim echivalentă a textului prin procesare analitică din limba-sursă în limba-țintă, astfel încât să asigure înțelegerea sintactică, semantică și pragmatică a conținutului de idei. În toate formele sale, *traducerea*, și, în special, *traducerea scrisă* și *traducerea simultană* presupune activitatea de interacțiune prin comunicare: ascultare, vorbire, citire, scriere și gândire, interpretată atât ca mijloc de învățare a unei limbi moderne, cât și ca o competență profesională a traducătorilor [178, p. 28-29]. Examinarea atentă a semnificației competențelor de traducere a permis concluzia despre caracterul incert al definițiilor prezentate în literatură. Acest argument și concluziile cadrelor didactice universitare, colectate la etapa de constatare, au stimulat motivația pentru a redefini termenul operațional al cercetării: „*competențe de traducere*, care presupune un sistem de atitudini/convingeri și responsabilități profesionale, cunoștințe specifice privind activitatea de traducere și anumite capacități comunicative necesare în activitatea de traducător, pentru a aplica regulile ortoepice ale limbilor implicate ce asigură transferul de semnificații ale conținutului de idei, adaptarea discursului și acceptarea de către interlocutori a calității serviciilor prestate în contextul profesional al activității traducătorilor”, Golubovschi O., (2019) [43].

Promovarea învățământului centrat pe competențe determină formarea la studenți a mobilității și creativității profesionale [58, p. 2-7]. Experiența țărilor avansate în domeniul formării traducătorilor demonstrează necesitatea optimizării tehnologiilor didactice prin eforturi ale cadrelor didactice universitare de proiectare și dezvoltare curriculară, deoarece eficiența învățământului superior este determinată de calitatea competențelor profesionale și gradul de competitivitate pe piața muncii. În învățământul superior, cadrele didactice universitare sunt preocupate de optimizarea la nivel curricular și procesual a formării profesionale a traducătorilor

pentru ca să asigure competitivitatea specialiștilor. Evoluția progresului tehnico-științific impulsionează inovarea tehnologiilor didactice universitare, având în vedere faptul, că „*metodologia didactică constituie un câmp permanent de afirmare a creativității pedagogice, devenind o virtute esențială a cadrelor didactice, în acest sens, necesară pentru valorificarea mijloacelor de învățământ: de formare a competențelor, de raționalizare a timpului didactic universitar, evaluării informatice de evaluare a rezultatelor învățării*” [9, p. 119]. Tehnologiile didactice universitare integrează strategii didactice de predare-învățare-evaluare orientate spre atingerea obiectivelor prin conținuturi ale instruirii în baza unor teorii ale cunoașterii, învățării și comunicării determinate de natura materiilor de învățare, de calitatea mijloacelor disponibile, a subiecților educați și de cultura profesională a cadrelor didactice universitare [97, p.21]. Principala preocupare în învățământul superior reprezintă valorificarea tehnologiilor didactice universitare de formare a competențelor de traducere a studenților prin crearea situațiilor de învățare [17, p. 54].

Gradul de cercetare a problemei include studii ale cercetătorilor reprezentativi în domeniul pedagogiei învățământului superior: Manolescu M. (2010) [69], (Pedagogia competențelor); Dulamă M. E. (2008) [31], (Metodologii didactice activizante); Bocoș M. (2013), (instruirea interactivă) [8]; Cristea S., Cojocaru-Borozan M., Sadovei L., Papuc L. (2016), (Teoria și praxiologia cercetării pedagogice) [25]; Patrașcu D. (2005), (tehnologii educaționale) [81]; Guțu Vl. (2011) [58], (Învățământul centrat pe competențe); Silistraru N. (2012), (cercetarea pedagogică) [89]; Pâslaru Vl., Cojocaru M., Papuc L. et al. (2005) [80], (construcție și dezvoltare curriculară); Gutu Vl., Silistraru N., Platon C. (2009), (metodologia proiectării curriculum-ului universitar) [59]; Cojocaru-Borozan M. (2012), (Tehnologia dezvoltării culturii emoționale)[20]; Cojocaru V. Gh. (2013), (Semnificațiile competenței și performanței în actualitate) [21]; Oboroceanu V. (2015), (Tehnologii educaționale) [77].

Considerăm importante pentru cercetarea noastră studiile lansate în comunitatea științifică de ***specialiști în didactica universitară (limbi străine)***: Noveanu E. (1982), (didactica limbilor moderne) [76]; Solcan A. (2005), (strategii didactice de dezvoltare a competențelor comunicative la studenți în procesul predării/învățării limbii franceze) [92]; Titica S. (2008), (formarea competențelor de comunicare în limba engleză)[95]; M. Pruteanu (2006), (formarea limbajului) [83]; Bushnaq T. (2011) (tehnologii comunicative de predare a frazeologizmelor engleze în învățământul superior) [12]; Afanas A. (2013) (metodologia formării competențelor de comunicare în limba străină)[2]; Ixari A. (2013) (formarea lexicului de specialitate la limba engleză) [63]; Statnic T. (2013), (strategii comunicative de optimizare a predării limbii germane) [93]; Sofronie (Neamțu) N. (2016), (valorificarea strategiilor

euristice în studierea literaturii franceze în învățământul superior) [91]; Dumnazev D. (2017), (formarea competenței de comunicare în limba străină) [33]; Ban A-R. (2016), (dezvoltarea abilităților de traducere, de la învățarea limbii la traducerea independentă) [6]; Зимняя И. (2002) [178], Дербышева Н. (2005) [176], (formarea competenței de traducere); și alți autori reprezentativi din domeniu.

Reperete epistemologice ale cercetării s-au constituit pe fundalul unui conținut de idei reprezentate de: fundamentele pedagogiei (Cristea S., 2010) [24]; teoria privind pedagogia competențelor (Manolescu M., 2010) [70]; conceptele fundamentale privind *didactica limbilor străine* (Noveanu E., 1982) [76]; strategii de formare a competențelor de traducere în învățământul superior (Burdeniuc G., 2008) [11]; strategii didactice de dezvoltare a competențelor comunicative la studenți (Solcan A., 2005) [92]; optimizarea practicii de traducere a studenților (Budnic A., 2018) [10]; competențele de comunicare în LS (Babîră E., Tîrsîna D.), 2013 [4]; competențele traducătorului de termenologie (abordări și concepții) Dosca A., 2006 [30]; dificultăți de traducere (Camenev Z., 2010) [15]; formarea competențelor comunicative (Grădinari G., 2008) [57]; formarea competențelor de comunicare în limba engleză a studenților (Verdeș M. R., 2016) [97], care au sprijinit cercetarea.

Didactica limbilor străine în universitate pune accentul pe motivația activă a studenților de a stabili un traseu individual de învățare a profesiei. Esențial este ca procesul de predare-învățare a limbii engleze vizează metodologii ce permit corelarea elementelor de constituire a comunicării (unitățile fonologice, lexicale și gramaticale), totodată asigurându-se echivalență între exprimarea orală și comunicarea scrisă [apud; 97, p.398]. În opinia Joița E., „*metodologia* presupune sistemul de strategii de valorificare teoretică și practică a unor ipoteze, acumularea și prelucrarea datelor obținute, construirea și validarea modelelor aplicative de optimizare a educației” [64, p. 48]; „*metodologia didactică* actualizează metodele și procedeele didactice utilizate în procesul de învățământ”, „*metodologia instruirii* precizând metode de învățământ [27]; „*metodologia* vizează strategiile didactice, referindu-se la principiile generale ce orientează valorificarea unor metode, procedee și tehnici adecvate” [74, p. 95].

Problematica formării profesionale a traducătorilor rezultă din noile exigențe de natură științifică și psihopedagogică a didacticii traducerii și a pedagogiei universitare, a didacticii limbilor străine și a didacticii generale. Învățământul superior centrat pe formarea de competențe profesionale orientează discursul științific dinspre cerințele comunității profesionale care solicită traducători capabili să genereze conținuturi cât mai apropiate mesajelor avansate spre traducere. Deși strategia traducerii este pe larg utilizată ca și metodologie de învățare, validată suficient în

didactica limbilor străine atât în învățământul general, cât și în învățământul superior, *în literatura pedagogică se atestă puține cercetări privind tehnologia dezvoltării competențelor de traducere a studenților în cadrul programelor de studii specializate în formarea profesională pentru acest domeniu de activitate*. Se constată, că potențialul traducătorului de înțelegere depinde de nivelul de cunoaștere a limbii sursă, de nivelul de cunoaștere a subiectului și a contextului situațional, astfel încât să poată înțelege exact sensul condiționat de context.

Se constată că activitatea de traducere profesională implică pregătirea specialiștilor de a traduce informații relevante într-un domeniu profesional specializat. Întrebarea care apare în acest context se referă la elaborarea unor metodologii și strategii în cadrul tehnologiilor didactice universitare. Utilizând metodologii de predare-învățare-evaluare specifice didacticii limbii engleze „centrate pe student”, cadrele didactice universitare contribuie la formarea competențelor de traducere, orientând demersul educațional spre formarea studenților-traducători pentru o comunicare profesională în limba engleză, cu deschideri funcționale pe piața muncii, în acord cu exigențele actuale privind calitatea specialistului cu studii superioare, astfel facilitând integrarea socioculturală și profesională.

Caracterul stringent al cercetării științifice a problemei rezultă din *contradicțiile înregistrate în contextul universitar* privind formarea competențelor de traducere: (a) între nivelul insuficient al dezvoltării competențelor de traducere ale studenților și importanța formării acestora în procesul formării profesionale inițiale; (b) între caracterul incert al metodologiilor de formare a competențelor de traducere și importanța elaborării unei tehnologii eficiente ce ar satisface exigențele actuale de formare profesională a studenților-traducători în context universitar, asigurându-le succesul profesional pe piața muncii din Republica Moldova.

Problema cercetării rezultă din necesitatea de utilizare în învățământul superior a unor tehnologii pedagogice generatoare de valori profesionale ale competențelor de traducere ale studenților-traducători.

Scopul cercetării constă în elaborarea și validarea experimentală a Tehnologiei de formare a competențelor de traducere a studenților-traducători în context universitar.

Obiectivele cercetării:

1. Stabilirea și identificarea reperelor teoretice în lingvistică, traductologie și psihopedagogie, privind traducerea ca strategie de formare profesională;
2. Analiza evoluției și dezvoltarea semnificației termenului *competențe de traducere* din perspectiva pregătirii profesionale a studenților-traducători;
3. Descrierea abordărilor metodologice de formare a competențelor de traducere;
4. Determinarea nivelurilor de formare a competențelor de traducere ale studenților;

5. Elaborarea și validarea experimentală a Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar;
6. Formularea concluziilor științifice și a unor sugestii metodologice privind dezvoltarea competențelor de traducere ale studenților în perioada formării profesionale inițiale.

Ipoteza cercetării vizează presupunerea că formarea competențelor de traducere în învățământul superior este determinată de: cercetarea semnificației termenului *competențe de traducere*; analiza evoluției termenului *competențe de traducere* din perspectiva pregătirii profesionale a studenților-traducători; elucidarea abordărilor metodologice de formare a competențelor de traducere; determinarea *nivelurilor de formare a competențelor de traducere ale studenților*; elaborarea și validarea experimentală a Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar, care va îmbunătăți calitatea specialiștilor în domeniu, astfel facilitând integrarea socioprofesională pe piața muncii din R. Moldova.

Sinteza metodologiei de cercetare: metode *teoretice* – documentarea științifică, metoda modelării, metodele analitico-sintetice: *de investigație experimentală* – experimentul pedagogic, observația, conversația, chestionarul, teste și *metode de măsurare a datelor experimentale*: prelucrarea matematică a rezultatelor cercetării.

Sumarul compartimentelor tezei

În **Introducere** este demonstrată actualitatea și importanța temei de cercetare, sunt formulate problema, scopul și obiectivele cercetării, sunt elucidate reperele teoretice ale investigației și este descrisă semnificația teoretică și valoarea practică a cercetării, ce argumentează noutatea științifică și originalitatea cercetării privind tehnologia formării competențelor de traducere ale studenților-traducători.

Capitolul unu, Repere teoretice lingvistice și psihopedagogice ale competențelor de traducere, include reperele teoretice privind formarea competențelor de traducere, anumite precizări conceptuale privind traducerea ca proces de transferare a conținutului de idei în comunicarea interculturală. Conținutul prezintă evoluția termenului *competențe de traducere* din perspectiva pregătirii profesionale a studenților-traducători. Se constată faptul că învățarea limbii engleze în învățământul superior creează oportunități și deschideri către alte culturi și civilizații, comunicativitatea fiind competența stipulată în Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi (Bushnaq T., 2011) [12], iar metodologia predării universitare a *traducerii* ca *disciplină de studiu* este un domeniu puțin dezvoltat al didacticii limbilor străine și puțin abordat în literatura de specialitate autohtonă. Prin urmare, este complicat să definim o linie metodologică

clară. Se atestă doar o serie de exerciții ce dezvoltă un sistem de capacități, a căror formare depinde de condițiile specifice ale învățării în cadrul studiilor universitare, în special, metodici și tehnici de studiere.

Tehnologiile educaționale sunt ansamblul structurat al metodelor, mijloacelor de învățământ, al strategiilor de organizare a predării-învățării, puse în aplicație prin interacțiunea dintre educator și educat, prin corelarea acestora cu obiectivele pedagogice, conținuturile transmise, formele de realizare a instruirii, strategiile de evaluare. Tehnologia didactică vizează în mod direct strategiile proiectate pentru activitatea de instruire, dimensiunile cărora sunt: epistemologică, pragmatică, operațională și metodologică [27, p. 59]. Deducem că tehnologia didactică universitară implică totalitatea mijloacelor, metodelor și procedeelelor, a formelor de organizare orientate spre formarea competențelor stipulate în curriculumul universitar.

Reprezentanții diferitor domenii de cunoaștere științifică: filosofie, psihologie, pedagogie își conjugă eforturile pentru a demonstra că tehnologiile didactice de formare a competențelor de comunicare în limbă străină sunt insuficient valorizate, fapt ce rezultă din recomandările unor autori de documente ale politicilor în educația lingvistică cu referire la învățarea limbilor străine, care evidențiază importanța competențelor de traducere în integrarea socio- profesională.

Capitolul al doilea, *Cadrul tehnologic al formării competențelor de traducere în învățământul superior*, prezintă abordări metodologice ale dezvoltării competențelor de traducere și conține descrierea *Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere* în context universitar. Se aduc argumente științifice privind importanța competențelor de traducere ce asigură transpunerea calitativă a informației în altă limbă, păstrând conținutul de idei și semnificații ale textelor traduse. Proiectarea învățământului pe baza competențelor s-a prefigurat în Marea Britanie la sfârșitul secolului XX, datorită incoerenței în formarea vocațională în raport cu presiunile competiției de pe piața forței de muncă. Gândirea critică, soluționarea problemelor, autonomia lingvistică și colaborarea, folosirea tehnologiilor informaționale și a celor comunicaționale pentru interpretarea textelor în procesul traducerii constituie o serie de competențe profesionale necesare traducătorilor. Competența include în structura sa *capacități, atitudini și cunoștințe*, acestea fiind dezvoltate prin anumite experiențe de învățare a limbii străine. Prin urmare, a devenit evidentă necesitatea de a cerceta efectele activităților de traducere la orele de limbă străină. Subiecții cercetării experimentale sunt studenții-traducători. Proiectarea tehnologiei elaborate pentru a fi aplicată la disciplinele specifice programului de studii: *Traducerea scrisă literar-publicistică, Traducerea scrisă specializată* a creat premise reale de formare a valorilor competențelor de traducere ale studenților.

În capitolul trei, *Argumente experimentale privind eficiența Tehnologiei de formare a competențelor de traducere la studenții-traducători*, sunt descrise rezultatele experimentului pedagogic la etapa de constatare, care prezintă opiniile cadrelor didactice universitare cu referire la dezvoltarea competențelor instrumentale de traducere ale studenților și nivelurile de formare a competențelor de traducere ale studenților determinate la etapa de constatare și validare experimentală a impactului formativ al tehnologiei aplicate. Variabilele cercetării experimentale au constituit următoarele competențe de traducere: *competența strategică, competența comunicativă, competența instrumental-profesională și competența socioculturală*. Abordarea comunicativă din perspectivă interculturală a tehnologiei de formare a competențelor profesionale situează educații în ipostaza de subiecți ai cunoașterii științifice, determinând aplicarea metodologiei specifice. În opinia noastră, cursurile universitare constituie un mediu favorabil de valorificare a metodologiilor specifice de formare profesională. Conținutul capitolului demonstrează eficiența activităților didactice universitare prin analiza comparată a valorilor profesionale obținute experimental din implementarea *Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar*, deoarece contribuie la dezvoltarea didacticii limbilor străine prin noi metode și tehnici de învățarea a limbilor străine cu mijloace specifice și forme particulare de formare profesională a traducătorilor.

Concluziile generale evidențiază principalele rezultate teoretice și metodologice ale cercetării competențelor de traducere ale studenților și prezintă *recomandări metodologice* pentru cadrele didactice universitare, recomandări ce țin de valorificarea tehnologiei elaborate în practica universitară de formare profesională a studenților-traducători.

1. REPERE TEORETICE LINGVISTICE ȘI PSIHOPEDAGOGICE ALE COMPETENȚELOR DE TRADUCERE

Capitolul include ansamblul ideilor semnificative din domeniul lingvisticii și a psihopedagogiei cu privire la fenomenul traducerii, interpretat ca strategie de studiere a limbilor străine. Dezbaterile științifice surprinse în cercetările de pedagogie universitară asupra importanței activității de traducere în studiul limbilor străine determină concluzia privind necesitatea precizării conținutului și a structurii competențelor de traducere ale traducătorilor. Cercetarea pedagogică teoretico-aplicativă prezintă sinteza abordărilor privind ierarhia competențelor de traducere specifice calificării de traducător în baza criteriului relevanței.

1.1. Precizări conceptuale privind traducerea ca proces de transferare a conținutului de idei

Începând cu mijlocul secolului XIX, metoda gramatico-translațională este apreciată ca una din cele mai populare metode de predare a limbilor străine, activitățile de învățare în baza traducerii constituind premisa comunicării în limba străină. Treptat, așa cum menționează Nord C. (2010) „sfârșitul secolului XIX a fost marcat de căutarea noilor metode de predare datorită inovării metodologiei de predare a limbilor străine, în general” [137, p.19]. Conform opiniei cercetătorului Benjamin W. „traducerea este un proces de transferare, transformare a unui text din limba - sursă (LS) într-un text în limba - țintă (LT), optim echivalent, care necesită înțelegerea sintactică, semantică și pragmatică și procesarea analitică” [104, p. 207]. S-au înregistrat dezbateri controversate cu privire la fezabilitatea utilizării traducerii în predarea limbilor străine. În această ordine de idei, Duff A. (1996) subliniază, că „unii metodiști pledau pentru respingerea traducerii ca activitate principală în studiul limbilor străine” [113, p. 13].

Din aceste rațiuni teoretice, Neubert A. (1993) menționează, că „traducerea reprezintă activitatea, ce constă în înțelegerea semnificației textului literar pentru a-l transpune într-o altă limbă, păstrând semnificațiile textului/limbii sursă” [130, p. 23]. Conceptul de „traducere” este definit în funcție de principiile lingvistice ce stau la baza conceptualizării termenului. În această ordine de idei, Nida E. (2012) afirmă, că „traducerea este un termen cu univers semantic extins ce poate fi interpretat prin următoarele semnificații: a) traducerea ca proces și activitate de învățare; b) traducerea ca rezultat final și produs; c) traducerea ca mijloc de comunicare; d) traducerea ca interpretare; e) traducerea ca redare a conținutului semantic al textului” [133].

În limba franceză conceptul „*traducere*” a fost utilizat prima dată de Dolet E. în 1540 care scrie primul tratat despre traducere în limba franceză „*La Manière de bien traduire d'une langue en autre*” în care subliniază „5 reguli fundamentale pentru o traducere eficientă: păstrarea

intactă a sensului în conformitate cu textul original, cunoașterea perfectă a două limbi, traducerea prin transmiterea mesajului, a intenției vorbitorului, prin apropierea de limbajul comun, prin păstrarea coerenței limbajului original” [Apud: 96, p. 8-10]. Autorii studiilor de traductologie apreciază *traducerea* ca „punte de trecere între două culturi” [23, p. 9].

În această ordine de idei „*traducerea* poate fi interpretată ca un caz particular de convergență lingvistică în scopul medierii interlingvistice ce permite transmiterea informației în altă limbă între interlocutori cu pregătire și educație culturală diferită” [43]. După cum menționează Newmark P. „dezbateră constantă cu privire la traducerea ca artă sau ca știință are o istorie veche, unii cercetători pledând pentru traducerea ca tip de gândire creativă”. Autorul remarcă, faptul, că „disciplinele cu privire la traducere și interpretarea limbilor au drept scop să faciliteze comunicarea între vorbitorii de diferite limbi” [132, p. 28]. În concluzie, „*traducerea este percepută ca un proces de transfer al sensurilor dintr-o limbă în alta și mai puțin de transfer a semnificației lingvistice a fiecărui cuvânt*”, este ideea la care aderă cercetătorii din comunitatea științifică pe plan global și în context național.

În opinia lui Bolinger D. și Sears D. „*cuvântul este cea mai mică unitate din limbă care poate fi folosită de sine stătător*” [105, p. 43], fiecare dintre acestea având sens lexical ce determină valoarea și identitatea cuvintelor într-o anumită limbă. Un cuvânt corespunde unui morfem ce comportă sensuri lingvistice în funcție de modul în care se raportează la discurs și la situația de comunicare. De exemplu, la traducerea, din engleză în limba română, a morfemului /*nait*/, izolat de context, ar putea fi, sau, „cavaler” (*knight*), sau, „noapte” (*night*). În cazul în care, vorbitorul ar fi utilizat enunțul : „Un cavaler viteaz și curajos”, traducerea în română ar fi, fără ezitări, exprimată prin „cavaler”, și nu prin „noapte”. Respectiv, în delimitarea semnificației lingvistice de sens este important să se înțeleagă că în discurs cuvintele își pierd o parte din semnificația potențială conferită structurii fonemului lor și își păstrează doar semnificația contextuală relevantă [105].

Există mai multe modalități de exprimare a aceleiași idei, dar toate enunțurile produse în acest scop ar urma să reflecte o anumită formă, rezultată din semantica unei anumite limbi. Aceeași idee nu poate fi exprimată în diferite limbi prin aceleași componente semantice sau lexicale și asta datorită tipologiei structurale a limbilor [46]. Prin urmare, o simplă transpunere dintr-o limbă în alta nu poate fi întotdeauna bună în traducere sau interpretare.

În mod firesc, două cuvinte în oricare două limbi nu pot fi absolut identice ca semnificație, iar în ceea ce privește textul ca un tot întreg, este practic imposibil transferul întregului mesaj al textului original în textul tradus. Respectiv, „... echivalarea în traducere poate fi percepută doar ca un tip de similaritate sau aproximare, dar o sarcină și mai complicată o con-

stituie dezvoltarea competențelor de traducere la studenți” așa cum apreciază savantul Bell R. [103, p. 89].

Una din exigențele actuale avansată traducătorilor este să citească excelent în limba sursă, să înțeleagă și să memoreze ideile expuse în limba sursă, în cazul nostru, în limba engleză, pentru ca ulterior să le redea cu acuratețe, complet și fără omiteri, astfel transmițând eficient și fără distorsiuni într-o altă limbă țintă textul original, spre exemplu, în română ca limbă nativă. Mai mult, un traducător competent nu este o persoană bilingvă, ci și biculturală. Milioane de oameni învață limbi străine, dar nu toți pot fi traducători profesioniști. Traducerea poate fi considerată atât știință, cât și artă sau măiestrie și ca urmare, menționăm că o traducere bună trebuie să aibă aceiași valoare în LT precum îl are originalul în LS [47].

Dificultățile identificate în diverse abordări ale didacticii traducerii privind metodele, tehnicile și procedurile de predare, implicit, și, formarea profesională a traducătorilor, explicit, este o problemă diferită de cea a predării unei limbi străine [54]. Iată de ce ***preocuparea științifică în cadrul cercetării noastre constă în stabilirea metodologiilor funcționale de formare profesională inițială a studenților-traducători***. În această ordine de idei, Nida E. afirmă, că instruirea viitorilor traducători implică variate strategii și metode de traducere, principalele proceduri de traducere fiind: (a) *procedee tehnice* - analiza limbii sursă și limbii în care se va face traducerea, studierea minuțioasă a textului original, în limba sursă, înainte de a fi tradus, examinarea aproximărilor semantice și sintactice; (b) *procedee organizaționale* - reevaluarea constantă a traducerii, comparația cu traduceri disponibile ale aceluiași text realizate de alți traducători și verificarea eficacității comunicative a textului prin solicitarea evaluărilor din partea cititorilor limbii țintă referitor la acuratețea traducerii [134, p. 67]. Problemele de traducere pot fi împărțite în „... probleme *lingvistice* și probleme *culturale*: cele *lingvistice* vizând diferențele gramaticale, ambiguitate lexicală și ambiguitatea sensului; *culturale*, se referă la caracteristici situaționale diferite, ton diferit, sau modul și maniera discursului” [100, p. 46-67].

Literatura pune la dispoziție *strategii globale de traducere* valorificate în domeniu: traducerea fără întrerupere pentru o durată maxim posibilă, corectarea imediată a erorilor evidente, rezervarea verificării erorilor stilistice în text pentru faza de redactare. În cadrul procesului de traducere, precum menționează Bell R., sunt inevitabile transformările care au loc la diferite nivele ale limbii: „*transformări gramaticale, stilistice, lexicale*” [103, p. 20]. „Transformările de *ordin gramatical* sunt cele mai răspândite și se datorează non coincidenței sistemelor gramaticale ale diferitor limbi. Transformările pot ține de substantivizarea verbelor, verbalizarea numelor, adverbializarea adjectivelor, adjectivizarea adverbilor” [103, p.21].

Analizând natura lingvistică a transformărilor se constată faptul, că „transformările stilistice survin atunci, când traducătorul este în căutarea celor mai bune procedee stilistice pentru redarea fidelă a nuanței afective, expresive a textului sursă (traducerea figurilor de stil – metafore, simboluri, epitete, comparații, metonimii) etc.” [103, p.21]. „Transformările *lexicale* vizează mai ales traducerea sinonimelor, antonimelor, paronimelor etc.” [103]. Traducerea proverbelor și expresiilor idiomatice este un exemplu de „... dificultate lexicală extremă” [60]. În acest cadru, Massey G. relatează „... interesant este fenomenul «prieteni falși», cauzat de interferența limbilor și de confundarea formelor lingvistice” [127, p. 23-31].

Cercetătorul Ali K. interpretează fenomenul de traducere ca „... un produs legitim al fenomenului limbii; din momentul în care oamenii, inițial, s-au răspândit pe pământ, limbile lor erau diferite și au avut nevoie de un mijloc de comunicare prin care s-ar fi înțeles” [99]. Ali K. definește traducerea ca fiind: „*reproducere într-un text în LT a unui mesaj conținut într-un text al LS*”. Autorul interpretează procesul de traducere drept un proces mintal, în cazul în care un traducător „*analizează structurile LS în elemente de esență înainte de a putea diseca înțelesul intenționat al exprimării lingvistice*” [99, p. 33]. În traducere, bogăția vocabularului, profunzimea culturii și viziunii unui traducător ar putea avea, cu siguranță, efecte vizibile asupra muncii sale. „Un alt traducător ar putea produce o versiune acceptabilă în mod rezonabil a aceluiași text, dar, pe de altă parte, el ar putea reflecta destul de diferit, cultura, emotivitatea și temperamentul, de cel ulterior ” [51].

O altă definiție formulează cercetătoarea Зимняя И., care definește traducerea ca „... o activitate discursivă complexă”, „... ca proces sau rezultat al transferului oricărui text (scris sau oral) cu ajutorul unei alte limbi” [178]. Traducerea, în toate formele, și, în special, forma traducerii scrise a interpretării consecutive și a traducerii simultane, este „... un tip specific, secundar al activității de vorbire, precum și de celelalte tipuri de activități de comunicare: ascultare, vorbire, citire, scriere, gândire” [178, p. 28]. Ca rezultat, analiza acestui proces se realizează în lucrare pe trei dimensiuni principale. În primul rând, pe baza dovezilor – că traducerea este o activitate, care, la rândul său, ne va permite să analizăm traducerea din punctul de vedere al conținutului psihologic al activității, în general. În al doilea rând, de-a lungul liniei de argumentare a faptului că este vorbire, și nu activitate mintală. În al treilea rând, în ceea ce privește analiza complexității, specificității și caracterului secundar al acestui tip de activitate de vorbire în comparație cu alte tipuri.

Diferența, în sine, dintre traducere și repovestire, este în prezentarea sumară/succintă sau așa-numita traducere „liberă” și constă în acuratețea și caracterul complet al transferului de sens din limba sursă în limba țintă. În Marea enciclopedie, Введенский В. „... prezintă o variantă de

clasificare a traducerilor: media informativă, documentară, precum și traducerea materialelor științifice speciale care necesită o atenție deosebită în transferul termenilor; traducerea literaturii sociale și politice; traducere literară” [Apud; 163, p. 9]. „Conform metodei de transfer de informații, traducerea este împărțită în orală – oral, scris – orală, orală – scrisă și scrisă – scrisă” [163]. Fiecare dintre aceste traduceri trebuie să corespundă normei limbii în care se face traducerea, respectând cerințele stilistice cauzate de natura materialului (de exemplu, un raport de ziar, un articol științific, o operă de artă).

Dintr-o altă perspectivă, Baker M. se concentrează pe distingerea între diferitele tipuri de traducere și menționează opt tipuri: „... *traducere cuvânt cu cuvânt, traducere literală, traducere fidelă, traducere semantică, traducere de adaptare, traducere liberă, traducere idiomatică și traducere de comunicare*” și pledează pentru ultimul tip, cel care transmite sensul din context, redându-l în întregime prin forma și structura aproape de original și care este ușor de înțeles de către cititorii limbii țintă. Problemele de traducere pot fi împărțite în „... probleme *lingvistice* și probleme *culturale*: *cele lingvistice* includ diferențele gramaticale, ambiguitate lexicală și ambiguitatea sensului; *culturale*, se referă la caracteristici situaționale diferite, ton diferit, sau modul și maniera discursului” [100, p. 46-67]. Aceste probleme pot fi, de asemenea, clasificate în șase domenii principale de dificultate în procesul de traducere din română în engleză și vice-versa. Acestea sunt: „lexic, morfologie, sintaxă, diferențe textuale, diferențe retorice și factorii pragmatici” [100]. „Un alt nivel de dificultate lingvistică în activitatea de traducere este „*supra-traducere*” (în cazul în care traducerea oferă mai multe informații decât ceea ce este conținut în original), *sub-translație* (în cazul în care traducerea oferă mai puține informații decât ceea ce este conținut în original) și *intraductibilitate* (în cazul în care traducerea nu reprezintă informațiile conținute în original). Traducerea terminologiei de specialitate poate fi un alt tip de problemă. O traducere inadecvată a unei lucrări literare poate crea concepții greșite despre original. Acesta este motivul pentru care textele prost traduse denaturează tonul și referințele culturale ale originalului. Și aici apare întrebarea despre posibilul rol al conținutului culturii țintă ca o variabilă motivantă în consolidarea mesajului sau, pe de altă parte, drept o piedică în realizarea unei comunicări și, mai important, obiectivele lingvistice, culturale ale educației. Contextul poate schimba în întregime sensul unei expresii lingvistice și în consecință, traducerea acestuia, în cazul în care traducătorul nu acordă atenție corespunzătoare contextului lingvistic, cultural și emoțional” [96, p. 28-32].

Abordând traducerea în procesul educațional pentru disciplina „Limbă străină”, autorul Чеботарев П. interpretează termenul „traducere” drept: „... proces care asigură transferul informațiilor exprimate într-o limbă prin intermediul unei alte limbi. În acest caz folosind

expresia «procesul de traducere»...” [189, p. 17]. „.... traducerea este o anumită artă de vorbire sau o parte componentă a acesteia, reproducând informațiile originale. În astfel de cazuri, vom folosi noțiunea «traducere» cu expresii ce denotă o artă de vorbire, de exemplu: «textul traducerii», «traducere a unei propoziții»... Alt înțeles, pune accent pe o interpretare ca disciplină academică, ce asigură procesul de traducere și este înțeles literal «traducerea ca disciplină de studiu». Următorul, traducerea ca sarcină de învățare. În aceste situații vom folosi expresiile «sarcini de traducere» sau «itemi de traducere». ... «traducere» deseori denotă totalitatea acelor activități care sunt efectuate de un traducător profesionist. Aici vom vorbi despre „activitatea profesională” sau „activitatea unui traducător”...” [Ibidem, p. 21].

Din ansamblul definițiilor prezentate, trebuie să menționăm că pentru cercetarea noastră, este mai util să valorificăm sensurile vizate, deoarece folosim termenul *traducere* pentru a introduce o accepție nouă ca să obținem informații despre subiectul studiat și pentru că sarcina noastră principală este de a forma traducători, profesionali care au competențe de traducere, în ansamblu, bine dezvoltate. Astfel, cercetarea noastră este axată pe tehnologia formării competențelor de traducere (CT).

Interpretând tipologia traducerilor, Чеботарев П. prezintă anumite tipuri de traduceri educaționale ce pot fi utilizate în predarea LS: „.... traducerea dintr-o limbă maternă într-o limbă străină și invers; traducerea completă, prin sumar, sau cu comentarii; în funcție de tipul de activitate de vorbire: oral, scris sau mixt; în funcție de genul textului: științific, tehnic, comercial, juridic, artistic etc ”[189, p. 37]. Pornind de la această ipoteză, în studiul nostru vor fi utilizate toate accepțiile termenului traducere și operațiunile de traducere, deoarece le considerăm utile în pregătirea studenților, viitorilor traducători, care, drept rezultat, trebuie să cunoască toate aceste tipuri și să știe să utilizeze metode, strategii și tehnici adecvate într-o anumită situație de traducere și în funcție de sarcina de traducere.

Menționăm faptul, că practica de traducere modelează activitatea de traducere profesională, scopul nostru este de a folosi traducerea pentru formarea specialiștilor care vor putea traduce informații, relevante din punct de vedere profesional, pentru ei înșiși, sau pentru întreaga echipă de angajați, iar apoi, într-un domeniu profesional specializat. Rolul principal care se realizează prin traducere „... este acela de a oferi o înțelegere a textului sau a semantizării acestuia, adică cunoașterea de către student a sensului unui cuvânt, expresie, formă gramaticală a unui cuvânt etc. în LS” [55]. Dacă un student identifică o unitate lexicală, care nu se regăsește în dicționarul său acumulat (cunoștințe ale vocabularului memorat), atunci, el apelează la un dicționar din sistemul de traducere automată (TA), deci după cum menționează cercetătorul rus Абдулахитов П. „... studentul folosește instrumente profesionale precum traducerea unor texte de specialitate

asistată de calculator prin sisteme/programe utile de traducere, memorii și mașini de traducere (în special Abby Fine Reader, SDL Trados, WinAlign)” [163]. Pentru pregătirea calitativă a specialiștilor capabili să traducă textele, este necesar să se formeze competențe de traducere, pentru a găsi corespondențe între două limbi” [189, p. 51].

Deducem că, traducerea este interpretată sub două aspecte diferite, ca mijloc de învățare a limbii și ca și competență. Conform opiniei Dagiliebe I. „Traducerea, ca mijloc de predare și control a LS, este atunci când înțelegerea unui text, a oricărui material lingvistic prezentat studenților, se bazează pe tehnica de traducere, ce constă în găsirea de echivalente lexicale și gramaticale în limba lor maternă, urmată de numeroase exerciții pe aceeași direcție, adică laterală, a metodei de traducere gramaticală” [108]. Traducerea poate fi folosită ca o abilitate, iar necesitatea dezvoltării sale pentru un anumit contingent de studenți care studiază o LS trebuie să fie justificată la planificarea cursului, pe baza unei analize a nevoilor studenților. Абдулахитов P. afirmă că „... traducerea ca mijloc de învățare sau ca o abilitate este folosită în cadrul sistemului de învățare comunicativ al LS, este încălcată însăși esența abordării comunicative, care constă în organizarea sistemică a actelor comunicative direct în limba țintă” [163, p. 18]. Totuși, credem că utilizarea traducerii în predarea LS contribuie la crearea condițiilor optime de comunicare: semantizarea vocabularului terminologic accelerează introducerea ei și oferă timp pentru realizarea orientării comunicative a învățării LS.

Un moment crucial în abordarea traductologiei a fost remarcat „în timpul prevalării metodei gramatico-translaționale (explorată în secolul XVIII până la începutul secolului XX, obiectivul principal era de a cunoaște limba prin studierea gramaticii și traducerea textelor dintr-o limbă străină în limba maternă) de învățare a LS, când traducerea a fost considerată, de fapt, principalul tip de activitate de vorbire educațională, apoi cu apariția și răspândirea metodei comunicative (care a avut loc în anii '60 și '70 în Marea Britanie), scopul fiind de a învăța o persoană să comunice, astfel s-a renovat predarea LS în măsura în care utilizarea traducerii a scăzut din ce în ce mai mult” [164, p. 56-58]. Valorificarea traducerii la disciplinele programului de studii universitar ce formează traducători este inevitabil.

Din aceste rațiuni, Комова C. observă, că „... adaptarea unui curs străin la nevoile elevilor vorbitori de limbă rusă ar trebui să se realizeze astfel încât conținutul lingvistic și sociocultural al unui manual străin să fie accesibil pentru studenți, folosind limba lor maternă, bazată pe tipologia lingvistică nativă a lumii, adică învățată în procesul de dialog al culturilor” [Apud; Абдулахитов 163, p. 63]. Sarcina noastră de bază constă în a realiza acest aspect pentru studenții vorbitori de limbă română. Conținutul unui manual străin poate fi înțeles și învățat numai după traducerea textelor, atunci când studenții știu exact ce înseamnă un anumit cuvânt sau o expresie. Chiar dacă

studentul înțelege conținutul sau frazele individuale, cuvintele, el întotdeauna necesită o definiție precisă în limba sa maternă și, în acest scop, în mod conștient sau inconștient, se îndreaptă spre dicționar sau către profesor. Pentru a crea condiții didactice pentru dialogul culturilor și formarea competenței bilingve a studenților, se propune de a folosi „decodificarea conținutului gândirii din limba maternă într-o limbă străină ca mod de a forma un sistem de vorbire într-o limbă străină” [181, p. 28]. Se constată, faptul, că „ studenții traduc textul dintr-o LS în limba lor maternă așa cum gândesc în limba lor maternă” [190, p. 42]. Traducerea este o modalitate eficientă de semantizare a vocabularului și de înțelegere a conținutului textelor autentice, deoarece traducerea permite reducerea timpului petrecut pentru semantizarea vocabularului. Ca rezultat, „... aceasta contribuie la îmbogățirea cunoștințelor lexico-gramaticale, de ortosintaxă și deci contribuie la dezvoltarea competenței comunicative, care, la rândul său, este o componentă de bază a competențelor de traducere” [181].

În cercetarea metodologiilor de traducere, Newmark P. menționează diferența dintre *metodele* de traducere și *procedeele* de traducere. În concepția autorului, „în timp ce metodele de traducere se referă la întregul text, procedeele de traducere sunt aplicate pentru propoziții și unități mai mici ale limbii” [131, p. 81]. Cercetătorul identifică următoarele metode de traducere, pe care le expunem în Tab. 1.1.[131]

Tabelul 1.1. Metode de traducere

Metode de traducere	Specificul metodei de traducere
traducerea mot-à-mot	ordinea cuvintelor în LS este păstrată, iar cuvintele sunt traduse separat, cu sensul cel mai obișnuit;
traducerea literală	construcția gramaticală a LS este convertită la cel mai apropiat echivalent LT, dar cuvintele sunt traduse separat, în afara contextului;
traducerea loială	se încearcă producerea exactă a semnificației contextuale a originalului în cadrul limitelor structurii gramaticale a LT;
traducerea semantică	diferă de „traducerea loială” doar în măsura în care ia mai mult în considerare valoarea estetică a textului în LS ;
adaptarea	cea mai liberă formă a traducerii, în principal aplicată pentru piese și în poezie; temele, eroii, narativul sunt păstrate de obicei, cultura LS este convertită la cultura LT și textul este rescris;
traducerea liberă	produce textul LT fără stilul, forma sau conținutul celui original;
traducerea idiomatică	reproduce „mesajul” original, dar tinde să distorsioneze nuanțele sensului prin acordarea preferinței colocvialismelor și idioamelor, acolo unde acestea nu există în original;
traducerea comunicativă	încearcă să transmită sensul contextual cât mai aproape de original, astfel încât atât conținutul, cât și limbajul să fie ușor acceptate și înțelese de cititor.

Examinarea „*Traducerii literală*”, cunoscută cu denumirea de *traducere directă*, interpretată ca traducere «cuvânt cu cuvânt», dintr-o limbă în alta, un text sau un material audio, fără a păstra semnificația textului original” [131]. Dintre toate tipurile de traducere, acesta este considerat unul dintre cel mai puțin recomandat, deoarece, traducând cuvânt cu cuvânt, există riscul de a pierde foarte mult din sens și semnificație, în comparație cu alte metode de traducere. Acest tip

de traducere poate influența însă „... alegerea celor mai potrivite tehnici de traducere a textului și poate fi realizată în principal cu sisteme de traducere automate” [126]. Această posibilitate este oferită din ce în ce mai mult de site-urile online, deși, dacă nu aveți cunoștințe minime din limba sursă, este foarte dificil să știți să interpretați tot ceea ce a fost tradus. „Primele sisteme de *traducere automată* au folosit această metodă, chiar dacă au fost introduse imediat fraze comune, pentru ca traducerile să fie de o calitate mai bună și, în special, să dobândească un înțeles mai bun” [126]. Uneori traducerile literale sunt folosite de către scriitori, care traduc o lucrare scrisă într-o limbă pe care nu o știu, și care, după ce au tradus-o în acest fel, încearcă să îi dea un sens, schimbând topica pentru a se înțelege mai bine. Același lucru se întâmplă cu operele literare, în versuri sau în proză. De fapt, de multe ori sensul literal nu ar fi înțeles și, desigur, nu ar rima așa cum ar trebui. Se poate spune că traducerea literală este cu multe greșeli pentru că nu reușește să dea sens traducerii. Cu toate acestea, „... traducerea literală este utilă ca o pre-traducere, pentru a examina problemele pe care un text le poate prezenta în traducere, pentru a evalua care este cea mai potrivită metodă de traducere pentru fiecare caz în parte și, nu în ultimul rând, ceea ce se dorește să se transmită” [131, p.89]. „În funcție de finalitatea textului, se va folosi una din metodele de traducere amintite mai sus. Unele sunt mai simple, dar rezultatele oferite sunt slabe, în timp ce altele necesită o muncă specializată, rezultatul acestora fiind mai superior” [131].

În opinia noastră, traducerea este un tip de activitate de vorbire sintetică, receptivă și productivă ce contribuie la formarea abilităților de a efectua analiza pre-translațională a textului în termeni de gramatică, vocabular și sintaxă, iar aceste abilități vor fi utile studenților pentru a traduce cu exactitate materiale orientate profesional în limbile română sau engleză. Obiectivul prioritar fiind combinarea armonioasă a exercițiilor de traducere cu sarcinile de comunicare, implicând dezvoltarea abilităților principale ale cunoașterii unei limbi străine: citirea, vorbirea, ascultarea și scrierea. Deci activitățile care vor dezvolta aceste abilitățile de bază, prin o varietate largă de sarcini combinate cu elemente de traducere, vor constitui reper pentru tehnologia de formare a competențelor de traducere pe care ne propunem s-o elaborăm.

Încercarea de a defini strategiile utilizate în viață, aproape intuitiv, zi de zi, devine o sarcină destul de dificilă. În conținutul tezei ne-am propus să identificăm și să analizăm folosirea metodelor și tehnicilor general acceptate în traducere, sugerate în conformitate cu scopul de a dezvolta competențele de traducere. Prin urmare, tehnicile traducerii directe sunt utilizate atunci când elementele structurale și conceptuale din limba sursă pot fi transpuse în limba țintă. Constatăm faptul, că „*împrumuturile* sunt cuvinte transpuse direct dintr-o limbă în alta fără a fi traduse. Multe cuvinte din limba engleză sunt „împrumutate” în alte limbi; de exemplu *software*,

în domeniul tehnologiei, sau funk, în cultură.

Figura 1.1. Tehnicile traducerii directe

O *calchiere* sau o traducere împrumutată este o frază împrumutată dintr-o altă limbă și tradusă literalmente cuvânt cu cuvânt (ex. *skyscraper* – zgârie nori). *Traducerea mot-a-mot* poate fi folosită în unele limbi, dar nu în toate, în dependență de structura propoziției (ex. a *week* – o săptămână)”. *Tehnica traducerii oblice* e o altă sub-categorie a tehnicilor de traducere, ce include: *transpunerea*, *modularea*, *reformularea sau echivalarea*, *adaptarea*, *compensarea*, folosite când elementele structurale și conceptuale din limba sursă nu pot fi traduse direct, fără sens, sau fără a da peste cap elementele gramaticale și stilistice din limba-țintă [131].

Interesant apare faptul, că „*transpunerea* este procesul în cadrul căruia, în urma traducerii, se schimbă ordinea cuvintelor în propoziție, (*blue ball* devine *minge albastră*), ceea ce înseamnă că translatorul cunoaște posibila înlocuire a unor categorii de cuvinte în LT, fără a le schimba sensul LS. *Modularea* constă în utilizarea unei fraze, care este diferită în limba sursă, și cea spre traducere, cu scopul transmiterii aceleiași idei: *Ți-o dau* înseamnă literal *I leave it to you*, dar se traduce mai bine prin *You can have it*. Prin *modulare*, traducătorul generează o schimbare din punct de vedere al mesajului, fără a-i schimba sensul și fără a-i crea cititorului un sentiment de stânjeneală. *Reformularea* sau *Echivalarea* semnifică exprimarea a ceva într-o formă total diferită, de exemplu, la traducerea idioamelor sau a sloganurilor publicitare. *Adaptarea* are loc atunci când ceva specific unei culturi este exprimat într-un mod total diferit” [130, pp.216 - 217].

În concluzie putem afirma, că „... *tehnica compensării* poate fi folosită în cazul, când ceva nu poate fi tradus, iar sensul redat este exprimat într-o altă parte a textului tradus” [130]. Toate metodele și tehnicile menționate au fost elaborate și urmează a fi utilizate spre dezvoltarea competențelor de traducere ale studenților și, bineînțeles, pentru pregătirea traducătorilor competenți, cel care urmează să traducă cu dibăcie și ușurință, astfel încât textul tradus să fie util și pe înțelesul cititorului, în limba străină (Limba Străină/Textul Străin – L/TS), în aceeași măsură ca și cititorilor din L/TS. În procesul traducerii, este evident că traducătorul se află sub influența lingvistică a originalului, uneori atât de puternică, încât chiar și atunci când limba în care traduce e limba lui maternă, el poate strecura, involuntar, în traducere, elemente lexicale, gramaticale sau stilistice proprii limbii sursă. „Traducătorul, pe măsură ce se concentrează asupra originalului, pierde siguranța în mărirea celei de-a doua limbă. Și, la un moment dat,

anumite cuvinte și, mai ales, expresii sau construcții gramaticale din original încep să-i pară firești și în limba în care traduce” [158, p. 142].

Din aceste considerente recomandabil ar fi ca traducătorii, după o perioadă de timp, să revină asupra traducerii, să-și recitească lucrarea, ca s-o vadă sub alt aspect. Traducătorii experimentați, la recitirea lucrării traduse, cu siguranță, vor regăsi unele imprecizii și erori. În această ordine de idei, Nida E. afirma, că: „traducerea din limbi înrudite între ele ascunde foarte multe primejdii pentru traducători” [134]. De cele mai multe ori, asemănarea dintre limbi ușurează, în principiu, procesul de traducere, dar, de cele mai multe ori, aceste asemănări, după cum s-a văzut, îl fac pe traducător să comită astfel de greșeli (fenomenul – *prieteni falși*), spre exemplu – în limba engleză: *miner* = 1. *muncitor care lucrează în mină* 2. *militar, căutător de mine*, *specialist în mine*, limba română are doar un sens referitor la acest termen: *miner* = *muncitor calificat care lucrează într-o mină*. Prin urmare, omonimia este sursă de greșeli la traducere. Se confundă la traducere unitățile lexicale cu omonimele lor. Acestea sunt greșelile generate de noțiunea „prieteni falși”. Pentru evitarea problemelor de acest gen, în cadrul derulării procesului de traducere, se va ține cont de niște prescripții – *norme*, care vor regla acest proces.

În perspectiva clarificării normativității traducerii, Nida E. formulează *norme procesuale*, după cum urmează: „*norma de încredere*, postulează că – un traducător trebuie să se comporte în așa fel, încât să manifeste loialitate pentru toate părțile implicate în activitate; *norma de comunicare*, se referă la necesitatea ca un traducător să optimizeze comunicarea, după cum o cere situația de comunicare, între toate părțile implicate. Aceasta este o normă socială, care scoate în prim plan rolul traducătorului ca expert în comunicare și mediator cultural; *norma de relație*, îl face pe traducător să acționeze astfel încât să existe o relație de similitudine optimă între textul sursă și textul țintă” [133, p. 87].

Din punctul nostru de vedere, aceste norme, vizează etica profesională, asumarea răspunderii, care, reglează derularea eficace a procesului de traducere, deseori traducerea fiind considerată o operație de schimbare a codului care presupune și o interpretare. Traducătorul se concentrează asupra analizei textului, interpretarea fiind baza analizei efectuate în vederea traducerii. Traducerea, deci nu este o simplă schimbare de cod, dar, în corelație cu interpretarea, presupune comunicarea sensului mesajului original. Interpretarea se concentrează asupra ideilor, asupra găsirii expresiei adecvate pentru transmiterea unui anumit sens, la un moment dat, într-un anumit context. Persoana care traduce fără să înțeleagă nu mai interpretează, îi lipsesc cunoștințele fundamentale necesare pentru interpretare și pune accentul numai pe sensul lingvistic, traducerea devenind o simplă schimbare a codului, ea nu mai înțelege cuvântul în sensul lui relevant pentru contextul dat, ci ia în considerație numai sensul primar al acestuia.

Capacitatea de înțelegere a traducătorului depinde de nivelul de cunoaștere a limbii sursă, precum și de nivelul de cunoaștere a subiectului și contextului situațional, astfel încât să poată înțelege exact sensul condiționat de context. Astfel, Nida E. afirmă, ca: „mecanismele fundamentale pe care se bazează interpretarea sunt gestionate de două memorii: *memoria formală* (sau acustică) și *memoria semantică*. Primul tip corespunde capacității de achiziționare, stocare și memorare a formelor, iar al doilea tip de memorie se referă la capacitatea unui individ de a-și aminti sensurile. Analizând în acest context traducerea interpretativă, putem afirma, că aceasta este valabilă atât în cazul traducerii literare, cât și în cazul traducerii textelor tehnico-științifice” [134, p. 27].

Constatăm cu fermitate, faptul, că a fi interpret este o muncă complicată ce necesită un efort mai mare decât activitatea de traducător, întrucât pentru desfășurarea activității în condiții favorabile pentru obținerea rezultatelor de înaltă calitate, interpretul trebuie să cunoască la nivel avansat, scris și vorbit, limba utilizată și limba din care traduce, trebuie să posede vaste cunoștințe generale, să posede un vocabular bogat, de la limbajul de specialitate până la limbajul familiar sau argotic, să dispună de dinamism și agilitate intelectuală și verbală, să aibă solide cunoștințe de terminologie și proceduri folosite în situația dată, și educație, studii și experiență de specialitate.

Fenomenul *traducerii* este cercetat la interferența lingvisticii, traductologiei, psihologiei, sociologiei, culturologiei, actual reliefându-se și traductologia (teoria traducerii) și se impune ca o realizare intelectuală, teoretică, practică și lingvo-culturală. În dependență de principiile care sunt puse la baza clasificării traducerilor, conform opiniei autorului Ungureanu V., deosebim: „... după tipul textului: *traducere specializată (terminologică)*; *traducerea literară*, sau mai bine spus traducerea operelor, este un termen care aparține lui Antoine Berman, și se referă la traducerea operelor filosofice și literare. Traducerea poetică este de un grad maxim de dificultate. *Traducerea specializată (terminologică)* vizează traducerea textelor terminologice din diferite domenii de activitate umană: traducere juridică, medicală, economică, tehnică etc.” [96, p.10]. La traducere se iau în considerație atât forma, cât și funcția retorică. Valorile elementelor componente ale unui text, în dependență de tipul de text, pot fi: aserțiunea (pentru textele expositive și descriptive), stabilirea, atribuirea de caracteristici (pentru textele descriptive), precum și redarea etapelor unui procedeu (pentru textele de tip instructiv). În ceea ce privește *contextul* potrivit lui Nord C., e de menționat că el este definit ca „... un complex de convingeri și presupuneri construite de interlocutor pentru interpretarea unui mesaj în baza capacităților sale de percepție, în baza cunoștințelor stocate în memoria sa, sau interpretării lor anterioare. Cele trei dimensiuni ale contextului sunt: dimensiunea comunicativă; dimensiunea

pragmatică; dimensiunea semiotică” [135, p. 178].

În contextul analizei traducerii din perspectivă culturală, se constată că, de-a lungul secolelor traducerea este studiată în raport cu dezvoltarea culturii, literaturii, un element de studiu al lingvisticii ce presupune multiple idei și accepții interesante. La fel se prezintă și dezvoltarea traducerii în arealul românesc. Conform opiniei cercetătorului Nord C.: „procesul de predare și învățare a limbilor străine având ca obiectiv central comunicarea vizează un conținut integrativ format din trei dimensiuni: cunoașterea limbii și a culturii țintă (dimensiunea cognitivă), comportamentul față de cultura țintă (dimensiunea afectivă), competența de comunicare (dimensiunea pragmatică), esențială în acest sens fiind competența interculturală” [136]. Formarea competențelor specifice unui vorbitor intercultural presupune o altă abordare a didacticii limbilor străine, atenția îndreptându-se în mod deosebit spre autenticitate și experiență direct, și un program de formare inițială a traducătorilor care să includă cele trei dimensiuni mai sus menționate. Procesul de predare și învățare a limbilor străine este un dialog intercultural, prin care se învață existența în diversitate.

Traducerea nu este doar un proces interlingvistic, ci mult mai complex decât înlocuirea limbii textului sursă cu textul limbii țintă și include nuanțe culturale și educaționale ce pot forma opțiunile și atitudinile receptorilor. Cercetătorii Schaffner C. și Adab B. afirmă, că: „traducerile nu sunt produse într-un vid cultural sau politic și nu pot fi izolate de contextul în care sunt încorporate textele” [156, p. 3].

Din aceste rațiuni teoretice didactica limbilor străine, în general, prin crearea unor premise ale pregătirii profesionale obține conotații praxiologice solide din perspectiva valorificării *principiilor de formare a traducătorilor*: „*principiul lingvistic*, care constă în ideea posibilității de formare a traducătorilor numai în baza studierii limbilor străine, *principiul tradițional*, care presupune admiterea în școlile de interpretare a persoanelor care au primit deja cunoștințe lingvistice necesare într-o limbă străină (Școala de formare a traducătorilor și interpreților Geneva, Institutul de traducători și interpreți din Strasbourg, etc.)”, menționat de cercetătoarea Ungureanu V. [96, p. 13].

Prin urmare, „... traducătorul trebuie să fie onest și să păstreze informația pe care o posedă, adică să respecte confidențialitatea; să nu spună lucruri, care nu au fost spuse sau scrise; să urmărească nivelul său lingvistic și extralingvistic, să-și perfecționeze gradul de calificare, să citească, să se informeze; să se încadreze în viața corporativă (asociativă), să facă parte din diferite asociații profesionale; interpreții trebuie să aibă o ținută impecabilă; interpreții trebuie să fie disponibili pentru călătorii; traducătorul-terminolog trebuie să se documenteze în permanență” [156]. „Etica profesională ocupă un loc special în activitatea traducătorului, din moment ce meseria aceasta presupune și transmiterea informației. Traducătorul este responsabil

de această informație. Actualmente informația constituie cheia succesului. Cel care o posedă o poate utiliza în scopuri diferite: pozitive sau negative, persuasive sau de manipulare” [96].

În opinia lui Nord C.: „Lingvistica actuală în procesul de predare și învățare a limbilor străine a căpătat o altă valoare și orice limbă poate și trebuie să fie interesantă ca obiectiv de studiu, dacă: procesul de predare motivează învățarea și perfecționarea; procesul de predare corespunde noilor standarde de calitate; procesul de predare include o dimensiune care să contribuie la promovarea tuturor limbilor străine; procesul de predare are o orientare interculturală care să aibă în vedere nu numai formarea competenței lingvistice, ci și a celei culturale; procesul de predare poate să conducă la formarea unor utilizatori de limbă competenți pentru situațiile de comunicare în procesul traducerii” [136].

În procesul de predare și învățare a limbilor străine se urmărește pregătirea pentru comunicare, în general, și pentru comunicare interculturală, în special. Nu este posibil ca o limbă străină să se predea și, respectiv, să se învețe fără a avea în vedere elementele culturii limbii țintă. Învățarea unei limbi străine presupune nu numai perceperea, ci și înțelegerea elementelor care au un alt sistem cultural decât cel propriu. Relația dintre însușirea unei limbi străine și achiziția culturală corespunzătoare se regăsește în formarea competenței de comunicare interculturală. Formarea inițială a traducătorului, ca intermediar intercultural profesionist, include și o dimensiune interculturală. Cunoașterea limbilor străine devine astfel o capacitate de bază în această societate pluringvă. Astfel pluringvismul individual, înțeles ca o competență în cel puțin două limbi străine, va constitui obiectivul central al politicii educaționale, culturale și sociale a anilor următori.

1.2. Evoluția termenului *competența de traducere*

În lucrarea de față, am întreprins o incursiune asupra particularităților de predare-asimilare a materiei de specialitate în scopul soluționării dificultăților ce apar în cunoașterea limbajului specializat, care ține de un domeniu concret de activitate. Luând în considerație acest aspect, putem estima valoarea dezvoltării limbajului specializat prin formarea competențelor de traducere în limba engleză, la studenții-traducători. Capacitatea de a înțelege specificul limbajului specializat este esențială pentru înțelegerea mesajelor transmise, iar posibilitatea de a utiliza limbajul specializat în diferite situații de comunicare sporește calitatea mesajului [37]. În secolul XX se înregistrează tendința de predare și învățare a limbilor străine în baza explicațiilor în limba străină propriu-zisă, fără a apela la traducere și explicații în limba nativă. Acest factor a cauzat faptul, că multe tehnici bine cunoscute, cum ar fi, de exemplu, *traducerea* să fie respinsă

ca fiind neadecvată. În aceeași ordine de idei exprimăm acordul cu opinia cercetătorului Nunan D., prin care se menționează, faptul, că „... folosirea traducerii la lecții joacă un rol important în procesul de predare și instruire, îi ajută pe elevi să înțeleagă legătura dintre limbi și explorează potențialul lingvistic al ambelor limbi” [138, p. 35]. Este o activitate necesară și naturală, pentru că în multe cazuri, unde sunt întâlnite și utilizate cuvinte străine, acestea au nevoie de a fi decodificate – traduse. Efectuarea comunicării este un sistem ce implică două aspecte. Elevii au nevoie să fie apti să comunice și să decodifice. În cele mai multe materiale folosite la lecții, accentul este pus, în mare măsură, pe dezvoltarea capacității de a folosi o limbă străină, dar puține însărcinări și materiale sunt axate pe dezvoltarea capacității studenților să transpună sensul în limba maternă. După Orozco B., „traducerea dezvoltă calitățile necesare pentru îmbogățirea și dezvoltarea limbajului studiat, dezvoltă – flexibilitatea, acuratețea și claritatea, în timpul căutării celor mai potrivite cuvinte pentru a exprima ceea ce redă textul sursă” [141].

Precum menționează Schaffner C. „... traducerea de texte scrise și orale este o *activitate multidisciplinară*, care a fost utilizată pentru comunicarea între membrii diferitelor culturi, de la apariția scrierii” [156]. În pofida rolului său vital, în comunicarea inter-lingvală și inter-culturală, traducerea era percepută ca o sarcină destul de „dezonorantă”, iar produsele acestei activități au fost adesea lipsite de sens în comparație cu textele sursă din care proveneau. Încercările inițiale de a defini traducerea și propunerea unui cadru teoretic pentru traducere „... a condus la studierea modalității în care traducerea ar putea fi predată eficient, în scopul de a consolida diferitele abilități dobândite în cadrul studierii unei sau mai multor limbi și culturi străine, cu referire și la limba maternă, în scopul comunicării mai eficiente” [156, p. 67].

Domeniul de studiu al cercetării noastre vizează didactica universitară a limbii engleze, specificul investigației constă în determinarea tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere. În această perspectivă foarte important devine faptul, să înțelegem conținutul competențelor de traducere și care sunt metodologiile eficiente de redare a sensului prin traducerea din limba LS în L.Ț.

Un aspect important abordat în cercetare este definirea noțiunii de „competență”. Dictionarul DEX propune pentru acest concept următoarea definiție – *capacitatea cuiva de a se pronunța asupra unui lucru, pe temeiul unei cunoașteri adânci a problemei în discuție*.

Savantul român Cristea S. (2010) definește: „competența ca abilitate de a realiza activități aferente unei ocupații sau funcții la standardele formulate de angajatori. Competențele sunt structuri complexe, cu valoare operațional-instrumentală, (*cunoștințe, abilități, atitudini/aptitudini*) au următoarele caracteristici: *asigură realizarea rolurilor și a responsabilităților asumate; corelează cu performanța în activitate; pot fi măsurate pe baza unor*

standarde de performanță; pot fi dezvoltate prin învățare” [24].

În aceeași ordine de idei Schaffner C. și Adab B. consider argumentat, că „activitatea de traducere implică competențe de traducere” [156]. Este cunoscut faptul că abia în a doua jumătate a secolului al XX-lea evoluția în studiul teoriei de traducere a condus la consolidarea unei viziuni sistematice de a dezvolta o *teorie a traducerii*. În analiza procesului de traducere și a componentelor acesteia, conform studiilor recente „*competența* se utilizează ca termen de bază, deoarece este adesea abordată în raport cu alte concepte și calități personale, considerate necesare pentru efectuarea traducerii, exprimate în *cunoștințe, abilități, conștientizare, expertiză*” [100].

Termenul de *competență*, prin urmare, acționează ca un supraordonat, un termen de acoperire și concept sumativ pentru capacitatea generală de performanță, care pare dificil de a fi definit. Competența include o serie de elemente diverse sau abilități de a face anumite lucruri, care sunt, la rândul lor, bazate pe cunoaștere. Aceste cunoștințe se aplică pe baza unei evaluări a diferiților factori care afectează traducerea, de ex., „conștientizarea situației de comunicare, a scopului activității (translație), a partenerilor de comunicare etc. (adică cunoașterea operativă, știind *de ce* și *cum*)” [100]. Capacitatea de a utiliza aceste cunoștințe și de a le aplica este legată de conștientizare, care ar putea fi explicată ca o luare a deciziilor în mod conștient sau o *competență de transfer*, precum o numește cercetătorul Osimo B. [143].

Proiectarea învățământului în baza pedagogiei competențelor s-a prefigurat în Marea Britanie la sfârșitul secolului XX, datorită: „... inconsistenței formării generale și vocaționale în raport cu presiunile competiției de pe piața forței de muncă, a pregătirii profesionale, prea concentrate pe asimilarea de informații și pe însușirea teoriilor, neglijându-se, aproape total, performanțele” [156]. Focalizarea învățării pe cel ce învață, pe nevoile, posibilitățile și aspirațiile lui face ca însușirea de cunoștințe și formarea de competențe, să fie privită ca o autorealizare a acestuia. Din această perspectivă, rămâne la latitudinea studentului să conștientizeze nevoile personale și să decidă care dintre ele *urmează să fie înlăturate prin învățare* ” [28].

În opinia savantului Cristea S. (2010), *pedagogia bazată pe competențe* determină capacități de diferite tipuri și grade de complexitate și creează în special competențe cognitive și sociale superioare; învățarea implică gândirea și transferul, folosirea cunoștințelor în situații diferite; implică organizarea pluri- și trans disciplinară a curriculumului; termenii de referință ai acestui tip de curriculum sunt: „a gândi critic”, „a decide”, „a crea” [24]. În opinia Dacarrico J. (2015) competențele solicitate în secolul XXI sunt competențe transversale: *gândirea critică, rezolvarea de probleme, colaborarea, folosirea tehnologiei* etc. Potrivit clasificărilor britanice, competențele se structurează pe cinci nivele de dezvoltare (de la 1, nivel minim, la 5, nivel maxim): Nivel 1: capacitatea de a realiza activități de rutină; Nivel 2: capacitatea de a realiza

activități elementare într-un domeniu mai larg; Nivel 3: capacitatea de a realiza activități non repetitive, cu grad ușor de varietate; Nivel 4: capacitatea de a realiza activități specializate, complexe, care includ supervizare și management; Nivel 5: capacitatea de a realiza activități foarte complexe, care pretind aplicarea unui registru larg de principii și tehnici de lucru [109].

Ca urmare a analizei literaturii, constatăm, faptul, că noțiunea *competențe de traducere* (CT) joacă un rol proeminent în didactica limbilor străine, fiind unanim recunoscut de specialiștii din domeniu [46]. Menționăm în această ordine de idei, principalele abordări ale termenului *competența de traducere*, realizate în limbile română, engleză și rusă, explorând cadrul conceptual prezentat de cercetătorii: Латышев Л. (2003) [181] – *competența de traducere* (în lingvistica rusă); Beeby A. (2000) [101] – *competența de translație*, savanții grupului PACTE precum Hurtado A., Ensinger D., et alt. (2003)[144] – *competența de transfer*, Orozco M. (2010) [140] – *competența de transpunere*, savanții grupului PACTE (2008) [145] – *competența de reexpresie*, cercetătorii echipei EMT (2009) [115]) – *competența de furnizare a serviciilor de traducere* (în lingvistica limbii engleze); respectiv, Lungu-Badea G. (2005) [67] – *competența traductivă* (în lingvistica română).

Interpretări multiple ale semnificației ale termenului *competență de traducere* au apărut de-a lungul anilor, semnificând în esență „... sistemul de cunoștințe, abilități și atitudini de bază necesare pentru a fi capabil să traduci”. Apreciem aportul deosebit al cercetătoarei Schaffner C., preluând diferite idei în cercetarea noastră [156, p. 43]. Cu toate acestea, termenul nu ar trebui confundat cu competența și performanța lingvistică, oferită de Chomsky N. [Apud; 156]. În domeniul de aplicare a studiilor de traducere în opinia lui Schaffner C., „competența de traducere este tratată mai mult ca o performanță” [156].

În literatura de profil există o serie de cercetări (Bantaș A. (1998) [7], Ungureanu V. (2013) [96], Dosca A. (2006) [30], Baker M. (2001) [100], Beeby A. (2000) [102], Cheng S. (2017) [107], Dollerup C. (2000) [111], cercetătorii echipei EMT (2009) [115], Hurtado A. [121], Orozco M. (2002) [140], grupul PACTE (2008) [145], Schaffner C., Adab B. (2000) [156], Абдрахманова И. (2001) [162], Абдулахитов Р. (2017) [163], Алексеева И. (2004) [164], Артеменко О. (2009) [165], Вербицкая М. (2010) [168], Гребенщикова А. (2005) [172], Дербышева Н. (2005) [156], Комиссаров В. (2001) [179], Коньшева А. (2014) [180], Латышев Л., Семенов А. (2003) [181], Слепович В. (2011) [187]) în care este definită, după cum o numesc unii cercetători, *competența de traducere*. Acesta din urmă este utilizat și la forma de singular, dar și la forma de plural – *competențe de traducere*, care își datorează explicația prin faptul că acest termen implică mai multe componente (care sunt văzute tot drept competențe).

Cu alte cuvinte, termenul *competențe de traducere* include un ansamblu de competențe

interdependente. În demersul cercetării utilizăm pluralul termenului „*competențe*” (CT).

În continuare propunem abordări ale conceptului *competență de traducere*. În viziunea autorilor Bantaș A. și Croitoru E. (1998) CT vizează „cunoașterea regulilor de cod, inclusiv de vocabular, de formare a cuvintelor, de pronunție (gramaticală), capacitatea de a combina forma și sensul pentru a obține texte scrise sau orale de diferite genuri, adică de a obține texte care să păstreze forma și conținutul original (discurs)” [7]. O altă definiție a CT formulează grupul PACTE „cunoștințe pragmatice, sociolingvistice, textuale, gramaticale și lexicale în cele două limbi, de a cunoaște și de a putea aplica structurile gramaticale, lexicale și idiomatiche ale limbajului sursă, împreună cu convențiile grafice și tipografice, pentru a dezvolta flerul lingvistic”, (2008) [145].

Constatăm cu rigoare științifică că este dificil a evalua un fenomen pedagogic (competențe de traducere) semnificația căruia nu a fost deocamdată unanim acceptată. După cum observăm, termenul este definit în mod diferit: „*competență de traducere*, *competență de translație*”, definită de Thomas S. [159], „*cunoștințe de translație* ” așa cum e denumită de Hurtado A. [121] sau „*abilitate de traducere*” definită de Schaffner C. [155]. Simplu de observat este faptul, că cei mai mulți dintre autori care au cercetat semnificația termenului *competență de traducere*, recunosc că esențială pentru CT este competența lingvistică, și o includ în definiție, pe când alți autori, nu o apreciază ca pe o parte a CT. „Mai mult decât atât, competența în traducere (cum ar fi competența lingvistică a lui Chomsky) este un concept abstract, care poate fi măsurat numai în activitate”, concept preluat de către autorul El Zeini N. [Apud ; 114, p.185]. Și pentru că această performanță implică combinarea unui sistem variat de activități, rezultă că, descrierea *competenței de traducere ca o singură entitate este aproape imposibil sau foarte dificilă*. Abordând teoria și practica traducerii, Schaffner C. demonstrează tendința de a reduce conceptul de *competență de traducere* la un „... simplu nivel de trei calificări (deverbalizarea, transpunerea și reverbalizarea)” [155, p. 91], viziune criticată aspru de cercetătorul Nord C., deoarece CT presupune că „fiecare TS ar trebui să aibă propriile «instrucțiuni de traducere», indicând translatorului cum acesta ar trebui să fie transpus” [135]. Din această perspectivă, traducerea nu se reduce la „re-scrierea” TS în limba-țintă. Autorul Nord C. explică, că *schimbarea* este singura constantă în traducere; cu toate acestea, el propune următoarea definiție ierarhică a competenței de traducere care constă din: *competența lingvistică* – această competență include cunoștința sistemelor gramaticale precum și de repertorii, terminologii, concordanțe/înțelegeri sintactice și morfologice; *competența contextuală* care se desprinde din text și se împletește cu competența lingvistică, și reprezintă capacitatea de a defini caracteristicile textuale, de exemplu, domenii tehnice, juridice sau literare; *competență de subiect* – provine din competența textuală, reprezintă

familiarizarea/cunoașterea unui anumit text, acest concept cuprinde atât cunoștințe despre lume (cunoștințele enciclopedice), cât și cunoștințe de specialitate; *competența culturală* – traducătorii trebuie să fie specialiști în arte, deoarece aceștia acționează ca mediatori între diverse medii culturale și presupuneri; până și „textele tehnice sunt adesea legate de cultură”. Ultima competență, notată de autor, deși nu mai puțin importantă, este *competența de transpunere* – care cuprinde strategiile și procedurile ce permit traducerea textului din L1 în L2, este abilitatea de a *efectua* traducerea rapidă și eficientă. Această competență „... este supraordonată celor patru competențe anterioare și are un caracter tranzitoriu, deoarece este „declanșată de natura textului” sau de diferite părți ale unui singur text sursă” [135, p. 9]. În acest flux de idei Nord C. remarcă, „Fiecare text sursă (TS) trebuie să aibă propriile „instrucțiuni de traducere”, „sugerând” translatorului cum acesta ar trebui să fie transferat/transpus” [136, p. 91].

Întrebările care se desprind în contextul cercetării: *Ce este competența de traducere? Cum poate fi aceasta dezvoltată? Cum poate fi utilizat produsul de executare pentru a măsura nivelurile de competență?* Asemenea altor sarcini complexe de realizare, pentru a explica această competență unică, savanții divizează competența de traducere într-un set de *competențe interdependente*, care pot fi studiate izolat, precum și în ansamblu. O prioritate este, prin urmare, necesitatea de a defini mai clar diferitele competențe componente implicate în procesul de traducere, pentru a încerca și a identifica un set de principii care ar putea constitui baza pentru o temelie solidă pentru pregătire în domeniul traducerii” [136, p. 78]. Ideile acestui autor sunt preluate ca și reper metodologic în cercetare. Numai atunci va fi posibil să se lucreze asupra acestor principii interdependente și în cele din urmă să se elaboreze un program conceput pentru a permite traducătorilor să atingă un nivel global (dorit) de *competențe de traducere*.

Cheia definirii competenței de traducere, așa cum menționează Fraser J. este „furnizarea unui rezumat scurt și a mijloacelor pentru a îndeplini aceasta muncă, cuplat cu feedback-ul, care include o evaluare a traducerii finite în ceea ce privește modul în care este atins scopul sau în ce măsură sunt satisfăcute nevoile cititorilor” [116, p. 62]. Acest lucru, consideră autoarea, îi poate ajuta pe studenți să adopte o abordare holistică față de traducere, chiar fiind fundamental diferită de alte activități de învățare a limbilor străine într-un curriculum de comunicare și propune încurajarea acestora pentru a realiza traducerea în L1 ca una dintr-o serie de abilități de comunicare ce le-ar permite să vadă traducerea ca un element important al comunicării, chiar dacă aceasta este o comunicare mai specifică, și că, simplitatea, în acest domeniu, are contribuții importante pentru a face posibilă atât însușirea L2 cât și exersarea abilităților de comunicare și transpunere, în general [116].

În intenția de conceptualizare a termenului CT, cercetătorul Schaffner C. prezintă următoarea

metaforă în conceptualizare a CT: „Performanță optimă a oricărei acțiuni, de exemplu, conducerea unui automobil, ce se bazează pe o competență globală care, la rândul ei, este axată pe interacțiunea dintre diferite competențe subordonate și care, desigur, sunt legate între ele” [156, p. 87], astfel considerând evoluția studiului *traducerii* ca o *competență* care este compusă din abilități diferite.

În contextul de idei menționate anterior este absolut necesară și precizarea că în realitatea profesională produsele traducerii sunt de multe ori rezultatul muncii la care au contribuit mai multe persoane concomitent, adică importanța lucrului în echipă în cadrul traducerii este, de asemenea un factor important [52]. O analiză a teoriilor privind *competența de traducere* relevă premise că definirea competenței de traducere este anevoioasă.

Traductologia lansează ideea, că orice mesaj poate fi tradus, deși, evident, cu eforturi majore. Prin urmare, putem spune că munca traducătorului este cu mult mai grea decât cea a autorului, în unele circumstanțe. Bantaș A. în această ordine de idei observă că: „Asemenea scriitorului care este dator să rămână acea dreaptă conștiință morală, în care să poată crede semenii săi, tot așa și traducătorul trebuie să fie conștient și cu cerințe severe și exigente pentru dezvoltarea și perfecționarea vocației sale profesionale. Devotamentul autorului față de cuvânt, față de adevăr, față de semeni și față de sine însuși trebuie egalat cu responsabilitatea și devotamentul traducătorului față de scriitor, față de intențiile acestuia ” [7, p.100].

O viziune inovativă asupra semnificației CT propune Fraser J. care o definește ca și „*competență de transpunere*”, important fiind explicația conceptului de echivalență, după cum subliniază și savantul Neubert A., „Echivalența este rezultatul dorit, care este facilitat de către toate competențele componente menționate. Nu există o calitate absolută, ci un concept care este funcțional și depinde de o anumită situație de translație” [130]. O astfel de noțiune de echivalență nu depinde numai de *competența lingvistică*, *contextuală* sau *de subiect*; rezultă din interacțiunea competențelor componente. Aceste competențe sunt testate, consolidate și perfecționate la fiecare etapă de traducere, ceea ce înseamnă că, la rândul lor, acestea necesită să fie îmbunătățite permanent.

Continuare logică remarcăm punctul de vedere a lui Neubert A., referitor la CT este, „...dezvoltarea unui nou model de gestionare a traducerii” [130, p.78]. Unele dintre dificultățile cu referire la conceptualizarea CT sunt exemplificate de Neubert A., prin definirea competenței de traducere (denumită *competență de translație/transpunere*) unde autorul pune accentul pe noțiunile de „*complexitate* și *eterogenitate*”. Potrivit opiniei lui A. Neubert, „traducerea necesită un set complex de cunoștințe și aptitudini (prin urmare, complexitate)” [130]. Aceste abilități sunt unice și de multe ori diferă în mod dramatic (deci eterogene). Varietatea mare de teme pe

care traducătorul de unul singur trebuie s-o proceseze în timpul carierei sale necesită o pregătire vastă și diversă, iar „traducătorii nu pot fi pe deplin competenți în toate domeniile de care trebuie să se ocupe” [130, p.13]. Astfel de considerații introduc un aspect interesant în definiție, și anume că „traducătorul trebuie să utilizeze o varietate de resurse din exterior și trebuie să fie în măsură să proceseze și să contextualizeze informațiile noi, destul de rapid, în timp ce lucrează cu un număr limitat de surse și este în contratimp (în comparație cu un expert în domeniul practicat). În cazul în care traducătorul nu dispune de cunoștințe suficiente în domeniu (resurse interne), pentru a face un text, el trebuie să consulte resurse externe, experți în-un domeniu special sau alți traducători, astfel complexitatea sarcinilor de traducere necesită adesea lucru în echipă, în scopul de a ajunge la un produs final acceptabil” [130].

În comunitatea științifică s-a ajuns la concluzia, prin care CT este un concept cu multiple fațete ce include elemente „pasive” (legate de cunoaștere) și elemente active. Elementul activ (transferul/transpunerea) constă în strategii care sunt utilizate în timpul traducerii. Elementul de transpunere este unul de supraordonare, care folosește și activează toate celelalte subcomponente „pasive”. Mai mult decât atât, natura CT este nelimitată, nu există nici o etapă finită pentru a ajunge la ea. Cu toate acestea, CT poate fi dezvoltată și poate integra anumite instrumente, pe care traducătorii le pot dobândi atât prin teorie, cât și prin practică. La rândul său, competența de traducere devine pilonul care influențează metodele sau strategiile, pe care le utilizează traducătorii în timp ce lucrează la text. Perspectiva de reconfigurare constantă a competențelor, în definiția lui Neubert A., este frecvent reflectată în aceste modele pluripartite. Noțiunea propusă de Neubert A. în cea ce privește regruparea apare în concordanță cu teoria strategiei minimax ce arată, că „traducătorul va depune mari eforturi pentru a realiza un efect maxim” [Ibidem; p.61].

În vederea realizării rolului de mediator între două limbi și culturi, autorii Bantaș A. și Croitoru E. se referă la autenticele competențe de traducere ale traducătorului, reliefându-se ca „*super competențe*” [7]. Aceste „*super competențe*” vizează: *competența gramaticală* – de cunoaștere a regulilor de cod, inclusiv de vocabular, de formare a cuvintelor, de pronunție; *competența sociolingvistică*, ce vizează cunoștințe necesare și capacitatea de a produce și înțelege enunțurile în context, statutul participanților, scopul interacțiunii lor etc.; *competența de discurs*, capacitatea de a combina forma și sensul pentru a obține texte scrise sau orale de diferite genuri, adică de a obține texte care să păstreze forma și conținutul original; *competența strategică* - stăpânirea strategiilor de comunicare [7, p. 8].

O altă opțiune formulează autorul Stratilă C. care afirmă, ca CT îmbină competențele: textuală, socio-cognitivă și lingvistică, CT fiind una supraordonată. Cercetătoarea V. Ungureanu propune următoarea clasificare a competențelor traductologice: *competențe inter-lingvoculturale*,

competențe extra-lingvoculturale, competențe intra-lingvoculturale, competențe inter-lingvoculturale, competențe extra-lingvoculturale, competențe intra-lingvoculturale [Apud ; 96]. Competențele *intra-* vor cere cunoașterea a cel puțin două sisteme lingvistico-culturale în vederea analizei și înțelegerii mesajului, care va cere, prin urmare, și capacități *extra-* (de context, situație, comportament, gesturi), în vederea interpretării lui corecte (a intenției) spre conversiunea *inter-* (adică *intra-* și *extra-* a unui sistem spre un alt sistem *intra-* și *extra-lingvocultural*). Aceasta triplă corelație: *inter-*, *extra-* și *intra-*, va necesita un spirit sintetico-analitic pentru realizarea comunicării prin traducere [Apud; 96].

Tabelul 1.2. Competențe de traducere în opinia autorilor în domeniul didacticii limbilor moderne

Autor	Competențe de traducere
Hurtado A. (1992) [121]	competență lingvistică, competență extralingvistică, competență textuală, competență strategică, competență profesională, competență de transfer.
Bantaș A., Croitoru E. (1998) [7]	competența gramaticală, competența sociolingvistică, competența de discurs, competența strategică.
Миньяр-Белоручев Р. (1999) [183]	competența lingvistică, competența culturii țării a limbii studiate.
Schaffner C. (2000) [156]	competența gramaticală, competența sociolingvistică, competența de discurs, competența strategică.
Beeby A. (2000) [102]	competența de transpunere, competența lingvistică contrastivă, competența contrastiv discursivă, competența extra-lingvistică.
Комиссаров В. (2001) [179]	competența lingvistică, competența comunicativă, competența tehnică se referă la cunoștințele specifice.
Orozco M. (2002) [140]	competența comunicativă, competența extra-lingvistică, competența instrumental-profesională, competența psiho-fiziologică.
Зимняя И. (2003) [178]	competența de traducere: inter-linguală și interculturală.
Grupul PACTE (2003) [147]	competența de traducere, competența bilingvă, competențe extra-lingvistice, competențe instrumentale, competența strategică, componente psiho-fiziologice.
Presas M. (2004) [148]	competența culturală, competența enciclopedică, competența tematică a două limbi.
Дербышева Н. (2005) [176],	competența de traducere – complex de abilități atât a traducerii directe cât și a unei anumite traduceri indirecte: a) abilități de terminologie și limbă; b) trecerea de la o limbă la alta; c) analiză semantică a discursului; d) capacitatea de vorbire de a găsi invarianți ai discursului original ; e) capacitatea de a reformula în vorbire.
Lungu Badea G. (2005) [67]	identificarea strategiei de traducere, competența lingvistică și cea traductivă, evaluarea rezultatului procesului de traducere.
Соловова Е. (2006) [188]	competență comunicativă, competența transferențială (competență de transfer), competența specifică subiectului, competența tehnică/instrumentală, competență în cercetare/căutare, competența psihofiziologică (competența psiho-fiziologică), auto-actualizare: dorința și nevoia de auto-educație și dezvoltare constantă.
Dosca A. (2006) [30]	competența gramaticală, competența sociolingvistică, competența de discurs, competența strategică.
Nord C. (2007) [137]	competența lingvistică, competența contextuală, competența de subiect, competența culturală, competența de transpunere.

Гавриленко Н. (2008) [170]	competențe lingvistice, competențe socioculturale, competențe psihologice și competențe informaționale.
Grupul PACTE (2008) [145]	competența de transfer, competența comunicativă, competența extralingvistică, competența instrumental-profesională, competența psihofiziologică, competența strategică.
Латышев Л. (2008) [181]	competența lingvistică, competența comunicativă, competența tehnică/instrumentală, competența de cercetare/căutare, competența psihofiziologică.
Рым А. (2009) [150]	competențe lingvistice, competențe culturale, competențe tematice, competențe psiholingvistice, intuiție și logică.
Echipa EMT - European Master's in Translation (2010) [115]	competența în furnizarea de servicii de traducere, competența lingvistică, competența interculturală, competența de informare, competența specială, competența tehnologică.
Данилова И. (2010) [175]	competența lingvistică, competența pragmatică, competența sociolingvistică, competența subiectului, competența discursivă, competența socioculturală, competența strategică, competența tehnologică, competența informațională.
Рăциулă Л. (2013) [84]	competențele: textuală, socio-cognitivă și lingvistică.
Ungureanu V. (2013) [96]	competențe interlingviculturale, competențe extralingviculturale, competențe intralingviculturale.

În literatura de specialitate problema cercetării este regăsită în lucrările specialiștilor lingviști în diferite limbi. Preocuparea pentru formarea la studenții – traducători a *competențelor de traducere* se remarcă prin aportul adus de cercetători din diferite arealuri geografice: a) europeni/anglofoni, precum observă Baker M. (2001) [100], Beeby A. (2000) [102], Cheng S. (2017) [107], Dollerup C. (2000) [111], EMT (2009) [115], Hurtado A., Orozco M. (2002) [121], PACTE (2008) [145], Schaffner C., Adab B. (2000) [156] ; b) din spațiul românesc: Bantaș A., Croitoru E. (1998) [7], Ungureanu V. (2013) [96], Dosca A. (2006) [30], Lungu Badea G. (2005) [66], Răciulă L. (2013) [84]; c) lingviști-ruși: Абдрахманова И. (2001) [162], Абдулахитов Р. (2017) [163], Алексеева И. (2004) [164], Артеменко О. (2009) [165], Вербицкая М. (2010) [168], Гребенщикова А. (2005) [172], Дербышева Н. (2005) [176], Комиссаров В. (2001) [179], Конышева А. (2014) [180], Латышев Л., Семенов А. (2003) [181], Слепович В. (2011) [187].

Ca urmare a studierii literaturii din domeniul lingvisticii, a traductologiei și psihopedagogiei, constatăm diversitatea la nivel de structură și conținut a *modelelor competențelor de traducere*. Se observă valorificarea în două moduri a termenului CT: la singular - *competența de traducere* ce include elemente/componente (în termeni de atitudini, cunoștințe și capacități) și *competențe de traducere (la plural)* - un sistem de competențe *interdependente*. În contextul cercetării tehnologiei de formare profesională a traducătorilor, aderăm argumentat la varianta utilizării pluralului *competențe de traducere* în profilul profesional al traducătorului. Exprimăm opinia, că profesionalismul specialiștilor în traducere este determinat de conjugarea armonioasă în activitatea profesională a traducătorilor a unui sistem de CT.

O altă preocupare științifică în cadrul cercetării presupune descoperirea categoriilor de CT.

În această ordine de idei utilă cercetării a devenit opinia lui C. Nord care stabilește trei tipuri de competențe de traducere:

- *Competența interlingvistică* dobândită vizează cunoașterea a două sisteme lingvistice și, pe această cale cunoașterea culturilor respective.
- *Competența disimulați-vă*, care include: a) aptitudinea generării de propoziții analogice, b) aptitudinea definirii și re-creării normelor socioculturale.
- *Competența de transfer*, ce presupune competența acumulată legată de alte mijloace, auxiliare, folosite în traducere (tehnici de traducere, dicționare etc.) [135, p. 132]

Potrivit opiniei cercetătorului Beeby A., „*competența de traducere* încorporează patru competențe principale: *competența de transpunere*, *competența lingvistică contrastivă*, *competența contrastiv discursivă*, *competența extra-lingvistică*” [101].

La rândul său, fiecare dintre aceste componente se clasifică în competențe componente: *Competența de transpunere* – (a) conștientizarea procesului de traducere: abilități avansate de citire în limba sursă (LS): scop pragmatic și inter-textualitate. Abilități și competențe de deverbalizare/reformulare și cele de alcătuire/compunere în limba țintă (LȚ); (b) limbaj simplu grammatical corect și pragmatic adecvat; conștientizarea multiplelor contexte implicate în traducere: autorul textului LS (TLS), cititorul, scopul urmărit de autor, traducătorul, scopul traducerii, cititorul textului LȚ (TLȚ) etc.; (c) conștientizarea interdependenței micro- și macro-structurilor – a textului și a traducerii. *Competența lingvistică contrastivă* – (a) cunoașterea diferențelor tipografice între LS și LȚ ; (b) cunoașterea diferențelor lexicale între LS și LȚ și modul în care câmpurile și seturile lexicale semantice nu întotdeauna coincid ; (c) cunoașterea diferențelor sintactice între LS și LȚ și modul de rezolvare a polisemiei sintactice din context. *Competența contrastiv discursivă* – (a) cunoașterea diferențelor de tip și gen de text între LS și LȚ.

Conștientizarea de schimbare a genurilor și a deturnărilor inter-textuale în ambele limbi; (b) conștientizarea relației dintre context și registru (domeniu, manieră și conținut), precum și modul în care prioritățile și restricțiile fiecărei situații de traducere depind de aceste circumstanțe; (c) cunoașterea diferențelor de coerență textuală și de coeziune între LS și LȚ. *Competența extra-lingvistică* – (a) cunoașterea diferențelor pragmatice și semiotice între cultura LS și cultura LȚ ; (b) abilități de documentare (utilizarea surselor auxiliare): dicționare, enciclopedii, baze de date, texte paralele, consultarea experților etc. [101].

Conform opiniei lui Orozco M., „*competența de traducere* este definită drept capacitatea de a finaliza procesul de transpunere a sensului din textul sursă (TS) în textul-țintă (TȚ), totodată ținând cont și de sarcina de traducere, dar și de specificul receptorului. *Competența de*

transpunere este competența pe care se axează traducerea și care, de asemenea, însumează mai multe componente” [139]:

A. *Competența comunicativă* în două limbi, care poate fi definită în termeni generali ca sistem de cunoștințe și abilități necesare ce stau la baza comunicării lingvistice. Pentru traducători, această competență ar trebui să fie separată în înțelegerea LS și producerea textului în LT.

B. *Competența extra-lingvistică* este compusă din cunoștințe generale și cunoștințe de specialitate, care pot fi activate în funcție de necesitățile fiecărei situații de traducere. Componentele pot include cunoștințe explicite sau implicite cu privire la traducere, cunoștințe biculturale, enciclopedice și de subiect [139].

C. *Competența instrumental-profesională* este compusă din cunoștințe și abilități ce se referă atât la instrumentele de comerț, la cerințele pieței, cât și la cele profesionale. Componentele pot fi foarte diverse: cunoașterea și utilizarea tuturor tipurilor de surse de documentare și a noilor tehnologii, cunoașterea pieței de muncă și comportament impecabil ca un traducător profesionist, în special în ceea ce privește etica profesională [139].

D. *Competența psiho-fiziologică* poate fi definită ca abilitate de a utiliza toate tipurile de resurse psihomotorii, cognitive și atitudinale. Cele mai importante dintre acestea pot fi: psihomotorii, pentru abilități de scriere și citire, cognitive (de exemplu, memorie, atenție, creativitate și raționament logic etc.), atitudini psihologice (de exemplu, curiozitatea intelectuală, perseverența, rigoarea, un spirit critic și încredere în sine) [139].

Cu atenție metodologică savantul Pym A. definește „*competența de traducere* ca abilitate de a crea mai multe texte viabile în limba țintă, precum și capacitatea de a alege rapid și fără ezitare unul dintre aceste texte (cel adecvat)”. Potrivit autorului, acest lucru este suficient pentru succesul unui traducător și este axat în subconștient pe cunoașterea gramaticii, a vocabularului, a terminologiei și a capacității de a stabili contacte cu alții, astfel punându-se accent pe abilități și calități importante pentru un traducător [150].

Un alt punct de vedere exprimă cercetătorul D. C. Kiraly care afirmă, că prin „*competența de traducere* se înțelege 3 tipuri de cunoștințe și abilități: cunoașterea contextului traducerii; cunoștințe lingvistice, culturale și tematice în limbile originalului și ale traducerii; abilitatea de a folosi procese psiholingvistice, intuiție și logică, precum și formularea textului traducerii, cât și verificarea corespunderii acestuia cu textul original” [123].

Demnă de luat în considerație ca și reper praxiologic al cercetării este viziunea grupului PACTE care interpretează CT ca și „cunoștințe de specialitate unde cunoașterea procedurală este predominantă”. Competențele de traducere conform modelului PACTE sunt observabile în

produsele de translație, cu excepția celor două mai importante, și anume competența *strategică* și cea de *transfer*. PACTE sugerează următoarele componente ale competențelor de traducere: „*competența lingvistică, competențe extra-lingvistice, abilități de transfer de informații, competențe profesionale și cunoașterea tehnologiilor informaționale pentru traducere, aptitudini psiho-fiziologice, abilități strategice*” [146].

Spre deosebire de grupul PACTE, cercetătorul Hurtado A. împarte *competența de traducere* în competență lingvistică, extralingvistică, textuală, strategică, profesională și competență de transfer, pe care o descrie drept „... abilitatea de a trece de la o limbă la alta, de a înțelege textul originalului și capacitatea de a o re-crea în altă limbă fără a pierde înțelesul. *Competența de traducere* este abilitatea de a comunica în două limbi; având cunoștințe extralingvistice (enciclopedice, culturale, tematice); abilități de transfer de informații; competențe profesionale și strategice. La rândul ei, competența strategică are următoarea definiție: *processe separate, conștiente și inconștiente, orale și scrise, interne și externe, folosite pentru a evita dificultățile ce pot apărea în procesul de traducere.*” [121 p. 32-35]. Potrivit lui Hurtado A., „competența de transfer” ocupă un loc fundamental printre CT [121].

Descoperim comuniune de idei cu grupul de cercetători PACTE cu privire la structura modelului CT pe care îl vom urmări în continuare: *Competența de transfer* – este abilitatea de a finaliza procesul de transfer din textul sursă în textul țintă, luând în considerare și scopul traducerii și specificul receptorului; *Competența comunicativă* – sistemul de cunoștințe și abilități necesare pentru o comunicare lingvistică eficientă. Pentru traducători, această competență ar trebui să fie separată în înțelegerea LS și reproducerea (translarea) în LT; *Competența extra-lingvistică* este compusă din cunoașterea comprehensivă, la nivel global, cunoașterea în general, și cunoștințe de specialitate. Aceasta include cunoștințe despre traducere, cunoștințe biculturale, enciclopedice și de subiect. Include preponderent cunoștințe declarative, atât implicite cât și explicite, cunoștințe general-universale și cunoștințe într-un domeniu sau altul, cunoștințe speciale. Aici se include cunoașterea biculturală (despre culturile sursă și țintă), cunoștințe enciclopedice (despre lume în general) și cunoștințe de subiect (în domenii speciale); *Competența instrumental-profesională*: cunoștințe și abilități ce cuprind factori de comerț, marketing, noile cerințe ale pieței, cât și de profesie. Cunoștințe predominant procedurale care vizează utilizarea surselor de documentare și a tehnologiilor de informare și comunicare aplicate în procesul de traducere: dicționare, enciclopedii, gramatici, cărți de stilistică, texte paralele, electronice, culegeri, cercetări etc.; *Competență psiho-fiziologică*: capacitatea de a utiliza toate tipurile de resurse psihomotorii, cognitive și atitudinale; *Competența strategică*: toate procedeele individuale folosite pentru a elucida și aplană problemele constatate în timpul

procesului de traducere. Cunoștințe procedurale pentru a garanta eficiența procesului de traducere și pentru a contracara problemele apărute în cadrul traducerii. Aceasta este o competență esențială care le influențează pe celelalte și moderează inter-relațiile dintre ele, deoarece ea controlează procesul de traducere; *Competența bilingvă*: cunoștințe predominant procedurale, necesare pentru a comunica în două limbi. Aceasta include caracteristica specifică de control al interferențelor alternative între două limbi – cunoștințe pragmatice, sociolingvistice, textuale, gramaticale și lexicale. Grupul PACTE ajunge la concluzia că CT este „formată dintr-un set de competențe, care sunt interdependente și ierarhice, iar competența strategică ocupă o poziție dominantă” [146].

Interesant din punctul de vedere al cercetării tehnologiilor de formare profesională a traducătorilor, că așa cum observă autorii anterior menționați, în cadrul CT se remarcă anumite componente psiho-fiziologice „acestea fiind componente cognitive, atitudinale și mecanisme psiho-motorii ce includ: elemente cognitive (memorie, percepție, atenție și emoție), aspecte atitudinale (curiozitate intelectuală, perseverență, rigurozitate, spirit critic ...) și creativitate, raționament logic, analiză și sinteză etc.” [145].

În perspectiva determinării valorilor profesionale ale CT cercetătorul Presas M. demonstrează că „*competența de traducere* include din două tipuri de cunoștințe: cunoașterea culturală, enciclopedică și cunoașterea tematică a două limbi.” Pe lângă acestea se menționează și trei tipuri de cunoștințe operaționale (percepția textului original, elaborarea unui plan de traducere și traducerea propriu-zisă, calcularea capacităților personale, evaluarea nevoii de culegere a informațiilor și utilizarea acestora), cunoașterea metodelor de editare [148, p. 47].

Cercetătorii grupului EMT (European Master's in Translation), prin „competență” definesc „combinația de abilități, cunoștințe, comportament și know-now „know-how” (știi acum, știi cum), necesare pentru îndeplinirea sarcinii în anumite condiții”[115]. Aceștia recunosc șase competențe prioritare: *competența de furnizarea de servicii de traducere* (cunoașteți cum să negociați cu clienții, să respectați cerințele pieței, să accesați informațiile, să urmați instrucțiunile, să planificați timpul necesar și util etc.); *competența lingvistică* (de a cunoaște și de a putea aplica structuri gramaticale, lexicale și idiomatice ale limbajului sursă, împreună cu convenții grafice și tipografice, pentru a dezvolta florerul lingvistic); *competența interculturală* (cunoașterea și aplicarea regulilor de comunicare și comportament într-o anumită societate, inclusiv cunoașterea mijloacelor de comunicare non-verbală, cunoașterea unui document conform standardelor adoptate în cultura limbii de traducere etc.); *competența de informare* (abilitatea de a căuta, solicita și evalua informațiile necesare, cunoașterea și utilizarea eficientă a motoarelor de căutare); *competența specială* (să cunoască și să găsească informații relevante

pentru a obține o înțelegere mai aprofundată a subiectului, asimilarea noilor cunoștințe în domeniu, dezvoltarea de sisteme de concepte, metode de raționament, prezentări și terminologie); *competență tehnologică* (abilitatea de a stăpâni și de a folosi programe de calculator care facilitează procesul de traducere etc.) [115].

În lingvistica rusă *competențele de traducere* (denumite cu forma de singular „*competență de traducere*”) se constată preocuparea pentru identificarea dimensiunilor obiective prioritare ale profesionalismului traducătorilor. Potrivit opiniei cercetătoarei Миньяр-Белоручев Р., „competența de traducere arată cunoștințele lingvistice, abilități de vorbire și abilități ce țin de activitatea de vorbire unei limbi străine. Cunoștințele de vocabular, gramatică și fonetică constituie competența lingvistică, iar abilitatea de a-și exprima liber gândurile într-o anumită limbă implică competența de vorbire a unei persoane” [183, p. 55].

Un alt punct de vedere în aceeași optică lansează Нелюбин Л., Маркова А., Суворов Е. și alții care definesc competența de traducere ca „o categorie complexă multidimensională, ce include caracteristicile de calificare ce permit traducătorului să efectueze actul de comunicare inter-linguală și interculturală” [185]. O altă definiție este propusă de autorii Комиссаров В. [179], Дербышева Н. [176], Гавриленко Н. [170], Латышев Л. [181] care definesc competența de traducere ca un întreg complex de abilități atât ale traducerii directe cât și ale unei anumite traduceri, indirecte, dar toate văzute drept abilități importante pentru procesul de traducere: a) abilități de terminologie și limbă; b) trecerea de la o limbă la alta; c) analiză semantică a discursului; d) capacitatea de a găsi invarianți ai discursului original, în timpul procesului de traducere. Conceptul *competența de traducere* (СТ), după Латышев Л. (2008) este un set de atitudini, capacități și cunoștințe care trebuie să permită traducătorului să rezolve cu succes sarcinile profesionale. De asemenea, autorul constată două elemente ale competenței de traducere, pe care le numește *de bază* și *pragmatice*. Partea *de bază* include limba ca sistem lexical, gramatica, abilitatea de a traduce texte de diferite stiluri și genuri, cum ar fi texte științifice și tehnice, documentație economică sau juridică, ficțiune. Potrivit autorului, partea de bază include componentele conceptuale și tehnologice. Partea *pragmatică* „conține cunoștințele și aptitudinile necesare în efectuarea traducerii” [181, p. 28]. Aproape de viziunea propusă în cercetarea noastră este opinia cercetătoarei Гребенщикова А. care afirmă, că „competența de traducere întrunește abilități, atitudini, cunoștințe care se manifestă într-o situație de acțiune profesională. Mai mult decât atât, competența include și talentul, stima de sine, concentrarea, responsabilitatea, atenția, toleranța, capacitatea de a gândi creativ, adică mult mai multe calități și abilități personale. Astfel de proprietăți, abilități și comportamente sunt necesare nu numai în procesul de traducere, ci și în alte domenii ale activității umane” [171, p. 60].

Definiție complexă și consacrată a CT propune cercetătoarea Гребенщикова А., care arată, că prin „competența de traducere se înțelege o caracteristică integrată a personalității specialiștilor, ce includ competențele lingvistice, socioculturale, psihologice și informaționale, care permite traducătorului să-și desfășoare efectiv activitățile profesionale”, afirmă [172]. În acest sens, sunt identificate următoarele elemente ale competenței de traducere: *competența lingvistică*, *competența pragmatică*, *competența sociolingvistică*, *competența discursivă*, *competența socioculturală*, *competența strategică*, *competența tehnologică*, *competența informațională* [171, p. 19].

Din punctul de vedere al savantului rus Комиссаров В. „activitatea de traducere este o componentă obligatorie a comunicării interlinguale, fapt din care reiese că formarea competenței de traducere este o necesitate” [179, p.104]. *Competența lingvistică* constă în abilitatea traducătorului de a înțelege originalul și de a crea traducerea propriu-zisă. Această competență se concretizează prin stăpânirea perfectă a tuturor aspectelor limbii, precum și cunoașterea unor caracteristici specifice limbii date. *Competența comunicativă* ocupă un loc important în competența profesională a traducătorului, implicând nu numai abilitatea de a extrage semnificația afirmațiilor și a textelor. *Competența tehnică* se referă la cunoștințele specifice, abilitățile și capacitățile necesare pentru a efectua acest tip de activitate, adică înțelegerea esenței și obiectivelor activităților de traducere, familiarizarea cu principalele prevederi ale teoriei traducerii, cu variante ale strategiilor și tehnicilor de traducere [179].

În baza analizei lucrărilor semnate de Вербицкая М. constatăm că autoarea a identificat 7 componente ale competenței de traducere, utilizând termenul „*elemente de competență*” [168]. În cele ce urmează vom reliefa elementele CT menționate de autoare: *competența comunicativă* în două limbi, care include competențe de limbă și de vorbire, *competența transferențială* (competență de transfer), setul de cunoștințe teoretice ale traducătorului despre esența traducerii, specificul anumitor tipuri de know-how de traducere și traducere și capacitatea de a aplica aceste cunoștințe în practică, *competența specifică subiectului* (subdomeniu /domeniu/ subiect) este un stoc comun de informații și o anumită cantitate de câmp semantic într-un anumit subiect și obiect, *competența tehnică/ instrumentală* este cunoașterea suportului de resurse existente care facilitează activitatea traducătorului și capacitatea de a utiliza aceste resurse, *competență în cercetare* – pregătirea și capacitatea de a găsi rapid și de a organiza informațiile necesare pentru o anumită sarcină de traducere, *competența psihofiziologică* – formarea mecanismelor psiho-fiziologice și a caracteristicilor lingvistice necesare pentru îndeplinirea eficientă a traducerii profesionale, auto-actualizare, nevoia de auto-educație și dezvoltare constantă [168, p. 18].

Prezentăm, în continuare, un alt termen întâlnit în literatura de specialitate:

bazele competenței de traducere prin care se definesc cunoștințele de bază ale studenților cu privire la subiectul textului care trebuie tradus, cunoștințele de bază ale gramaticii și vocabularului unei limbi străine și posedarea cunoștințelor/alfabetizarea calculatorului. În opinia autorului P. Абдулахитов, elementele principale ale competențelor de traducere sunt cunoștințele de bază ale gramaticii și ale vocabularului limbii străine, cunoștințele de bază ale domeniului de traducere și cunoștințe IT pentru a utiliza resurse electronice [163].

Tabelul 1.3. Aspecte ale competențelor de traducere [163]

Aspectul receptiv	Aspectul productiv
Cunoașterea unei limbi străine	
Cunoștințe de gramatică, fonetică, stilistică LS	Abilități și capacități de scriere a textelor tehnice în LS/LȚ
Cunoașterea ortografiei, a gramaticii și a vocabularului LS	Abilități și deprinderi de a extragere informații principale din citire sau ascultare
Abilități de citire și de ascultare în LS	Cunoașterea regulilor de reformulare, abilități și deprinderi de re-formare
Cunoașterea terminologiei în specialitatea sa, suficientă pentru înțelegerea textului tradus	Abilități și deprinderi de reformulare prin activități de referință
Abilități și deprinderi de ascultare în LS	Abilități și deprinderi de sumare a textelor
Aptitudini și abilități de extragere a informațiilor principale	Cunoașterea algoritmului de redactare a subtitrărilor, abilități și deprinderi ale aplicării.
Cunoașterea conceptului de <i>topic sentence</i> cu scopul de a îmbunătăți eficiența traducerii	Abilități și deprinderi de redactare a traducerii asistată de calculator (TA)
Capacitatea de a evalua critic textul	Cunoașterea terminologiei în LS/LȚ

În lucrarea „Curs de traducere”, Слепович В. [187] afirmă, că „un translator, pentru o traducere reușită, trebuie să posede un anumit vocabular al limbii engleze (inclusiv terminologia specială într-un anumit domeniu de cunoaștere); să cunoască gramatica LS, altfel cuvintele vor rămâne „cărămizi” din care nu veți putea „construi” nimic; să posede tehnica de traducere și să poată utiliza în mod eficient dicționare” [187, p. 102].

Pornind de la cele relatate mai sus, presupunem că, înțelegem prin competența de traducere, în primul rând, *abilitatea de a traduce*, pentru care este necesară *cunoașterea limbilor maternă și străină*. Cu toate acestea, cunoașterea a două limbi nu este suficientă pentru a-și desfășura efectiv activitățile, pentru că traducătorul trebuie să dețină abilități și deprinderi speciale, de exemplu, abilitatea de a analiza textul sursă pentru a-și identifica conținutul comunicativ, capacitatea de a găsi probleme în traducere în text, modalitățile de a le rezolva. Aceste construcții în două limbi pot să nu aibă o corespondență directă și, prin urmare, pentru a cizela această problemă trebuie să fii expert în tehnicile de traducere. Tehnicile de traducere sunt tipuri de operațiuni efectuate de traducător asupra textului sursă, cu scopul se a obține textul corect de traducere în limba țintă.

Reiterând asupra valorii instabile a opiniilor științifice ale autorilor menționați anterior, subliniem, că CT vizează capacitatea traducătorului de a „analiza, compara și converti două sisteme culturale, respectând normele a 2 culturi prin limbă, precum și interferența acestor forțe

în momentul în care cele două limbi și două culturi sunt puse în contact” [149, p. 156].

Din acest unghi de vedere, „traducătorului i se solicită capacitatea integrativă (competență bilingvă și biculturală) în vederea realizării traducerii cu scop comunicativ” [151]. Această corelație bilingvo-culturală a două sisteme lingvistice stă la baza unei competențe comunicative reușite. Deci, acceptăm următoarea definire a competenței de traducere, „în orice mediu profesional, performanța este evaluată în funcție de anumite obiective și nevoi clar definite, care necesită un anumit tip de competență ...” [156, p. 27].

Deducem la această etapă a cercetării teoretice, că în mare parte, *competența de traducere* este interpretată ca un termen integrativ ce necesită cunoașterea a două sau mai multe limbi ce înglobează anumite componente. În această ordine de idei, Schäffner C. prezintă conceptul CT ca și: „performanță optimă a oricărei acțiuni (de exemplu, conducerea unui automobil), ce se bazează pe o competență globală, care, la rândul său, se bazează pe interacțiunea dintre diferite competențe subordonate, care sunt, desigur, legate între ele” [155]. „Materialul” cu care traducătorii trebuie să lucreze (limbile) este în continuă schimbare și evoluție. Problema majoră cu care se confruntă formarea traducătorilor trebuie să pornească și de la accepția definiției CT „orice încercare de a defini CT trebuie să țină cont de complexitatea mare de cerințe care sunt făcute pe aptitudinile intelectuale și abilitățile cognitive a unui traducător” [156, p. 145].

Din perspectiva cercetării tehnologiilor de formare a CT studenților – traducători, Programul European Master’s in Translation (EMT) explorează parteneriatul între Comisia Europeană și instituțiile de învățământ superior din Europa, prezentând *CT necesare pentru prestarea serviciilor de traducere: competențe lingvistice, competențe tematice, competențe interculturale, competențe de dobândire a informațiilor, competențe tehnologice* [115]. Conchidem asupra oportunității studierii conținutului CT menționând faptul, că autori reprezentativi din domeniu traductologiei, aduc argumente elocvente, că pentru traducători extrem de necesare sunt: *competența lingvistică (cunoașterea vocabularului, gramaticii și stilisticii limbii străine și limbii materne); competența profesională (asimilarea de către traducător a experienței generalizată teoretic, formarea capacităților profesionale de traducători-practicieni și traducători-teoreticieni); competența de informare (abilități de utilizare a unui PC, abilități de utilizare a traducerilor mecanice și a dicționarilor electronice, a dicționarilor on-line, sisteme și programe de căutare, abilități de utilizare a cărților tehnice de referință)* [190, p. 125].

Traducătorii vor demonstra autenticitate și *buna cunoaștere a limbilor, a valorilor socioculturale și a conversiunii comunicative* în vederea realizării funcțiilor profesionale, în

special, a rolului de mediator între două limbi/culturi, acestea reliefându-se ca „super competențe” [7, p.85].

Din multitudinea definițiilor și cercetărilor cu referire la termenul *competență de traducere*, cât și din ideile despre elementele constitutive ale acesteia, menționăm, că în cercetarea noastră vom valoriza termenul *competențe de traducere*, deoarece considerăm că referențialul profesional al traducătorilor este format din cele mai relevante CT. În acest sens, *competențele de traducere* (CT) „vizează responsabilități profesionale, cunoștințe specifice și capacități necesare pentru traducere în contextul profesional al activității traducătorilor” [43].

Remarcăm faptul că autorii din domeniu își concentrează atenția asupra competențelor de traducere, ce asigură afirmarea profesionistă a traducătorilor. Din această perspectivă elucidăm opinii diferite privind elementele de bază ale competențelor de traducere: a) *componenta lingvistică* (Комиссаров В. [179], Миньяр-Белоручев Р. [183], Гавриленко Х. [170], proiectul EMT [115] (masteratul european în traducere), Hurtado A. [121], Штанов А. [191], Шевнин А. [190] și alții); b) *componenta comunicativă* (Миньяр-Белоручев Р. [183], Комиссаров В. [179], Hurtado A. [121], Штанов А. [191] și alții); c) *componenta de informare* (proiectul EMT [115], Штанов А. [191], Шевнин А. [190], Вербицкая М., Соловова Е. [168] etc.); d) *componenta interculturală* (proiectul EMT [115], Штанов А. [191], Hurtado A. [121], etc.).

Pornind de la aspectele anterior precizate, putem afirma că autorii menționați stabilesc modele diferite ale competenței de traducere (ca și structură și conținut), utilizând, de regulă pluralul, având în vedere, interdependența competențelor vizate. Prin urmare, observăm situații neclare și anume, folosirea termenilor similari pentru noțiuni diferite, sau, dimpotrivă, folosesc același termen pentru a defini concepte diferite, ceea ce constituie o serioasă dificultate pentru soluționarea problemei studiate.

Ca rezultat al cercetării opiniilor cercetătorilor europeni, români și ruși, constatăm că nu putem vorbi de competența de traducere, ignorând elementele componente ale acesteia, numite elemente esențiale sau competențe profesionale (de traducere) ce contribuie, în mod deliberat, la formarea profesională a traducătorilor.

1.3. Concluzii la Capitolul 1

Studiul didacticii limbilor străine în învățământul superior, generează concluzia despre practicarea traducerii ca strategie de studiere a limbilor moderne, activitate receptiv-productivă ce asigură studenților dezvoltarea gândirii reproductive și productive. În baza acestor premise studenților-traducători se proiectează formarea CT specifice profesiei de traducător.

Examinarea teoretică a evoluției termenului de CT a condus la conștientizarea faptului, că deși literatura de domeniu propune multiple interpretări ale acestuia, nu există, însă, un termen ce ar include semnificații de natură specifică profesiei de traducător.

În general, procesul de traducere vizează transformările la nivel: a) *gramatical*, b) *lexical* și c) *stilistic*. ***Din aceste rațiuni științifice în cercetare am considerat necesar a dezvolta semnificația conceptului CT și a propune o definiție proprie a termenului competența de traducere*** prin care înțelegem sistemul de atitudini/convingeri și responsabilități profesionale, cunoștințe specifice privind activitatea de traducere și anumite capacități de comunicare necesare în activitatea de traducere, pentru a aplica regulile ortoepice ale limbilor implicate ce asigură transferul de semnificații ale conținutului, adaptarea discursului la situația de comunicare și acceptarea de către interlocutori a serviciilor prestate în contextul profesional al traducătorilor. Analiza definițiilor competențelor de traducere, în viziunea diferitor autori a condus la valorificarea în cercetare a pluralului termenului CT, întrucât integrează sistemul celor mai relevante, din punctul nostru de vedere, competențe profesionale ale traducătorilor: *competența strategică, competența comunicativă, competența instrumental-profesională și competența socioculturală*. Preocuparea noastră pentru identificarea caracteristicilor fiecărei CT ne-a determinat să formulăm valorile profesionale ale competențelor de traducere, atât de necesare în stadiul de formare a CT ale studenților.

Studiul literaturii de domeniu ne-a condus la identificarea unor contradicții înregistrate în mediul universitar privind formarea competențelor de traducere: între nivelul insuficient al dezvoltării competențelor de traducere ale studenților și importanța formării acestora în procesul formării profesionale inițiale; între caracterul incert al metodologiilor de formare a competențelor de traducere și importanța elaborării unei tehnologii eficiente ce ar satisface exigențele actuale de formare profesională a studenților – traducători în Republica Moldova. ***Problema cercetării*** – rezultă din necesitatea de utilizare în învățământul superior a unor tehnologii pedagogice generatoare de valori profesionale ale competențelor de traducere ale studenților-traducători.

2. CADRU TEHNOLOGIC AL FORMĂRII COMPETENȚELOR DE TRADUCERE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Capitolul include modele structurale ale competențelor de traducere în optica autorilor de domeniu care demonstrează o structură clasică a CT la nivelul unor atitudini (convingeri), capacități și cunoștințe specifice profesiei de traducător. Modelele pedagogice de formare a competențelor de traducere descrise în literatură vizează strategii didactice orientate spre formarea comportamentelor profesionale. Validarea practică a modelelor de formare a CT (spre exemplu, modelul PACTE și EMT), demonstrează că, acestea (CT) conțin anumite etape de implicație pedagogică și se referă la „sub-segmente”, definite ca și „elemente structurale ale competențelor de traducere”. Cercetările privind didactica limbilor străine arată, că termenul *competență de traducere* este un concept de referință în proiectarea curriculumului de formare universitară a traducătorilor. Dezbatările teoretice în comunitatea științifică privind indicatorii eficienței traducerii generează criterii de evaluare a calității competențelor de traducere și sarcini didactice ce facilitează formarea profesională a CT ale studenților-traducători.

Abordările metodologice ale dezvoltării competențelor de traducere arată, că la ora actuală nu există tehnologii didactice unanim acceptate de specialiștii implicați în pregătirea traducătorilor. Din perspectiva cercetării procesului de formare profesională inițială a traducătorilor prin studiul teoretic s-a constatat faptul, că metodologiile de formare profesională a traducătorilor trebuie elaborate în acord cu CT specifice. Metodologiile de formare a competențelor de traducere, elucidate în literatura pedagogică, deși prezintă elemente structurale, metode și tehnici originale, nu reflectă totuși tehnologii didactice universitare conforme finalităților și conținuturilor specifice programelor de studii de formare profesională a traducătorilor. Din aceste rațiuni în acest capitol descriem *Tehnologia de formare la studenții-traducători a competențelor de traducere în context universitar*, elaborată în cadrul cercetării în perspectiva formării inițiale a traducătorilor. Tehnologia, organizată în baza a trei etape interdependente și o etapă pregătitoare implică validarea în practica universitară a resurselor curriculare elaborate pentru formarea traducătorilor (ghiduri metodologice la cursurile universitare), a fost proiectată pentru implementare la disciplinele universitare: *Traducerea scrisă literar-publicistică și Traducerea scrisă specializată* orientate spre formarea valorilor competențelor de traducere, și antrenarea în efectuarea traducerii scrise a textelor specializate și parțial literare. Valorificarea fundamentelor teoretice și practice privind activitatea de traducere profesională a facilitat deducerea unor idei praxiologice cu referire la strategiile de formare a comportamentelor specifice profesiei de traducător prin valori profesionale ce asigură succesul traducătorilor pe piața serviciilor.

2.1. Abordări metodologice ale dezvoltării competențelor de traducere

Din perspectiva cercetării axată pe formarea competențelor de traducere este important să analizăm profesionalismul cadrelor didactice universitare la nivelul competențelor pedagogice necesare în procesul didactic. În opinia autorilor Ardelean A. și Mândruț O. „competența pedagogică este un fenomen sistemic, esența căruia rezultă din unitatea sistemică a cunoștințelor pedagogice, a experienței și a calităților personale ale profesorului care permit o comunicare și activitate pedagogică eficientă. Competența este o măsură a corespondenței cunoștințelor, abilităților și experiențelor personale” [3, p. 127].

În această ordine de idei dezvoltarea progresivă a comunității universitare se reflectă în dezvoltarea/reconceptualizarea unor noi dimensiuni ale sistemului de formare profesională a traducătorilor (în planul tehnologiilor didactice universitare) ce asigură competitivitatea acestora pe piața muncii. Din această perspectivă ne propunem să identificăm conținutul formării competențelor profesionale ale traducătorilor. Didactica limbii engleze stabilește raporturi productive cu alte științe pedagogice, valorificând repertoriul de strategii de predare – învățare specifice [41]. În continuare prezentăm reperele teoretice utilizate pentru elaborarea tehnologiei de formare a CT ale studenților-traducători.

Actualmente nu există un model utilizat și acceptat unanim de specialiștii implicați în pregătirea profesională a viitorilor traducători. Putem descoperi elemente recunoscute și implementate de mai multe școli științifice în domeniul cercetat și mai puțin o tipologie a modelelor CT unanim acceptate, deși conceptele formulate prezintă caracteristici comune. Până în prezent specialiștii se referă la modelul competenței de traducere a lui Nord C. [158].

În aceeași ordine de idei, Beeby A. propune un model de analiză a procesului de traducere și a componentelor secundare ale competenței de traducere, care, în concepția sa „încorporează patru competențe principale: *competența de transpunere*, *competența lingvistică contrastivă*, *competența contrastiv discursivă* și *competența extra-lingvistică*” [101, p.186]. Și modelul dezvoltării competenței de traducere, propus de cercetătorul M. Orozco care distinge patru elemente ale competenței de traducere [139].

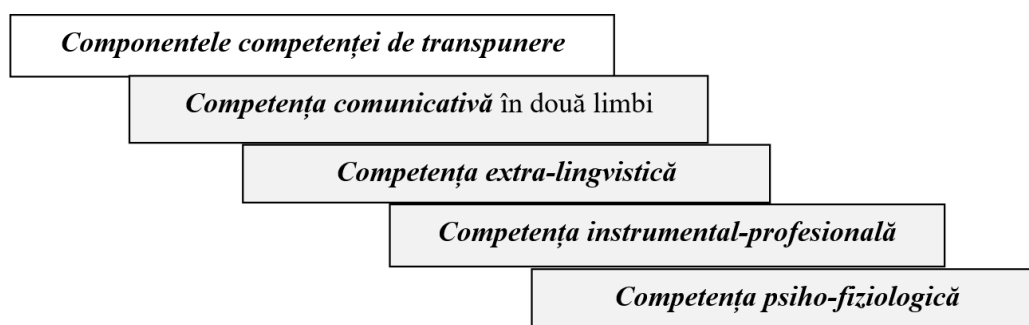

Fig. 2.1. Modelul competenței de traducere după Orozco M.

Observăm că, în modelul propus de Orozco M., prin „competența de transpunere” se are în vedere *competența de traducere*, considerată de bază în care sunt integrate alte competențe. Autorul constată faptul, că aceasta poate fi interpretată ca fiind capacitatea de a finaliza procesul de transpunere a sensului din TS în TȚ, ținând cont de scopul traducerii și specificul receptorului. Competența de transpunere este formată din mai multe componente, printre care: (a) *competența de a înțelege* (capacitatea de a analiza, sintetiza și de a activa cunoștințele extra-lingvistice, astfel încât să se poată reda înțelesul unui text), (b) *capacitatea de a deverbiliza și de a menține limba-sursă (LS) și limba-țintă (LT)* în compartimente separate (adică a controla interferența), (c) *competența de re-exprimare* (organizarea textuală, creativitatea în LT), (d) competența în derularea procesului de traducere (alegerea celei mai adecvate metode) [140].

Din analiza modelelor propuse de Beeby A. și Orozco M., constatăm, faptul, că acesta include în procesul de traducere competențe lingvistice, psihologice, și psihomotorii, care scot în evidență importanța valorificării corespondenței între cunoștințele științifice din domeniile psihopedagogiei și lingvisticii. Ambele modele nu indică sarcini didactice orientate spre formarea de comportamente comunicative, componentele traducerii fiind elementele deopotrivă importante în cadrul larg al dezvoltării CT.

Continuare logică în examinarea modelelor CT, modelul minimalist de dezvoltare a competenței de traducere, propus de Pym A. definește competența de traducere ca și: „capacitate de a genera o serie de texte (variante de traducere) în limba țintă (TȚ1, TȚ2 ... TȚN) pentru un text sursă (TS) și capacitatea de a selecta, rapid și cu încredere justificată, doar varianta rezonabilă din această serie” [150]. Modelul lui Pym A. este apreciat de autori pentru combinarea a celor trei elemente în structura CT ” [149, p. 81], servind ca exemplu pentru diferențierea între modelele generale de formare a CT și construcții specifice, avansate în cadrul cursurilor universitare[151, p. 99].

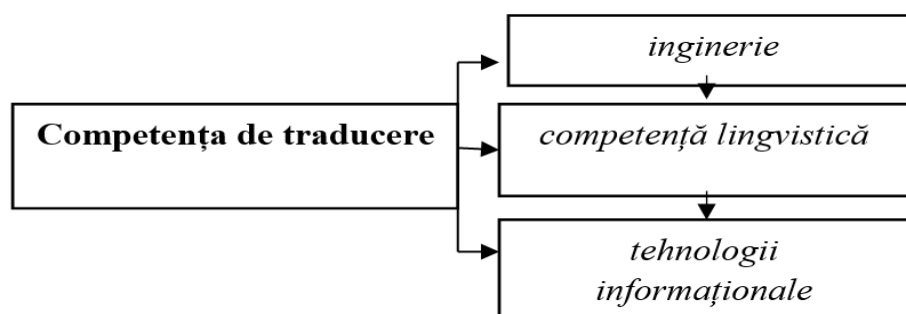

Fig. 2.2. Modelul competenței de traducere după Pym A.

În termeni generali, doar câteva modele de formare a CT sunt asemănătoare modelului lui Pym A. Revenind la domeniul traducerilor de specialitate, demn de a fi menționat este modelul lui Kastberg P. de la Universitatea din Arhus, care susține că, „...chiar și traducerea tehnică

trebuie să reflecte aspecte culturale și invocă opinia că științele sunt culturi dinamice executate de om” [122]. Ca urmare, Kastberg P. propune modelul „competența lingvistică generală (limba sursă) L1 + (limba țintă) L2, cunoașterea domeniului relevant L1+L2, competență de traducere L1 <-> L2, competență culturală L1 + L2. Modelul din acest segment sugerează cât de important este aspectul cultural și în domenii cum ar fi traducerea tehnică. Conceptul lui Kastberg P. reflectă o tendință reflectată și în cercetarea noastră. Numărul competențelor se formează rapid (deși media acestora se reduce aproximativ la șase), iar competențele specifice se pot ridica la un număr mult mai mare [122].

Autorul modelului de formare a CT a lui Schäffner C. este compus din următoarele competențe de traducere: *competența lingvistică* – în limbile respective; *competența culturală* – cunoașterea valorilor culturale, naționale, istorice, politice, economice etc. ale țărilor respective; *competența textuală* – cunoașterea valențelor formative ale unui text, tipuri de texte; *competențe specifice domeniului* – familiarizarea cu domeniul referențial al textului și interesul pentru subiectul tratat; *competența de cercetare* – competență generală strategică al cărei scop este exersare abilității de a aborda aspectele specifice transferului trans-cultural al textelor; *competența de transpunere* – capacitatea de a produce texte-țintă ce satisfac cerințele sarcinii de traducere [155, p. 146]. Acest model se axează pe experiența pedagogică și poate fi construit în baza activității de traducere a studenților interpretat ca produs al activității didactice.

În lucrarea sa, Schäffner C. menționează rezultatele cercetătorului Fox A. care a identificat următoarele elemente ale competențelor de traducere: *competența de comunicare* – conștientizarea scopului sarcinii de traducere și capacitatea de a produce un text țintă adecvat; *competența socioculturală* – conștientizarea contextului socio-cultural în care a apărut textul sursă și abilitatea de a înțelege textele în limba țintă și cultura limbii sursă; *conștientizarea culturală și cea de limbă* – înseamnă a cunoaște sursele limbii, necesare pentru transmiterea sensurilor și capacitatea de a produce texte țintă ce se înscriu în orizontul de așteptări lingvistice și culturale ale publicului-țintă; *învață cum să înveți* vizează conștientizarea diferitelor resurse și posibilități de utilizare ale acestora (înregistrarea observațiilor); *intenții de rezolvare a problemelor* – conștientizarea problemelor situaționale, lingvistice, culturale sau textuale și capacitatea de a le rezolva cu succes [apud; 156, p.146].

Cercetătorul Абдулахитов P., în modelul său de formare a CT, formulează noțiunea de *bază a competențelor de traducere* (BCT), identificând elementele competențelor de traducere, subliniind o serie de componente esențiale ale CT (necesare a fi formate studenților Fig. 2.3.). Prin urmare, merită a fi luată în considerație, noțiunea de BCT ce rezultă din conceptul autorului referitor la CT [163, p. 220].

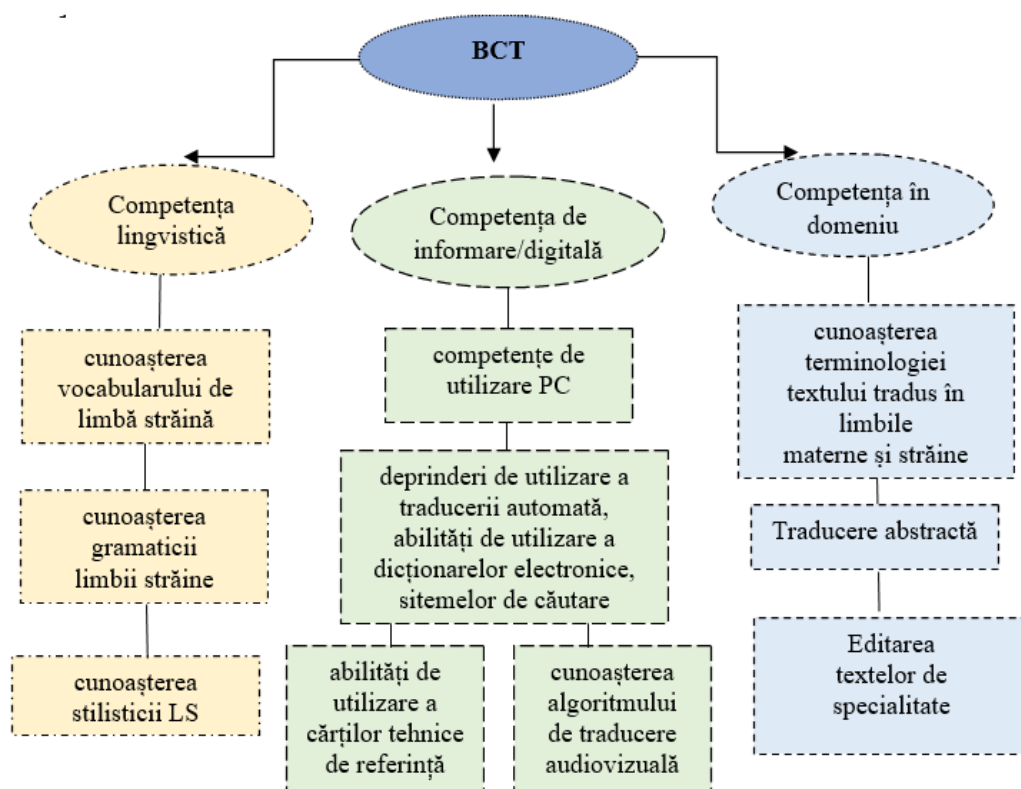

Figura 2.3. Bazele competenței de traducere [163]

Unul din cele mai importante elemente ale modelului BCT, în opinia autorului, este *competența de comunicare* – concept ce integrează *competența lingvistică* și conceptul de competență culturală. *Competența tehnică/instrumentală*, ca și *componentă principală*, vizează utilizarea mijloacelor tehnice și facilitează activitatea profesională a traducătorului.

Paleta factorilor comuni în ambele modele sunt limba, cultura, textul și mijloacele de rezolvare ale problemelor, care, atunci când abordăm competența de traducere, sunt inevitabile, fie că apar, mai devreme sau mai târziu. În cadrul comparației elementului de transfer, denumit *comunicativ* (de Schäffner) sau de *transfer* (la Fox), competența este descrisă în termeni similari. Cu toate acestea cea de *transfer* reprezintă mai mult conceptul de „tehnică” și trebuie să fie percepută ca fiind una dintre aspectele de *comunicare* [156].

Aderăm la ideea că CT este facilitată de competența lingvistică, fiind dependentă de aceasta, din perspectiva cercetării lui Beeby A., urmărirea unui scop și atingerea acestuia joacă un rol important în dezvoltarea modelelor de CT. Traducerea Limbii-2 are cerințe puțin diferite vizând, respective, și configurații de elemente ale *competențelor*, în comparație cu traducerea Limbii-1. În cazul în care un model al CT urmează să fie propus, trebuie să se ia în considerare scopul urmărit în cadrul traducerii. Mai mult decât atât, elementele culturale evidențiate anterior sunt eterogene și diferă de la o cultură la alta, de la un popor la altul. Rezultă că fondul cultural al unor civilizații, care nu este configurat în mod explicit în surse scrise, sau chiar, în anumite

contexte, dă prioritate comunicării orale, care este mai dezvoltată. Prin urmare, în cazul în care un model de competențe de traducere este utilizat în educație, acesta trebuie să se refere la un mediu concret. Cu toate că există trei elemente de bază care sunt comune pentru cele mai multe dintre construcțiile descrise, un model de CT aplicat într-un mediu universitar poate accentua diferite competențe spre deosebire de un model utilizat în cadrul unui alt context educațional. Aceasta înseamnă că „cele mai sofisticate definiții ale CT, pe cât de universale sau valabile pot pretinde a fi, sunt încă dependente de fondul cultural și lingvistic în care funcționează, acestea nefiind echivoc aplicate tuturor limbilor și culturilor” [101, p. 99].

Modelul empiric formulat de Campbell J. s-a bazat pe un studiu de caz al măsurii în care testele de traducere permit evaluarea obiectivă a CT. Pentru claritate Campbell J. a implementat testele pentru evaluarea CT cu scopul de a elabora propriul model de formare a competențelor de traducere. Au fost analizate 40 de variante de traducere ale unui singur enunț inclus într-un test pentru examenul public de traducere din LS în LT. Autorul a împărțit enunțul în elemente lexicale și le-a ordonat în funcție de dificultatea lor, conceptualizând ca fiind „măsura în care subiecții nu reușesc să fie de acord cu unele interpretări ale elementului” [106, p. 330]. Echivalenții LT ale acestor elemente lexicale din LS au fost clasificate în șase tipuri de „fenomene de produs”, iar aceste fenomene au fost ulterior re-clasificate în funcție de procesele care ar fi putut duce la apariția lor. Analiza a dat rezultate negative. În scopul determinării acestor erori, Campbell J. a dezvoltat un instrument de măsurare, pe care el l-a numit metodă de încredere (Mean Lean Agreement (MLA)), și a măsurat „corectitudinea” traducerilor respective din cadrul eșantionului său. Bazându-se pe rezultatele testelor analizate, Campbell J. a ajuns la următorul model de formare a CT [Ibidem, p. 339] ce include:

- *caracterul* vizează atitudini și calități psihologice, cu care intervine traducătorul în activitate, configurat de-a lungul a două axe: *asumarea unor riscuri* versus *prudență* și *persistență* versus *capitulare* [Ibidem, p. 339];

- *competența* are anumite aptitudini speciale bilingve, cu o dimensiune de dezvoltare ce vizează deopotrivă: *codificarea lexicală a sensului*, *competența la nivel înalt al cunoașterii limbii țintă* și *de transpunere lexicală* [Ibidem, p. 339].

Autorul, delimitează două căi ce au legătură cu modelele de construcție și de testare a competenței de traducere. Prima este orientată spre produs, ceea ce înseamnă că competențele se îndreaptă spre textul-țintă. Prin descrierea produsului de traducere, competențele au jucat un rol esențial în textul-țintă. Cea de a doua abordare este orientată spre procesul propriu-zis al traducerii și își propune descrierea modului în care competențele se manifestă în traducere [35].

Semnificative cercetării este modelul elaborat de cercetătorii grupului PACTE care prezintă

rezultatele studiului asupra dezvoltării continue a CT. Universul de cercetare este format din texte variate și se referă la grupuri de traducători profesioniști, profesori de limbi străine și stagiați în traducere. Cercetarea se concentrează atât asupra produsului de traducere, cât și a procesului de traducere. Modelul de formare a CT al grupului PACTE constă dintr-un set de „competențe” interdependente [144]. Scopul principal al acestui grup este de a valida teoriile propuse, utilizând instrumente empirice. Modelul grupului PACTE diferă esențial de abordările anterioare, accentul fiind pus pe aspectul procedural al formării CT, în calitate de „cunoștințe de specialitate unde cunoașterea este predominantă” [145, p. 104]. Principală în competențele de traducere este *competența strategică* ce include procedurile individuale, conștiente și inconștiente, verbale și non-verbale, folosite pentru a rezolva problemele traducerii [145].

Competențele modelului PACTE sunt observabile în produsele de translație, cu excepția celor două mai importante, și anume *competența strategică* și cea de *transfer*. Deoarece modelul trebuia să fie testat, a suferit o evoluție de la un concept pur teoretic spre unul empiric validat. Modelul PACTE include următoarele competențe [145]:

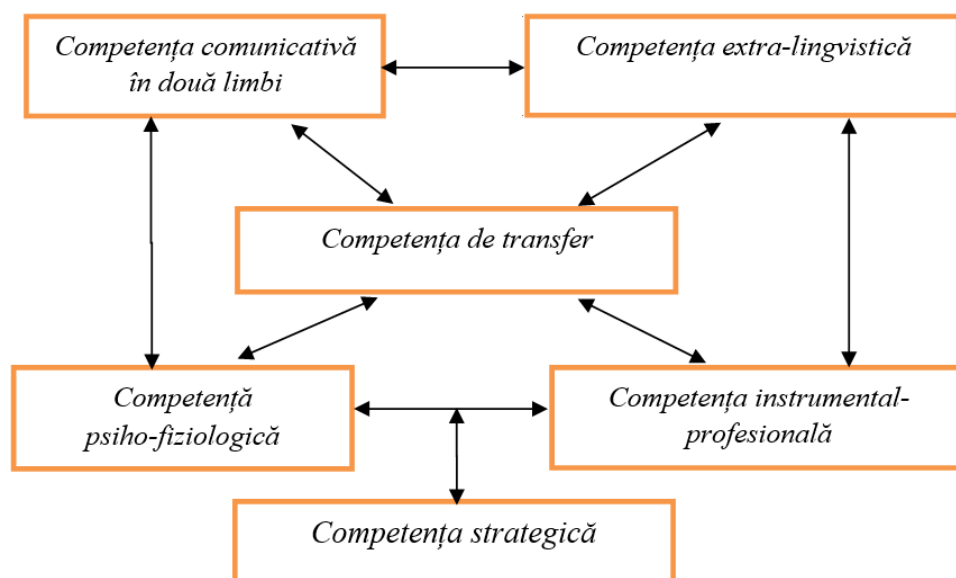

Fig. 2.4. Modelul PACTE a CT

În continuare descriem modelul PACTE de formare a CT, acesta fiind compus din *competența de transfer*, *competența comunicativă*, *competența extra-lingvistică*, *competența instrumental-profesională*, *competența psiho-fiziologică* și *competența strategică*.

În viziunea cercetătorilor grupului PACTE *competența de transfer* implică mai multe aspecte: *competența de înțelegere* (capacitatea de a sintetiza și de a aplica cunoștințele extra-lingvistice și de a sesiza sensul textului), capacitatea de a *deverbaliza* și de a menține LS și LT în compartimente separate, *competența de reexpresie* – organizarea textuală și creativitatea în LT și *competența de realizare* a proiectului de traducere prin alegerea metodelor adecvate [144].

Modelele de dezvoltare a CT comportă preponderent caracter teoretic fiind bazate pe experiențele subiective extrase din traducere și din practica de traducere. Prin urmare, grupul PACTE a conceput instrumente pentru a valida modelul empiric [144]. Diferite chestionare au fost utilizate în prealabil pentru a valida modelul. Grupul PACTE determină problemele și erorile de traducere, la fel și concepțiile studenților despre traducere. Există următoarea diferență între problema de traducere și eroarea de traducere. În opinia cercetătorilor vizați, *problema de traducere* „este una descoperită în TS, pe care un traducător trebuie s-o soluționeze, indiferent de expertiza sa”. Soluția stabilită pentru problemele de traducere demonstrează gradul de competență a translatorului, iar *eroarea de traducere* „... este o problemă de traducere care nu a fost rezolvată adecvat” [145]. Distincția fenomenelor vizate sunt percepute ca indicatori ai gradului de competență de traducere în opinia grupului PACTE.

Din perspectiva Modelului PACTE, se constată, că CT sunt un fenomen predominant procedural, în care se atestă trei competențe orientate spre proces și două competențe declarative. Mai mult decât atât, probabil datorită abordării orientate spre proces, competențele sunt influențate și completate de componente psiho-fiziologice. Atât modelul Campbell J. cât și cel al grupului PACTE includ explicit atributele psiho-fiziologice.

Un alt model de dezvoltare a CT este propus de cercetătorii EMT, grup de experți ce au conceput o teorie de bază, conform căreia CT vizează un grup de elemente:

- competența de furnizare a serviciilor de traducere* – modul de lansare a serviciilor pe piață, de negociere cu un client, de gestionare a timpului și a bugetului ... ;
- competența lingvistică* – la ce conținut se rezume textele ...; *competența interculturală* – cum să se înțeleagă, prin presupuziții sau aluzii ...;
- competența de exploatare a informației* – prin ce metode să se caute bazele de date terminologice și familiarizarea cu o serie de baze de date; *competența tehnologică* – modul de utilizare a unui anumit instrument de traducere și *competența tematică* – cunoștințe despre un domeniu specific [115], [40].

În contextul abordării teoretice a modelelor de formare a CT, cercetătorii ETM subliniază: „*competența de furnizare a serviciilor de traducere* este împărțită în dimensiunea interpersonală și cea de producție; *competența interculturală* constând din planul *sociolingvistic* și *textual*. Toate aceste competențe sunt interdependente și nu există ordine ierarhică introdusă în acest model, fiind luate împreună, ele formează *competența de traducere*; prin urmare, afirmarea competențelor generează validarea „*super competențelor*”, denumite „*competențe de traducere*”.

Problema comună în stabilirea modelului CT, în general (și modelul PACTE și EMT, în special), indică faptul, că, cu cât mai specifică este construcția, aceasta cuprinde cu atât mai multe

„competențe” (termenul utilizat de acest grup de savanți) este „sub-segmente”.

Constatăm faptul, că, CT este un concept valoros, ce poate servi ca bază pentru proiectarea curriculumului și poate permite compararea între traducătorii începători și cei experimentați. De asemenea, poate fi folosită ca un cadru pentru evaluarea produselor de traducere în educație și în mediul profesional. Este necesar de menționat că există o serie de observații generale, care au apărut în rezultatul comparării modelelor de formare ale competențelor de traducere. Prezintă în continuare modelul de EMT a CT [115, p. 4-7]:

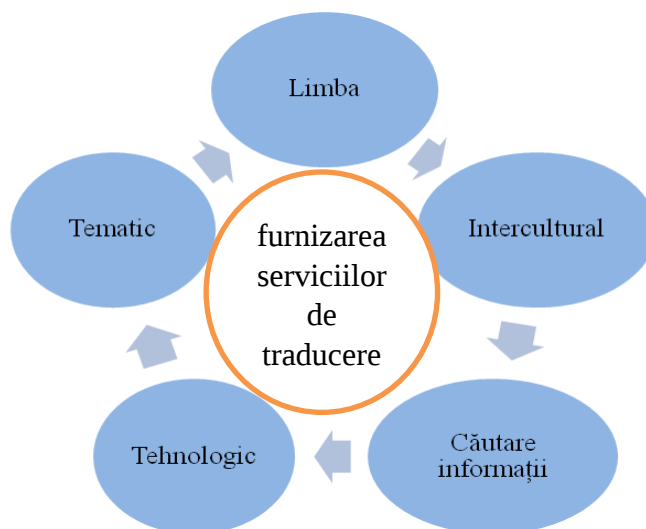

Fig. 2.5. Modelul EMT a CT

Dincolo de diversitatea opiniilor lansate în comunitatea științifică privind CT, trei elemente clasice se desprind din aceste definiții, conform ideilor regăsite în cercetările echipei europene de savanți EMT: *cultura*, *limba* și *transpunerea*, iar perspectivele procedurale privind CT introduc *strategii* și *elemente psihologice* în echilibru. Bazate pe fundal cognitiv, procedural de învățământ, „modelele CT servesc în principal la creșterea gradului de conștientizare a anumitor aspecte ale traducerii” [115, p. 6]. Deoarece dezvoltarea CT este un proces deschis și nu este nici unul finit, chiar și expertul încă continuă să învețe, stagiarul trebuie să devină nu numai *suficient* de competent, dar trebuie să devină un expert referitor la o competență particulară, care să se manifeste în lucrarea lui, în general, și într-un text, într-o situație, în special. Cu alte cuvinte, așa cum afirmă cercetătorul Solthy A. „...folosind un model de CT în cadrul antrenării traducerii, aceasta trebuie să-l ajute pe cursant să conștientizeze independent anumite puncte forte sau slabe” [158, p.140]. Așadar, considerăm că opțiunea pentru dezvoltarea CT în cadrul procesului de studiu universitar este justificată și prin acumularea de capacități, atitudini și valori ale unui model comunicativ-informațional – acele trăsături ce trimit explicit la „pedagogia comunicării”: folosirea unor modalități de comunicare diverse în situații reale, dezvoltarea capacității de adaptare la situații diferite, dezvoltarea capacităților de investigare, cât

și confruntarea unui set de *valori* individuale și sociale, ce orientează evoluția în carieră.

Un alt model al dezvoltării CT este prezentat de autoarea Lungu-Badea G. care menționează anumite etape de formare profesională a CT [66]:

- „*identificarea strategiei de traducere*, în funcție de finalitățile traducerii, scopus, etapele clasice ale procesului de traducere;
- *competența lingvistică și cea traductivă*. Competența lingvistică este capacitatea generală a unui vorbitor de a se exprima într-o limbă, în două sau mai multe limbi. Competența de comunicare și performanța sunt elemente ale competenței lingvistice;
- *evaluarea rezultatului procesului de traducere*, care se face în funcție de strategia de traducere aleasă, tipuri de echivalențe și corespondențe stabilite” [66];

Un alt cercetător din spațiul autohton al lingvisticii, Dosca A., prezintă următorul model de dezvoltare a CT compus din:

1. „*competența gramaticală*, care presupune cunoașterea codului lingvistic al regulilor de formare a cuvintelor, de pronunție/scriere și de structurare a propozițiilor;
2. *competența sociolingvistică*, ce presupune – abilitățile necesare și capacitatea de a utiliza și de a înțelege enunțurile în context, de a percepe sensul lor real, conferit de subiect, de context, de statutul participanților, de scopul interacțiunii etc;
3. *competența de discurs*, care presupune capacitatea de a combina forma și sensul pentru a obține texte scrise sau orale de diferite genuri, cu un caracter unitar. Unitatea sensului literal sau a sensului rezultă din contextul social și trebuie să fie dată de coeziune și coerență;
4. *competența strategică*, care presupune cunoașterea și utilizarea strategiilor de comunicare, cu scopul eficientizării comunicării și pentru compensarea eșecurilor” [30].

În opinia acesteia în afară de competențele lingvistice, este necesar ca traducătorul să posede și competențele de comunicare specifice fiecărei culturi ce constau din: (a.) „cunoașterea codului și a convențiilor care guvernează și care restricționează comunicarea, precum și capacitatea de a folosi convențiile respective; (b.) cunoașterea opțiunilor de exprimare, precum și capacitatea de utilizare a celor trei macrofuncții ale limbajului (ideatică, interpersonală și textuală)” [30].

Savantul rus, Задорожная A., propune un model laconic de dezvoltare a CT. Autoarea menționează că, printre elementele de bază ale competenței de traducere, ar fi „...necesară și cunoașterea unităților idiomatice ale limbii de traducere, care formează un registru aparte al oricărei limbi” [177]. În plus, competența de traducere include elementele celor două culturi care vin în contact în momentul procesului de traducere. Concentrându-se clar pe textul sursă, traducătorul este inclus în procesul de căutare și de luare a deciziilor, care se termină cu o „re-

exprimare” a originalului în limba țintă. Autoarea menționează că „diferențierea textului este văzută în două dimensiuni: după gen și specie literară (text științific și tehnic, text artistic etc.) și conform cadrului de traducere (de la limba maternă la o limbă străină și de la o limbă străină la una nativă)” [177]. *Conform opiniei autoarei, „CT trebuie văzută printr-o studiere mai aprofundată a lingvisticii limbilor: atât în diacronie (când propune cunoașterea arsenalului idiomatice al limbilor), cât și în sincronie (cunoașterea culturii în prezent, la momentul traducerii)”* [177], subliniem însă, că aceasta e o concluzie pe care nu o dezbatem în cercetare.

Modelul de formare a CT, propus de Латышев Л. și Семёнов А., este unul complex și profesionist, care se confruntă cu sarcini concrete de a converti textul în limba sa maternă sau străină. Modelul propus de Латышев Л. (2008) este alcătuit din „*componenta conceptuală, componenta tehnologică, componenta specială*, care, la rândul lor, însumează un set de competențe de traducere precum: *a) competența lingvistică, b) competența comunicativă, c) competența instrumentală, d) competența de cercetare, e) competența psihofiziologică*” [181]. În acord cu autorul acestui model, apreciem, că partea de *bază* (pe care în cercetarea noastră o definim *competența strategică*) formează fundamentul competențelor de traducere. Deci, partea de *bază*, după Л. Латышев, reflectă elemente ale competențelor de traducere [181].

Componenta „*conceptuală* implică disponibilitatea de cunoștințe și idei despre esența traducerii, diferențiind-o de alte tipuri de mediere lingvistică. Componenta *tehnologică* presupune disponibilitatea unor abilități de traducere de bază, care ajută traducătorul să depășească dificultățile tehnice tipice asociate procesului de traducere” [Ibidem, p.16]. Латышев Л. accentuează necesitatea dezvoltării abilităților de bază de traducere, care formează fundamentul competențelor de traducere. În opinia acestuia, „partea *pragmatică* a competenței de traducere include cunoștințe și abilități, necesare nu în toate cazurile, ci adaptate situației de comunicare și implică o anumită metodă de traducere, cunoașterea și utilizarea anumitor tipuri de traducere” [181, p. 16].

În această ordine de idei fiecare dintre aceste competențe solicită doi factori (a recepționa – în domeniul limbii sursă și a produce – în domeniul limbii de traducere). Competențele se completează reciproc și formează baza competențelor necesare pentru ca studentul să transfere texte complexe în conținut și în termeni stilistici și elocvenți, cu gradul necesar de echivalență comunicativă. Această „natură textuală a competenței de traducere explică faptul că persoanele ce vorbesc fluent două sau mai multe limbi, nu devin întotdeauna traducători buni” menționează Задорожная А., pe care o acceptăm [177].

Considerentele teoretice ale autorilor Латышев Л. și Задорожная А. de operare cu termenul *competența de traducere*, include anumite competențe ca fiind componente

principale ale acesteia. În cercetarea noastră le vom denumi *competențe de traducere* și vom utiliza termenul ca atare. Modul în care studenții interpretează textul tradus, cum construiesc și reconstruiesc *strategia* de traducere, pe care o folosesc în funcție de circumstanțe, aleg între perspectiva funcțională a afirmației, modul în care recreează textul pe baza textului original – toate acestea constituie *competențele sale de traducere (lingvistică, extralingvistică, și reproductivă)*, legate organic între ele și prin forma lor sumară formează *competența strategică* sau de *transfer*, care stă la baza procesului de traducere și asigură un transfer adecvat al intenției de comunicare și un grad suficient de eficiență comunicativă – ceea ce constituie un model de dezvoltare a CT, în opinia lui Миньяр-Белоручев Р. [183].

Un alt concept demn de înaltă considerație în comunitatea științifică, termenul de CT, în opinia lui Данилова И., poate fi specificat în „raport dintre o competență aleasă, pentru a fi formată cu altă competență de traducere și include, abilitățile creative necesare traducerii artistice și, în special, poetice, corelație interdependentă a competențelor identificate” [175].

Autori consacrați în domeniul traductologiei menționează, că însușirea unei limbi străine conduce la dezvoltarea memoriei și a auzului fonologic (fonematic), contribuind la dezvoltarea gândirii analitice, a imaginației și a creativității studenților. Autoarea Зимняя И. observă, că pentru stimularea motivației pentru însușirea unei limbi străine sunt necesare următoarele condiții: „*formarea necesității de a comunica; selectarea conținutului de studiu; abordarea unor raporturi de cooperare între profesori și studenți*” [178, p. 140].

Analiza modelelor prezentate, permit constatarea, că autorii acestora evidențiază diferite elemente ale *competențelor de traducere*, fiind de acord că acestea sunt abilități foarte complexe ce includ aspecte multidisciplinare și interculturale. În consecință, evaluând competențele de traducere la nivelul componentelor incluse constatăm, că în timpul formării competențelor de traducere, aceste componente pot varia în funcție de situația traducerii, adică în funcție de limba în care se traduce (în limba maternă, într-o limbă străină), de orientarea profesională a textului tradus, de condițiile de traducere, precum și de nivelul de instruire. Necesitatea de a distinge între evaluarea calității traducerii și evaluarea competențelor de traducere ne conduce la întrebarea cu privire la tipurile de sarcini didactice ce asigură formarea competențelor de traducere ale traducătorilor.

Din această perspectivă savantul Baker M. arată, că „în cadrul învățării traducerii este posibil să se ia în considerare sarcini suplimentare, care, împreună cu traducerea de control a textului, vor permite evaluarea gradului de formare a competențelor de traducere. În practica predării există deseori o confuzie între conceptele: competențe de traducere și nivelul de formare a competențelor de traducere dobândită, adică progresul în învățare” [100, p. 31].

În acest sens, menționăm, „competențele de traducere ale studenților nu pot fi apreciate doar prin verificarea calității textului tradus”[ibidem]. Este vorba, în primul rând, de anumite categorii lingvistice și extralingvistice, transformări translaționale și strategii de traducere. Astfel, evaluarea competențelor de traducere nu ar trebui să se limiteze la o evaluare a calității traducerii. Sarcini suplimentare de control, o scară corectă de evaluare, o înțelegere a diferențelor în evaluarea educațională și profesională a traducerii, precum și înțelegerea de către student a diferenței dintre evaluarea traducerii și evaluarea nivelului competențelor de traducere vor contribui la asigurarea unui nivel ridicat al acestor competențe.

Prin urmare, *conceptul de competența profesională a traducătorilor* întrunește pregătirea teoretică și practică a traducătorilor și definește profesionalismul acestora. Deci, competența vizează pregătirea specialiștilor pentru rezolvarea sarcinilor profesionale. Relevante pentru a fi formate la studenții-traducători considerăm următoarele competențe de traducere: (a) *competența comunicativă* ce corespunde sistemelor de cunoștințe și abilități necesare pentru comunicare și presupune abilitățile de a percepe limba sursă și de a reproduce în limba țintă. Această competență presupune capacități, atitudini și cunoștințe, în special, gramaticale, lingvistice (vocabulary, mijloacele de formare a cuvintelor, sintaxă, semantică, fonetică și ortografie), competența comunicativă implică percepția și înțelegerea corectă a contextelor sociolingvistice, adaptarea la scopul propus, la interlocutori și la situația de comunicare; competență discursivă, dezvoltarea formelor lingvistice necesare să permită reproducerea verbală și scrisă a diferitelor tipuri de texte, precum și a competenței de înțelegere și reproducere coerentă a textului; (b) *competența socioculturală* se bazează pe cunoaștere (implicită sau explicită), atât generală, cât și specializată și se bazează pe cunoașterea teoriei traducerii, pe cunoașterea civilizațiilor (limba maternă și limba studiată), posedarea cunoștințelor enciclopedice; cunoașterea domeniilor specializate; (c) *competența instrumental-profesională* (cunoașterea tehnologiei) include cunoștințe, aptitudini și acțiuni specifice profesiei de traducător, în special, etica profesională, cunoștințele și abilitatea de a utiliza surse de informații și noile tehnologii; (d) *competența strategică* constă din procese conștiente și inconștiente individuale, verbale sau nonverbale, folosite pentru a rezolva problemele apărute în traducere. Acestea sunt abilități de bază, ce servesc la identificarea problemelor, luarea deciziilor, corectarea erorilor aleatorii sau a defectelor. Unele strategii servesc la rezolvarea problemelor de înțelegere (diferențierea ideilor de bază și minore, asemănarea conceptelor prin înțeles, căutarea informațiilor etc.), cunoașterea modalităților pentru a evita problemele de formulare (parafrizare) și încă altele sunt necesare pentru rezolvarea problemelor de căutare a informațiilor într-o anumită ordine de căutare, o selecție de informații etc.). În cercetarea de față această competență poate fi echivalată cu

competența de traducere precum o abordează așa cercetători ca Solthy A., Pym A., Латышев Л., Задорожная А., Зимняя И., și alții. În opinia noastră, aceste abilități sunt interconectate și formează *competențele de traducere* identificate și preluate de la mai mulți cercetători în domeniu, pentru cercetarea și elaborarea tehnologiei de formare a competențelor de traducere la studenții-traducători [66], [96], [123], [130], [141], [155], [163], [169], [172], [181], [191] etc.

În documentele normative [14] aceste competențe sunt reprezentate sub forma grupurilor de competențe distribuite în conformitate cu principalele tipuri de activități profesionale ale traducătorului (competențe pentru implementarea producției și activități practice, științifice și metodologice, de cercetare, de organizare și management) [14]. Prin urmare, propunem un model propriu al CT în referențialul profesional al traducătorilor:

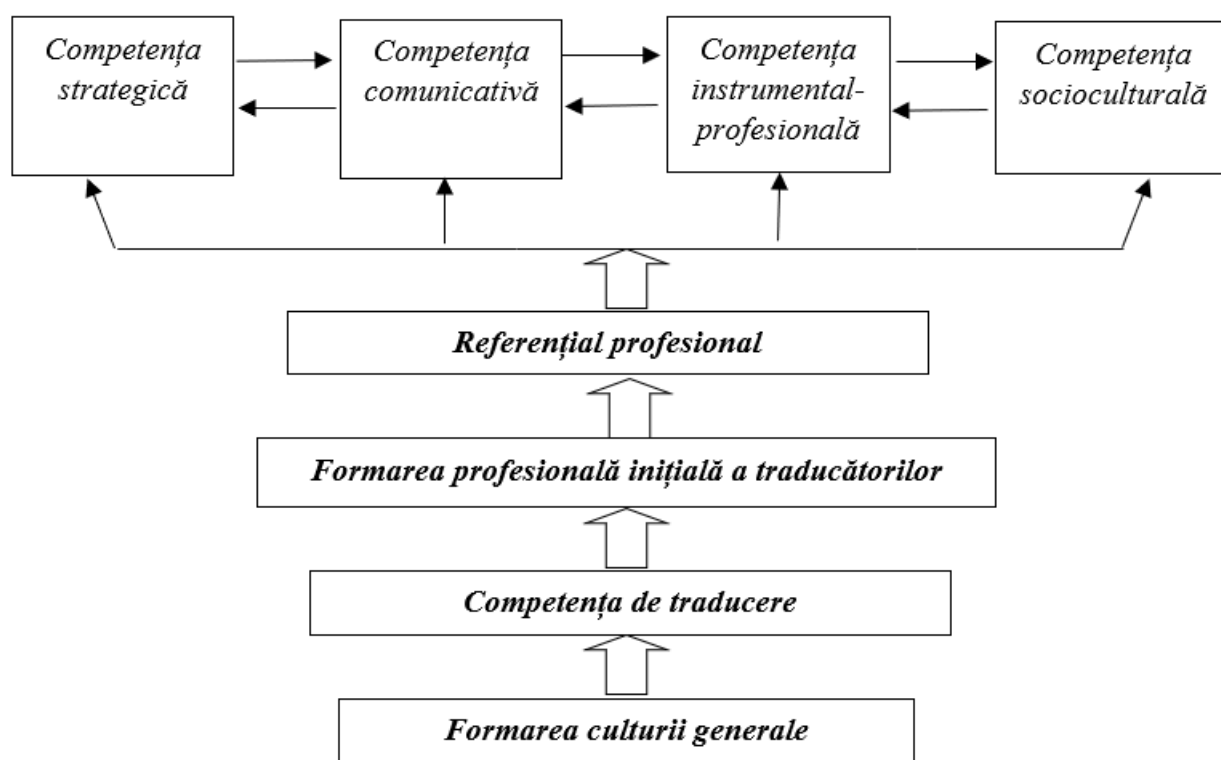

Fig. 2.6. Competențele de traducere în contextul referențialului profesional

Competențele profesionale ale traducătorilor preluate de la autori din domeniul cercetărilor de traductologie includ următoarele competențele de traducere: *strategică* menționată de cercetători precum Hurtado A. [121], Bantaș A./Croitoru E. [7], Schaffner C. [156], grupul PACTE [147], Lungu-Badea G. [67], Dosca A. [30], Данилова И. [175], *comunicativă* identificată de următorii autori Bantaș A./Croitoru E. [7], Schaffner C. [156], grupul PACTE [145], Комиссаров В. [179], Orozco M. [140], Соловова Е. [188], Pym A. [150], echipa EMT [115], Данилова И. [175], Hurtado A., Orozco M. [121], *socioculturală* abordată de savanții precum Bantaș A., Croitoru E. [7], Schaffner C., Adab B. [156], Комиссаров В. [179], Зимняя И. [178], PACTE [145], Presas M. [148], Соловова Е. [188],

Dosca A. [30], Nord C. [137], Гавриленко Н. [170], Латышев Л., Семенов А. [181], Миньяр-Белоручев Р. [183], Рум А. [150], echipa EMT [115], Данилова И. [175], Răciulă L. [84], Ungureanu V. (2013) [96], și deci **instrumental-profesională** care se regăsește ca componentă în modelele CT în lucrările următorilor cercetători Hurtado A. [121], Комиссаров В. [179], Orozco M. [140], PACTE [147], Соловова Е. [188], Гавриленко Н. [170], Латышев Л., Семенов А. [181], EMT [115], Данилова И. [175].

Parametrii de control din tehnologie sunt abilitățile profesionale implementate în patru competențe necesare traducătorilor pentru prestarea serviciilor profesionale: *competența strategică (CS)*, *competența comunicativă (CC)*, *competența instrumental-profesională (CIP)*, *competența socioculturală (CSC)*. Abilitatea transferului de informații și a competenței strategice joacă un rol important, deoarece abilitatea transferului de informații integrează alte competențe, iar „*competența strategică* vizează și interacționează cu alte competențe pentru rezolvarea problemelor ce pot apărea în cazul oricărei luate separat. În plus, importanța unor abilități mai puțin semnificative poate varia în funcție de situația traducerii: traducerea într-o limbă străină; traducere generalizată, specializată; tipul de specializare; proiectul de traducere; experiență ș.a.” [102, p. 19], această idee este una esențială în cercetarea noastră fiind preluată de la autorii grupului PACTE, precum Beeby A. și Ensinger D.

În perspectiva creării unui model de control care să ne permită formarea acestor competențe și abordarea integrativă de verificare a nivelului de formare a celor mai importante competențe în domeniul traducerii, propunem un algoritm. În cadrul fiecărui tip de activitate profesională, au fost identificate cele mai tipice situații de comunicare în limba străină. În plus, pentru fiecare situație, nomenclatorul competențelor profesionale de traducere în limba străină este prescris pentru fiecare activitate. Ulterior, abilitățile enumerate sunt specificate în sarcinile din cadrul unei situații date de comunicare profesională în limba străină.

Având în vedere faptul, că competențele profesionale ale traducătorilor, menționate anterior, sunt obligatorii pentru măiestria profesională în contextul pregătirii universitare, formarea acestor competențe ar trebui să fie principala preocupare în predarea materiilor educaționale. Programul de studii trebuie monitorizat pentru fiecare disciplină prin certificarea CT. Practica universitară a formării CT relevă prezența anumitor probleme ce nu permit formarea eficientă și evidența gradului de formare a celor mai importante competențe de traducere a studenților-traducători. Una din cele mai semnificative probleme este formarea și evaluarea competențelor de traducere.

Cercetătorul Соловова Е. este de părere că „datorită specificului profesiei de traducător, limba străină servește atât ca scop, cât și ca mijloc de învățare, iar formarea competențelor de

traducere este cel mai important obiectiv al formării profesionale a traducătorilor” [188, p. 13].

Așadar, pașii definiți în cadrul tehnologiei de formare a CT ale studenților-traducători, vizează, în mod direct, valorile profesionale ale traducătorilor ce urmează a fi formate în procesul de formare profesională inițială, fiind grupate în categorii: *abilitatea de a „traduce” conținutul* procesului obiectiv de educație în anumite sarcini de traducere: studierea individului și a echipei pentru a determina disponibilitatea lor de a dobândi, în mod activ, noi cunoștințe și de a crea pe această bază dezvoltarea echipei și a studenților individuali; *selectarea unui complex de sarcini educaționale*, și de dezvoltare, specificarea acestora și definirea sarcinii dominante; *abilitatea de a construi* și de a pune în mișcare un sistem logic: planificarea integrată a sarcinilor educaționale și de instruire; *alegerea rezonabilă* a formelor, metodelor și mijloacelor de organizare a acestei; *capacitatea de a identifica* și de a stabili relații între componente și factori ai educației, de a le acționa: crearea condițiilor necesare (material, moral și mental, organizatoric etc.); *consolidarea personalității studentului*, dezvoltarea activităților sale; aptitudini de contabilitate și evaluare a rezultatelor activității pedagogice: autoanaliza și analiza procesului educațional și rezultatele activităților profesorului; definind un nou set de sarcini dominante și subordonate.

Abordarea integrată a formării traducătorilor în învățământul superior necesită identificarea unui grup de capacități ce sunt proiectate în studiul diferitelor discipline de bază ce stau la baza profesionalismului traducătorilor. Competențele profesionale supuse cercetării sunt competențele de traducere, concepute ca un set de atitudini, cunoștințe și abilități profesionale ce vizează patru tipuri de activități de vorbire în limba străină (*ascultare, lectură, vorbire, scris*), dar și abilități personale ce permit traducătorului să comunice eficient în limbi străine în diverse domenii ale cotidianului: activități practice, științifice și metodologice, de cercetare, de organizare și management.

Problema determinării celor mai relevante competențe de traducere necesare traducătorilor orientate spre formarea profesională rămâne deschisă. Asigurarea unor interacțiuni funcționale între teoria traducerii și pedagogie va deschide perspective interesante de dezvoltare a programelor de studii la nivelul unor discipline concrete.

Dezvoltarea unor strategii de evaluare obiectivă a elementelor constitutive ale competențelor de traducere specifice pentru viitorii traducători este unul din cele mai importante scopuri ale instituțiilor moderne specializate în pregătirea specialiștilor în acest domeniu. Competența profesională de traducere este un concept integrativ ce permite să combinarea celor mai importante competențe orientate spre dezvoltarea profesională în LS a traducătorilor, ce asigură eficiență în principalele tipuri de activități profesionale. Elaborarea diverselor materiale

de testare a CT în baza tehnologiei propuse în cercetare poate permite evaluarea gradului de pregătire a absolvenților universităților pentru activități practice inseparabile de comunicarea într-o limbă străină.

2.2. Tehnologia de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar

Din analiza literaturii pedagogice se constată interpretări ale conceptului de „*tehnologie*”, explicate prin faptul că autorii abordează diferit structura și conținutul „*tehnologiei didactice universitare*”. Conceptul „*tehnologie*” este interpretat ca un sistem de activități didactice, orientate spre dezvoltarea CT și valorificarea noilor mijloace tehnice pentru asigurarea eficienței procesului de formare a studenților-traducători.

Autorul Абдулахитов P. subliniază, că pentru prima dată, conceptul de *tehnologie pedagogică* a fost abordat în anii 1950 ai secolului al XX-lea în Statele Unite, semnificând: „aplicarea principiilor și strategiilor de optimizare a procesului educațional prin analiza factorilor ce sporesc eficiența educației universitare, proiectarea formării profesionale prin evaluarea mijloacelor disponibile [163, p. 101].

Din aceste rațiuni, Крившенко Л. afirmă, că „*tehnologia pedagogică* este un design strict științific ce constă în reproducerea exactă a acțiunilor pedagogice ce garantează succesul” [Ibidem, p. 101].

În căutarea unui conținut mai exact, Сальникова Т. definește *tehnologia pedagogică* „ca pe o construcție de activității ale profesorilor, în care toate acțiunile incluse sunt prezentate într-o anumită ordine și integritate, iar implementarea sugerează atingerea rezultatului dorit având un caracter previzibil” [186, p. 7].

Alți autori interpretează acest concept ca o „descriere conștientă și consistentă a activităților unui profesor și a studenților pentru a-și atinge obiectivele didactice” [189].

Dicționarul enciclopedic pedagogic, semnat de Bim-Bad B., propune următoarea definiție a tehnologiei educaționale „sistem de activități ale cadrelor didactice care definesc principii de organizare, scopuri, conținuturi și metode concrete” [apud, 163, p. 274].

Din punctul de vedere al lui Гызеев В., *tehnologia educațională* este „sistemul finalităților, ce includ concepte privind rezultatele învățării planificate, mijloacele de diagnosticare a stării actuale a performanțelor studenților, varietatea modelelor de învățare și criterii de evaluare optimă prin anumite condiții specifice” [173, p.111].

Urmare a consultării literaturii științifice considerăm semnificative următoarele definiții ale *tehnologiei învățării* (eng. „study technology”, „study tech”):

- Tehnologia învățării este definită ca utilizarea practică a modelelor de didactică în diferite domenii de activitate în predarea cunoștințelor, capacităților și deprinderilor, care se referă la „complexul de cunoștințe în desfășurarea anumitor procese” [196].
- Tehnologia învățării poate fi privită ca un aspect aplicat al utilizării tehnologiei educaționale în practica educației (la o anumită disciplină de studii) și reflectă cunoștințe specifice disciplinelor de studii etc. [163, p. 102].

Această interpretare a conceptului „tehnologie de învățare” este în acord cu cercetarea noastră, deoarece suntem interesați să îmbunătățim competențele de traducere ale studenților prin utilizarea unei tehnologii de formare profesională în învățământul superior.

Abordarea tehnologică a procesului de învățământ se caracterizează printr-o serie de semne ce includ o interpretare pedagogică clară și consistentă a obiectivelor de învățare; structurarea, ordonarea informațiilor care urmează a fi asimilate; aplicarea complexă a materialelor didactice, tehnice, inclusiv instrumente de învățare și control; consolidarea funcțiilor de diagnostic ale învățării; garanția unui nivel suficient de înalt al calității educației [166, p. 98]. La etapa actuală a cercetării, se atestă discrepanțe cu privire la cele două elemente ale conținutului acestui termen: tehnologia învățării (Technology of Teaching, tehnologie de predare) și tehnologia în învățare (Technology in Teaching, tehnologie în predare). Prin intermediul primului termen, *tehnologia învățării*, se înțelege metodele de organizare științifică a muncii profesorului, cu ajutorul cărora se realizează obiectivele de învățare stabilite, iar termenul *tehnologie în învățare*, nu este altceva decât utilizarea mijloacelor tehnice în procesul de învățare.

Termenul operațional al cercetării noastre este ***tehnologia didactică universitară*** (TDU), definit de autorii Papuc L., Cojocaru M., Negură I. (2005), vizează ansamblul metodelor și mijloacelor de învățământ, spectrul competențelor psihopedagogice necesare cadrelor didactice universitare pentru organizarea, desfășurarea și evaluarea procesului de învățământ. TDU este circumscrisă opțiunii pentru structurarea și combinarea metodelor, procedeele, tehnicilor etc., care se face în baza unui sistem de principii specifice: extinderea metodologiilor educaționale/de formare profesională din sfera de competență a cadrului didactic în cea a studentului, considerat drept cel de al doilea subiect al formării profesionale; corelarea metodologiilor de formare profesională; raportarea tehnologiilor educaționale la particularitățile celor formați (nivelul de dezvoltare generală și profesională; interesele și motivațiile etc.; raportarea tehnologiilor educaționale la obiectivele/standardele educaționale (de formare profesională) urmărite în cadrul unei etape a discursului educațional; selectarea/structurarea de metodologii educaționale/de formare profesională

pentru fiecare formă și tip de activitate academică și de formare profesională (prelegere, seminar, lecții practice etc.); familiarizarea studenților cu esența metodologiilor aplicate la anumite secvențe ale formării; valorificarea propriei personalități (etice, culturale, profesionale) în selectarea/combinarea tehnologiilor educaționale/de formare profesională etc. [79, p.87].

Un alt termen operațional al cercetării sunt strategii didactice de predare – învățare – evaluare orientate spre atingerea obiectivelor prin conținuturi ale instruirii universitare în baza teoriilor cunoașterii, învățării și comunicării, determinate de natura materiilor de învățare, de calitatea mijloacelor disponibile, a educaților și de cultura profesională a cadrelor didactice universitare (Verdeș M.-R. 2015) [97]. În conformitate cu scopul, ipoteza și obiectivele cercetării, subcapitolul este consumat pentru descrierea tehnologiei de formare a elementelor de bază ale competențelor de traducere la studenții-traducători.

Analiza literaturii științifice arată, că oamenii de știință care studiază competențele profesionale ale cadrelor didactice aplică termenul de „competență profesională”, sau termenul „competență pedagogică”, termeni combinați prin analogie cu activitatea pedagogică profesională: „competența profesional pedagogică” [3]. În prezent, nu se atestă o abordare unanim acceptată a definiției acestui concept. Comunitatea științifică interpretează diferit competența profesională a cadrelor didactice exprimând unitatea pregătirii sale teoretice și practice pentru realizarea activității pedagogice în termeni de competențe pedagogice care certifică pregătirea profesională [3].

Urmare logică a discursului, cadrele didactice universitare implicate în formarea viitorilor traducători trebuie să demonstreze competențe profesionale în conformitate cu documentele actuale de reglementare, ce ar asigura formarea la studenții-traducători a unor competențe generale (universale) și de specialitate (profesionale). Printre competențele universale cerute de la un profesionist, indiferent de direcția de specializare, sunt instrumente sistemice, cunoștințe de cultură generală, și alte competențe, care permit studenților să-și organizeze în mod competent timpul, să elaboreze strategii de studiu individual și independent, să ia decizii și să rezolve probleme, să cunoască sistemul de valori universale, să fie pregătiți pentru o interacțiune socială într-o echipă, să susțină o poziție civică activă etc.

Reperete teoretice ale Tehnologiei de formare a CT implică analiza *componenței tehnologice* ce presupune existența unor capacități de traducere de bază, care ajută traducătorul să depășească dificultățile tipice asociate procesului de traducere. În opinia autoarei Конышева А., CT se afirmă prin *caracteristici de calificare, ce asigură traducătorului succes profesional în actul comunicării interlinguale și interculturale:*

cunoașterea specială „translațională” a două limbi (minim, cunoașterea receptivă a limbii sursă și a limbajului reproductiv al traducerii); capacitatea de a „interpreta” textul-sursă, adică de a vedea prin ochii unui „străin” – vorbitor al unei alte limbi și culturi; a poseda minimul „cunoștințelor de bază” necesare interpretării adecvate a textului sursă și, în special, ceea ce se numește „cunoașterea subiectului”, pentru traducerea de succes, element atât de necesar în activitatea traducătorului; deținerea unei tehnologii de traducere, a unui set de proceduri/strategii care să asigure reproducerea adecvată a originalului, inclusiv modificările necesare pentru depășirea cu succes a „barierei culturale”; cunoașterea normelor limbii de traducere; cunoașterea standardelor de traducere care determină alegerea unei strategii de traducere; cunoașterea normelor de stil și a genului textului; capacitatea creativă de a traduce [180, p. 19].

Tehnologia propusă în cercetare este un instrument universal ce implementează principiile și cerințele de bază pentru evaluarea limbajului: obiectivitatea, caracterul diferențiat, funcțiile de instruire, evaluare, corecție și stimulare. Dificultățile de dezvoltare a competențelor de traducere în procesul de formare profesională inițială a traducătorilor necesită o atenție sporită și analiză aprofundată pentru elaborarea unor soluții practice de îmbunătățire a calității traducerii. Conținutul disciplinelor de traducere includ atât formarea cunoștințelor profesionale necesare, cât și dezvoltarea capacităților de traducere, aceștia constituind scopul general al disciplinelor *Traducerea scrisă literar-publicistică* (Anexa 3) și *Traducerea scrisă specializată* (Anexa 4), care permit organizarea unor activități didactice universitare de formare profesională inițială a viitorilor traducători în traducerea scrisă a textelor specializate și includ exerciții de traducere și texte de studiu (Anexa 5) (Anexa 6).

Tehnologia elaborată în cercetare poate fi valorificată prin crearea resurselor curriculare necesare pentru atingerea obiectivelor de formare profesională, adaptate la anumite sarcini didactice universitare în traducerea scrisă. Aplicând tehnologia, devine posibilă exercitarea controlului abilităților, a celor patru competențe profesionale ale traducătorilor în proces de formare. Există reale oportunități de a forma competențele de traducere necesare într-o formă specifică activității de scriere (adică comunicarea scrisă). De asemenea, accentul poate fi deplasat și pe verificarea aspectelor lingvistice (de gramatică, vocabular specializat etc.). Ca element al certificării finale este propusă elaborarea materialelor pentru măsurarea nivelului de formare a valorilor profesionale ale competențelor de traducere asociate [36].

Din această perspectivă, Абдулахитов Р. (2017) și Чеботарёв П. (2016) afirmă, că „aceste competențe de traducere pot fi dezvoltate în procesul de soluționare a unor activități concrete de traducere” [189, p. 58]. Prin urmare, exercițiul este principalul mod de a dezvolta

abilitățile necesare pentru o traducere, deoarece prin exercițiu se înțelege executarea conștientă și repetată a unor operații, cu scopul dobândirii unor capacități, prin care se ajunge la un anumit grad de automatizare în activitățile didactice [163, p. 132]. Prin repetare sunt stimulate anumite funcții mintale sau motrice. Exercițiul special selectat oferă oportunități de a concentra atenția studenților asupra modului de rezolvare a anumitor sarcini de traducere. Metoda exercițiilor este partea semnificativă a tehnologiei de formare la cursurile de traducere scrisă și este necesară nu doar pentru obținerea cunoștințelor, ci, și pentru formarea capacităților de exprimare corectă, orală și scrisă. În cadrul acestor activități didactice se studiază strategii de depășire a dificultăților de traducere și de elaborare a strategiilor de traducere, pentru îmbunătățirea competențelor de traducere [42]. Prin natura acțiunilor efectuate, exercițiile sunt divizate în cele de *pre-traducere* și *traducere* în sine. Exercițiile de pre-traducere vizează crearea condițiilor pentru implementarea cu succes a procesului de traducere, crearea atitudinii comunicative necesare, verificarea cunoștințelor de limbă și a cunoștințelor de bază, precum și modul în care traducătorii de înaltă calificare, experimentați, rezolvă sarcinile tipice de traducere. Din punctul de vedere a lui Thomas S. (1992), principalele exerciții de acest tip implică activități diverse de învățare: compararea textelor în limba sursă și traducerea lor în limba țintă pentru a identifica diferențele, pentru a verifica traducerile publicate cu originalele lor și a analiza critic metodele și tehnicile folosite de traducător cu referire la text; verificarea profunzimii înțelegerii și a cunoștințelor de bază necesare, discutarea conceptelor ce stau la baza conținutului textului, a termenilor și conceptelor conexe; îmbunătățirea competenței în limba de traducere, completate cu sinonime, antonime și estimare stilistică [159, p. 72].

În conformitate cu tipul de exercițiu și problema de traducere studiată, se formulează și sarcina didactică. Exercițiile de traducere efectivă sunt împărțite în: lingvistice, operaționale și comunicative: *exercițiile lingvistice* presupun dezvoltarea abilității de a rezolva problemele de traducere ce țin de particularitățile semanticii, unităților și structurilor limbii sursă și limbii de traducere; *exercițiile operaționale* vizează abilitatea de a utiliza diferite metode și tehnici de traducere; *exercițiile comunicative*, contribuie la dezvoltarea capacității de a efectua cu succes acțiunile necesare în diferite etape ale procesului de traducere [181].

Analizând exercițiile lingvistice direct legate de dificultățile lingvistice în traducere, care se bazează pe discrepanțele între sistemele LS și LT și care au fost descrise în teoriile lingvistice privind traducerea, am identificat principalele exerciții: pentru traducerea vocabularului neechivalent, exerciții de traducere a „prietenilor falși ai traducătorilor”; pentru identificarea valorilor contextuale; exerciții de traducere a expresiilor idiomatice, exerciții pentru traducerea frazeologizmelor, exerciții de alegere a corespondențelor gramaticale [181].

Exercițiile operaționale formează capacitățile de utilizare practică a cunoștințelor de teorie a traducerii, scopul acestora fiind dezvoltarea abilităților de a recunoaște și de a folosi anumite strategii de traducere, care includ exerciții: pentru identificarea metodei sau tehnicii folosite în traducere, pentru evaluarea tehnicii utilizate (relevanță sau irelevanță); exerciții privind utilizarea unor strategii de traducere, exerciții pentru dezvoltarea abilităților de a selecta și de a aplica metode de traducere [181]. Exercițiile de comunicare necesită anumite acțiuni pedagogice: exerciții de compilare a unei serii de sinonime în LS și LT; identificarea dificultăților de traducere, exerciții de parafrazare a textului și de redactare [181].

În viziunea autorului Westwood P. (2008) „sarcinile didactice trebuie formulate în conformitate cu tipul de exercițiu”. Spre exemplu, în exercițiile lingvistice studenții pot realiza traducerea izolată (lipsite de context) a unităților de limbă, transferul valorilor unităților și structurilor specificate ca parte a declarațiilor, traducerea declarațiilor care conțin unități și structuri specific [161, p. 125]. De regulă, exercițiul include 15-20 de propoziții ce conțin anumite dificultăți de traducere. Recunoscând importanța respectării continuității la toate etapele procesului de învățare a CT, considerăm necesar să analizăm cu atenție și să organizăm procesul de formare a valorilor competențelor de traducere în învățământul universitar de profil. Acest lucru este cu atât mai justificat pentru că, de fapt, traducerea este deja utilizată cu succes în clasele LS de către mulți profesori, deoarece semantizarea vocabularului prin translație este percepută pozitiv de către studenții-traducători.

Potrivit opiniei Алексеева И. (2004) principalele situații din activitatea profesională a traducătorilor pot fi pregătirea, scrierea și prezentarea lucrărilor publicate în LS; participarea la conferințe și seminare internaționale într-un anumit domeniu, precum și lucrul în cadrul unui proiect internațional. Printre principalele sarcini se numără: evaluarea, prelucrarea textelor străine de orientare specializată în LS; vorbire orală în limbă străină, participarea la conferințe, prin traducerea comunicărilor oficiale și neoficiale; traduceri scrise și orale în limba străină în cadrul unui proiect de cercetare internațională [164]. Din acest motiv, la disciplinele în cadrul formării viitorilor traducători, vom utiliza exerciții de simulare a acestor activități, spre exemplu, situația de participare la o conferință și/sau un seminar internațional, în cadrul căreia se poate controla capacitatea de a îndeplini următoarele sarcini de traducere preponderent în forma scrisă: să înțeleagă sensul general al discursului în limbă străină vorbită, prin efectuarea traducerilor scrise (sesiuni plenare, secțiuni, mese rotunde), (recepție, excursie, ceremonie de închidere) de comunicare, să demonstreze o înțelegere generală a textului limbii sursă orale pe teme profesionale (raport, prezentare, replică, feedback, întrebare); să demonstreze o înțelegere detaliată a întregului text în LS la subiectele de specialitate/profesionale; să prezică conținutul prezentării ulterioare pe

baza textului în LS ținută pe teme de specialitate/profesionale în forma scrisă; să evidențieze conținutul *conținut-factual*, conceptual și informațiile implicite în textul limbii străine, prezentate oral, pe subiecte de specialitate/profesionale; să demonstreze înțelegerea detaliată a textului în limbă străină pe care l-a audiat cu privire la subiecte profesionale, acestea fiind principalele exerciții de simulare pentru a forma capacitățile de traducere. Exercițiile de acest tip implică studenții în situații de învățare a L.S. [61].

În contextul actual al evoluției didacticii universitare formarea valorilor competențelor de traducere debutează cu „traducerea obișnuită a textului de specialitate și utilizarea programelor de traducere automată” [159, p. 72]. Deși cadrele didactice universitare au o atitudine negativă față de traducerea asistată de calculator, aceasta trebuie folosită în procesul educațional, deoarece în fluxul actual de informații aceasta devine inevitabilă. Misiunea CDU este de a învăța studenții să redacteze competent TA (traducerea asistată de calculator), traducerea dintr-o limbă străină în română și viceversa.

Unul din exercițiile de practică traductologică este exercițiul de post-redactare (Post-editing) care presupune redactarea propriei traduceri și redactarea reciprocă (a colegului) sau TA (cazul când sunt utilizate traducerile de tip Google-translate etc.) [160]. Redactarea propriei traduceri este anevoioasă și de durată (ca timp), compusă din mai multe etape de lucru. Prima etapă ar fi traducerea propriu-zisă, studentul este liber de a folosi diferite surse și instrumente profesionale în timpul traducerii, caută cuvinte necunoscute etc. Pasul doi este redactarea propriei traduceri și aici intervine factorul subiectiv-psihologic, adică studentul este mult mai bun în analiza obiectivă a colegilor, pe când propria lucrare poate fi supraestimată și astfel, nu își va găsi propriile greșeli în traducere din TS în TȚ. În astfel de situații didactice este bine a se reveni la textul tradus peste o perioada de timp.

Intervenim cu explicația altei forme a acestui tip de exercițiu, *de redactare și post-redactare*. În cadrul acestui exercițiu sunt implicați mai mulți studenți, sarcina vizând efectuarea traducerii textelor, etapa doi vizează redactarea traducerii colegului. Studentul-redactor verifică traducerea TȚ prin compararea acestuia cu TS. Ca urmare, vine cu anumite idei, modificări, corectări și sugestii. Etapa trei în acest tip de exercițiu antrenează autorul traducerii în analiza traducerii textului țintă, ținând cont de anumite sugestii ale colegului; își revede opinia și, prin urmare, perfecționează traducerea inițială. Prin această metodă, „profesorul, colaborează cu studenții, contribuind la formarea valorilor competențelor de traducere a studenților implicați activ în acțiune” [163, p. 98].

În contextul descrierii strategiilor didactice de formare a traducătorilor, Абдулахитов P. avansează exerciții de post-redactare (exercițiul de redactare a textelor traduse prin utilizarea TA)

definite ca exerciții de traducere cu ajutorul mașinilor electronice pe baza unei revizuiri a principalelor prevederi și metode lingvistice; prelucrarea automată a informațiilor – transferul textului dintr-o limbă în alta; traducerea prin intermediul mașinilor (calculatoare); procesarea informațiilor într-o situație bilingvă, la orice stadiu, prin utilizarea mijloacelor tehnice; procesul de traducere a textului dintr-o limbă în alta realizat cu ajutorul programelor computerizate digitale electronice” [163, p. 66]. Creatorii programului de traducere PROMT definesc traducerea automatizată „(TA = Machine Translation) ca traducere a textelor dintr-o limbă în alta printr-un program special la calculator” [Apud, 163]. Traducerea asistată la calculator este un instrument profesional foarte util și pentru traducător, pentru că oferă un serviciu de neînlocuit celor care, într-un fel sau altul, întâmpină dificultăți în a înțelege conținutul unui text de limbă străină atunci, când studiază sau lucrează. Cu toate acestea, pentru o traducere de înaltă calitate, acest lucru nu este suficient, deoarece principala problemă a TA este polisemia cuvintelor și dependența sensului acestora de context. Spre exemplu, vom lua următorul text în limba engleză, traducerea din engleză în română [163, p. 65]: *A central processing unit (CPU), also referred to as a central processor unit, is the hardware within a computer that carries out the instructions of a computer program by performing the basic arithmetical, logical, and input/output operations of the system. The term has been in use in the computer industry at least since the early 1960s.*

Traducerea acestui text prin softul Google, în limba română: *O unitate centrală de procesare (CPU), denumită și unitate centrală de procesor, este hardware-ul dintr-un computer care execută instrucțiunile unui program de calculator prin efectuarea operațiilor de bază aritmetice, logice și intrare / ieșire ale sistemului. Termenul a fost folosit în industria de calculatoare cel puțin începând cu anii 1960.*

Un dezavantaj semnificativ al traducerii Google, este incapacitatea de a schimba ordinea cuvintelor în textul țintă. Traducerea Google repetă exact ordinea cuvintelor textului sursă atunci, când generează traducerea în textul țintă, deoarece traducerea Google se bazează pe găsirea celei mai probabile traduceri a unei propoziții dintr-o colecție bilingvă de texte, ea nu efectuează o analiză gramaticală sau socioculturală a textului, prin urmare, ca rezultat, vom avea un număr mare de erori lexico-gramaticale și conceptuale în textul țintă.

Sistemele de traducere automată oferă o „versiune de proiect” a traducerii care trebuie editată. Proprietățile pozitive ale unei astfel de traduceri sunt viteza de efectuare a traducerii și corectitudinea traducerii terminologiei. Allen D., reprezentativ specialist în traducerea automatizată și post-editare, oferă următoarea definiție a post-editării „*corectarea textului tradus anterior de mașină și nu traducerea de la zero*”, iar sarcina redactorului o definește ca fiind

„editarea, modificarea și corectarea textului tradus anterior, care a fost procesat de sistemul de traducere automată din limba sursă în limba țintă” [Apud; 163, p. 86].

Din perspectiva traducătorului profesionist, să analizăm următoarea definiție a post-editării a TA: „post-editarea este studiul și corectarea traducerii textului, procesat de un sistem tehnic automatizat (sistem TA, sistem de traducere asistat de calculator), pentru a confirma respectarea regulilor corecte de gramatică, punctuație, ortografie și lexic etc.” [147, p. 44]. În contextul activităților didactice universitare familiarizăm studenții și cu alte instrumente profesionale (manuale și instrucțiuni), precum cele elaborate de Societatea Utilizatorilor a Traducerilor Automatizate (TAUS, Translation Automation User Society) pentru a îmbunătăți calitatea TA, datorită scăderii volumului de post-editare. Înainte de a trece la post-editare, specialiștii din acest grup recomandă următoarele activități: configurați sistemul TA în domeniul subiectului textului de traducere TS (conectați dicționare suplimentare în domeniu); asigurați-vă că originalul este scris corect (verificați ortografia, punctuația) și aflați dacă textul a fost scris special pentru traducerea de către sistemul TA; verificați calitatea traducerii „inițiale/maculatură” [Apud; 163, p. 89].

Se disting două niveluri de calitate a traducerii după post-editare: „suficient de bun”, „good enough” și „pentru publicație” „publishable quality”. Textul traducerii „suficient de bun” ar trebui să fie înțeles fără dificultate (adică conținutul principal al traducerii poate fi înțeles), trebuie să fie corect (adică să transmită același mesaj ca originalul), dar poate fi inexpresiv stilistic. Textul de traducere „pentru publicare” trebuie să fie clar (adică utilizatorul final trebuie să înțeleagă conținutul mesajului), trebuie să fie corect (adică să transmită același mesaj ca originalul), trebuie să fie acceptabil stilistic, deși stilul poate fi inferior perfecțiunii stilului unui traducător care ar traduce dintr-o limbă în alta, folosind structuri gramaticale corecte și punctuație corectă [163, p. 90].

În timpul exersării traducerii de post-editare a textelor prin programe speciale (asistate de calculator), studenții se vor concentra asupra calității „pentru publicare”, deși traducerea lor nu este destinată publicării. Deoarece studenții trebuie să prezinte o traducere profesorului sau să o citească în fața grupului, aceștia ar trebui să încerce să se asigure că traducerea este de calitate suficientă, ușor de înțeles pentru public. Paralel cu exercițiile studenții sunt implicați în editarea traducerilor, post-redactare a propriilor traduceri sau ale colegilor (la orele practice de traducere, în cazul nostru la orele de Traducere scrisă specializată, Traducere scrisă literar-publicistică) și fără utilizarea TA, adică în procesul traducerii tradiționale. Cercetătorii subliniază necesitatea de a-i obișnui pe studenți să-și exercite abilitățile de „auto-editare”, redactare a propriilor traduceri și a traducerilor altor colegi, ceea ce dezvoltă un „simț al limbii” – a sesiza diverse tipuri de

greșeli stilistice și erori verbale (atât în propriile traduceri, cât și în traducerile efectuate de alții). Și aici un atu în reușita profesională a traducătorilor este nivelul avansat de cunoaștere a limbii materne, fără îndoială, cunoașterea sistemului lingvistic al limbii materne oferă suport principal în asimilarea limbilor străine.

Rezumând asupra celor expuse, concluzionăm prin evidențierea principalelor mijloace de optimizare a procesului de formare la studenții-traducători a elementelor de bază ale activității de traducere bazate pe utilizarea activă a resurselor Internet precum: accesul liber la informațiile de referință (cataloage electronice, baze de date terminologice etc.); posibilitatea de a obține informații suplimentare cu privire la subiectul textului tradus; utilizarea motoarelor de căutare (Google) ca sursă multilingvă de texte pentru a căuta o varietate de informații lingvistice; resurse lingvistice specializate (sisteme de traducere automată, dicționare electronice etc.); utilizarea serviciilor media și platformelor multimedia (YouTube, CD, MP3, MP4).

Procesul continuu de efectuare a exercițiilor de post-editare contribuie la sporirea nivelului de dezvoltare a competențelor de limbă maternă a studenților, deoarece traducătorul trebuie să lucreze constant pentru a-și perfecționa cunoștințele atât în limba străină studiată, cât și în limba maternă, să-și îmbunătățească competența de comunicare în limba maternă, care vizează: formarea capacităților de comunicare (comprehensiunea și producerea de text scris și oral) și asimilarea unor cunoștințe metalingvistice. Acest proces facilitează dezvoltarea competențelor profesionale a traducătorilor (CT). Prin natura procesării mesajului perceput și primit, traducerea este o activitate receptiv-productivă, prin urmare, presupune o percepție sensibilă bine dezvoltată a gândirii productive și reproductive.

În concluzie, putem afirma că toate tipurile de sarcini didactice actualizată facilitează formarea valorilor competențelor de traducere (CT) în procesul de pregătire profesională a viitorilor traducători. Pentru a îmbunătăți metodologiile de formare a valorilor competențelor de traducere, este binevenită propunerea lui Skinner B., care vizează un program liniar cu următoarele *caracteristici*: materialul didactic este împărțit în pași mici, pe care studenții le depășesc relativ ușor, pas cu pas (step by step); întrebările și sarcinile din cadrul programei nu ar trebui să fie dificile, astfel încât studenții să nu piardă interesul față de muncă; studenții înșiși oferă răspunsuri la întrebări și completează spațiile, utilizând informațiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor propuse; studenții sunt informați imediat, dacă răspunsurile lor sunt corecte sau greșite; studenții îndeplinesc sarcinile în ritm propriu; un număr semnificativ de instrucțiuni li se acordă la începutul programului, instrucțiuni, care facilitează primirea unui răspuns [Apud; 153, p. 345].

Aplicarea metodicii pas cu pas în prezentarea materialelor educaționale, pe care studenții o depășesc treptat, fără a întâmpina dificultăți deosebite le oferă încredere. Studenții lucrează la traducerea scrisă a textelor specializate și literar-publicistice în baza manualelor elaborate de noi (suporturi de curs la cursurile *Traducerea scrisă literar-publicistică* și *Traducerea specializată*) (Anexa 5) și (Anexa 6).

Autorul Артѐменко О. menționează „Cunoștințele de vocabular, gramatică și fonetică constituie competența lingvistică, iar abilitatea de a exprima liberă a gândurilor într-o anumită limbă vizează competența de comunicare în LS” [165, p.101]. Astfel, competența de traducere include nu numai competențele lingvistice și de vorbire, ci și cunoașterea socioculturală [ibidem, p. 117]. Sunt menționate ca fiind relevante *competența comunicativă* și *competența socioculturală*.

Conform observațiilor noastre, semantizarea vocabularului se efectuează predominant prin utilizarea extensivă a sinonimelor, antonimelor și definițiilor și, deci, nu toți studenții pot stăpâni materialul studiat, în cel mai bun caz, vor îmbogăți rezerva lor pasivă în termeni, la LS, dar vocabularul lor activ nu va beneficia de o dezvoltare corespunzătoare, situație care este absolut nepotrivită în instruirea viitorilor traducători.

Prin urmare, așa cum afirmă Артѐменко О. (2009), este important de a forma studenților *competența instrumental-profesională*, iar pentru dezvoltarea acesteia, am considerat necesar să proiectăm exerciții bazate pe utilizarea computerului și a internetului, a căror funcție principală este de a căuta informațiile necesare în procesul de formare a elementelor de bază ale competențelor de traducere prin formarea „capacității de a evalua critic informațiile descoperite reprezintă o capacitate importantă în traducere” [165], ceea ce implică, în mod direct valorile *competenței strategice*.

Proiectarea Tehnologiei de formare a competențelor de traducere la studenți s-a axat pe valorificarea sistemului de idei ale autorului rus Абдулахитов Р. și adaptate în conformitate cu necesitățile cercetării cele mai semnificative fiind: a) *corelarea aspectelor teoretice cu aspectele operaționale ale formării competențelor de traducere*; b) *pregătirea integrată a studenților în cunoașterea, înțelegerea, aplicarea și integrarea unui concept lingvistic pe baza unui demers metodologic axat pe tehnologiile comunicative de predare-învățare-evaluare a strategiilor de traducere, care dezvoltă o motivație pentru autodezvoltarea limbajului atât în limba străină (englez), cât și în limba maternă și formează o cultură a învățării*; c) *corelarea obiectivelor de formare a competențelor de traducere în și din o limbă străină la nivelul standardului de formare a traducătorului (cunoaștere/aplicare/integrare) cu taxonomia obiectivelor educației la nivelul triadei*

atitudini/ capacități/ cunoștințe; d) determinarea etapelor de formare a competențelor de traducere în/din limba engleză prin succedarea indicatorilor de calitate a predării-învățării-evaluării traducerii în învățământul superior; e) reorientarea metodologiei de predare-învățare-evaluare a limbii engleze din perspectiva integrării tehnologiilor de predare a traducerii infuzional și disciplinar [163, p. 101]. Tehnologia implică etape bine definite și o descriere detaliată a acestora orientate spre formarea CT ale studenților-traducători.

În cercetare valorificăm multiple **1.Fundamente pedagogice privind competențele de traducere**, spre formarea cărora este orientat curriculumul universitar, care oferă oportunități cadrelor didactice pentru valorificarea tehnologiilor didactice producătoare de valori comportamentale pentru a forma un traducător independent, necesitate imperativă în piața muncii la etapa actuală.

Reperete teoretice pentru elaborarea tehnologiei de formare a competențelor de traducere în învățământul superior sunt reprezentate de cercetări semnate de Manolescu M. (2010) [69], (pedagogia competențelor); Bocoș M. (2013), (instruirea interactivă) [8]; Cojocaru V. Gh. (2013), (semnificațiile competenței și performanței în actualitate) [21]; Oboroceanu V. (2015), (tehnologii educaționale) [77]; Afanas A. (2013) (metodologia formării competențelor de comunicare în limba străină)[2]; Ixari A. (2013) (formarea lexicului de specialitate la limba engleză) [63]; Camenev Z. (2010) (dificultăți de traducere) [15], Зимняя И. (2002) [178], Дербышева Н. (2005) [176], (formarea competenței de traducere); Bantaș A., Croitoru E. (1998) [7], (didactica traducerii); Lungu Badea G. (2005) [66], (tendințe în cercetarea traductologică); Dosca A. (2006) [30], (competențele traducătorului); Schäffner C. (2000) [155], (formarea competenței de traducere); PACTE (2003)(2008) [144] [145], (rezultatele experimentului de formare a competenței de traducere și cercetarea competențelor de traducere); Beeby A. (2000) [101], Campbell J. (2010) [106], Cheng S. 2017) [107], (dezvoltarea competențelor de traducere); Dagiliebe I. (2012) [108], (traducerea ca metodă de învățare a limbii străine); Dollerup C. (2000) [112], (predarea traducerii și interpretării); El Zeini N. (1994) [114], (criterii de evaluare a traducerii); EMT (2009) [115], (competențele traducătorului profesional); Hurtado A. (1992) [121], Orozco M. (2002) [140], (dezvoltarea competenței de traducere evaluarea nivelului de formare a competenței de traducere); Pym A. (2014) [150], (formarea traducătorilor); Данилова И. (2010) [175], (instruirea în traducerea scrisă); Комиссаров В. (2001) [179], (traductologia contemporană); Латышев Л. (2008) [181], Чеботарёв П. (2006) [189], (traductologia: teoria, metodologia instruirii și practica), Абдулахитов Р. (2017)[163], (tehnologia formării competenței de traducere); Алексеева И. (2004) [164], (formarea competenței de traducere); Артеменко О. (2009) [165], Дербышева Н.

(2005) [176], Конышева А. (2014) [180], (componentele și nivelurile competenței de traducere); Вербицкая М., Соловова Е. (2010) [168], Зимняя И. (2003) [178], Гребенщикова А. (2005) [171], Миньяр-Белоручев Р. (1999) [183], Шевнин А. (2008) [190], (dezvoltarea competențelor profesionale a traducătorilor) și alți autori reprezentativi din domeniu ce abordează teoria și practica formării traducătorilor, tezele preluate ca și semnificative cercetării fiind descrise în capitolele unu și doi ale tezei.

După cum menționează profesorii universitari americani Read J. (2007) [152], Rivers W. (1989) [153], Schmitt N. (2000) [157], Gower R. et. al (2005) [119] „succesul tehnologiilor didactice universitare depinde de caracteristicile personale ale profesorilor de a demonstra receptivitate și activism în rezolvarea problemelor de viață profesională și de a se afirma prin flexibilitate, creativitate, empatie și toleranță comunicativă în modelarea situației de comunicare socială, cooperare educațională care se referă la particularitățile individuale și de vârstă a studenților. Din perspectiva profesorilor moderni se solicită o bună orientare în realitatea pedagogică prin valorificarea celor mai interactive și constructive tehnologii pedagogice cu înalt potențial de a studenților, în conformitate cu cerințele timpului: profesorul trebuie să fie o persoană creativă capabilă spre reflecție îndreptată spre nevoile și cerințele academice ale studentului. Profesorul trebuie să fie pregătit pentru abordarea surselor moderne de informare, a tehnologiilor informaționale și să atragă studenții în proiecte de cercetare.

Figura 2.7. prezintă grafic Tehnologia formării competențelor de traducere a studenților-traducători, valorile profesionale proiectate fiind exprimate într-un complex de *atitudini* (*interes, colaborare și percepere selectivă* a informațiilor disponibile pentru efectuarea sarcinilor de traducere); ansamblu de *capacități* (de *deducere – adaptare – de a extrage semnificații – sistematizare – procesare – prelucrare a enunțurilor în context*, și un sistem de *cunoștințe* biculturale (despre culturile sursă și țintă), regulilor de reformulare, a strategiei potrivite de traducere (e.g. transpoziție, transliterare, omitere, etc.), *cunoștințe de a aplica* forme corecte/potrivite lingvistice și pragmatice (gramatică, fonetică, ortografie, morfosintaxă, ortosintaxă, sintaxă, lexic și stilistică) în LS și LT) și într-un sistem de *cunoștințe* (utilizarea surselor de informare și comunicare aplicate în procesul de traducere: dicționare, enciclopedii, gramatici, cărți de stil, texte paralele, electronice, culegeri, cercetări etc).

Tehnologia proiectată în cercetare vizează sarcini didactice pentru lucrul cu vocabularul, ortosintaxă, semantică etc., pentru controlul etapizat și evaluarea sumativă. Sarcinile pe care le propunem spre exersare studenților implică utilizarea dicționarelor electronice și a diverselor site-uri, traducerea asistată de calculator, urmate de redactare. Pentru a monitoriza implementarea sarcinilor, studenții trimit exercițiile completate la adresa de e-mail a profesorului.

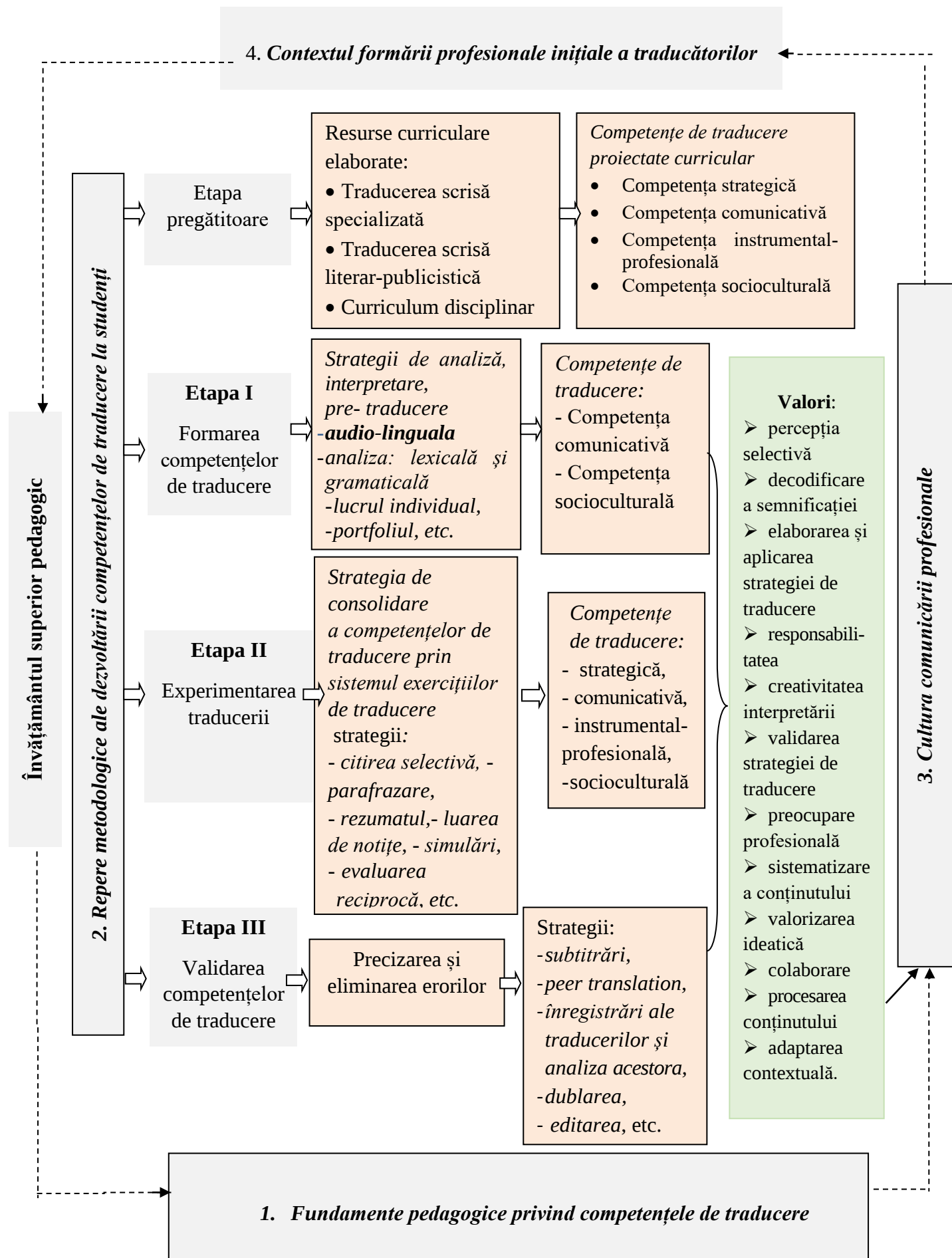

Fig. 2.7. Tehnologia formării competențelor de traducere a studenților-traducători

2. Reperele metodologice ale dezvoltării competențelor de traducere la studenții-traducători vizează utilizarea mijloacelor didactice, inclusiv computerizate de instruire, menționate în cercetarea noastră. În procesul de muncă independentă extra curriculară a studenților calculatorul este utilizat pentru a optimiza performanța traducerii academice.

Metodologia procesului de învățământ implică „ansamblul de principii normative aplicabile la disciplinele universitare și diverse forme de instruire”, ce vizează problematica didacticii generale, abordabilă la nivelul „modelului sistematic de proiectare și evaluare a procesului de învățământ” în termeni de tehnologie a instruirii, metodologia procesului de învățământ vizează ansamblul metodelor și mijloacelor aplicabile în activitatea didactică conform obiectivelor pedagogice specifice (Apud: Cristea S. 2009) [24].

În opinia lui Чеботарев П. cele mai importante caracteristici ale tehnologiei de învățare universitară se apreciază prin: a) performanța (nivelul înalt de atingere a obiectivului educațional de către studenți); b) rentabilitatea (într-o unitate de timp mai mică, o cantitate mare de materiale educaționale este asimilată cu cel mai mic efort de stăpânire a materialului); c) ergonomia (învățarea are loc într-o atmosferă de cooperare, un microclimat emoțional pozitiv, în absența supraîncărcării și a supra operării); d) motivația ridicată în studierea subiectului ce contribuie la creșterea interesului pentru cursuri și permite îmbunătățirea calităților personale ale studenților, dezvoltarea potențialităților [189, p. 98].

În plus, formarea pentru traducere implică formarea treptată a cunoștințelor și abilităților studenților determinată de: caracteristicile procesului de traducere în sine (prin divizarea în etape); condițiile de formare (numărul orelor dedicate subiectului, programul și modelul de formare) și de formarea lingvistică a studenților. Tehnologia în trei etape de formare a competențelor de traducere ale studenților prin strategiile didactice au scopul de formare a valorilor profesionale ale competențelor de traducere. Metoda principală de predare și învățare este explicația diferențelor între diverse structuri gramaticale din limba engleză și limba română, plus explicația diferențelor între structurile de vocabular care se confundă în limba engleză. Interpretarea diferențelor de registru dintre textele în care se studiază probleme de gramatică și vocabular și se analizează posibile variante de redare a acestora în limba română. Explicația alegerii unei anumite unități lexicale în favoarea altora în cadrul traducerii. Accentul se va pune pe partea aplicată (exerciții, discuții). Exercițiile de redactare specifice în limba engleză (texte narrative, descriptive și eseuri), traduceri cu vocabular specializat și redactarea anumitor tipuri de texte.

Dimensiunea procedurală cu privire la traducerea unui text trebuie să prevadă și tipul textului – literar/non-literar. Accesibilitatea traducerii unui text literar ține cont și de cunoștințe

în teoria literaturii: gen, specie literară, figuri de stil, structura textului etc. În situațiile în care optăm pentru prezentarea și traducerea unor texte non-literare se impune verificarea gradului lor de accesibilitate, familiarizarea studenților cu domeniul referențial al textului și interesul pentru subiectul tratat. Pornind de la aceste considerații, se vor folosi activități didactice diferite combinând activitățile de scriere și citire, diferite strategii sub formă de exerciții cu diverse sarcini: interpretarea cuvintelor și găsirea echivalentelor, ghiciți sensul; metode interactive, expositiv-euristice: prelegerea, conversația, explicația, cât și cele interactive centrate pe student: problematizarea, studiu de caz, dezbateri frontale, discuții, organizare grafică, gândește în perechi și prezintă (GPP), turul galeriei, prezentare PP, filme ilustrate, testul docimologic, evaluare în baza verificării produselor activității individuale, evaluarea reciprocă, analiza, sinteza, traducerea textelor, metoda comunicativă, metoda audio linguală, discuția, argumentarea, lucrul cu dicționarul, studiul comparativ, lucrul pe echipe, în grup și individual, proiectul, portofoliul, brainstormingul, traducerea spontană a monologurilor, evidențierea sensului din conținutul textului, skimming, răspunsuri la întrebări, citirea selectivă, transmiterea informației, rezumatul, lucrul în lanț și editarea textelor etc.

Aceste strategii au fost selectate din conținutul curriculumului în baza analizei și studieri literaturii pedagogice (Tab. 2.1).

Tabelul 2.1. Strategii de formare a competențelor de traducere

Autor	Metode și strategii
Oprescu M. (2008) [78]	Calea tăcerii (The Silent Way), Suggestopedia, Brainstorming, Studiul de caz, lucrul cu dicționarul, activitate individuală/perechi, lucrul pe echipe.
Baciu S. (2010) [5]	Știu/Vreau să știu/Am învățat, Problematizarea, Traducerea de texte de specialitate/exerciții de interpretare consecutive, Lucrul individual, Metoda cubului, Evaluarea reciprocă, Simulări, Experimentare/ argumentarea/ metoda clasică a prezentării, Portofoliul/ Reportajul, Jurnalul dublu.
Oboroceanu V. (2015) [77]	Metoda Analiza comparativă/ Studiul comparativ: analiza gramaticală/lexicală pe text, Citirea selectivă, Skimming, Brainstorming, Lucrul individual/perechi/echipă, Metodele real-active, Metoda traducerii (Grammar Translation Method), metoda democratică/masa rotundă, prezentarea, Practică, Producere - exerciții lexicale și gramaticale, Eseul de cinci minute, Explicația/Exemplificarea/discuția/conversație/dezbateri frontale.
Nastasiu S. (2017) [73]	Metoda audio linguală, Exercițiile care dezvoltă capacitatea de receptare a mesajului scris și capacitatea de exprimare scrisă sunt bazate pe activitățile comunicative, tehnicile folosite sunt: dialoguri, Jocuri de rol, Repetiții, Exerciții de gramatică și vocabular, Metoda comunicativă, Mozaicul, Cubul, Explozia stelară, Diagrama Venn, Cinquan, Lectura în perechi, Request.
Raciula L. (2013) [84]	Traducerea spontană a monologurilor, Analiza comparativă (textul sursă, textul țintă), Răspunsuri la întrebări, Lucrul în perechi, Metode audio linguale, Metoda directă (The Direct Method), Metoda modelării, Analiza comparativă a traducerilor unui și același text (LS și LT), Metodele de acțiune simulată: jocurile didactice, jocurile de rol sau de simulare, Învățarea dramatizată, Învățarea pe simulatoare, Lucrul în lanț/ Lucrul în grup, Demonstrația, Metoda artistică, interpretarea pe roluri, Dublarea filmului
Silistraru N. (2012) [90]	Problematizarea, Studiul de caz

Nicola I. (1996) [74]	Povestirea, Explicația, Conversația, Problematizarea, Descoperirea, Demonstrația, Modelarea, Observațiile independente, Munca cu manualul și alte surse (cărți), Lucrările experimentale, Lucrările practice și aplicative, Lucrul în grup.
Moraru I. (1995) [72]	Brainstorming, Sinectica, Dialogul, Auto chestionarea, Matricea de descoperiri și invenții, Rezolvarea creativă a problemelor în echipă complexă etc.

În urma analizei metodelor și strategiilor de predare-învățare a limbii engleze și a strategiilor didactice actuale de predare s-a impus selectarea unor strategii specifice de predare, învățare și evaluare a traducerii, alese orientate spre formarea competențelor de traducere vizate în cercetare. Aceste strategii au fost utilizate la diferite etape menționate în tehnologia propusă pentru dezvoltarea valorilor profesionale ale competențelor de traducere: *strategică, comunicativă, instrumental-profesională, socioculturală*.

Strategiile didactice propuse în tehnologia de formare au fost implementate cu scopul de a dezvolta competențele de traducere vizate în cadrul experimentului, care prevede optimizarea procesului de formare profesională inițială a traducătorilor și familiarizarea acestora cu diferite „transformări” care sunt, de fapt, *strategii* de traducere [184], cărora se solicită: – identificarea și utilizarea echivalenței potrivite din cele 3 variante existente: *echivalent complet (full equivalent)*, *echivalent variat (variant equivalent)*, *substituiți contextuale (contextual substitutes)* [Apud; Răciulă, 84], [184].

– *folosirea transformărilor de traducere lexicale și gramaticale în traducere*, din ele fac parte: [84, p.12] *substituiți lexicale* (Lexical substitutions): *Concretizarea* (Concretization) și *generalizarea* (generalization; *Concretizarea: e.g. „to marry” – a se căsători, sens mai îngust: „a se mărita” și „a se însura”, sau „picior” tradus prin cuvintele – „leg” and „foot”; Generalizarea: clock și watch, în română are echivalent – ceas. Sau: Wolfe lifted his shoulders an inch and dropped them. – Wolfe și-a ridicat un pic umerii și apoi i-a lăsat în jos* [84][184].

Acestea sunt transformările intralinguale care necesită schimbarea la nivele lexicale și gramaticale, ele sunt numite *transformări de traducere*. Recomandăm transformările lexicale când substituim un cuvânt sau îmbinări de cuvinte din textul sursă cu un cuvânt sau îmbinare de cuvinte în limba țintă, care nu este un echivalent direct. Trebuie să menționăm că aici ne referim doar la schimbarea ordinii cuvintelor într-o propoziție, pe când înlocuirea părților de vorbire sau părților de propoziție ține de transformările gramaticale. Transformările gramaticale și lexicale, de obicei, sunt aplicate împreună. Spre exemplu:

Transformările gramaticale și lexicale prin *Concretizare*: *I have to go to Warsaw next week. – Va trebui să plec la Varșovia săptămîna viitoare.* [84][184].

Transformările gramaticale și lexicale prin *generalizare*: *He parked the Lancia at the back of the building. – El și-a parcat automobilul în curtea casei* [84][184].

Transformări de tip: *adiție* (addition) și *omisiune* (omission) gramaticală și lexicală:

adiție gramaticală [84, p. 18]: *The workers went out on wage strike. Muncitorii au intrat în grevă, cerând un adaos la salariu./* Adiție lexicală: *The authorities are scared of leakage. – Autorităților li-i frică că ar putea avea loc o scurgere de informații./* Omisiune/omitere gramaticală: *He is a scientist. – El e savant./* Omisiune lexicală: *The UN agencies should be streamlined and tailored to the present situation. – Agențiile ONU trebuie să fie adaptate la necesitățile actuale [84][184].*

Traducere prin antonimie: negativ în pozitiv și vice-versa [ibidem, p.23]: *His reputation is not undeserved. – El și-a meritat reputația./* *Remember to post the letter. – Să nu uiți să trimiți scrisoarea.[184]*

Tehnica traducerii prin a. *translitterație* (transliteration) – în română vom utiliza aceeași formă pe când în rusă nu, de regulă sunt traduceri numelor proprii, spre exemplu [ibidem, p.28]: *Washington Post* (newspaper) — *Вашингтон Пост*; *Jersey* (island) — *Джерси*, b. *Transcriere* (Transcription): *Times* (name of the newspaper) — *Таймс*; *City* (a district in London) – *Сити*, c. *Calque*, traducerea cuvintelor și expresiilor împrumutate: *Coalition government* – guvern de coaliție; *Hot house effect* – efect de seră [84, p.29][184].

Transformările gramaticale și sintactice, prin urmare, *transpoziție*, schimbarea ordinii de cuvinte din propoziție [Ibidem; p. 34]: *Radical changes have taken place over the last decade. – În ultimile decenii au avut loc schimbări radicale [84][184].*

Substituirii gramaticale în traducere, când părțile de vorbire sunt înlocuite în procesul de traducere sau se fac anumite schimbări în forma gramaticală, spre exemplu, din plural în singular și vice-versa, etc.: *Outskirts* – *periferie*; *Evidence*- *dovezi*; *Wallpaper* – *tapete*; *The government had to permit the sale of products, which cannot be grown locally. – Guvernul a fost nevoit să permită vânzarea produselor care nu pot fi crescute în condițiile locale. Probleme lexice și stilistice în traducere. Traducerea unităților frazeologice*: combinații de cuvinte libere și îmbinări de cuvinte (collocations): Libere: *to do smb. a favour* – *a face un serviciu cuiva*. Combinate: *a small talk* – *banalități*. [84][184]. Traducerea unităților frazeologice fixe: *to pay a visit* – *a-i face cuiva o vizită*. Traducerea Unităților frazeologice metaforice [84][184]: *Both parties have got out of hand* (neutral in its coloring): *Ambele partide au ieșit de sub control*. Traducerea unităților frazeologice cultural unitare: *a French window* – *fereastră-ușă* [85]. Traducerea unităților frazeologice polisemantice: *He was promoted over my head. – L-au promovat fără acordul meu*. [84][184]. Metode de bază în traducerea unităților frazeologice: cu ajutorul echivalentelor frazeologice, de exemplu: *Promised Land* – *Țara Făgăduințelor*; cu ajutorul analogului frazeologic, spre exemplu: *to work one's fingers to the bone* – *a lucra din zori și pînă-n seară*; cu ajutorul *calque* (traducere împrumut), spre exemplu: *to put all eggs in*

one basket – a pune toate ouăle într-un coș; prin traducere utilizării antonimelor, spre exemplu: to be in the same boat – a fi în aceeași situație [84],[184].

Traducerea cuvintelor din domeniul culturii, artelor, sportului, de tipul: *baby shower, Christmas yule log; kimono* este imposibilă, deoarece aceste cuvinte sunt intraductibile și cer strategii de parafrizare, adăugare, explicare, utilizarea lor în forma inițială. Acestea sunt neologisme, arhaisme, slang, forme inventate etc. [84, p. 80]. Aceste strategii au fost exersate de studenți prin îndeplinirea sarcinilor compilate și elaborate pentru etapa a I-a l tehnologiei, apoi, cu un grad mare de dificultate, în etapele a II-a și a III-a. În opinia autorului Латышев Л. (2003) „exercițiile de pre-traducere au rolul de a crea condiții pentru implementarea cu succes a procesului de traducere, de a crea atitudinea comunicativă necesară, de a verifica dacă studenții au cunoștințe de limbă și cunoștințe de bază, și de a arăta cât de înaltă este capacitatea de a rezolva sarcinile tipice de traducere” [181].

Exercițiile de traducere formează: *abilitatea de a lucra cu dicționarul* (explicativ, bilingv), dicționare terminologice, atât în versiuni de hârtie, cât și în versiuni on-line, *abilitatea de a identifica, analiza și compara* mijloacele limbajului compozițional și expresiv, *abilitatea de a potrivi versiunile lexicale* în limba sursă care corespund versiunii lexicale a textului tradus/limba țintă, *abilitatea de a selecta cuvintele* care constituie și determină conexiunile paradigmatică și sintagmatică ale cuvântului sursă corespunzător unui cuvânt țintă.

Din modesta experiență pedagogică am constatat faptul, că din ce în ce mai puțini studenți folosesc dicționare pe suport de hârtie, preferința este pentru dicționarele electronice, astfel, accentul deplasându-se pe *capacitatea de a selecta versiuni lexicale* în limba sursă, care corespund versiunii lexicale a textului tradus/limba țintă; *capacitatea de a identifica, analiza și compara* mijloacele compoziționale și expresive. Capacitatea de exprimare în traducerea academică implică capacitatea de a aplica mijloace adecvate și capacitatea de a reproduce texte conexe. Абдрахманова И. se referă la exerciții de traducere ca și cele în cursul cărora studenții acumulează cunoștințe necesare pentru a compara și a alege diferite mijloace de traducere prin intermediul limbilor sursă și țintă, în funcție de scopul și natura textului sursă. Абдрахманова И. împarte exercițiile de traducere în „receptiv-analitice” și de traducere propriu-zise [162].

Din seria exercițiilor „receptiv-analitice” fac parte: analiza corespunderii cu originalul a expresiilor din conținutul traducerii; analiza corespunderii cu unitățile de comunicare inițiale (propoziții, declarații, mini texte, paragrafe și macro text); analiza corespunderii originalului cu variante diferite de traducere [162]. Atunci când analizează traducerea în mediul de învățare academic, studenții justifică evaluarea traducerii, explică alegerea mijloacelor limbii materne în timpul acestei activități, gradul de corelare a textului sursă și luarea în considerare ale

caracteristicilor sistemelor lingvistice ale ambelor limbi, de exemplu, în funcție de scopul și obiectivele lecției, pot fi utilizate macro texte, micro texte sau pot fi analizate separat fragmente ale acestora [Ibidem; p.182]. În acest context Латышев Л. (2003) apreciază „exercițiile de *autotraducere/translation* ca acțiuni directe ale studenților de a traduce textul sursă, care este perceput vizual. În funcție de tipul de unități care se traduc, exercițiile de auto translation sunt împărțite în *constructive* (translationările sunt unități: cuvinte, expresii, sintagme) și *reproductive*, atunci când unitățile de comunicare sunt traduse: propoziții, enunțuri, micro texte și macro texte. De exemplu, studenții analizează traducerea oricăror fragmente ale textului sursă și oferă apoi propriile opțiuni de traducere” [181]. Atât exercițiile de pre-traducere, cât și cele de traducere pot fi folosite pentru ca studenții să poată utiliza transformările din traducere. Primul tip include exerciții (pe baza unor texte paralele în LS și LT) pentru a „identifica” și califica metodele de traducere și pentru a explica motivele pentru utilizarea lor. Strategiile de traducere pot fi accentuate prin evidențierea pasajelor corespunzătoare din original și traducere.

Un alt tip de exerciții ce contribuie la dezvoltarea competențelor de traducere, de stabilire a obiectivelor în traducere, sunt exercițiile care includ sarcini de alegere a celei mai bune *opțiuni de traducere* dintr-un șir de texte propuse. Sarcina exercițiului poate fi: a) *analizați textul sursă și varianta de traducere: fiți atenți la erorile subliniate în TS, care dintre ele se atribuie distorsiunilor, care sunt inexactitățile și ce ambiguități observați?, corectați erorile de traducere, analizați și ajustați conținutul TS și traducerea (TT)*; b) *identificați erorile din conținut, calificați-le și corectați-le, analizați TS și traducerea (TT), atrageți atenția asupra erorilor de traducere subliniate, grupați-le, în cele de limbaj și cultură generală, corectați erorile, analizați TS și traducerea (TT)*; c) *găsiți și eliminați defectele în traducere a limbajului de reglementare, analizați TS și traducerea (TT), găsiți deficiențele în traducere, împărțiți-le în ambiguități, încălcări ale legăturilor semnificative și defectele stilistice, corectați-le, analizați TS și traducerea (TT)*; d) *identificați opțiunile de traducere care pot fi considerate optime, găsiți erori și omisiuni de traducere, calificați-le și corectați-le*, aceste exemple de sarcini au fost preluate din cercetarea autoarei Абдрахманова И. [162].

Din afirmația științifică a lui Комиссаров В. (2001), autor al unei metodologii de traductologie, în general, exercițiile de traducere se efectuează la etapa traducerii propriu-zise și au un caracter teoretico-aplicativ. Cunoștințele teoretice dobândite la prima etapă sunt subordonate implementării exercițiilor practice deoarece sunt efectuate instantaneu și sunt prezentate sub forma unor comentarii și explicații ale exercițiilor [179, p. 24].

Din aceste considerente praxiologice Комиссаров В. (2001) menționează nevoia de a pune în aplicare exerciții care se bazează pe utilizarea transformărilor, acestea constituind esența

procesului de traducere. Cu toate acestea, după cum afirmă autorul, utilizarea lor nu este reglementată de un sistem clar de reguli și se bazează, în principal, pe experiența traducătorului și pe intuiția acestuia. Prin urmare, devine necesară utilizarea transformărilor care iau în considerare anumite principii între care remarcăm: *motivația* (utilizarea transformării trebuie motivată de „necesitatea de a obține valoarea directă a impactului LS și LȚ asupra destinatarului / destinatarilor”; *minimalizate* (din toate transformările posibile, a alege varianta care permite să se facă abateri semantice și structurale mai mici); *limitarea fundamentală a măsurilor transformărilor prin traducere* (transformările nu trebuie să schimbe în mod semnificativ originalul) [179]. Комиссаров В. (2001) atrage atenția că aceste exerciții au ca scop dezvoltarea capacităților specifice necesare pentru efectuarea traducerii din LS în LȚ: *capacitatea* de a folosi dicționare bilingve și cărți de referință, *capacitatea* de a efectua analiza pre-translațională a textului LS și *capacitatea* de a edita/redacta traducerea (TȚ) [179].

Ultima etapă a activității de traducere se referă la editarea/redactarea textului tradus, în care sunt dezvoltate competențele de scriere și redactare a unui text (literar / non-literar) și se axează pe cunoștințe profunde al limbii materne, cât și a limbii străine.

Conform opiniei Сололова Е., scopul cursului este „formarea unor componente de bază și parțial specifice și particulare ale competenței de traducere, înțeleasă ca fiind totalitatea cunoștințelor și abilităților care permite traducătorului să-și rezolve cu succes sarcinile profesionale”, în baza textelor socio-politice și artistice [188]. Etapele menționate mai sus și selectate de noi în cercetare includ și o categorizare pe trei niveluri a activităților didactice cu scopul de a facilita dezvoltarea celor patru competențe de traducere propuse ca fiind principalele competențe profesionale ale studenților-traducători.

3. Contextul formării profesionale inițiale a traducătorilor

La etapa inițială de formare a studenților-traducători, în scopul inițierii în „arta traducerii”, propunem exerciții *pregătitoare* și de *pre-traducere*, prin care proiectând etapa pregătitoare și cea de pre-traducere, din motiv că cursurile predate sunt de natură practică. Cu toate acestea, facem unele precizări: studenții vor fi instruiți teoretic prin activități ce dezvoltă anumite abilități necesare traducerii. Aceste exerciții includ sarcini didactice: găsirea corespondențelor pentru LȚ a cuvintelor și îmbinărilor de cuvinte din LS (atunci când semnificațiile unui cuvânt englez corespund parțial semnificațiilor mai multor cuvinte din română), cuvintele fiind evidențiate, cu scopul de a veni în ajutorul studenților. Partea principală a sarcinii didactice constă în găsirea unei serii de corespondențe pentru cuvântul din limba engleză și alegerea unei variante care să transmită cu cea mai mare precizie semnificația unui cuvânt într-un anumit context. De exemplu, în propoziția „*To make observations and carry out*

experiments scientists need special devices”. Cuvântul „device” identifică semnificații precum: *instrument, dispozitiv, fixativ, mecanism; mijloace; proiect, plan; idee; motto*. Din toate sensurile menționate doar primul este potrivit. În acest exercițiu se propun, izolate prin virgule, mai multe echivalente posibile, sarcina studenților este să aleagă echivalentul cel mai potrivit pentru a reda sensul în acord cu specificul contextului. În baza acestor variante de corespondențe, propoziția poate fi tradusă astfel: „*Pentru desfășurarea diferitelor experimente, savanții au nevoie de instrumente speciale*”. Cu toate acestea, sensul propoziției poate fi transmis prin schimbarea structurii sale, cel puțin aceasta este posibil prin intermediul limbii române: „*Cercetătorii au nevoie de instrumente speciale pentru a efectua lucrul experimental*” [Apud; 163]. Propunem studenților sarcini pentru a extinde numărul de echivalente lexicale insuficiente pentru traducere, de exemplu, din motive stilistice, oferind un număr de exerciții care nu au echivalente directe lexicale în limba română (neologisme, cuvinte care exprimă concepte și realități specifice, nume și titluri puțin cunoscute) pentru a determina metode de traducere (transliterare sau traducere descriptivă) potrivite și eficiente.

Lucrul la traducerea cuvintelor și a expresiilor nu se limitează la identificarea echivalentelor, acesta include și lucrul cu transpuneri sau transformări lexicale. Prin urmare, exercițiile de trei tipuri de transformări presupun: adăugare, omitere și înlocuire. Într-un număr de exerciții, ar trebui identificate acele cazuri în care pot fi adăugate sau omise anumite cuvinte pentru a evita încălcarea normelor lingvistice sau stilistice ale limbii române. Atunci când se efectuează exerciții de substituie contextuală, studenții trebuie să se concentreze asupra unei decizii de a alege opțiunea potrivită, având în vedere faptul că trăsăturile contextului îl pot forța să renunțe la o variantă, chiar și pe parcursul traducerii, fără a menționa cuvântul sau expresia echivalentă corespunzătoare. Cunoașterea sensurilor prefixelor și unor sufixe (atât în engleză, cât și în română) îi vor ajuta pe studenți să se orienteze mai repede în timpul traducerii. Formarea cuvintelor prin conversie nu reprezintă o dificultate deosebită, de aceea ne limităm la exerciții scurte, după care trecem la problema dificultății de traducere la nivel de gramatică. Înainte de a începe studierea dificultăților gramaticii engleze (în baza unui text științific), studenții trebuie să-și reamintească ceva informații din gramatica școlară a limbii române, aplicabile în egală măsură și în limba engleză. Trebuie să răspundă la întrebări: care este structura propoziției, care sunt părțile principale și părțile secundare ale unei propoziții, care este topica unui enunț în limba română etc. În construcția propozițiilor în limba engleză, studenții conștientizează importanța anumitor tipuri de propoziții ca o condiție prealabilă pentru înțelegerea corectă a propoziției. Atragem deosebită atenție topicii. La această etapă este adecvată utilizarea exercițiilor pentru a compara funcțiile fiecărui cuvânt în propoziție, comparând limba română și limba engleză. Ca

rezultat al acestor sarcini, studenții conchid: spre deosebire de limba maternă, unde funcția fiecărui cuvânt din propoziție este determinată de forma sa, iar în limba engleză - ordinea cuvintelor este strictă.

Analizând structura propoziției engleze, atragem atenția studenților asupra faptului că este mai ușor să identificăm predicatul care este un punct de referință atunci când analizăm structura propoziției. Împreună cu structura gramaticală a propoziției, ar trebui să vorbim despre structura semantică a enunțului, adică orice discurs construit în mod corespunzător se desfășoară conform unei anumite scheme, care este un lanț de așa-numite «teme» (informații inițiale, cunoscute) și «teoreme» (informații noi), termeni utilizați de cercetătorul rus Латышев Л. (2003) [181]. Desfășurarea naturală și adecvată a lanțului de «temă-teoremă» asigură percepția liberă a textului. Prin urmare, capacitatea de a construi corect o secvență tematică este foarte importantă pentru un traducător. Pentru dezvoltarea acestei abilități, venim cu o sarcină mai complicată, sarcină de compilare a textului sursă prin propoziții care diferă una de alta în ordinea de cuvinte. Următoarea sarcină poate fi selectarea enunțurilor astfel încât acestea să fie aliniate în lanțul tematic corect, asigurând coerența textului.

O importanță deosebită acordă Ur P. (1999) rolului predicatului în structura gramaticală a propoziției și în structura semantică a cuvântului. Prin urmare, „o cunoaștere a formelor predicatului și formelor verbului este o condiție necesară pentru o mai bună înțelegere a caracteristicilor textului în limba engleză” [160]. Autorul consideră relevante exercițiile de repetare a formelor predicatelor, prin compararea lor cu clasa morfologică a verbului din limba maternă. Înțelegerea corectă a semnificației formelor specifice gramaticale de timp ale predicatului este esențială pentru înțelegerea succesiunii actuale a evenimentelor descrise, așa cum menționează Westwood P. (2008) [161].

În continuare, atragem atenție asupra caracteristicilor structurale ale propozițiilor, inclusiv structurilor pasive. Comparând propozițiile în limba engleză și română, studenții decodifică sensul atribuit de formele diatezei pasive care este similar cu semnificația formelor corespunzătoare ale verbului român. Cu toate acestea, propozițiile care includ construcții pasive au o serie de trăsături structurale și semantice, a căror transmitere prin intermediul limbii materne prezintă anumite dificultăți. Analizând diferite cazuri prin propoziții care conțin construcții pasive, studenții monitorizează modificările gramaticale în structura propoziției care a avut loc în timpul traducerii.

Deducem valoarea incontestabilă a exercițiilor de *pre-traducere a textelor* care implică pregătirea pentru implementarea sarcinii principale: de a învăța traducerea coerentă a textului. Metoda de lucru cu textul se bazează pe citirea repetată a aceluiași text, de fiecare

dată cu o sarcină specifică, ca urmare a apariției unei înțelegeri complete a informațiilor conținute în text. Sarcinile trebuie formulate astfel încât să atragă atenția asupra celor mai dificile și mai importante informații din text. Prima lectură vizează o cunoaștere generală a conținutului sau temei textului. Utilizarea dicționarului este exclusă. Se recomandă notarea de cuvinte, fraze și propoziții, a căror semnificație rămâne incomprehensibilă parțial sau în întregime. A doua lectură a textului are o altă configurație. Textul este citit lent, enunț după enunț, iar studenții primesc sarcinile imediat după terminarea lecturii. Ca urmare, ar trebui să apară o înțelegere a informațiilor din fiecare propoziție. A treia lectură finală vizează percepția textului ca un singur întreg semantic. Sarcinile specifice pentru texte au scopul principal de a dezvolta abilitatea de înțelegere a textului următoarele: înțelegerea structurii și prin aceasta – perceperea informației din text; înțelegerea cuvintelor și expresiilor; înțelegerea legăturilor semantice din text; verificarea înțelegerii anumitor pasaje dificile prin traducerea în limba țintă (română/engleză). Sarcinile trebuie efectuate atent deoarece prevăd reproducerea părții relevante a textului. Printre sarcinile care vizează, în mod direct, comprehensiunea informațiilor din text, este identificarea pronumelor și a cuvintelor cu valoare pronominală (cuvinte și segmente ale textului pe care le substituie acestea). Pentru procesul de lectură, această abilitate este foarte importantă: procesul de comunicare este imposibil fără a se stabili o identitate semantică între cuvinte și fragmente de text. Acest proces este similar în toate limbile, dar într-o limbă străină, fiecare unitate nouă de vocabular introdusă în text este uneori percepută nu ca o nouă modalitate de a se exprima prin ceva deja menționat, ci ca ceva nou în conținut. Prin urmare, acestei sarcini i se acordă o atenție deosebită. Stabilirea legăturilor semantice în text se bazează pe diferite tipuri de elemente: conjuncții, cuvinte introductive etc., de aceea este necesar să se includă sarcini de identificare ale acestora și deducerea semnificației lor. Sarcinile ce vizează dezvăluirea semnificației textului includ: evidențierea informațiilor principale și secundare, împărțirea textului în secvențe și atribuirea unui titlu fiecărei părți, rezumatul textului etc.

Cu referire la utilizarea dicționarului, reiterăm idei lansate de autori semnificativi în domeniu, „dicționarul *este o sursă indispensabilă cu informații de referință*, iar sarcina profesorului este de a-i învăța pe studenți să consulte eficient și corect această sursă”, ceea ce presupune o analiză preliminară a cuvântului în text și crearea unei propoziții utilizând semnificația acestuia, care este apoi verificată în conformitate cu dicționarul. Aceasta înseamnă o citire atentă și o încercare de a crea o idee generală despre sensul cuvântului, pe de o parte, iar, pe de altă parte, descoperirea sensului și utilizarea lui specifică (vorbind despre terminologie). Doar prin această abordare, dicționarul poate contribui la învățare.

În caz contrar, acesta devine sursa unor liste de cuvinte cu echivalente române. După cum a fost menționat, *Tehnologia formării competențelor de traducere* elaborată în cercetare, este organizată în baza a trei etape interdependente și o etapă pregătitoare care vizează producerea resurselor curriculare necesare pentru formarea traducătorilor. Astfel, pentru **etapa pregătitoare** au fost elaborate programele analitice la disciplinele *Traducerea scrisă specializată* (Anexa 4) și *Traducerea scrisă literar-publicistică* (Anexa 3), parte a Programului de studii Științe Umanistice Limbi moderne (limba engleză), în care au fost incluse cele patru competențe de traducere și obiectivele orientate spre acest scop.

Cu același scop au fost elaborate și publicate suporturile de curs la disciplinele *Traducerea scrisă specializată* (Anexa 5) și *Traducerea scrisă literar-publicistică* (Anexa 6), cu exercițiile structurate conform etapelor din tehnologia propusă în cercetare. Totodată a fost elaborat ghidul metodologic cu privire la organizarea și efectuarea practicii de traducere [10]. Aceste produse curriculare au avut drept scop formarea competențelor de traducere vizate în cercetare.

Anumite informații teoretice sunt incluse în partea introductivă a suporturilor de curs propuse pentru disciplinele *Traducerea scrisă specializată* și *Traducerea scrisă literar-publicistică*, conform curriculumului disciplinar, ce sugerează strategii orientate spre acumularea de cunoștințe și dezvoltarea unor capacități în contextul formării competențelor de traducere (*strategică și instrumental-profesională*).

Etapă 1 de formare a competențelor de traducere a inclus activitățile didactice universitare proiectate pentru disciplinele *Traducerea scrisă literar-publicistică* și *Traducerea scrisă specializată* în cadrul programului Științe Umanistice Limbi moderne (limba engleză). *La etapa I-a destinată studenților traducători* sunt proiectate exerciții lexicale și gramaticale ce conduc la formarea capacităților de comunicare în limba străină. În figura tehnologiei sunt prezentate doar unele dintre strategiile de formare a CT. Integral, acestea sunt descrise în conținutul capitolului 2.2 și, la nivel procedural și operațional, sunt descrise în capitolul trei. Această etapă poate fi numită – *etapa de analiză și interpretare pre-translațională, pre-traducere*, a propoziției și/sau a textului propus spre traducere, include implementarea exercițiilor de pre-traducere; îndeplinirea exercițiilor de traducere și a exercițiilor utilizând suporturile de curs la disciplinele universitare [38] [39]. La această etapă am propus activități ce vor forma, cu mai multă insistență, competențele *strategică, comunicativă, instrumental-profesională* și *socioculturală*. Strategiile utilizate la această etapă nu sunt axate doar pe traducerea propriu-zisă, mai degrabă sunt de analiză și asimilarea structurilor lexico-gramaticale.

Etapa 2 – realizarea traducerii, presupune aplicarea tehnologiei prin anumite forme de activități didactice universitare de traducere. Această etapă include strategii de predare-învățare-evaluare a CT (*responsabilitatea pentru transpunerea sensului*) prin echivalență a textelor din LS în LT utilizarea mijloacelor lexico-gramaticale ale celor două limbi [35]. A doua etapă a tehnologiei a vizat simularea traducerii (traducerea scrisă a textelor literare și din domenii specializate) urmată de etapele de redactare și post-redactare, totodată au fost folosite diverse sarcini și exerciții de traducere, traducere prin parafrizare și rezumare, reformulare, analiză, sinteză, pentru dezvoltarea abilităților analitice universale. La această etapă sunt utilizate strategii ce formează abilități de a efectua transformări și de a utiliza strategii de traducere corespunzătoare, deduse din contextul LS pentru a fi redactate în LT orientate spre formarea competențelor de traducere în pași de formare a elementelor esențiale ale CT: *strategică, comunicativă, instrumental-profesională și socioculturală*.

Etapa 3 – editarea, precizarea și eliminarea erorilor, vizează aplicarea strategiilor de *redactare* și *post redactare*, studenții realizează exerciții de traducere scrisă în domenii specializate, cu scopul dezvoltării competențelor de ascultare în limba-sursă și reproducerea informațiilor în limba-țintă, asigurând realizarea traducerilor scrise prin algoritmul de redactare, post-redactare și editare, corectarea și înlăturarea erorilor realizată prin variate moduri de organizare: individual, în perechi, în grup. Exerciții de traducere unor materiale orale/audiovizuale, oral și prin metoda traducerii scrise, orientate spre dezvoltare profesională, în conformitate cu algoritmul de traducere, redactare și editare. Binevenită este analiza traducerii subtitrărilor din secvențe video, traduse cu ajutorul anumitor softuri. Propunem enunțuri, alineate, texte și discursuri traduse cu ajutorul *Google translate* și altor softuri care, evident, au nevoie de a fi redactate. Această etapă arată cât de profunde sunt cunoștințele cursantului și cât de bine sunt dezvoltate abilitățile, capacitățile și cunoștințele multiaspectuale (la nivel lingvistic, sociocultural, psihologic, afectiv, limbaje de specialitate), atât de necesare celor patru competențe de traducere: *strategică, comunicativă, instrumental-profesională și socioculturală*. În a treia etapă, studenții întreprind o traducere scrisă a secvențelor audiovizuale, adică realizează audiția fragmentelor video în domenii specializate, acest exercițiu are ca scop dezvoltarea abilităților de ascultare în limba sursă și reproducerea informațiilor în limba țintă. Prin caracterul său creativ această etapă stimulează autoevaluarea gradului de formare a competențelor de traducere: *strategică, comunicativă, instrumental-profesională și socioculturală*.

4. Cultura comunicării profesionale este componenta tehnologiei care întrunește sistemul competențelor profesionale ale traducătorilor, dar și nivelul de educație lingvistică

și cultură a comunicării, în general. În această ordine de idei semnificativi didacticieni apreciază înalt valoarea mijloacelor mass-media în învățarea LS menționând, că „studenții se simt confortabil într-un mediu unde studiile se organizează prin valorificarea complexă a computerului, mai mult de 90% de studenți au acces la internet și au abilități suficiente de a folosi computerul în procesul său de autoformare” [163, p. 107], dar și în realizarea cu succes a studiului individual.

Cultura comunicării profesionale se reflectă și în gradul de utilizare a resurselor de e-learning în clasele de limbi străine contribuie la formarea competenței lingvistice a studenților, adică capacitatea și disponibilitatea de a utiliza tehnologii informaționale pentru învățarea ulterioară a limbii străine și înțelegerea mai profundă a domeniului de activitate profesională și științific prin lucrul cu materialele din limbile străine. „În stadiul actual de dezvoltare a tehnologiei computerizate nu este nevoie de noi programe de instruire, importantă este valorificarea mijloacelor de învățământ necesare” [170, p. 42-46].

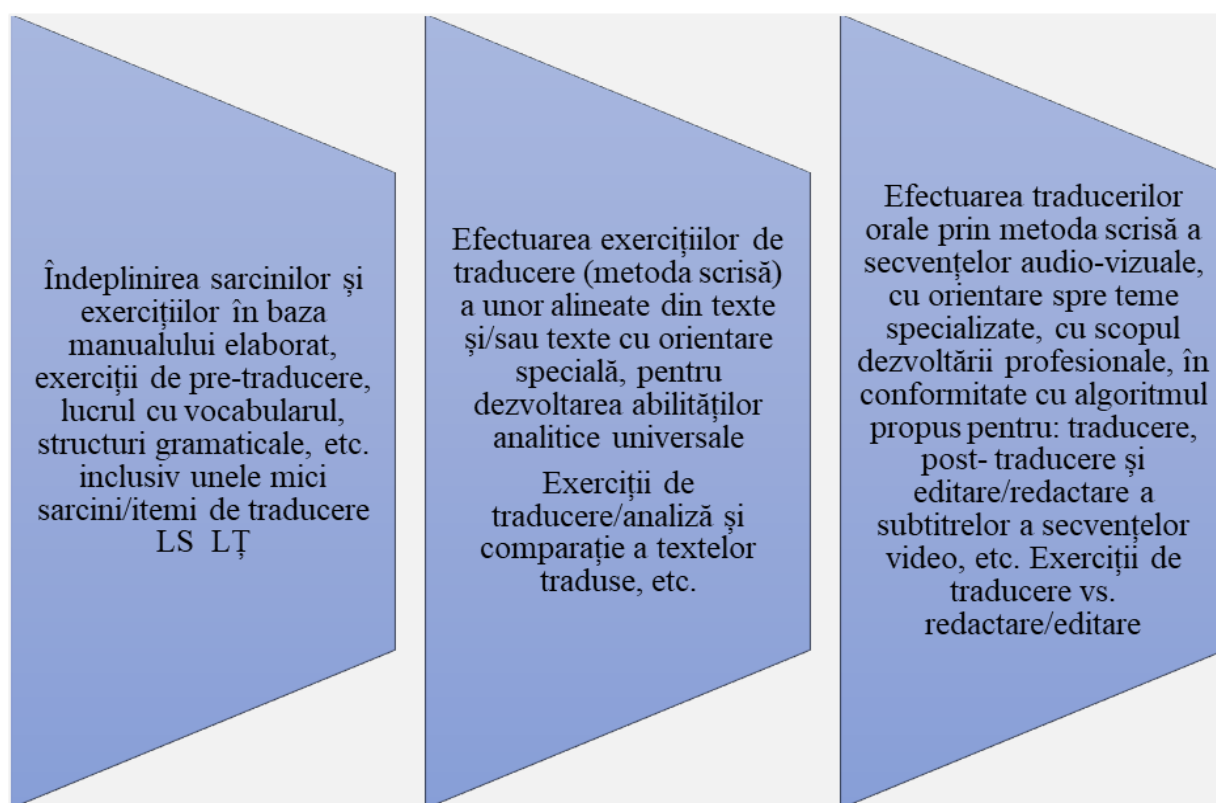

Fig. 2.8. Tipologia activităților din etapele tehnologiei

În scopul de a elabora tehnologia în trei etape, am optat pentru următoarele resurse electronice: programe de traducere automată PROMT și Google Translate; dicționare electronice – Lingvo, multitrans; videohosting YouTube; resursele de Internet pentru a căuta materiale educaționale suplimentare. Acestea au fost utilizate, în special, pentru etapa trei a tehnologiei de formare profesională a viitorilor traducători. În opinia noastră, combinarea

celor trei etape, prezentate sub formă de lucrare, cu manualele compilate al autorului, realizarea traducerii textelor pe teme specializate și a traducerilor audiovizuale a videoclipurilor pe teme specializate și treapta de post-redactare contribuie la formarea integrată a elementelor de bază ale competențelor de traducere la studenți. Au fost utilizate metode, strategii și tehnologii precum: exerciții cu dificultăți de traducere în funcție de diferite tematici; subtitrări; traduceri *at-sight*; peer translation; activități de traducere creativă; înregistrări ale traducerilor și analiza acestora de către colegi, lucrul cu dicționarul, exerciții lexicale și gramaticale, analiza unui text, preziceri după titlu și multe altele. Aceste metode au fost utilizate pentru formarea valorilor competențelor de traducere.

Considerăm că activitățile propuse anterior dezvoltă precizia, responsabilitatea, abilitățile digitale, prin folosirea diferitor platforme online, capacitatea de a lucra în condiții dezavantajoase sau în condiții de stres. Este extrem de important de a folosi o varietate de activități pentru a facilita procesul de dezvoltare a abilităților de traducere. Acestea vor fi direcționate spre îmbogățirea cunoștințelor despre elementele culturale ale limbilor folosite în traducere.

Traducătorii trebuie să posede următoarele calități: precizie, responsabilitate, tendință spre perfecțiune și îmbunătățirea calității, capacitatea de a lucra consecvent și abilități digitale avansate. Competențele de traducere sunt o categorie multidimensională complexă ce includ caracteristici de calificare ce permit actul de comunicare interlinguală și interculturală: cunoașterea specială „translațională” a două limbi (cel puțin cunoașterea receptivă a limbii sursă și reproductivă a limbii de traducere), capacitatea de a „interpreta” textul-sursă; cunoașterea unei tehnologii de traducere, cunoașterea normelor stilurilor literare ale limbii și ale genului de text, cunoașterea standardelor de traducere care definesc strategiile limbajului de traducere și minimum necesar al cunoștințelor de cultură generală pentru interpretarea textului-sursă pentru o traducere reușită.

În elaborarea tehnologiei de formare a CT am ținut cont de orientarea profesională a formării, caracteristicile psihologice individuale ale studenților etc. care presupune un transfer pozitiv al fenomenelor limbajului și gramaticismului din limba maternă a studenților în LS. Punerea în aplicare a acestui principiu în traducere implică o conștientizare de către studenți a similitudinii categoriilor de limbi, deci a limbii lor materne și a limbilor străine studiate. Automatizarea acestei abilități poate fi obținută prin practicarea regulată a exercițiilor de traducere, deoarece exercițiile de acest tip permit profesorului să evalueze formarea abilităților gramaticale. Exercițiile de traducere ajută studenților să compare fenomenele gramaticale și regulile de formare a cuvintelor, în special în engleză și română,

ceea ce le va îngădui să clasifice și să rezume materialele morfologice și sintactice ale limbilor, materne și străine studiate.

Un factor deloc neglijabil sunt particularitățile psihologice individuale ale studenților importante pentru a analiza viziunea asupra lumii, dorința, abilitățile cognitive, nivelul de cunoaștere ale unei limbi străine etc. Abordarea tehnologică a formării CT implică împărțirea studenților în mici subgrupuri în conformitate cu principiul colaborării între studenții bine pregătiți cu studenții cu o pregătire mai slabă. La realizarea activităților de traducere audio-vizuală, studenții colaborează și produc traduceri în echipă. Un grup de studenți poate îndeplini această sarcină de la distanță, deoarece platforma de traducere Google oferă o astfel de oportunitate și permite să se ia în considerare atât interesele studenților slabi, cât și celor mai bine pregătiți. Implementarea și îndeplinirea constantă a acestor tipuri de exerciții permite studenților să stăpânească cu adevărat terminologia și vocabularul în domenii speciale, ceea ce sporește asimilarea corectă a CT.

Următorul principiu pe care îl punem în aplicare în teză este principiul *fazei de formare pe etape* a abilităților de scriere pentru îndeplinirea sarcinilor de traducere scrisă ca finalitate profesională. Acest principiu impune că trebuie să se realizeze etapele de achiziție a abilităților și performanțelor de vorbire într-o limbă străină. Tehnologia formării valorilor CT propusă este constituită din trei etape. Fiecare etapă presupune un anumit tip de exerciții dominante, ceea ce conduce la formarea anumitor abilități. Astfel, în prima etapă, studenții rezolvă exerciții lexicale și gramaticale, care formează abilități de vorbire. Ca rezultat, aceste etape asigură dezvoltarea capacităților necesare traducerii fiind îndreptate spre formarea competențelor de traducere vizate în cercetare: *competența strategică, competența comunicativă, competența instrumental-profesională, competența socioculturală*.

În concluzie, aceste competențe vizează cunoașterea unei limbi străine la nivel necesar pentru a efectua sarcini de traducere, deoarece toate exercițiile utilizate sunt structurate cu scopul de a forma CT la studenții-traducători. Din aceste considerente putem afirma, că tehnologia de formare a competențelor de traducere proiectată presupune realizarea unui program special de coordonare a acțiunilor de învățare a studenților, formată din etape reprezentative, sub forma anumitor activități didactice implementarea cărora asigură atingerea rezultatelor planificate.

2.3. Concluzii la capitolul 2

Preocuparea pentru studiul abordărilor metodologice ale formării competențelor de traducere ale studenților ne-a orientat spre analiza tendințelor dezvoltării didacticii limbilor străine care pot fi valorificate ca suport în descrierea procesului de învățare a profesiei de traducător ca unul determinat: (a) *curricular* – prin conținuturi specifice programului de studii și (b) *operațional* – prin identificarea unor tehnologii didactice universitare cu înalt potențial de a stimula apariția și consolidarea în conduita studenților a unor comportamente profesionale specifice activității de traducere în mediul profesional.

Descrierea Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar a presupus ***proiectarea sistemului de acțiuni pedagogice ce contribuie la producerea valorilor profesionale ale competențelor de traducere ale studenților***, descrise procedural în capitolul 3: CS (stăpânirea strategiilor ce vizează procesul de traducere pentru comunicare; abilitatea de a efectua traducerea rapid și eficient; cunoștințe procedurale întru a garanta eficiența procesului de traducere și a rezolva problemele întâlnite;); CC (cunoașterea regulilor de cod, inclusiv de vocabular, de formare a cuvintelor, de pronunție; capacitatea de a combina forma și sensul pentru a aduna texte scrise sau orale de diferite genuri, adică să acumuleze texte ce să păstreze forma și conținutul original; capacitatea să îmbine forma și sensul pentru a adună texte scrise sau orale de diferite genuri, adică să obțină texte care să păstreze forma și conținutul original; sistem de cunoștințe și abilități necesare ce stau la baza comunicării lingvistice); CIP (cunoștințe și abilități legate de profesie: cunoașterea și utilizarea tipurilor de surse de documentare și a noilor tehnologii, cunoașterea deontologiei și eticii profesionale a traducătorului profesionist; cunoștințe predominant procedurale ce țin de utilizarea surselor de documentare și a tehnologiilor de informare și comunicare aplicate în procesul de traducere: dicționare, enciclopedii, cărți de stil, etc.); CSC (adaptarea comunicativă prin decodificarea semnificației conduitei comunicative non-verbale la diverse medii culturale).

În capitolul 3 ne propunem să elucidăm opiniile cadrelor didactice universitare cu privire la conținuturile privind formarea competențelor de traducere ale studenților, interpretarea rezultatelor experimentale privind nivelurile comparate ale formării la studenți a competențelor de traducere și evidențierea argumentelor experimentale privind eficiența Tehnologiei de formare a competențelor de traducere la studenții-traducători. Formarea competențelor de traducere este un deziderat al pedagogiei universitare care nu se rezumă doar la optimizarea curriculumului universitar și disciplinar, ci se obține prin eforturi pedagogice de orientare a demersului educațional spre formarea anumitor valori profesionale în conduita studenților necesare pentru comunicarea profesională ce asigură succesul traducătorilor pe piața serviciilor actuale.

3. ARGUMENTE EXPERIMENTALE PRIVIND EFICIENȚA TEHNOLOGIEI DE FORMARE A COMPETENȚELOR DE TRADUCERE LA STUDENȚI-TRADUCĂTORI

Capitolul prezintă opiniile cadrelor didactice universitare implicate în pregătirea profesională a studenților-traducători cu referire la structura CT și la tehnologiile didactice universitare de formare a competențelor de traducere necesare traducătorilor. Concluziile științifice rezultate din experimentul pedagogic arată preocuparea cadrelor didactice universitare pentru elaborarea resurselor curriculare (ghiduri metodologice) importante pentru asigurarea eficacității procesului de formare la studenții-traducători a CT și pentru asigurarea competitivității în piața muncii. Interpretarea comparată a rezultatelor experimentale obținute la etapa de validare demonstrează evident dinamica formării CT constituind un valoros argument privind eficiența tehnologiei elaborate. Constatăm, faptul, că, relațiile internaționale și cooperarea în economie, știință, cultură și alte domenii se extind constant prin intermediul tehnologiilor informaționale și comunicaționale, fapt ce amplifică cooperarea internațională, susținută preponderent prin serviciile de traducător în limba engleză. Cunoașterea acestei limbi fiind principala condiție pentru accesul la literatura științifică, pentru afaceri cu parteneri străini și pentru integrare în piețele mondiale. În acest context, în ultimii douăzeci de ani a crescut semnificativ cererea de traducători de înaltă calificare. Noile calificări profesionale ale traducătorilor consolidează exigențele privind formarea competențelor de traducere [44].

3.1. Opinii ale cadrelor didactice universitare privind formarea competențelor de traducere

Analiza literaturii de domeniu arată, că traducătorilor li se solicită comunicare eficientă în limbi străine în orice domeniu prin asigurarea unor traduceri scrise de înaltă calitate a textelor de specialitate cu variate nivele de complexitate. În legătură cu aceasta, *conceptul de didactica traducerii în instituțiile de învățământ superior se renovează permanent* [47].

Pentru formarea studenților în domeniul traducerii, cadrele didactice universitare elaborează și validează strategii didactice în conformitate cu cerințele de formare a traducătorilor de înaltă calificare [52]. Cercetătoarea Алексеева И., în manualul său de formare a traducătorilor, diferențiază tehnologia traducerii și a interpretării. În predarea traducerii scrise, autoarea propune un ansamblu de metode tradiționale și propune o metodologie ce include metode tradiționale și inovative [164, p. 56]. În cadrul metodologiei pentru pregătirea traducătorilor la nivel de licență sunt evidențiate cele mai funcționale strategii didactice. În aceeași ordine de idei Gerding-Salas S., propune „... strategia prin care profesorul acționează ca

intermediar între actul traducerii și studenți, performanța lor de activitate în grup și individual, ulterior, se apreciază prin calitatea traducerii efectuate” [Apud; 169, p. 91]. Acești autori descriu metodologiile și abordările tradiționale ale formării pentru activitatea de traducere. Алексеева И., în articolul „Metodologia predării traducerii textelor specializate” se referă la problema valorificării metodelor tradiționale de predare, demonstrând, că metodologiile moderne sunt bazate pe convingerea că traducerea este o modelare a ideii textului original de către traducător [164]. Autorii abordează, de regulă, metode tradiționale de formare pentru activitatea de traducere, cu toate acestea, în ultimele decenii, tot mai frecvent apar opinii controversate ale cercetătorilor didacticieni, care menționează necesitatea stringentă a unor abordări inovative a tehnologiilor didactice universitare în formarea pentru traducere.

Din aceste considerente a devenit necesară elaborarea și validarea Tehnologiei de dezvoltare a CT orientată spre dezvoltarea profesională a traducătorilor, oportună pentru implementarea strategiilor funcționale în practica de predare. În acest sens, am debutat cu chestionarea cadrelor didactice universitare (CDU) care predau limbile străine în universitate. Cu scopul de a identifica opiniile CDU privind dezvoltarea competențelor de traducere ale studenților-traducători am elaborat și aplicat un chestionar privind CT și tehnologia dezvoltării CT (Anexa 7). Ideile colectate din chestionare au justificat și stimulat anumite decizii privind elementele tehnologiei elaborate pentru necesitățile cercetării. Aplicat celor 30 de CDU, rezultatele chestionării au demonstrat sensibilitatea și interesul acestora pentru optimizarea procesului de formare profesională inițială a studenților-traducători formulând răspunsuri și sugestii pedagogice concrete. Una din întrebările propuse spre atenția CDU pentru analiză s-a referit la capacitățile și atitudinile pe care aceștia le consideră importante de a fi incluse în competența de traducere: „**1. Ce capacități și atitudini includeți în competența de traducere a studenților-traducători?**”. Întrebarea a avut ca scop descoperirea unor valori profesionale relevante profesiei ce trebuie vizate în Tehnologia pentru formare a CT. Deși dificilă, această întrebare de natură teoretico-practică, constatăm că răspunsurile CDU au coincis în mare parte cu opiniile cercetătorilor Bantaș A., Croitoru E. (1998) [7], Schäffner Ch. (2000) [155], Слепович В. (2011) [187], Соловова Е. (2010) [188], Шевнин А. (2008) [190], Комиссаров В. (2014) [179], Hurtado A. (2004) [121], etc. care menționează, că dezvoltarea competențelor de traducere necesită definirea unor strategii didactice funcționale pe termen lung pentru formarea profesională a traducătorilor. Între capacitățile și atitudinile evidențiate de colegi au fost: *conștientizarea imposibilității de a traduce cuvânt în cuvânt, orice mesaj, identificarea și aprecierea diversității elementelor socioculturale specifice limbii-țintă, extinderea percepțiilor despre subtilitățile semantice exprimate prin limbaj figurat și frazeologic, înțelegerea scrisă și*

orală, exprimarea scrisă și orală, analiza transformațională, abordarea interculturală, abilitatea de a asimila informația din textul sursă, de a o analiza și opera cu terminologia specifică domeniului vizat în text, abilitatea de a utiliza terminologia pentru a păstra semantica textului, capacitatea de a opera cu instrumentele digitale care eficientizează traducerea etc. Cu aceeași rigoare pedagogică, au fost menționate la nivelul unor capacități: a) capacitatea de a genera propoziții analogice; a) *capacitatea de a analiza, compara și converti două sisteme lingvistice*; b) *capacitatea definirii și re-creării normelor socioculturale*; c) *capacitatea de a structura informația*; d) *capacitatea de a sintetiza și a analiza informația pentru a transmite corect mesajul*; e) *capacitatea de a realiza un text coerent în limba-țintă păstrând mesajul*; f) *cunoștințe referitoare la limba-țintă și limba-sursă, la tipul de text, noțiuni de semantică, noțiuni de sintaxă, noțiuni de pragmatică etc.* Opinia generală a CDU intervievați și ideile formulate au fost implementate în cercetarea experimentală. Pentru a afla opinia cadrelor didactice universitare privind elementele competenței de traducere am formulat întrebarea: **„2. Identificați elementele competenței de traducere”**.

Conform opiniilor CDU competențele de traducere prioritare se referă, în principiu, la cele lingvistice, gramaticale, culturale, contextuale, de subiect, de discurs, comunicative, instrumental-profesionale etc. 50 % dintre CDU au evidențiat *competența strategică*, pe care, am identificat-o ca fiind una din cele mai principale CT a traducătorilor profesioniști. Respectiv, aceste competențe includ anumite capacități și cunoștințe necesare studenților-traducători, de această părere fiind atât cercetătorii consacrați din domeniu, cât și CDU. În rezultatul chestionării s-a stabilit diversitatea opiniilor CDU, care în esență sunt asemănătoare, deosebirea constând în faptul că au fost utilizați diferiți termeni pentru a denumi aceleași competențe (abilități, capacități, cunoștințe), între care 65% dintre CDU au evidențiat următoarele elemente: *capacitatea de a transpune pertinent, logic și coerent un mesaj dintr-o limbă în alta; abilitatea de a media; abilitatea de a ajusta repertoriul lingvistico-stilistic la contextul comunicării; cunoașterea terminologiei specifice unui domeniu aparte (ex: traducerea textelor medicale); cunoștințe ample despre ceea ce presupune actul traducerii; cunoașterea regulilor de cod, inclusiv de vocabular, de formare a cuvintelor, de pronunție; producerea și înțelegerea enunțurilor în context; combinarea formei și a sensului pentru a obține texte scrise sau orale de diferite genuri; de a genera texte ce păstrează conținutul original; competența gramaticală, lexicală, sociolingvistică, semantică, stilistică; competențe terminologice, cunoștințe sociolingvistice; capacitatea de a surprinde subiectul și terminologia.* Conform opiniilor cercetărilor în acest domeniu am constatat că abilitățile, capacitățile și cunoștințele menționate de CDU se regăsesc în competențele de traducere relevate în cercetare (CS, CC, CIP, CSC) spre care

este orientată *Tehnologia formării CT* elaborată pentru studenții-traducători.

A III-a întrebare vizează identificarea elementelor esențiale ale CT: „**3. Numiți competențele de traducere prioritare în formarea profesională a traducătorilor**” a facilitat stabilirea principalelor valori profesionale ale fiecărei CT, spre care este orientată *Tehnologia formării profesionale inițiale a CT a studenților-traducători*. CDU au evidențiat următoarele competențe: *luarea de notițe (în cazul interpretării); capacitatea de a reformula/parafraza, însușirea terminologiei specializate, aprofundarea cunoștințelor stilistico-lingvistice, cunoștințe declarative și procedurale privind particularitățile socioculturale ale comunităților lingvistice în care are loc traducerea pentru a asigura perceperea mesajului, sensibilizare față de importanța valorificării ideatice a textului*. Profesorii au evidențiat într-o manieră profesională competențele, anunțate în literatura de specialitate la capitolul dat, marea majoritate enumerând: *competența lexico-gramaticală; competența sociolingvistică; competența strategică; competența tehnologică și profesională; competența semantică; competența de discurs; competența socioculturală; competență digitală; competență comunicativă*. Interesant din punctul de vedere al CT este faptul, că 75% dintre CDU au evidențiat competențele identificate în cercetarea noastră. Din acest motiv, un alt interes a constituit opinia CDU referitoare la scopul pentru care dânsii utilizează activitățile de traducere în cursurile universitare la orele de LS. 15% dintre CDU care nu predau cursuri studenților-traducători au subliniat faptul că utilizează traducerea doar în cazurile de terminologie specifică sau când observă dificultăți de înțelegere din partea studenților.

A IV – a întrebare „**Cu ce scop utilizați activitățile de traducere la cursurile universitare de limbă străină?**” cadrele didactice și cei ce nu formează traducători, utilizează activitățile de traducere la cursurile universitare pentru a ilustra diferențele între diverse concepte/structuri în limba maternă și limba străină studiată; pentru consolidarea unor structuri lingvistice sau expresii frazeologice; pentru a asigura înțelegerea textului, în particular atunci când este vorba de utilizarea unui limbaj figurat sau specific unei varietăți lingvistice; pentru învățarea exprimării scrise și orale, pentru învățarea lexicului și a gramaticii limbii; pentru identificarea particularităților semantice, gramaticale, sociolingvistice; pentru conștientizarea diferențelor și a similitudinilor între limba-sursă și limba-țintă; cu scopul de a dezvolta competența lingvistică; pentru a dezvolta abilitățile de traducere. CDU care participă la formarea profesională a traducătorilor au menționat că utilizează aceste activități cu scopul formării competențelor necesare pentru specialiștii de înaltă calitate în domeniul traducerii.

Tendențele de predare a LS în ultimele decenii sunt orientate spre metoda directă a studierii și predării LS, ca urmare, specialiștii care predau LS evită utilizarea traducerii în

procesul predării unei LS. Această tendință în didactica LS a fost foarte populară deoarece vorbitorii nativi ai unei LS nu posedă limba nativă a studenților instruiți. Ca urmare aceasta nu poate fi considerată o strategie perfectă de predare-învățare-evaluare a unei limbi străine. Cu atât mai mult este incorectă din punctul de vedere a cercetării, orientate spre formarea studenților-traducători. Se constată că în universitate se valorifică strategii de traducere utilizate la orele de LS stipulate în curriculum pentru treapta liceală [194]. Autori consacrați în domeniu arată că utilizarea traducerii la orele de LS sunt foarte utile pentru însușirea LS. Prin utilizarea traducerii la orele de LS studenții însușesc și își ameliorează cunoștințele privind limba lor maternă. Deci sarcina următoare pentru cadrele didactice a fost de a argumenta valoarea activităților de traducere în studiul limbilor străine.

Întrebarea a V – a „Argumentați valoarea activităților de traducere în studiul limbilor străine” a fost orientată spre a obține răspunsuri de la CDU privind impactul traducerii. Profesorii universitari au subliniat, că: „activitățile de traducere rămân a fi deosebit de valoroase, necesare și eficiente în învățarea unei limbi străine, contribuind la perceperea și interiorizarea de sensuri exprimate prin procedee lingvistico-stilistice complexe, facilitând extinderea abilităților de a observa, identifica și aprecia diferențele dintre modalitățile de exprimare în limba maternă și limba-țintă; favorizând ameliorarea fluenței; dezvoltând abilitatea de a fi flexibili în exprimare prin ajustarea repertoriului lingvistic și a strategiilor compensatorii pentru a se face înțeles”. În acest context CDU au menționat depășirea barierelor lingvistice și socioculturale, îmbogățirea vocabularului, dezvoltarea competenței sociolingvistice, transferul unor valori lingvistice și socioculturale din limba-sursă în limba-țintă, 80 % din CDU au confirmat ideea că indiferent cât de inovativi nu am fi noi în didactica studierii limbilor străine și modul în care se schimbă comportamentul de învățare al studentului, prioritățile sociale, activitățile de traducere sunt esențiale în dezvoltarea competențelor de comunicare în limba străină a studenților-traducători. Predomină opinia că în predarea - învățarea unei limbi străine nu se consideră necesară utilizarea activităților de traducere deoarece competențele-cheie (audierea, citirea, vorbirea și scrisul) se formează și prin alte metode efective (ex. *Communicative Approach and Total Physical Response*), care nu presupun activități de traducere. Cu toate unii didacticieni sunt contra metodei de traducere la orele de limbă străină, optând pentru metoda acțională, suntem de părerea, că exercițiile de traducere ajută foarte mult în predarea-învățarea-evaluarea universitară a limbilor străine, deoarece se asimilează rapid și calitativ lexicul, gramatica și stilistica limbii străine.

Prin urmare, menționăm, că strategiile de traducere sunt esențiale pentru formarea studenților la facultățile de limbi și literaturi străine. Astfel, CDU au constatat că: „În cazul când

studenții își fac studiile pentru a deveni traducători, activitățile de traducere sunt importante la facultate”.

A VI – a întrebare „Numiți metode, strategii, tehnologii, pe care le considerați eficiente pentru dezvoltarea-evaluarea competențelor de traducere” vizează analiza mijloacelor, tehnologiilor, metodelor și strategiilor existente și folosite pentru predarea LS și, în special, realizarea sarcinilor didactice de traducere. S-a luat în calcul opinia diferitor cercetători la subiectul dat și opinia CDU.

Chestionarea CDU a permis constatare, că mai frecvent utilizate în învățământul superior sunt următoarele strategii de dezvoltare a CT: *traducerea mot-a-mot pentru ilustrarea dificultății de a identifica mereu echivalente absolute în limba maternă și cea străină, compararea a două sau mai multe variante de traducere, redactarea versiunii traduse prin intermediul unor soft-uri, identificarea erorilor, ambiguităților, deficiențelor ce se conțin într-un text tradus prin intermediul soft-urilor, metoda analizei transformaționale, metoda contrastivă, metoda comparată, analiza, sinteza, exerciții de creativitate, aplicații web de traducere, familiarizarea cu diferite strategii de traducere: directă, oblică, semantică.* Au fost menționate sarcinile didactice și strategiile de tip: studierea textului ce urmează a fi tradus, identificarea genului literar; identificarea sensului cuvintelor (denotativ, conotativ), studierea legăturii dintre cuvinte pentru a evita ambiguitățile, identificarea expresiilor idiomatice, analiza cuvântului ce urmează a fi tradus etc., evaluarea critică a traducerilor oficiale etc.

Prin analiza literaturii la această temă și prin examinarea opiniilor cercetătorilor, din propria experiență și în urma recepționării opiniilor CDU, am elaborat Tehnologia formării CT studenților-traducători în conformitate cu cerințele de formare profesională a traducătorilor. Strategiile menționate de CDU au fost utilizate în tehnologia propusă pentru experimentul pedagogic orientat spre formarea de *atitudini, capacități și cunoștințe profesionale*. Prin urmare, a fost evidentă necesitatea de a cerceta efectele utilizării activităților de traducere la orele de LS. Dat fiind faptul că, studenții grupului experimental sunt studenții-traducători a fost inevitabilă utilizarea traducerii la orele de LS, în special, la disciplinele specifice programului de studii (Anexa 2): *Traducerea Scrisă Literar-Publicistică* (Anexa 3), *Traducerea Scrisă Specializată* (Anexa 4). Ca urmare, pentru a aplica tehnologia elaborată am fost preocupați de identificarea valorilor profesionale ale celor mai relevante competențe de traducere.

La a VII – a întrebare „Formulați în termeni de capacități, atitudini și cunoștințe efectele utilizării activităților de traducere” CDU au răspuns cu sugestii și informații concrete, în primul rând din motivul că o parte din cei chestionați (15%) nu utilizează activitățile de traducere la orele de LS, deoarece nu sunt implicați în predarea disciplinelor la programul de

studii Științe Umanistice, Limbi Moderne (Limba Engleză). Majoritatea respondenților care utilizează traducerea la orele de LS și predau discipline la programul de studii Științe Umanistice, au menționat, că studenții vor: *ameliora fluența în exprimare; interioriza contextualizat cazuri specifice de utilizare a unor structuri lingvistice; sensibiliza diferențele semantice de utilizare a resurselor lingvistice în raport cu situația și contextul comunicării; conștientiza relevanța factorilor socio-culturali în producerea mesajelor și dificultățile de a transpune cu exactitate diverse conotații dintr-o limbă în alta; dezvolta abilități de identificare a unor procedee aparte pentru a exprima idei/concepte/noțiuni intraductibile; vor avea ample cunoștințe și vor dezvolta: cunoștințe lingvistice, sociolingvistice și socioculturale; capacitatea de a structura corect frazele, textele în diferite limbi; dezvoltarea sensibilității la limbaj (limba-sursă, limba-țintă); dezvoltarea competenței gramaticale, lexicale, stilistice; dezvoltarea creativității comunicative.*

70 % dintre CDU au menționat anumite *cunoștințe lexicale, gramaticale, socioculturale, capacități de codificare a textului limbii-sursă și de decodificare în limba-țintă, de utilizare a materialul lingvistic conform normelor gramaticale și de registru, de selectare a variantei adecvate de traducere a TS (oral, scris), capacitatea de interpretare, de utilizare a diferitelor strategii de traducere, de revizuire și editare, atitudinea de a respecta integritatea și originalitatea textului-sursă, o atitudine pozitivă față de activitatea dată.* Rezultatele sondajului au arătat, că majoritatea CDU au definit „*competența de traducere*” ca și abilitate de a traduce texte dintr-o limbă străină în limba lor maternă și viceversa. Deducem, că marea majoritate a CDU chestionate acordă o atenție sporită dezvoltării competențelor de traducere, întrucât participă la formarea viitorilor traducători și, prin urmare, profesorii trebuie să acționeze ca intermediari de cultură, fiind și în rol de traducător atunci, când studenții vor solicita unele explicații și vor întâmpina dificultăți de a înțelege anumite mesaje. Luând în calcul cele relatate de CDU menționăm, că dezvoltarea CT este la fel importantă și pentru studenții pedagogi, viitori profesori de LS. Ca rezultat al examinării datelor experimentale, putem afirma că aceste CT trebuie formate nu doar la studenții-traducători, ci și viitorilor profesori de LS. Menționăm, că profesorul trebuie să fie flexibil și în pas cu noile tendințe ale pedagogiei universitare, cele mai recente tendințe în didactica limbilor străine vizând utilizarea limbii materne în studiul limbii străine pentru identificarea și aprecierea diversității elementelor socioculturale specifice limbii-țintă prin paradigma analizei cu limba-sursă, fapt ce sporește eficacitatea predării unui volum mai mare de materie. Activitățile de traducere rămân a fi deosebit de valoroase, necesare și eficiente în învățarea unei limbi străine și, în special, în formarea viitorilor traducători, capacitățile principale vizând capacitatea de a transpune pertinent, logic și coerent un mesaj

dintr-o limbă în alta, abilitatea de a fi flexibili în exprimare prin ajustarea repertoriului lingvistic și recurgerea la strategii compensatorii pentru a se face înțeles, abilitate esențială pentru un traducător.

Concluzionăm prin a sublinia necesitatea de a forma studenților-traducători un nivel mediu sau avansat al CT necesare pentru activitatea profesională. Este foarte important să dezvoltăm studenților creativitatea comunicativă în lucrul cu textul LS și LT, ținând cont de faptul, că traducerea este o activitate creativă ce antrenează atitudini, capacități și cunoștințe și nu constituie o simplă decodificare a unor fraze. Dat fiind faptul, că metodologia predării traducerii astăzi este o zonă mai puțin studiată a științei pedagogice, am elaborat Tehnologia didactică universitară ce conduce la realizarea concretă a finalităților programului de studii ce vizează formarea traducătorilor. În cadrul cercetării, ne vom axa pe formarea CT demonstrând prin date experimentale eficiența tehnologiei elaborate și validate experimental în cadrul activităților didactice universitare.

3.2. Caracteristici și niveluri de formare a competențelor de traducere ale studenților-traducători

Demersul cercetării prezintă descrierea acțiunilor experimentale la etapa de constatare care a vizat proiectarea și organizarea experimentului pedagogic având ca obiective: evaluarea nivelului de formare și dezvoltarea competențelor de traducere ale studenților-traducători.

Experimentul pedagogic s-a desfășurat la Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă” din Chișinău, Facultatea Limbi și Literaturi Străine (specialitatea *Limbi Moderne Aplicate Limba Engleză* (Științe Umanistice) și la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Facultatea de Litere (specialitatea Filologie Limba Engleză/Germană) în perioada 2014 – 2019, grupul experimental (GE) fiind constituit din 45 studenți și grupul de control (GC) – 40.

Examinarea cadrului teoretic al dezvoltării competențelor de traducere a studenților a condus la ideea despre necesitatea realizării următoarelor acțiuni:

- elaborarea testelor de evaluare, a gradului de formare a CT în planul cunoașterii lexicului și a strategiilor de traducere de către studenții-traducători;
- aprecierea nivelurilor inițiale de formare a CT ale studenților în contextul formării profesionale inițiale și identificarea problematicii asociate acestui proces;
- formularea criteriilor și indicatorilor CT ale studenților ce au permis evaluarea acestora;
- stabilirea specificului și a nivelurilor formării CT la studenții-traducători prin metode de cercetare cantitativă și calitativă în raport cu dimensiunile principale ale acestora, descrierea

evoluției CT în descriptori specifici și dezvoltate în valori profesionale ale CT;

- validarea experimentală a *Tehnologiei de formare a competențelor de traducere ale studenților-traducători* pentru crearea premiselor de succes în activitatea profesională.

La etapa de constatare au fost definite ca și **variabile ale cercetării** următoarele CT: *competența strategică* ce include procedeele individuale aplicate pentru a rezolva problemele constatate în timpul traducerii, cunoștințe procedurale pentru a garanta eficiența procesului de traducere și pentru a rezolva problemele întâlnite; *competența comunicativă*, care include cunoașterea vocabularului, gramaticii și stilisticii atât a limbii străine, cât și a limbii materne; *competența instrumental-profesională* de informare, abilități de utilizare a unui PC, abilități de utilizare a dicționarilor electronice, sisteme și programe de căutare, deprinderi/abilități de utilizare a cărților tehnice de referință; *competența socioculturală*, care rezidă în cunoașterea biculturală (despre culturile sursă și țintă), cunoștințe enciclopedice (despre lume în general) și cunoștințe de subiect (în domenii speciale).

Tabelul 3.1. Metodologia cercetării experimentale a CTLE

Eșantion	Instrumente de investigație	Etape
Studenții-traducători (L. Engleză)	1. Chestionar pentru cadrele didactice universitare	Constatare
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău	2. Ancheta pentru studenți privind activitățile de învățare a traducerii	Constatare
Studenții-filologi (L. Engleză/Germană)	3. Testul de evaluare a nivelului de formare a competențelor de traducere	Constatare
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți	4. Testul de evaluare a formării competențelor de traducere	Validare

Proiectarea metodologiei cercetării a fost realizată prin elaborarea operațională a instrumentelor de cercetare, itemii cărora au fost concepuți în conformitate cu variabilele preluate în cercetare prin studiul literaturii din domeniu.

Descrierea instrumentelor de cercetare

1. Chestionarul (Anexa 7), aplicat cadrelor didactice universitare (30 cadre didactice) până la aplicarea programului de formare experimentală, este alcătuit din șapte întrebări, rezultatele fiind descrise în capitolul 3.1. Chestionarul a fost proiectat pentru a colecta și explora opiniile CDU cu scopul de a elabora o tehnologie didactică ce ar funcționa în practica universitară. Rezultatele acestui chestionar au arătat că opiniile CDU referitor la formarea competențelor de traducere în mare parte coincid cu recomandările cercetătorilor în domeniul traducerii. Se constată că profesorii consideră esențială formarea CT și utilizează activități de traducere ca fiind utile în însușirea și predarea LS. Din competențele de traducere evidențiate de CDU s-a menționat competența *lingvistică/stilistico-lingvistică/lexico-gramaticală, socioculturală/sociolingvistică și profesională/de specialitate*, de facto, aceleași CT care au fost

identificate în cadrul studierii literaturii de domeniu, cu mici divergențe în terminologie, dar cu valori identice. Prin urmare, în baza informațiilor teoretice și cele practice am identificat cele mai relevante competențe de traducere: CS, CC, CIP, CSC pentru cercetarea experimentală.

2. Un alt instrument aplicat în cercetare este *Ancheta privind opinia studenților față de activitățile de învățare a traducerii*, adaptat după Cheng S. [107], realizate înaintea demarării procesului experimental (studiu diagnostic) (Anexa 8). Scopul aplicării anchetei a fost de a identifica din practică ce dificultăți întâmpină studenții când au de efectuat o sarcină de traducere, ce instrumente folosesc în timpul traducerii, ce strategii urmăresc/care sunt pașii utilizați când au scopul de a realiza o sarcină de traducere, ce tehnici de traducere utilizează, cum procedează când apar anumite dificultăți în procesul traducerii etc. Din anchetă am constatat că în procesul de traducere studenții atribuie mare importanța componentei socioculturale. Ancheta a fost aplicată în perioada pre-experimentală, studenții au fost anchetați în perioada 2014-2019 în desfășurarea experimentului pedagogic. Conform rezultatelor acestei anchete putem constata, că studenții aflați în anul III de studii au aproximativ aceeași atitudine față de procesul de traducere, utilizează aceleași strategii și, deci, au un nivel de formare a CT foarte scăzut. Scopul anchetei a fost de a colecta informații care apoi au condus la sugestii de schimbare a procesului de instruire în formarea profesională a traducătorilor, factorul principal luat în considerație în timpul elaborării tehnologiei de predare și, prin urmare, de formarea a CT. Astfel, ancheta compusă din 28 de întrebări a fost aplicată studenților anului III. Studenților li s-au propus patru opțiuni de a răspunde la întrebările și enunțurile: *sunt complet de acord, sunt de acord, nu sunt de acord, deloc nu sunt de acord (I strongly disagree, I disagree, I agree, I strongly agree)*.

Conform rezultatelor acestei interviuări am constatat, că 60% dintre studenți au confirmat că *se gândesc cum să traducă textul în timpul ce îl citesc pentru prima dată* și 40% nu. După părerea noastră este o strategie greșită, deoarece ei trebuie să citească pentru prima dată textul pentru a înțelege mesajul textului, ideea, specificul etc., în timp ce ei se concentrează asupra produsului final. Din practică am observat că aceasta este o greșeală predominantă pe care o comit studenții. Din acest motiv, ne propunem un șir de metode și strategii care vor contribui la dezvoltarea CT, de exemplu metoda comunicativă prin exerciții lexicale și gramaticale, răspunsuri la întrebări etc., întru formarea competențelor *comunicativă* și *strategică*.

Referitor la echivalența în traducere, toți studenții sunt conștienți că *cuvintele nu au întotdeauna aceeași nuanță de semnificație în diferite limbi*, iar în rezultat, procesul de traducere poate omite sau pierde anumite momente. Sarcina noastră este de a-i învăța cum să utilizeze cunoștințele lexico-gramaticale și socioculturale pentru a evita aceste imprecizii și lacune în traducere.

Dintre studenții chestionați 100% sunt totalmente de acord că *scopul traducerii este de a produce un text în limba-țintă cât mai aproape posibil de semantica textului limbii-sursă. Cele mai multe probleme de traducere pot fi rezolvate cu ajutorul unui dicționar bun*, 40% sunt de acord, 40% nu sunt de acord și încă 20% sunt absolut de acord. Rezultatul în cauză ne-a sugerat ideea că majoritatea studenților sunt destul de competenți în utilizarea instrumentelor profesionale dar nu sunt la curent că există multiple dicționare utile.

Cel mai important lucru când traducem este să ne gândim la cititorul-țintă. Cu această afirmație sunt de acord 60% dintre studenți și absolut de acord 40%, concluzia studenții înțeleg sarcina și datoria profesională. *Pentru a putea înțelege un text trebuie să aflăm ce înseamnă cuvintele.* La acest enunț avem trei opinii: 20% nu sunt deloc de acord, 60% de acord totalmente și 20% de acord. Probabil unii au considerat că pot deduce sensul din context, dar acest lucru este greșit în cazul spre exemplu traducerii terminologiei (texte specializate) etc. Însă majoritatea înțeleg că sensul e important, dar depinde de context. *Dacă textul original este foarte diferit de același tip de text în limba-țintă* (de ex.: manuale de instrucțiuni, scrisori comerciale etc.), *trebuie să adaptăm textul tradus la cerințele culturii-țintă.* Toți studenții au fost de acord mai mult sau mai puțin: 80% acord și 20% absolut de acord. Importanța cunoștințelor socioculturale rezidă în faptul că în rezultat, accentul cade pe dezvoltarea *competenței socioculturale*.

Un text ar trebui tradus în moduri diferite, în funcție de cine este cititorul-țintă. Cu această afirmație au fost de acord 60%, iar 40% au negat-o, ceea ce semnifică că studenții sunt conștienți de sarcina lor principală de a traduce în limba-țintă păstrând sensul integral al textului. *Toate textele traduse ar trebui să păstreze aceleași paragrafe și diviziuni în textul-țintă ca în textul original*, 20% dintre studenți nu sunt de acord cu această afirmație.

Principala dificultate în traducerea unui text este de a găsi expresii tipice în limba-țintă. Pentru a putea să traduceți bine, trebuie să vă concentrați asupra vocabularului și a sintaxei originalului și să le reproduceți în textul-țintă, 80% sunt de acord. *La traducerea unui text specializat, terminologia nu este cea mai mare problemă*, faptul că 80% nu sunt de acord cu afirmația propusă, denotă că studenții sunt la curent că terminologia este extrem de importantă și necesită o cunoaștere exactă. *Cea mai bună modalitate de a transpune un text este de a traduce mot-a-mot, cu excepția proverbelor, a expresiilor și a metaforelor.* 80% nu sunt de acord cu afirmația propusă, scoțând în evidență importanța contextuală și semantică.

De îndată ce găsiți un cuvânt sau o expresie pe care nu o cunoașteți, ar trebui să o căutați imediat într-un dicționar bilingv. Așa ar proceda doar 40% dintre studenți. Deși dicționarul bilingv rămâne o sursă importantă sunt, și alte modalități precum dicționarul monolingv care are definiții și explicații pe care studentul le poate utiliza pentru a transforma

prin sursele lingvistice mesajul corect.

La traducerea unui roman, una dintre cele mai dificile probleme de soluționat sunt referințele culturale (de exemplu, instituții, mâncăruri tradiționale etc.). 100% sunt de acord că un traducător trebuie să posede vaste cunoștințe culturale. *Când traduceți, traduceți prima propoziție, apoi următoarea și așa mai departe până când ajungeți la sfârșitul textului.* 40% procedează în așa fel și 60% nu, fapt prin care este evident că o mare parte de studenți gândesc strategic corect. *Când traduceți, ar trebui să fiți conștienți de normele și convențiile limbii-țintă ale textului,* 100% de acord.

Nu este suficient să știi două limbi pentru a putea traduce bine, 60% înțeleg această condiție că este puțin să știi doar o limbă, trebuie să cunoști și să folosești instrumentele și tehnicile profesionale, precum și să ai competența socioculturală bine dezvoltată. Cel mai important lucru în traducerea unui text este să vă asigurați că cititorii-țintă reacționează în același mod la textul-țintă ca și cititorii textului original. *Când găsiți o referință culturală într-un text (de exemplu, un fel de mâncare tradițională), ar trebui să căutați un echivalent în cultura-țintă.* 40% au menționat că nu sunt de acord, alții 60% au fost de acord, ceea ce este parțial greșit, din nou fiind vorba de *competența socioculturală*.

Dacă începeți să traduceți un text utilizând anumite criterii (de exemplu, respectând formatul textului original, adaptarea textului la cititorul vizat etc.), acestea trebuie păstrate în întregul text, 80% sunt de acord și 20% totalmente de acord, fapt care ne permite să apreciem că studenții, în marea lor majoritate, au o strategie corectă de lucru. *Când traduceți un text, nu trebuie să fiți influențați de cititorul-țintă.* 40% la sută nu sunt de acord și marea majoritate 60% sunt de acord, acesta fiind un răspuns greșit. *Cea mai bună modalitate de a traduce un text este propoziție cu propoziție, alineat cu alineat,* 20% nu sunt deloc de acord și plus 60% nu sunt de acord, și doar 20% sunt de acord, deci viitorii traducători știu din teorie că aceasta nu este tehnica cea mai bună de a traduce. *Problemele pe care le găsiți atunci când traduceți un text sunt identice indiferent de tipul de text pe care îl traduceți,* 20% nu sunt deloc de acord și plus 80% nu sunt de acord, acesta fiind un răspuns corect. *Dacă găsiți un cuvânt într-un text pe care nu-l înțelegeți, ar trebui să încercați să-i înțelegeți semnificația din context,* 40% nu sunt de acord și plus 40% sunt de acord și 20% absolut de acord, ceea ce este o strategie corectă de a face față încercărilor de traducere. Ultima întrebare necesită un răspuns desfășurat, pe care îl prezentăm mai jos.

Ce dificultăți ați întâmpinat atunci când ați tradus un text/discurs? La această întrebare studenții au menționat că întâmpină dificultăți atunci, când traduc cuvintele în expresii frazeologice, îmbinări de cuvinte idiomatice, deoarece le era greu să transmită

semnificația într-o altă limbă, dacă nu știau exact ce înseamnă cuvântul sau fraza în limba-sursă.

O altă problemă invocată este lipsa anumitor termeni în una din limbile de traducere. Ei au menționat că anumiți termeni pot fi complet absenți în LT, acest lucru este legat de anumite divergențe socioculturale, deoarece aceste obiecte nu pot fi folosite de popor sau acele acțiuni sau activități nu pot fi permise sau pur și simplu nu sunt/nu există în LT. Uneori, problema era că nu aveau vocabularul necesar în limba-țintă. Studenții au menționat că e nevoie de multă practică pentru a trece cu ușurință de la o limbă la alta. Alteori, există variante de traducere și este dificil a opta pentru una singură pentru că, indiferent de varianta aleasă, anumite momente se pot pierde în procesul traducerii.

Ancheta a fost inițiată pentru a afla care sunt opiniile studenților referitoare la activitățile de traducere și pentru a identifica punctul forte al acestora (teoria sau practica), ce strategii, tehnologii și instrumente utilizează și în final, ce dificultăți întâmpină studenții când îndeplinesc sarcinile de traducere.

În concluzie, putem menționa că în urma anchetării studenților am descoperit, că aceștia, în mare parte au cunoștințe teoretice suficiente despre procesul de traducere, însă acele enunțuri legate de cunoștințele practice au fost în proporție de 70% răspunse greșit, rezultatul care ne-a inspirat pentru elaborarea, compilarea și utilizarea anumitor activități, prin metode și strategii identificate în scopul de formare la studenți a competențelor necesare pentru a realiza sarcinile de traducere cu mai multă ușurință și succes pe parcursul studiilor și apoi în cariera profesională. O tehnologie care ar sprijini studentul să vadă cum se comportă materialul lingvistic în cele două limbi, printr-o activitate contrastivă care îl ajută să înțeleagă cum funcționează limba străină. Apoi acesta desigur, asimilează vocabularul, varietatea lexicului, înțelege cum funcționează structurile gramaticale etc. și va înțelege mesajul în limba-sursă și îl va traduce în limba-țintă păstrând sensul integral.

3. *Testul de evaluare a nivelului de formare a CT* (Anexa 9), adaptat după Ștefanovici S., et. al. [94][108][107][192][84][38][39][184][164], conține sarcini referitoare la diverse aspecte ale formării competențelor vizate. Întrebările testului sunt îndreptate spre aprecierea calității CTLE: *competența strategică, competența comunicativă, competența instrumental-profesională competența socioculturală*.

Tabelul 3.2. prezintă raportul pe orizontală între sarcinile instrumentale ale testului de cercetare, compilat în conformitate cu variabilele cercetării, definite pe dimensiunile prioritare ale CTLE ce permit identificarea dificultăților de traducere la debutul profesional (Anexa 9).

Tabelul 3.2. Raportul variabilelor cercetării cu sarcinile testului de evaluare a CTLE

Variabilele cercetării CTLE	Sarcinile testului de evaluare a CTLE	Competențe generale din curricula universitară
1. Competența Strategică	1. A. Analizați minuțios traducerea cuvântului polisemic <i>Power (n) în dicționarul Englez – Român</i> . B. Traduceți propozițiile din TS în TT, acordând o atenție deosebită unităților lexicale scrise cu caractere cursive. 2. Traduceți construcțiile atributive. Utilizați <i>adăugarea</i> pentru a obține o traducere adecvată. 3. Traduceți propozițiile care conțin o negare folosind metoda traducerii antonimice, acolo unde este posibil. 4. Traduceți din limba-sursă în limba-țintă: 5. Traduceți din limba-sursă în limba-țintă: Advertisement <i>Would you like to be a writer?</i> by NICK DAWS	percepția selectivă decodificarea semnificației elaborarea și aplicarea strategiei de traducere
2. Competența comunicativă	6. a. Găsiți un sinonim pentru cuvântul <i>amusing</i> ; b. Găsiți antonimul cuvântului <i>children</i> ; c. Determinați partea de vorbire pentru cuvântul <i>slick</i> . 7. Alegeți traducerea corectă pentru cuvântul „ <i>a vărsa</i> ”. 8. Completați cu adjectivul potrivit întrebarea/ enunțul interogativ: <i>Who is - sportsman?</i> 9. Completați spațiile goale cu cuvintele de mai jos. Puteți utiliza fiecare cuvânt o singură dată. 10. Potrivii denumirile românești ale părților corpului cu omologii lor englezești:	responsabilitatea creativitatea interpretării validarea strategiei de traducere
3. Competența instrumental-profesională	11. Citiți textul și completați sarcina: Completați propoziția în funcție de conținutul textului: <i>Omar ...</i> 12. Alegeți traducerea corectă a cuvântului: <i>maia</i> : 13. Alegeți un echivalent pentru cuvântul: <i>așezare</i> 14. Alegeți opțiunea corectă după contextul propoziției: <i>Don't put your cup on the of the table – someone will knock it off.</i> 15. Completați proverbul: <i>Home is where ..</i>	preocupare profesională sistematizarea conținutului valorizarea ideatică
4. Competența socioculturală	16. Comun pentru acest grup de cuvinte este cuvântul: 17. Alegeți o definiție pentru cuvânt <i>Valley</i> : 18. Alegeți opțiunea corectă: <i>Americans celebrate Independence Day during this month</i> : 19. Completați idiomul: <i>Troubled ...</i> 20. Traduceți din limba-sursă în limba-țintă (paying special attention to culture-bound words): <i>Bush Vies with UN over Climate Change Conference.</i>	colaborare procesarea conținutului adaptare contextuală

Prima rubrică a testului constă dintr-un set de itemi care conțin următoarele sarcini de evaluare a *competenței strategice*, acestea fiind o compilare de întrebări și sarcini: 1. *Analizați minuțios traducerea cuvântului polisemic „Power” (n) în dicționarul Englez – Român*. B. *Traduceți propozițiile din TS în TT, acordând o atenție deosebită unităților lexicale scrise cu caractere cursive*. 2. *Traduceți construcțiile atributive. Utilizați adăugarea pentru a obține o traducere adecvată*. 3. *Traduceți propozițiile care conțin o negare folosind metoda traducerii*

antonimice, acolo unde este posibil. 4. Traduceți din limba sursă în limba țintă R-E, 5. Traduceți din limba sursă în limba țintă E-R. Această rubrică este apreciată cu 30 puncte din totalul celor 86 de puncte. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței vizate reflectă 30 puncte - 20 puncte pentru traducere din limba română în limba engleză și vice-versa ce presupune utilizarea corectă a formelor lexico-gramaticale și de ortosintaxă, deci fiind scăzut punctaj de 0,5 pentru o greșeală de acest gen, 10 puncte pentru identificarea strategiilor potrivite de traducere utilizate prin identificarea metodei și/sau tehnicii potrivite de traducere, spre exemplu generalizare, omitere etc. În Anexa 10 este detaliat descris mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a valorilor competențelor de traducere, care a fost utilizat pentru a aprecia nivelurile de formare a valorilor fiecărei CT la etapele de constatare și validare a demersului experimental.

Tabelul 3.3. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței strategice

A1/A2 – Nivel minim	17-20 din 30
B1/B2 – Nivel mediu	21-25 din 30
C1/C2 – Nivel avansat	27-30 puncte din 30 total

A doua rubrică este orientată spre măsurarea *competenței comunicative*, aceasta include 5 itemi cu următoarele însărcinări: 1.a. Găsiți un sinonim pentru cuvântul „amusing”, b. Găsiți antonimul cuvântului „children”, c. Determinați partea de vorbire pentru cuvântul: slick; 2. Alegeți traducerea corectă pentru cuvântul „a vărsa”; 3. Completați cu adjectivul potrivit întrebarea/enunțul interogativ: Who is ____ sportsman? 4. Completați spațiile goale cu cuvintele de mai jos. Puteți utiliza fiecare cuvânt o singură dată. 5. Potrivii denumirile românești ale părților corpului cu omologii lor englezești.

Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței vizate prezintă 29 puncte care măsoară capacitățile de aplicare a structurilor gramaticale, lexicale, idiomatice etc. pentru a dezvolta flerul lingvistic corect și cunoștințele de vocabular, de formare a cuvintelor, particularitățile specifice lexico-gramaticale și deci stăpânirea a tuturor aspectelor, inclusiv abilitatea de a extrage semnificația afirmațiilor și a textelor (Anexa 10).

Tabelul 3.4. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței comunicative

A1/A2 – Nivel minim	18-15 puncte din 29
B1/B2 – Nivel mediu	26-20 puncte din 29
C1/C2 – Nivel avansat	29-27 puncte din 29

A treia rubrică a testului stabilește nivelul de formare a *competenței instrumentale*-

profesionale, aceasta include cinci sarcini care măsoară utilizarea corectă a instrumentelor profesionale precum: dicționare, enciclopedii, gramatici, cărți de stil, etc., mijloace informaționale, utilizarea adecvată a conceptelor teoretice din domeniul de specialitate, PC, aplicații web. Astfel au fost incluse următoarele sarcini: 1. *Citiți textul și completați sarcina*; 2. *Alegeți traducerea corectă a cuvântului: maia*; 3. *Alegeți un echivalent pentru cuvântul: așezare*; 4. *Alegeți opțiunea corectă după contextul propoziției*; 5. *Completați proverbul...*

Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței vizate este de 8 puncte pentru echivalente corecte la fiecare enunț al sarcinilor, ceea ce presupune utilizarea surselor necesare pentru deducerea sensului fiecărui item (Anexa 10).

Tabelul 3.5. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței instrumental-profesionale

A1/A2 – Nivel minim	5 – 4 răspunsuri corecte
B1/B2 – Nivel mediu	7 – 5 răspunsuri corecte
C1/C2 – Nivel avansat	7 - 8 răspunsuri corecte

Nivelul competenței de traducere, *competență socioculturală*, a fost măsurată în baza itemilor din rubrica 4 a sarcinii didactice. În aceste sarcini a fost pus accent pe măsurarea cunoașterii biculturale, despre culturile sursă și țintă, cunoștințe enciclopedice - despre lume în general, și cunoștințe de subiect - în domenii specializate. Acest aspect a scos în evidență dezvoltarea multilaterală a studentului și îl ajuta în îndeplinirea sarcinilor de traducere. Deci, sarcinile au inclus următoarele întrebări: 1. *Găsiți cuvântul comun pentru acest grup de cuvinte...*; 2. *Alegeți o definiție pentru cuvânt „Valley”*; 3. *Alegeți opțiunea corectă: Americans celebrate Independence Day during this month*; 4. *Completați idiomul: Troubled ...*; 5. *Traduceți din limba sursă în limba-țintă: Translate the following text, paying special attention to culture-bound words.*

Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței vizate prezintă 19 de puncte (15 puncte - pentru traducere în special a cuvintelor „*culture-bound*”, 1 punct – cunoștințe idiomatice/frazeologice, 1 punct – cunoștințe civice, 2 puncte – cunoștințe de cultură generală). (Anexa 10).

Tabelul 3.6. Mecanismul de calcul al punctajului pentru nivelurile de formare a competenței socioculturale

A1/A2 – Nivel minim	Text tradus 20-40%, cu multiple greșeli de ortografie sau punctuație, cu alegerea de echivalență incorectă a cuvintelor de tip <i>culture-bound</i> un răspuns corect cultură generală (9-5 puncte).
B1/B2 – Nivel mediu	Text tradus 50-70%, cu puține greșeli de ortografie sau punctuație, cu alegerea de echivalență corectă a cuvintelor de tip <i>culture-bound</i> de 50 la 100 un răspuns corect cultură generală, răspuns corect cunoștințe civice (14-11 puncte).

C1/C2 – Nivel avansat	Text tradus integral (90-100%), fără greșeli de ortografie sau punctuație, cu alegerea de echivalență corectă a cuvintelor de tip <i>culture-bound</i> răspuns corect cunoștințe idiomatiche, răspuns corect cunoștințe de cultură generală, răspuns corect cunoștințe civice (19-17 puncte).
--------------------------	---

Conform *Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi Străine*, se pot folosi șase niveluri de referință în evaluarea cunoașterii LS [13] [194].

Cadrul de referință trebuie considerat drept o listă deschisă, susceptibilă să evolueze în lumina experienței obținute. Acest principiu este în egală măsură valabil pentru descrierea nivelurilor de competență. Ansamblul celor șase niveluri utilizate, se bazează pe practica actuală a unui anumit număr de organisme instituționalizate de certificare. Cu toate acestea, este evident că un cadru de niveluri comune de referință ca descriptori ai scalelor de competențe este binevenit pentru practicienii, care, apreciază ca și avantaj faptul de a opera cu unități de măsură și norme stabile și recunoscute [13]. În versiunea din 2018 a acestui document se regăsește și activitatea de traducere [194].

Nivelurile descrise A 1/2, B 1/2, C 1/2 sunt echivalente cu trei niveluri generale: **A**, **B** și **C** de cunoaștere a unei limbi străine, iar în cercetarea noastră aceste niveluri au fost adaptate pentru a măsura competențele de traducere (*minim, mediu, avansat*) una din ele fiind competența comunicativă, măsurată prin cele trei niveluri de bază. Analizând aceste șase niveluri, putem constata că ele corespund unor interpretări superioare sau inferioare diviziunii clasice în *nivel de bază, nivel intermediar și nivel avansat* [13] [194].

Competențele de traducere constituie finalități educaționale la programul de studii vizat în cercetare, care solicită mobilizarea, în anumite situații pedagogice, a unui ansamblu structurat de cunoștințe, capacități și atitudini apropiate de studenți pe parcursul învățării unei limbi străine [14].

Tabelul 3.7. Nivelurile Cadrului European Comun de referință pentru abilități de învățare și cunoaștere a limbilor străine și a traducerii [194]

Niveluri	
A 1	Utilizarea limbii la nivel elementar (Breakthrough)
A 2	Utilizarea limbii la nivel elementar (Waystage)
B 1	Utilizarea independentă a limbii (Threshold)
B 2	Utilizarea independentă a limbii (Vantage)
C 1	Utilizarea competentă a limbii (Effective Operational Proficiency)
C 2	Utilizarea competentă a limbii (Mastery)

Potrivit cercetării, la etapa pre-experimentală am obținut următoarele rezultate: 18,0% din studenți au un nivel avansat de competență în traducere, 42,0% sunt medii și 40,0% sunt

scăzute, sunt date generalizatoare din număr total de 85 de studenți al eșantionului experimental. Cel mai mult este dezvoltată competența *comunicativă* 36,0% (procent mediu din calculele GE+GC), 24,0% competența *instrumental-profesională*, 21,0% *socioculturală* și cea mai puțin dezvoltată este competența *strategică* 19,00%. Detalii referitor la GE și GC se regăsesc în Tabelul 3.8. și Tabelul 3.9. În procesul de formare a competențelor de traducere vizate în cercetare (ca elemente de bază a competențelor profesionale), se formează o personalitate lingvistică, care are o serie de diferențe față de o personalitate care nu are dezvoltate aceste competențe. Aceste diferențe sunt relevante în toate aspectele principale ale comunicării: lingvistice, de formare a textului, comunicare personală și profesională.

Tabelul 3.8. Date experimentale privind nivelurile de formare a competențelor de traducere ale eșantionului cercetării (test de autoevaluare, constatare)

Nivelul	GE 45		GC 40		Total 85	
	Nr. subiecți	%	Nr. Subiecți	%	Nr. subiecți	%
Nivel minim (A1/A2)	18	40,0	16	40,0	34	40,0
Nivel mediu(B1/B2)	18	40,0	18	45,0	36	42,0
Nivel avansat(C1/C2)	9	20,0	6	15,0	15	18,0

Datele experimentale obținute prin calcularea punctajului acumulat și reprezentarea procentuală contribuie la stabilirea nivelului de formare a competențelor de traducere ale studenților. Nivelul de formare a competențelor de traducere ale studenților este stabilit în urma etapei de constatare, conform rezultatelor prezentate în tabelul 3.9.

Tabelul 3.9. Date experimentale comparate (GE-GC) privind nivelurile de formare a competențelor de traducere ale studenților (test de autoevaluare, constatare)

Competența de traducere	Nivelul											
	Nivel minim (A1/A2)				Nivel mediu (B1/B2)				Nivel avansat (C1/C2)			
	GE		GC		GE		GC		GE		GC	
	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%
1. <i>Competența strategică</i>	20	44,5	18	45,0	15	33,3	17	42,5	10	22,2	5	12,5
2. <i>Competența comunicativă</i>	13	28,9	16	40,0	21	46,7	18	45,0	11	24,4	6	15,0
3. <i>Competența instrumental-profesională</i>	19	42,2	16	40,0	18	40,0	19	47,5	8	17,8	5	12,5
4. <i>Competența socioculturală</i>	17	37,8	20	50,0	19	42,2	16	40,0	9	20,0	4	10,0

Pe baza rezultatelor obținute, se poate afirma că formarea și controlul efectiv al competențelor ca un set de cunoștințe și aptitudini pot fi realizate în cadrul unei abordări interdisciplinare integrative a formării studenților, deoarece disciplinele teoretice formează cunoștințe profesionale care nu au aplicații practice; în același timp, disciplinele practice nu își concentrează atenția asupra unor aspecte pur profesionale ale viitoarei activități, inclusiv a activității de traducător, căci luate separat, acestea nu rezolvă, în mod obligatoriu sarcinile de traducere după structură și conținut.

Datele experimentale la etapa de constatare reflectă în mare parte nivelul minim de formare a competențelor de traducere a studenților (*competența strategică* – 44,5%; *competența instrumental-profesională* – 42,2%; *competența socioculturală* - 37,8%) și nivelul mediu de dezvoltare (*competența comunicativă* - 46,7%; *competența strategică* – 33,3%; *competența instrumental-profesională* – 40,0%; *competența socioculturală* - 42,2%), fapt ce demonstrează necesitatea formării CT ale studenților.

Rezultatele obținute ne ajută să înțelegem mai bine care sunt dificultățile întâlnite de studenți în procesul de formare a competențelor de traducere. Scopul cercetării pentru formarea competențelor de traducere ale studenților implică examinarea acestora în planul de formare a valorilor fiecăreia dintre competențe. Trebuie să recunoaștem faptul că în numeroasele lucrări legate de competența de traducere, nu există modele care să permită evaluarea calității traducerii și, prin urmare, să garanteze calitatea instruirii traducătorilor, motiv pentru care este inițiată tehnologia formării competențelor de traducere.

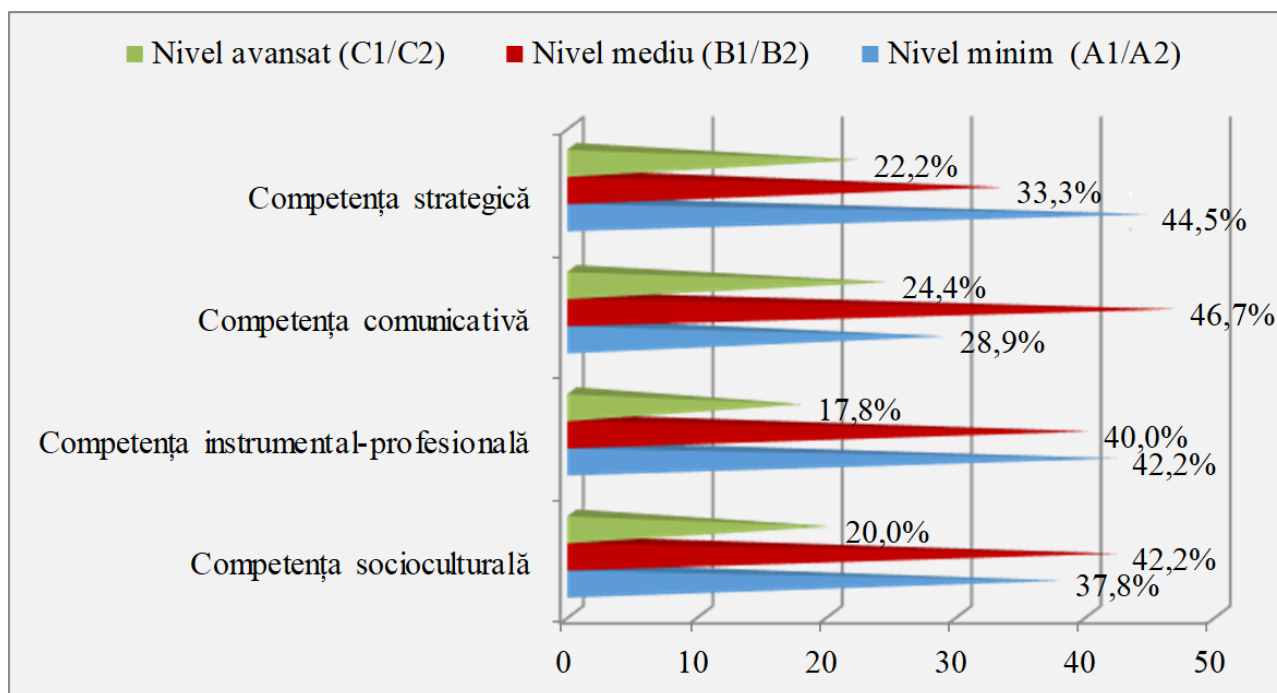

Fig. 3.1. Niveluri de formare a competențelor de traducere (GE, etapa de constatare)

Aceste rezultate pot fi explicate prin complexitatea elaborării metodologiilor de traducere conjugate în cadrul unor strategii funcționale ce permit conceperea unei viziuni de ansamblu asupra conținutului mesajului de tradus în contextul comunicării. Transpunerea cu succes a mesajului exact al discursului sau a textului în procesul de comunicare implică faptul că interlocutorii trebuie să posede competențe de traducere, dar cu părere de rău, competențele de traducere sunt formate la un nivel minim.

Pentru un traducător, modalitatea efektivă de a cunoaște subiectul în cauză și controlul simultan al terminologiei imediat sau secvențial în două limbi. Acesta este primul set de sarcini în pregătirea unui traducător, deci dezvoltarea competențelor *comunicative* și *socioculturale*. Al doilea set de sarcini este formarea practică în domeniul traducerii, utilizând cunoștințele și terminologia din domeniu aceasta fiind reflectată în dezvoltarea competenței *strategice*.

Competența strategică este una din cele mai importante competențe de traducere ale studenților, percepția selectivă, decodificarea semnificației, elaborarea și aplicarea strategiei de traducere fiind valorile prioritare cu valoare de descriptori ai acesteia. Rezultatele experimentale din Figura 3.2. prezintă nivelul de formare a valorilor competenței strategice și aici remarcăm faptul, că studenții GE întâmpină dificultăți în procesul traducerii, după cum doar 17,8% elaborează și aplică strategii de traducere, iar percepția selectivă a conținutului ideatic s-a regăsit în răspunsurile a circa 17,7% dintre studenții GE. Rezultatele la etapa de constatare au arătat valori scăzute și pentru nivelul mediu (37,8% - decodificarea semnificației, 35,5% - percepția selectivă).

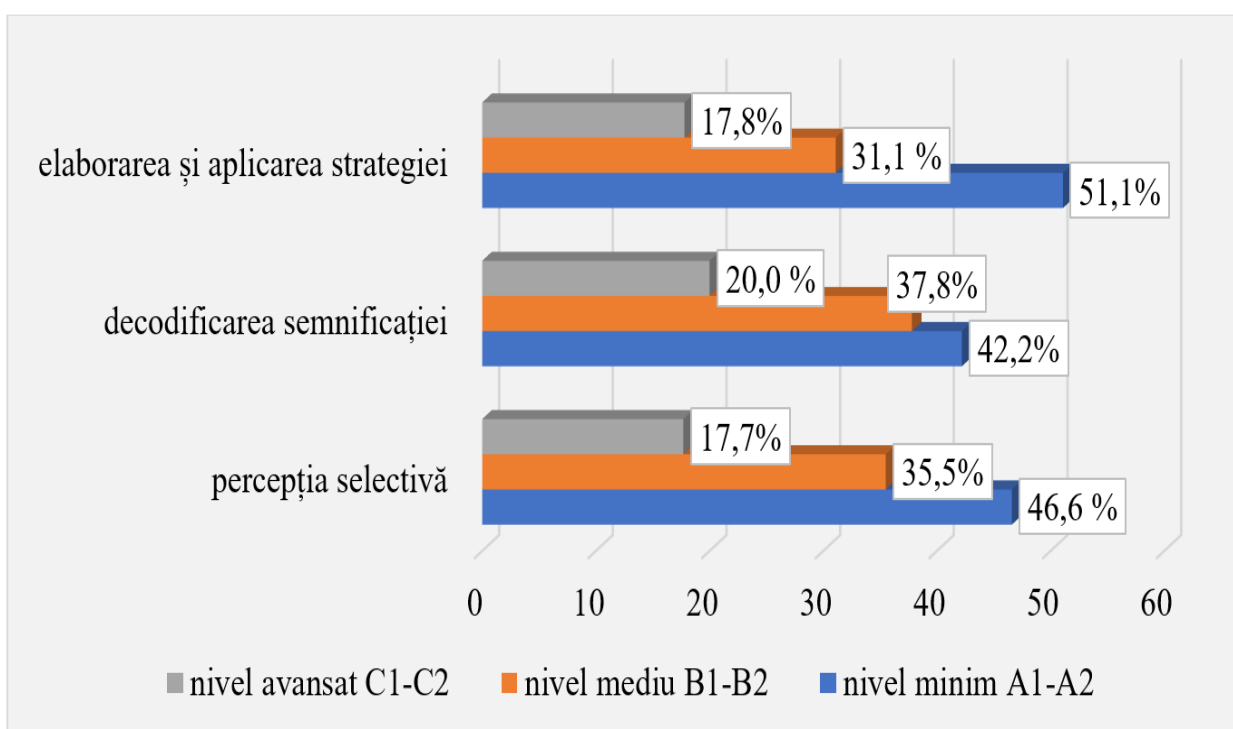

Fig. 3.2. Nivelul de formare a valorilor competenței strategice (GE, etapa de constatare)

Exercițiile de traducere au rolul de a crea condiții pentru organizarea cu succes a procesului de traducere, de a crea atitudinea comunicativă necesară, de a verifica dacă studenții au cunoștințe necesare de limbă și cunoștințe de bază pentru a le demonstra cum sunt rezolvate sarcinile tipice de traducere de către traducători experimentați de înaltă calificare. Ne referim la exercițiile ce introduc subiectul de un gen sau altul și care îmbină în sine anumite modalități de rezolvare în aceste domenii. Astfel, studenții trebuie să pledeze pentru o colaborare autentică încât să corespundă obiectivelor reale ale comunicării și să realizeze nu numai scopul de a comunica, ci și modalitățile de a realiza comunicarea. Mai mult, în condițiile cooperării, studenții au posibilitatea de a alege maniera de a-și forma *competența comunicativă*, modul de înțelegere a noului material nu este doar un mijloc de atingere a unui scop comunicativ, ci un scop în sine, deoarece studenții învață independent să analizeze materialul lingvistic.

Nivelul de formare a valorilor competenței comunicative prezentat în figura 3.3. denotă un grad de dezvoltare minim pentru valoarea *responsabilitatea* (57,8% de studenții GE) și *validarea strategiei de traducere* (53,4% de studenții GE), fapt ce demonstrează că studenții au nevoie de a-și forma gradul de responsabilitate și de a-și identifica și valida strategiile de traducere pentru transpunerea sensului corect prin echivalența potrivită prin utilizarea mijloacelor lexico-gramaticale a celor două limbi.

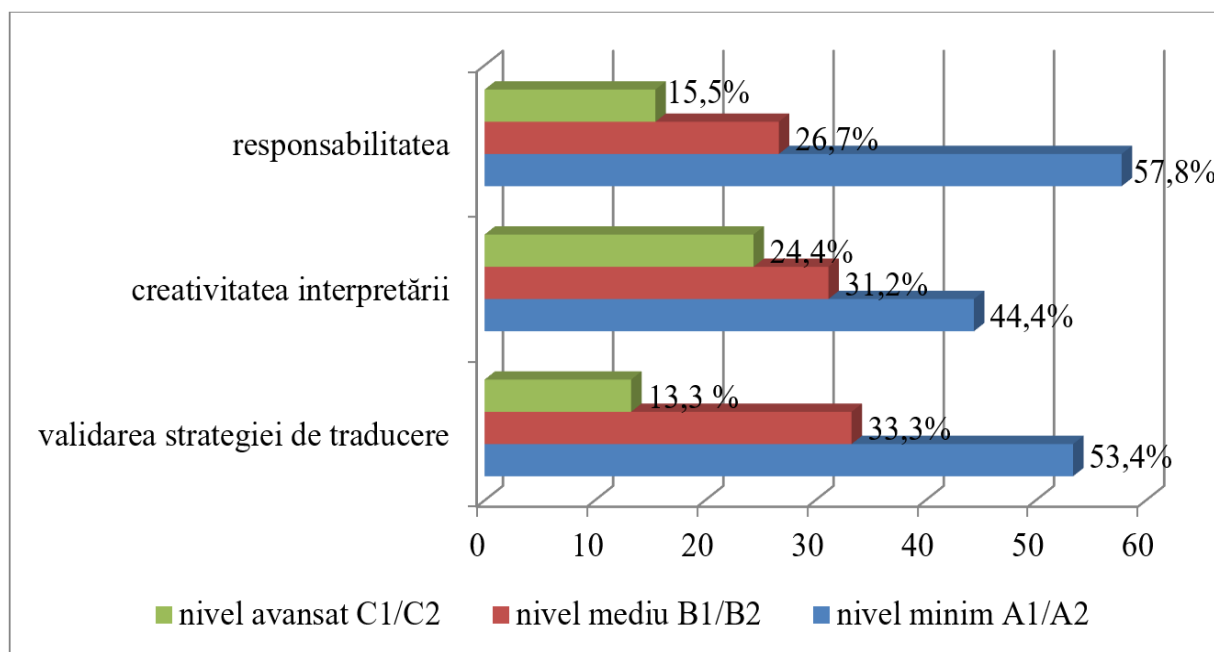

Fig. 3.3. Nivelul de formare a valorilor competenței comunicative (GE, etapa de constatare)

Rezultatele experimentale la etapa de constatare a valorilor competenței instrumental-profesionale au arătat că studenții sunt preocupați de valorizarea ideatică a conținutului în proporție de doar 20,1%, reușesc să sistematizeze conținutul doar 15,5%, iar 22,2% din respondenți sunt preocupați de progresele științifice și tehnologice legate de necesitățile

profesionale. Datele modeste ale dezvoltării valorilor competenței *instrumental-profesionale* ne conving despre capacitatea scăzută a studenților de a utiliza suficient sursele de informare și comunicare aplicate în procesul de traducere a informațiilor relevante pentru a obține o înțelegere aprofundată a conținutului comunicării.

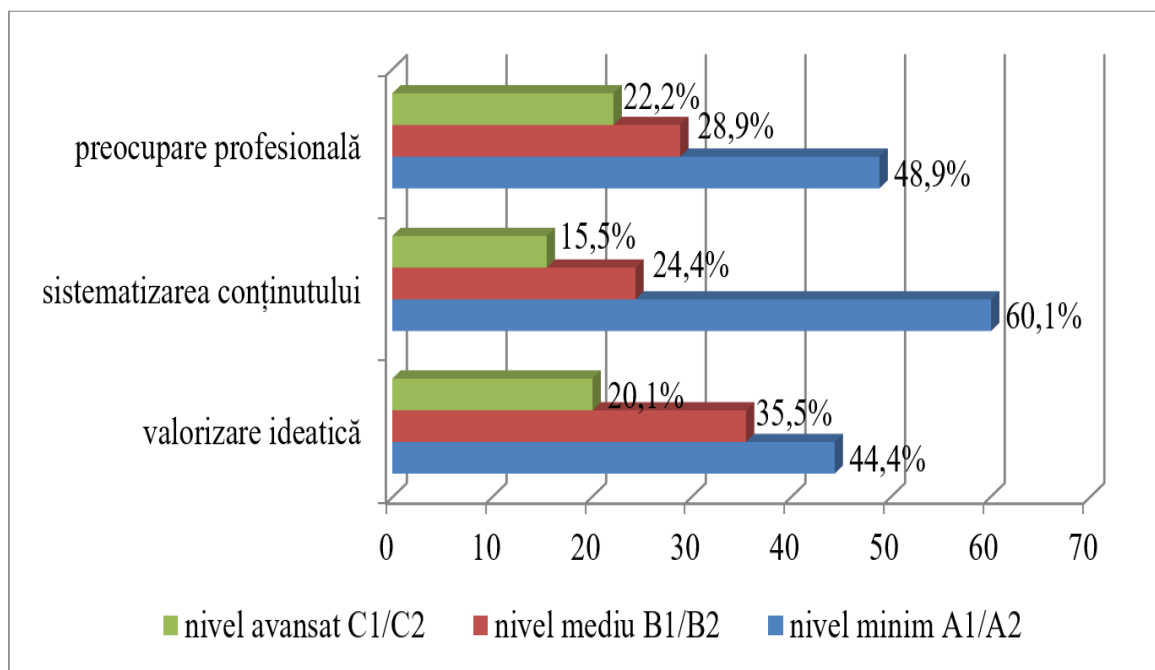

Fig. 3.4. Nivelul de formare a valorilor competenței instrumental – profesională (GE, etapa de constatare)

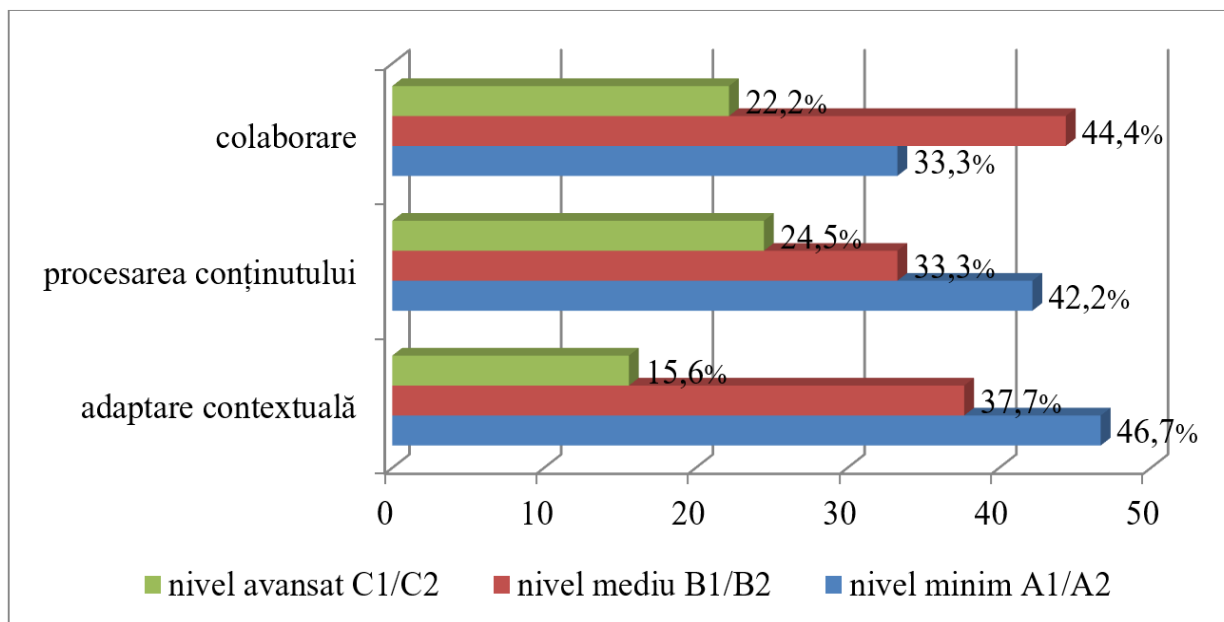
Este evident că activitatea de traducere a suferit o serie de schimbări cantitative și calitative care au determinat necesitatea unui număr mare de traducători de înaltă calificare, care, la rândul lor, necesită o creștere a calității în formarea profesională.

Astăzi, când știința traducerii a făcut un pas vizibil înainte, nu mai este posibilă predarea de altădată, apelând la justificarea soluțiilor de traducere doar în baza intuiției lingvistice a studentului. *Problemele de formare a competențelor de traducere ale studenților vizează* vocabularul necesar în limba-țintă, lipsa practicii pentru a trece cu ușurință de la o limbă la alta, dificultatea de a găsi expresii tipice în limba-țintă.

Rezultatele experimentale confirmă faptul că studenții au modeste cunoștințe enciclopedice și cunoștințe de subiect (în domenii speciale), iar cunoașterea și aplicarea regulilor de comunicare și comportament în mediul profesional, inclusiv cunoașterea mijloacelor de comunicare non-verbală este una vitală pentru traducători. De aici se confirmă prezumția noastră despre necesitatea elaborării și implementării tehnologiei de formare a competențelor de traducere ale studenților-traducători.

În Figura 3.5 observăm că valoarea acestei competențe - colaborarea în procesul traducerii este formată la doar 22,2%, procesarea conținutului ideatic al mesajelor - 24,5% și

doar foarte puțini dintre subiecții cercetați 15,6% reușesc să se adapteze la context conținutul comunicării. Rezultatele indică, că majoritatea studenților se plasează pe nivel minim de dezvoltare a valorii - *procesarea conținutului* cu 42,2%, *adaptarea contextuală* cu 46,7%, iar valoarea *colaborare* are o majoritate cu nivel mediu 44,4%.

**Fig.3.5. Nivelul de formare a valorilor competenței socioculturale
(GE, etapa de constatare)**

Competențele de traducere ale traducătorului includ abilitatea de a se proiecta asupra expresiilor din textul original bazat pe deducția acestor receptori de traducere. Competența profesională a traducătorului (CT) trebuie să includă anumite caracteristici personale, fără de care nu va putea să-și îndeplinească cu succes funcțiile profesionale. Cum s-a mai menționat în cercetare, unul din elementele competenței profesionale a traducătorului (CT) este competența instrumental-profesională, cunoștințele specifice, abilitățile și deprinderile necesare pentru a efectua acest tip de activitate. În analiza și evaluarea traducerilor sunt necesare argumente mai importante și mai științifice. Abilitatea de a găsi astfel de argumente presupune existența unei anumite „viziuni teoretice” a traducerii, unei bune cunoașteri a strategiei profesionale și formarea competențelor de traducere: *strategică, comunicativă, instrumental-profesională, socioculturală*. În concluzie, afirmăm că este necesar ca viitorii traducători să se formeze prin deprinderea cunoștințelor în domeniul teoriei traducerii, la fel să se informeze despre locul traducerii în practica publică, despre problemele teoriei și practicii acesteia, pentru a crea baza necesară pentru o manevrare practică eficientă a traducerii. Cea mai importantă condiție pentru formarea viitorilor traducători este îmbunătățirea procesului educațional, dezvoltarea strategiilor și metodelor de predare, învățare și evaluare în acest domeniu pedagogic.

3.3. Valori profesionale ale traducătorilor obținute experimental prin implementarea Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar

Experimentul pedagogic la etapa de formare a avut ca obiectiv aplicarea și validarea experimentală a *Tehnologiei formării competențelor de traducere la studenții-traducători* în învățământul superior (TFCT), desfășurat la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Facultatea Limbi și Literaturi Străine, specialitatea Limbi Moderne Aplicate, Limba Engleză (Științe Umanistice), 45 studenți din grupul experimental (3 grupe) și Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Facultatea de Litere, Filologie, specialitatea Limba și literatura Engleză/Germană 40 studenți din grupul de control (3 grupe, disciplina *Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză*). Experimentul pedagogic s-a desfășurat în perioada 2014-2019 în cadrul disciplinelor *Traducerea scrisă literar-publicistică* (Anexa 3) și *Traducerea scrisă specializată* (Anexa 4) prin utilizarea activităților didactice organizate cu studenții anului III.

Traducerea scrisă literar-publicistică - cursul este studiat în al treilea an, semestrul al VI-lea, la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine și include 75 de ore contact direct și 75 studiu individual, total ore: 150. Forma de evaluare a cunoștințelor studenților, examen scris - semestrul VI. Manualul proiectat pentru această disciplină „*Culegere de texte și exerciții la cursul de traducerea scrisă literar-publicistică*” (2014), (Anexa 6) cuprinde șapte teme cu exerciții concepute să reflecte etapele din modelul de bază a tehnologiei propuse cu metode și strategii îndreptate spre formarea celor patru competențe de traducere.

În timpul cursului studenții s-au familiarizat cu diferite stiluri de texte beletristice și publicistice, strategii de traducere scrisă a acestora, au făcut analiză contrastivă a diverselor genuri de scriere, strategii și tehnici de traducere scrisă. Studenții au făcut analiza comparativă a textului original și a celui tradus prin: 1) analiza comparativă a resurselor LS (limbă sursă) și a LT (limba țintă); 2) analiza comparativă a culturii vorbitorilor nativi de LS și LT; 3) analiza comparativă a competențelor comunicative ale autorului textului-sursă, ale translatorului și ale destinatarului translării; 4) analiza comparativă a traducerilor unui și același text - sursă concomitent sau în alte perioade de timp efectuate de diverși translatori; 5) analiza traducerilor colegilor și editarea traducerilor scrise ca rezultat final. *Obiectivul principal*, comunicarea în limba engleză într-un cadru larg de contexte profesionale prin utilizarea terminologiei specifice (vorbire și scriere), aplicarea adecvată a tehnicilor de traducere generale din engleză în română și invers, în domeniul textelor literare și publiciste, documentare, căutare de informații.

Competențele de traducere au fost proiectate pentru a fi formate în cadrul disciplinelor *Traducerea scrisă specializată* și *Traducerea scrisă literar-publicistică* prin atingerea

următoarelor *obiective specifice*, conform curriculum universitar (Anexa 3,4): (a) *competența strategică* - studenții vor demonstra: abilități de a efectua traducerea rapid și eficient; cunoștințe procedurale pentru a garanta eficiența procesului de traducere și pentru a rezolva problemele întâlnite; capacități, orale și scrise, interne și externe, folosite pentru a rezolva probleme în procesul de traducere; (b) *competența comunicativă* - studenții vor avea: cunoștințe despre regulile de cod, inclusiv de vocabular, de formare a cuvintelor, de pronunție, cunoștințe pragmatice, sociolingvistice, textuale, gramaticale și lexicale în cele două limbi; capacități de a combina forma și sensul pentru a obține texte scrise de diferite genuri, adică de a obține texte care să păstreze forma și conținutul original; abilități de a extrage semnificația afirmațiilor și a textelor, stăpânirea aspectelor limbii, precum și o serie de caracteristici specifice; (c) *competența instrumental-profesională* - studenții vor avea: cunoștințe legate atât de instrumentele de comerț, cerințele pieței, cât și de profesie, cunoașterea și utilizarea tuturor tipurilor de surse de documentare și a noilor tehnologii, cunoașterea pieței de muncă și aspectele ce privesc etica profesională; abilități de utilizare a surselor aplicate în procesul de traducere: aplicații web, dicționare, enciclopedii, gramatici, cărți de stil, etc.; capacități speciale, să cunoască și să găsească informații relevante pentru a obține o înțelegere mai aprofundată a subiectului, asimilarea noilor cunoștințe în domeniu, dezvoltarea de sisteme de concepte, metode de raționament, prezentări și terminologie; (d) *competența socioculturală* - studenții vor avea: cunoștințe biculturale (despre culturile sursă și țintă), cunoștințe enciclopedice (despre lume în general) și cunoștințe de subiect (în domenii speciale), cunoștințe necesare să producă și să înțeleagă enunțurile în context, statutul participanților, scopul interacțiunii lor etc., capacități să acționeze ca mediatori între diverse medii culturale; abilități să se orienteze în sistemul valorilor general - umane; de aplicare a regulilor de comunicare și comportament într-o anumită societate, inclusiv cunoașterea mijloacelor de comunicare non-verbale, cunoașterea unui document conform standardelor adoptate în cultura limbii de traducere etc.

Traducerea scrisă specializată este cea de-a doua disciplină din programul de studii orientat spre formarea viitorilor traducători. Cursul este studiat în al treilea an, sem. VI, la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine și cuprinde 180 de ore (90 contact direct și 90 studiu individual). Forma de evaluare a cunoștințelor studenților: examen scris - semestrul VI. În timpul cursului, studenții se familiarizează cu diferite stiluri de texte literare și texte specializate în multe domenii de activitate, diverse tehnici în traducerea scrisă. Prin diferitele sale aspecte, cursul practic urmărește achiziția complexă a limbii în scopul folosirii ei în contexte diferite. Cursul vizează însușirea structurilor gramaticale și lexicale, îmbogățirea vocabularului, exprimarea corectă, expresivă și spontană în diversele registre ale limbii, abilitatea transunerii

unui mesaj cu maximum de coerență și acuratețe în/și din limba engleză, stăpânirea tehnicilor de traducere de text și argumentarea unor puncte de vedere.

Obiectivul general vizează capacitățile studenților de a valorifica structurile lexicale și gramaticale de limba engleză la nivel C1/2 pentru a reda corect și deplin înțelesul unui text specializat. Cursul are ca obiectiv principal să descrie, explice și analizeze structura propoziției limbii engleze, din punct de vedere sintactic, semantic și pragmatic în scopul dezvoltării gândirii logice a studenților, în limba engleză, prin înțelegerea raporturilor dintre structura lingvistică a propoziției și cea a evenimentului/stării de lucruri din lumea reală (relațiile logice, de ordin funcțional dintre entitățile angrenate, în mod necesar sau opțional, în eveniment la care propoziția face trimitere). Cursul *Traducerea scrisă specializată* are la bază diversitatea temelor socioculturale ale limbii. Cursul este orientat spre dezvoltarea multilaterală a personalității poliglote și spre un dialog intercultural. Tematica cursului este structurată după modelul unui suport de curs *Culegere de texte și exerciții la cursul - traducerea scrisă specializată* (2019) (Anexa 5), include șase teme din anumite domenii specializate întru formarea competențelor de traducere prin deprinderile de folosire a limbii engleze ca mijloc de comunicare scrisă și mai puțin orală, facilitând comunicarea lingvistică în două limbi într-un cadru larg de contexte profesionale, prin utilizarea registrelor și variantelor lingvistice specifice preponderent în scriere și mai puțin vorbire. Competențele vizate vor face posibilă aplicarea adecvată a tehnicilor de traducere generale din engleză în română și invers, în domeniul textelor specializate prin documentare, căutare de informații etc. *Problemele controversate legate de elaborarea unui program de formare pentru specialiști în domeniul traductologiei* au dobândit o relevanță deosebită odată cu introducerea programelor de licență și masterat.

În cadrul Tehnologiei de formare a CT am insistat spre formarea profesională a studenților la nivelul următoarelor competențe:

1. Competența strategică - *obiectivele specifice* studenții vor:

- aplica în mod adecvat tehnicile de traducere și mediere scrisă și orală din LS în LT, în domenii de interes larg și semi-specializate;
- utiliza conceptele, teoriile, metodele respective pentru explicarea unor fenomene fundamentale asociate domeniului terminologiei specifice;
- evalua critic corectitudinea și relevanța unei terminologii de dificultate medie;
- forma spiritul critic, exigență profesională prin dezvoltarea capacităților de analiză, sinteză și comparație în domeniul limbilor moderne aplicate;
- cunoaște etapele de pregătire pentru a executa traducerea.

2. Competența comunicativă, *obiectivele specifice* studenții vor:

- aplica structuri lexicale și gramaticale de limba engleză la nivel C1/2 pentru a reda corect și deplin înțelesul unui text tradus în anumite domenii;
- folosi adecvat și corect vocabularul specializat, cât și structurile lingvistice vizate;
- utiliza sistemul lexical și gramatical al limbii engleze pentru producerea de texte scrise;
- identifica și exersa structuri lexicale și a unui registru corespunzător în vederea traducerii cât mai exacte a textelor în limba română sau, după caz, în limba engleză;
- elaborează fișe de concordanță și echivalare terminologică și frazeologică care să includă termenii esențiali, obligatorii pentru domeniul respectiv și care să servească traducerii sau interpretării unor secvențe din domenii de interes larg și semi-specializat.

3. Competența instrumental-profesională, *obiectivele specifice* studenții vor:

- gestionează optim sarcinile profesionale și deprinde executările lor la termen, în mod riguros, eficient și responsabil;
- respecta normele de etică specifice domeniului (ex: confidențialitate);
- aplica adecvat a TIC (programe informatice, aplicații web, dicționare electronice, baze de date, tehnici de arhivare a documentelor, etc.) pentru documentare, identificare și stocare a informației, tehnoredactare și corectură de texte;
- utiliza instrumente esențiale TIC pentru evaluarea corectitudinii traducerilor la nivel de conținut sau formă (corector, baze de date, TA etc.), unor metode specifice de interpretare simultană și consecutivă și a tehnologiilor aferente acestui proces pentru discursuri de dificultate medie prin metoda traducerii scrise;
- opera cu un sistem diferit de tehnici de alcătuire, redactare a textelor scrise.

4. Competența socioculturală, *obiectivele specifice* studenții vor:

- produce fluent și spontan texte scrise, adaptând vocabularul și stilul în funcție de destinatar, de tipul de text și de subiectul tratat;
- folosi cunoștințele de limba engleză și competențele de comunicare dobândite pentru o mai bună integrare socio-profesională;
- aplica unele principii, metode de bază pentru realizarea unei terminologii de specialitate adecvate domeniului din care provine textul-sursă, în timp real;
- cunoaște documente conform standardelor adoptate în cultura limbii de traducere etc.;
- dezvoltă capacitățile empatice de comunicare interpersonală în cadrul muncii în echipă având drept scop eficientizarea activității grupului și economisirea resurselor, inclusiv a celor umane, aplica tehnici de lucru în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice.

Profesorul trebuie să învețe studenții prin valorizarea tehnicilor de muncă independentă, identificarea informațiilor necesare, activitatea creativă, însușind capacitatea de a depăși

dificultățile lingvistice, să analizeze conștient textul, să înțeleagă toate formele, transformările și construcțiile acestora atât în LS cât și în LT. Pentru a face acest lucru, este necesar să se creeze un algoritm pentru acțiunile studenților și cadrelor didactice, în scopul atingerii obiectivului [44].

Obiectivele la disciplinele de studii vizate reflectă finalitățile procesului de învățare a traducerii (discursului sau a textului), monitorizează pe parcurs activitatea de însușire a vocabularului de specialitate, a strategiilor de traducere și se prezintă ca un sistem coerent de acțiuni orientate spre realizarea obiectivelor generale ale învățământului universitar și a conținuturilor universitare, constituind un suport metodologic în organizarea procesului de formare a *competențelor de traducere* reflectate în anumite *cunoștințe, capacități și atitudini* specifice formate studenților-traducători. Spre exemplu, *obiectivele cognitive* vizează cunoștințele acumulate: cunoștințe privind strategiile de traducere (transpoziție, transliterare, omitere, etc.); cunoștințe despre tipurile de texte specializate și particularitățile lingvistice; cunoștințe din diferite domenii obținute din informațiile citite și traduse; cunoștințe în utilizarea surselor de informare și comunicare aplicate în procesul de traducere: dicționare, enciclopedii, gramatici, cărți de stil, culegeri, cercetări, etc. și îmbogățirea vocabularului studenților. *Obiectivele ce vizează capacitățile de traducere* a discursului și/sau textului de specialitate: capacitatea de anticipare a informației din conținutul propus; capacitatea de informare-cercetare; capacitatea de analiză, judecată, sinteză; capacitatea de apreciere, interpretare a informației; capacitatea de deducere a sensului în LS și adaptare/redare în LT. Deosebit de valoroase pentru formarea profesională a traducătorilor sunt *obiectivele afectiv-atitudinale* ce includ: formarea interesului pentru progresele științifice și tehnologice legate de necesitățile profesionale; aprecierea diversității culturale și interesului față de cultura națională și a altor popoare; valorificarea sferei motivației privind activitatea desfășurată; formarea unei atitudini pozitive față de materialul tradus; formarea unor valori general-umane prin traducerea diverselor materiale. Stimularea motivației, abordarea unor strategii didactice funcționale au constituit condiții pedagogice organizate în baza principiilor didactice de învățare a traducerii generatoare de comportamente profesionale în mediul universitar.

La etapa de validare a experimentului pedagogic au fost realizate conform conținutului curricular activități de traducere valorificând motivația studenților pentru studiul limbii străine (în cazul nostru, limba engleză). Studiul metodologic pentru abordarea sistemului de activități de pre-traducere, a fost consolidată de valoarea pedagogică a exercițiului, metodă de învățământ, în care predomină acțiunea operațională reală și care reflectă gradul de integrare a capacităților formate în structura de proiectare și realizare a activităților de traducere [56]. Am pornit de la definiția competențelor de traducere prin care se înțelege combinația de cunoștințe și abilități ce

permit unui traducător să-și rezolve cu succes sarcinile profesionale. În componentele de bază ale competențelor de traducere cei mai mulți cercetători includ cunoștințele, abilitățile și capacitățile necesare unui traducător în toate tipurile de traduceri: „Componentele specifice includ cunoștințele, abilitățile și capacitățile necesare pentru unul sau mai multe tipuri de traducere (scris, oral, secvențial, sincron)” [181, p. 12].

Prin urmare, strategiile de predare elaborate au fost corelate cu obiectivele. Ideea valorificării oportunităților de formare profesională pentru traducere în procesul de predare a unei limbi străine în afara contextului profesional al traducătorului este izolată de alte cunoștințe și aptitudini semnificative din punct de vedere profesional, cu excepția experiențelor dobândite: lingvistice, profesionale și de viață.

Partea experimentală a cercetării s-a axat pe elaborarea și implementarea *Tehnologiei de formare a CT la studenții-traducători*, care reflectă traseul pedagogic de formare a CT descris și în capitolul teoretic al cercetării date: metode, mijloace și forme de organizare și acțiune a cadrelor didactice. Programul experimental s-a axat pe elaborarea și implementarea *Tehnologiei formării competențelor de traducere ale studenților-traducători*. Orice competență profesională se reflectă în cadrul unui sistem de componente specifice procesului de formare.

Tabelul 3.10. Date experimentale comparate (GE - GC) privind nivelurile de formare a competențelor de traducere a studenților (test de autoevaluare, validare)

Competența de traducere	Nivelul											
	Nivel minim (A1/A2)				Nivel mediu (B1/B2)				Nivel avansat (C1/C2)			
	GE		GC		GE		GC		GE		GC	
	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%
1. <i>Competența strategică</i>	10	22,2	14	35,0	20	44,4	17	42,5	15	33,4	9	22,5
2. <i>Competența comunicativă</i>	5	11,1	12	30,0	27	60,0	20	50,0	13	28,9	8	20,0
3. <i>Competența instrumental-profesională</i>	8	17,8	14	35,0	25	55,5	19	47,5	12	26,7	7	17,5
4. <i>Competența socioculturală</i>	7	15,5	15	37,5	25	55,6	19	47,5	13	28,9	6	15,0

Aplicând probele de evaluare a nivelului de formare a CT la studenți (Anexa 11), testul adaptat după Ștefanovici S., et. al. [94][108][107][192][84][38][39][184][164], s-a constatat faptul, că Tehnologia de formare, aplicată grupului experimental de studenți a scos în evidență rezultate sporite în raport cu rezultatele obținute în cadrul eșantionului de control. Datele experimentale obținute în cazul studenților-traducători la etapa de validare au demonstrat

creșterea nivelului competențelor de traducere ale studenților-traducători (Anexa 12).

În procesul de formare inițială a traducătorilor am urmărit consolidarea valorilor proiectate în *Tehnologia de formare a competențelor de traducere* (limba engleză), deoarece la etapa actuală abordările pedagogice ale autoinstruirii sunt tot mai variate, am recurs în cadrul experimentului de formare la această perspectivă de autodidaxie, având în vedere caracterul deschis și dinamic ce acoperă un set de *competențe de traducere specifice interdependente: competența strategică, comunicativă, instrumental-profesională, socioculturală*.

Programul experimental a presupus validarea Tehnologiei pentru formarea CT prin sarcini didactice concrete: detectare a defectelor de text, identificare a marcatorilor de funcții în texte sau segmente de text, parafrizare a declarațiilor și identificare a diferenței de utilizare sau a efectului comunicativ, restructurare a propozițiilor (complexe în simple și viceversa), analiză și compararea textelor și a discursurilor difuzate pentru diferite audiențe, sau transmise de diferite mijloace de comunicare (oral – scris etc.), sau în locuri diferite (diferențe diatopice într-o zonă lingvistică), identificarea și evaluarea strategiilor de text, analiză și comparare a textelor aparținând diferitelor tipuri de texte sau genuri, identificarea convențiilor de tip de text, revizuirea textelor traduse sau traduse prin sisteme de traducere TA, rescrierea textelor. Alte activități de formare a CT au presupus: analiza textelor referitoare la alte culturi, identificarea metodelor utilizate pentru furnizarea informațiilor culturale de fond, rescrierea textelor în conformitate cu regulile sau instrucțiunile stilistice, rescrierea textelor pentru alte segmente de public, scopuri, medii, locuri etc. (*traducere intra linguală*), rezumare sau abstractizare a textelor lungi, de producere a textelor scrise pe baza informațiilor orale (sau invers), cuvânt și *punning*, cuvinte încrucișate (*exerciții de creație*), compunerea și structurarea câmpurilor semantice, diferențierea sinonimelor, definirea semnificației și utilizării cuvintelor etc.

La prima etapă a formării competențelor de traducere au fost valorizate exercițiile de pre-traducere și traducere a unor unități lexico-gramaticale (a anumitor cuvinte evidențiate sau îmbinări de cuvinte). La etapa pre-traducere au fost utilizate exerciții ce au creat premise pentru asimilarea structurilor lexico-gramaticale ale limbii engleze și dezvoltarea CC. *Sistemul de activități comunicative*, elaborate pentru studenți în procesul de învățare a limbii engleze este alcătuit din 12 activități cu diferite tematici din curriculumul disciplinelor de studii elaborate astfel încât să acopere diverse arii de interes, motivare pentru dialog și *disponibilitatea de aplicare a tehnologiilor comunicative în traducere*. Realizarea acestor teme a fost posibilă prin componenta conținutală, prevăzută în *Tehnologia de formare a competențelor de traducere la studenții-traducători*, pe dimensiunile de realizare disciplinară, crearea unui plan de activitate ce a asigurat predarea-învățarea-evaluarea traducerii.

Lucrul cu manualul, implementarea diferitelor exerciții, lucrul cu vocabularul, pe ortosintaxă etc. cât și traducerea unităților lexicale, propoziții, pasaje de texte etc. folosind dicționarele electronice, aplicații web și alte instrumente profesionale [38]. Lucrul cu manualul a oferit studenților posibilități de traducere a textelor dintr-o limbă străină în limba lor maternă și viceversa. Din manual studenții se familiarizează cu tipuri de texte literare și/sau învață terminologia în domenii de specialitate într-o limbă străină și nativă (LS/LȚ) (medicină, economie etc), deoarece pentru a realiza cu succes o traducere, traducătorul are nevoie de un anumit vocabular, inclusiv o terminologie specială într-un anumit domeniu, să cunoască gramatica LS și LM, să poată folosi dicționare, să stăpânească tehnica de traducere și să aibă o idee despre domeniul cunoașterii la care se referă textul-sursă. Ca urmare a aplicării strategiilor didactice menționate am contribuit esențial la formarea competențelor de traducere, studenții consolidează cunoștințele, capacitățile și atitudinile și le aplică în practică, în urma practicării activităților la fiecare etapă studenții vor forma valorile CT [49].

Valorile profesionale ale competențelor de traducere formate studenților la această etapă au vizat: (a) atitudini: *recunoașterea* particularităților specifice lexico-gramaticale ale unui mesaj oral sau scris în LS și traducere/interpretare acestuia în LȚ, *interesul* pentru comunicarea interculturală; (b) capacități: *aplicarea* structurilor gramaticale, lexicale, idiomatice etc. corecte pentru a dezvolta flerul lingvistic; *înțelegerea* enunțurilor în context, statutul participanților, scopul interacțiunii lor etc.; (c) cunoștințe: *folosirea* formelor corecte/potrivite lingvistice și pragmatice (gramatică, fonetică, ortografie, morfosintaxă, ortosintaxă, sintaxă, lexic și stilistică) în LS și LȚ; *respectarea regulilor* de cod, inclusiv de vocabular, de formare a cuvintelor, de pronunție.

Scopul exercițiilor de pre-traducere este de a „crea condiții pentru implementarea cu succes a procesului de traducere, de a crea comunicare necesară, de a verifica dacă studenții au cunoștințe de limbă și cunoștințe generale, pentru a arăta calitatea traducerii și rezolvarea sarcinilor tipice traducerii” [179, p. 47]. Se consideră că formarea în domeniul traducerilor este mai bine să fie începută cu exerciții de pre-traducere, deoarece acestea dezvoltă abilitatea stagiarelor de a efectua o traducere completă și adecvată.

În aceeași perioadă, anii 2014-2019, în cadrul activităților de pre-traducere prin evaluările de curs s-a analizat nivelul de cunoaștere a lexicului, sintaxei și gramaticii LE și a vocabularului din domeniul de specialitate (la fiecare temă în parte) pentru determinarea punctului de pornire în desfășurarea etapei de formare a CT din cadrul experimentului.

Sistemul de activități a urmărit valorificarea strategiilor utilizate pentru predarea-învățarea-evaluarea CT pentru etapa de pre-traducere:

Activitatea 1:

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere – preponderent *comunicativă*, inclusiv *strategică* și *instrumental-profesională*, îmbogățirea cunoștințelor lingvistice;

Strategii didactice: metoda directă, lucrul cu dicționarul, analiza gramaticală, lucrul individual;

Durata: 7-10 min;

Desfășurarea activității: studenților li se propune un grup de verbe, pe care ei le analizează și formează cuvinte înrudite/derivative – de tip substantiv, dacă e necesar cu ajutorul dicționarului și apoi le traduc în LT:

1. Write down the nouns deriving from the following verbs and translate them/ Scrieți substantivele care derivă din următoarele verbe și traduceți-le: believe; threaten; agree; suggest; express; refer, form, correct, intend, analyse, correspond, lose, promiss, irritate, damage, inherit, decide, declare, insult, sustain.

Acest tip de sarcină verifică și formează cunoștințele studenților în domeniul părților de vorbire/derivării, ceea ce numim analiza morfologică a cuvintelor atât în LS cât și în LT. O anumită dificultate în traducere este reprezentată de traducerea diferitelor părți ale vorbirii. Abilitatea de a determina în mod corect la care parte a vorbirii aparține cuvântul tradus este o condiție pentru o traducere adecvată. În acest exercițiu, studenților li se dau verbe diferite, din care este necesar să se formeze diferite părți de vorbire, cum ar fi: substantiv, adjectiv, adverb – în cazul dat - substantive. Acest exercițiu reprezintă competența lingvistică, deci *comunicativă* a studenților, care este o componentă necesară în cadrul CT. Următorul exercițiu are o însărcinare asemănătoare cu cea de mai sus, mai exact studenții trebuie să identifice cuvintele și să le utilizeze corect în conformitate cu contextul propoziției.

Activitatea 2:

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă* și *socioculturală*, îmbogățirea cunoștințelor lingvistice;

Strategii didactice: lucrul cu dicționarul, analiza gramaticală, problematizarea, lucrul individual;

Durata: 7 -10 min;

Desfășurarea activității: studenților li se propune lucrul cu contextul în baza propozițiilor, inițial ei trebuie să formeze adjective dintr-un grup de substantive, apoi să completeze propozițiile cu cuvântul potrivit și să traducă propozițiile în LT.

2. A. Write down the adjectives deriving from the following nouns/ Formați adjectivele corespunzătoare substantivelor următoare.

Taste	smell	hair	nose
--------------	--------------	-------------	-------------

B. Then use them to complete the sentences, translate the sentences/ Folosiți-le apoi pentru a completa propozițiile, traduceți propozițiile.

She's too curious. She's really

Indian food is delicious. It's really

I don't want that fish. It's

That man is very He looks like a monkey!

Activitatea 3:

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă*, *strategică*, *instrumental-profesională* și *socioculturală*, îmbogățirea cunoștințelor lingvistice;

Strategii didactice: metoda audio-linguală, brainstorming, lucrul cu dicționarul, analiza comparativă, problematizarea, lucrul individual și în perechi;

Durata: 10-15 min;

Desfășurarea activității: Următorul exercițiu a cărui însărcinare este de a traduce anumite unități lexicale, studenții trebuie să traducă cuvintele folosind echivalente potrivite prin utilizarea metodelor și tehnicilor potrivite de traducere și apoi trebuie să creeze propoziții fie în limba-sursă, fie în limba-țintă, etapa trei a exercițiului (cu colegul) constând în a traduce enunțurile din LS în LT.

3. Give the Romanian names of the following diseases. Make up sentences in either source language or target language. Ask your fellow students to translate them:

1. appendicitis	5. diabetes	9. leukemia
2. bronchitis	6. hay fever	10. measles
3. cancer	7. hepatitis	11. pneumonia
4. chicken pox	8. influenza	12. tuberculosis

Activitatea 4.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă* și *socioculturală*, îmbogățirea cunoștințelor lingvistice;

Strategii didactice: metoda de traducere spontană, lucrul cu dicționarul, lucrul individual;

Durata: 7-10 min;

Desfășurarea activității:

Itemul numărul 4 include sarcina de a potrivi denumirile următoarelor părți ale corpului cu definițiile din dreapta. Îndeplinind această sarcină, studenții vor traduce în minte și vor folosi instrumentele profesionale în cazuri când vor întâmpina dificultăți în comprehensiunea anumitor itemi. Aceasta ar fi o modalitate de traducere pasivă.

4. Match the following parts of the body with the jumbled definitions on the right.

kidney

a. organ in the head which controls thought and feeling

lung

b. long pipe leading from the stomach which takes waste matter from the body

liver	c. two small, fleshy organs in the throat
heart	d. baglike organ in which food is broken down for use by the body
brain	e. one of twenty four bones protecting the chest
intestine	f. one of a pair of organs which separate waste liquid from the blood
appendix	g. one of two bony parts of the face in which teeth are set
tonsils	h. large organ which cleans the blood
rib	i. one of a pair of breathing organs in the chest
stomach	j. passage from the back of the mouth down inside the neck
jaw	k. short organ of little use which leads off the large intestine
throat	l. organ in the chest which controls the flow of blood by pushing it around the body

Activitatea 5.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă și instrumental-profesională*, îmbogățirea cunoștințelor lingvistice;

Strategii didactice: metoda audio-linguală, analiza gramaticală, problematizarea, lucrul în lanț; Durata: 7-10 min;

Desfășurarea activității: Exercițiul cinci este axat pe identificarea grupului de cuvinte, aici studenții trebuie să introducă cuvintele următoare în rubricile corespunzătoare, din nou efectuând anumite sarcini de traducere și totodată îmbogățindu-și vocabularul și cunoștințele în domeniul specializat.

5. *Identify the following words in the appropriate boxes*

hip	fist	shoulder	thumb	calf	finger	elbow	palm	heel
wrist	thigh	fingertip	knee	toe	fingernail	big	toeankle	forearm

arm	hand	leg	foot

Activitatea 6.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă, strategică, instrumental-profesională și socioculturală*, îmbogățirea cunoștințelor lingvistice;

Strategii didactice: lucrul cu dicționarul, analiza comparativă, lectura, lucrul individual;

Durata: 7-10 min;

Desfășurarea activității: Exercițiul șase este ținut spre identificarea echivalentului cuvântului-sursă în limba-țintă, o bună antrenare pentru memorarea termenilor specifici domeniului propus, în cazul de față terminologia medicală, care de fapt constituie una din temele propuse pentru cursul *Traducerea scrisă specializată*. Exerciții similare sunt propuse la studierea diferitor teme specializate din domeniul economic, jurisprudență sau farmaceutică.

6. *Match the Romanian names of the parts of the body with their English counterparts.*

bile duct	a) intestinul gros
-----------	--------------------

bladder	b) coloana vertebrală
gall bladder	c) laringe
large intestine	d) pelvis
larynx	e) vezica urinară
pancreas	f) canalul fierei
pelvis	g) splină
spine	h) trahee
spleen	i) pancreas
windpipe	j) vezica biliară

Studentilor li se propune să găsească termeni sau expresii românești relevante pentru termenii sau frazele din limba engleză. Acest exercițiu introduce noi termeni în stocul lexical al studenților, care sunt unitățile de bază relevante temei și care vor fi întâlnite și utilizate de către studenți în continuare în traducerea textelor literare sau specializate din limba engleză în română și viceversa. Acest tip de exercițiu contribuie la formarea competențelor: CC, CSC, CIP, CSC ale studenților. Ca rezultat al acestor exerciții, dificultățile cu care se confruntă studenții atunci când citesc și traduc textele care conțin un număr mare de termeni și expresii specifice sunt parțial eliminate.

Activitatea 7.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă, strategică, instrumental-profesională* și *socioculturală*, îmbogățirea cunoștințelor lingvistice;

Strategii didactice: știu-vreau să știu-am învățat, metoda audio-linguală, brainstorming, lucrul cu dicționarul, lucrul individual;

Durata: 5-7 min;

Desfășurarea activității: O altă sarcină ar fi ca studenții să completeze propozițiile cu substantivul sau verbul potrivit, sarcina dată oferă timp pentru repetarea morfologiei cuvintelor, alegerea itemului potrivit prin analiza, deducerea și deci înțelegerea contextuală. O versiune mai complicată a acestui exercițiu (7b) este fără a oferi cuvinte pentru completare. Studenții sunt solicitați să completeze propozițiile cu cuvântul potrivit contextului.

7a. Fill in these sentences with the appropriate noun or verb.

sweat stomach blood veins lungs breathe

1. flows in my
2. Playing tennis in the sun makes me
3. The deeper you, the more oxygen you bring to your body.
4. in, out, keep your empty for a while, then in again.
5. I'm afraid I can't eat anything. I've got -ache.
- 6.

7b. Fill in these sentences with the appropriate noun or verb.

1. flows in my
2. Playing tennis in the sun makes me
3. The deeper you, the more oxygen you bring to your body.

4. in, out, keep your empty for a while, then in again.
5. I'm afraid I can't eat anything. I've got -ache.

Activitatea 8.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă* și *socioculturală*, îmbogățirea cunoștințelor lingvistice;

Strategii didactice: evidențierea sensului din context, transmiterea informației, lucrul cu dicționarul, problematizarea, lucrul în grup;

Desfășurarea activității: Studenții trebuie să completeze propozițiile cu un cuvânt care desemnează părți ale corpului omenesc.

8. Fill the sentences with a word that designates parts of the human body.
- a. Will you please keep an on the baby while I'm away?
- b. She's all
- c. Can't you keep your shut?
- d. This cake looks delicious. It's -watering.
- e. That boy is a pain in the
- f. I've got a frog in my

Într-un mod logic acest tip de exercițiu este urmat de unul care este bazat pe pură sarcină de traducere, sarcină este logică consolidând vocabularul și regulile de lexic/vocabular și sintaxă, practicate în exercițiul precedent. Se cere traducerea în limba română.

Activitatea 9.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă*, *strategică*;

Strategii didactice: exerciții lexicale, analiza comparativă, lucrul cu dicționarul, lucrul individual;

Desfășurarea activității:

9a. Translate into Romanian

We don't see eye to eye.

An eye for an eye, a tooth for a tooth.

He was very angry but he bit his lip.

She has a sweet tooth.

Why do you always split hairs?

She is up to her neck in troubles.

Și/sau viceversa: exerciții de traducere a propozițiilor din limba română în limba engleză, la fiecare temă studiată, spre exemplu medicină, economie, etc.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă*, *strategică*, *instrumental-profesională* și *socioculturală*;

Strategii didactice: lucrul cu dicționarul, analiza comparativă, problematizarea, lucrul individual,

metode real-active;

Desfășurarea activității:

9b. Translate from Romanian Using the verbs to declare, to proclaim, to pronounce and to state, translate the following sentences into English:

- a. S.U.A. a declarat război Iugoslaviei.
- b. Vă declar soț și soție.
- c. Vă rugăm să declarați tot ce știți și să nu ascundeți nimic.
- d. În urma numărării voturilor el a fost declarat președinte.
- e. A fost declarat cel mai bun jucător al turneului.

Aceasta este o altă sarcină pentru formarea competențelor de traducere, este un exercițiu de traducere din limba engleză în română sau viceversa. La efectuarea acestui tip de exercițiu, studenții pot folosi sisteme traducerii asistate de calculator. Efectuarea exercițiilor de acest tip insuflă în studenți capacitatea de a traduce texte în domenii de specialitate. Practica de a face exerciții de acest tip ajută la depășirea atitudinii negative față de dificultățile lingvistice ale LS. Efectuarea exercițiilor contribuie la formarea capacității de a evalua critic informațiile primite.

Activitatea 10.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă, strategică, instrumental-profesională și socioculturală*;

Strategii didactice: sugestia, analiza gramaticală, problematizarea, evidențierea sensului din conținut, lucrul în perechi;

Desfășurarea activității:

Pentru a practica și repeta ordinea cuvintelor în propoziție și deci sintaxa propozițiilor LS, se propune următorul exercițiu. În urma acestui exercițiu studenții vor avea cunoștințe de structura corectă a propozițiilor limbii studiate și nu vor întâmpina dificultăți semnificative atunci când vor avea de tradus structuri similare. Studenții trebuie să reconstruiască propozițiile.

10. Reconstruct the sentences, place the items in the correct place.

This girl has brains...	a. when I run for more than half an hour.
He can't stomach her...	b. for two minutes under water.
I can hold my breath...	c. although most people like her.
My heart beats faster...	d. but she's very lazy.
I'm out of breath...	e. whenever I see him.

Atunci când studenții traduc, în special din LS, apare adesea problema compatibilității cuvintelor. Nu este suficient ca ei să cunoască traducerile anumitor cuvinte, ci trebuie să fie conștienți de compatibilitatea unităților lexicale, pentru a evita greșelile în comunicare.

Activitatea 11.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă, strategică, instrumental-profesională și socioculturală*;

Strategii didactice: lucrul cu dicționarul, analiza comparativă, analiza gramaticală, transmiterea informației, lucrul individual;

Desfășurarea activității:

O dificultate deosebită pentru toți cursanții este gramatica și în special timpurile limbii engleze, din acest motiv unele exerciții cu lexicul de specialitate sunt axate pe repetarea acestor cunoștințe. Spre exemplu, în exercițiul de mai jos studenții trebuie să identifice greșeala și să o corecteze, apoi să traducă propozițiile corectate:

11a. The sentences below contain one mistake each. Correct it, then translate the sentences:

- a. I have once studied the guitar for three years.
- b. I am here since three o'clock, but nobody has come yet.
- c. When she arrived, I was waiting for three hours and a half.
- d. I have seen him three days ago.
- e. Will you have been having dinner out tonight?
- f. I knew she will arrive before long.
- g. I think it's raining tonight.
- h. You are hating this party.
- i. I am seeing a rabbit over there.
- j. He always forgets people's names.

În varianta următoare, sarcina este de a deschide paranteza și de a conjuga verbul, apoi de a traduce propozițiile.

11b. Put the verbs in brackets into the correct tense form, then translate the sentences:

- a. I (make) cakes. That is why my hands are covered with flour. b. I (not understand) what you (wait) for. c. I am sorry I (not come) to class lately. I (work) late in the evenings for this fortnight. d. I really (enjoy) myself at that moment. e. I (think) to buy a new house last year, during the elections, but I (change) my mind ever since. f. I don't know what time we (eat), it (depend) when Helen (get) here. g. I supported you at the time because I (feel) you (be) right. h. I (live) here. i. Sorry I (not fix) the plug yet. I (mean) to get round to it, but I just (not find) the time. j. At the meeting Peter (not understand) what (be) decided because too many people (talk)..... at once.

Activitatea 12.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *comunicativă, strategică, instrumental-profesională și socioculturală*;

Strategii didactice: lucrul cu dicționarul, analiza lexicală, request, lucrul individual;

Desfășurarea activității:

O altă sarcină, constă în a alege opțiunea potrivită și în a completa propozițiile, finisând exercițiul cu traducerea enunțurilor propuse la o temă din domeniul special.

12. Choose one of the four possibilities that best completes the sentence.

1. He must be terribly strong! Look at his..... .
a) skin b) limbs c) muscles d) nerves
2. He stood with his hands on his..... daring me to go past him.
a) ankles b) knees c) shoulders d) hips
3. Every tooth in my upper..... seemed to be aching.
a) chin b) cheek c) jaw d) forehead
4. When Mary twisted her ankle, John carried her home on his..... .
a) shoulders b) knees c) hands d) arms
5. His shoes were so old that his..... were sticking out of them.
a) fingers b) thumbs c) tips d) toes
6. The blind man ran the..... of his fingers over the box.
a) points b) edges c) tips d) ends

La etapa dată a tehnologiei propuse sunt implicate elementele de dezvoltare și consolidare ale CT precum competența *instrumental-profesională*, *socioculturală*, *strategică*, dar cu un accent mai sporit pe practicarea și dezvoltarea *competenței comunicative*. Corectarea (studentilor) este un element important în procesul de formare a competenței de *comunicare* într-o limbă străină, deoarece dezvoltă elementul acurateții în exprimare.

Tabelul 3.11. Activități didactice de formare a CT la etapa I „Formarea competențelor de traducere” a TFCT a studenților-traducători

<i>Strategii didactice universitare</i>	<i>Activitatea didactică universitară</i>	<i>CT</i>	<i>Valori profesionale ale studenților-traducători</i>
Metoda: calea tăcerii Strategii: analiza gramaticală, lucrul cu dicționarul, lucrul individual	1. Write down the nouns deriving from the following verbs and translate them 2. Write down the adjectives deriving from the following nouns/ A. Then use them to complete the sentences, translate the sentences	CC CIP	îmbogățirea cunoștințelor lingvistice: studiul gramaticii, al vocabularului, accentul fiind pus pe pronunție și gramatică, receptare a mesajului scris, analiză, formulare
Metoda traducerii Strategii: analiza gramaticală, brainstorming, lucrul individual și în perechi	3. Give the Romanian names of the following diseases. Make up sentences in either source language or target language. Ask your fellow students to translate them:	CC CIP CSC	exprimare orală, receptare a mesajului oral, receptare a mesajului scris și exprimare scrisă.
Metoda traducerii strategii: analiza gramaticală, lucrul individual, lucrul cu dicționarul	4. Match the following parts of the body with the jumbled definitions on the right.	CC CIP CSC	recunoașterea particularităților specifice lexicogramaticale, aplicarea structurii gramaticale, lexicale,

			idiomatice
Metoda audio-linguală strategii: analiza lexicală/ gramaticală, lucrul individual Metoda audio-linguală strategii: analiza gramaticală, problematizarea, lucrul individual, lucrul în grup	5. <i>Identify the following words in the appropriate boxes</i> 6. <i>Match the Romanian names of the parts of the body with their English counterparts</i> 7. <i>Fill in these sentences with the appropriate noun or verb.</i> 8. <i>Fill the sentences with a word that designates parts of the human body.</i>	CC CIP CS CIP CC CSC	îmbogățirea cunoștințelor lingvistice identificarea echivalentului cuvântului-sursă în limba-țintă, antrenare pentru memorarea termenilor specifici domeniului propus, consolidarea vocabularului și regulilor de lexic/ vocabular și sintaxă practicate
Metoda traducerii strategii: analiza gramaticală, analiza comparativă, lucrul individual	9. A. <i>Translate into Romanian Using the verbs to declare, to proclaim, to pronounce and to state, translate the following sentences into English</i> b. <i>Translate into Romanian</i>	CS CIP CC	evaluare critică, înțelegere a enunțurilor în context, cunoaștere și folosire a regulilor de cod, inclusiv de vocabular
Metoda audio-linguală strategii: analiza gramaticală, problematizarea, lucrul individual	10. <i>Reconstruct the sentences, place the items in the correct place.</i>	CS CIP CC CSC	respectă ordinea cuvintelor în propoziție și deci sintaxa propozițiilor LS, posedă cunoștințe de structură corectă a propozițiilor limbii studiate
Metoda traducerii strategii: lucrul cu dicționarul, analiza comparativă, analiza gramaticală, transmiterea informației, lucrul individual	11. <i>The sentences below contain one mistake each. Correct it, then translate the sentences</i> <i>Put the verbs in brackets into the correct tense form, then translate the sentences</i> <i>Put the verbs in brackets into the correct tense form, then translate the sentences:</i>	CS CIP CC CSC	identificarea erorilor și corectarea lor, recunoașterea particularităților specifice lexicogramaticale
Metoda traducerii strategii: analiza gramaticală, lucrul cu dicționarul, analiza lexicală, request, lucrul individual	12. <i>Choose one of the four possibilities that best completes the sentence.</i>	CS CIP CC CSC	aplică structuri corecte din punct de vedere gramatical, lexical, idiomatice etc.

Concluziile de la finalul acestei etape în care s-a demonstrat faptul că studenții utilizează cunoștințe ale gramaticii și lexicului englezesc, înțeleg expresii și enunțuri familiare și cotidiene, realizează operații de echivalare a vocabularului și doar într-o măsură mică dețin capacitatea de a traduce prin utilizarea strategiilor specifice de traducere, reprezintă un argument forte pentru validitatea programului de formare a competențelor de traducere axată pe sarcini multiple de traducere.

Activitățile didactice orientate spre traducere contribuie la dezvoltarea competențelor de traducere la studenți și anume competența comunicativă (cunoașterea gramaticii, vocabularului etc.) pentru parafrază, competența instrumental-profesională (capacitatea de a folosi un

calculator personal etc.) cunoașterea subiectului textului tradus pentru formularea corectă, deci competența strategică și socioculturală [46].

La etapa a doua au fost aplicate strategii de predare-învățare-evaluare a CT (*responsabilitate pentru transpunerea sensului*) prin echivalență din LS în LT și utilizarea mijloacelor lexico-gramaticale a celor două limbi. A doua etapă a tehnologiei a vizat simularea traducerii, implementarea traducerii a textelor literare și a textelor din domenii specializate folosind la fel și sisteme de TA cu etapa de editare ulterioară. Aceste exerciții pot combina sarcini din etapa precedentă cu o singură diferență și anume că acestea sunt deja pasaje din texte sau texte literare și specializate, în funcție de disciplina predată. Activitățile etapei doi la fel pot include anumite cerințe de pre-traducere și traducere prin metodele: *de analiză, sinteză, reformulare, parafrizare și rezumare a textelor; determinarea temei și a ideii textului după titlu; răspunsuri la întrebări, lectura în perechi, metode de analiză pre-translațională - determinarea genului TS etc.; traducerea textelor literare și specializate, evaluare reciprocă, peer translation, traducerea at-sight, citirea selectivă, metoda traducerii, portofoliul, lucrul în perechi/grup/individual, rezumatul, învățarea limbii în comunitate/în context* (Anexa 13). În predarea LS, sinteza și reformularea ideii ocupă un loc important, deoarece predarea LS se axează în mare parte pe formarea de abilități de a înțelege și extrage informații din texte de conținut general și profesional (domeniul de cunoaștere) (Anexa 14).

Tabelul 3.12. Activități didactice de formare a CT la etapa a II-a „Experimentarea traducerii” a TFCT a studenților-traducători

<i>Strategii didactice universitare</i>	<i>Activitatea didactică universitară</i>	<i>CT</i>	<i>Valori profesionale ale studenților-traducători</i>
Metoda: Învățarea limbii în comunitate (Community Language Learning) strategii: citirea selectivă, metoda traducerii directe, învățarea limbii în context.	1. <i>Fill the blanks with the words below. You may use each word only once. Translate the text and edit it.</i>	CS CIP CC CSC	<i>perceperea selectivă a informațiilor disponibile pentru efectuarea sarcinilor de traducere/ interpretare, găsirea de echivalente potrivite termenilor din TS, pătrunderea în esență a mesajului scris, sistematizarea informațiilor relevante pentru a obține o înțelegere mai aprofundată a subiectului, formularea clară, concisă, corectă a ideilor și mesajelor din LS în LT, combinarea formei și sensului, căutarea, colectarea, identificarea și procesarea informației, identificarea și utilizarea strategiei/ tehnicii potrivite de traducere.</i>
Metode de analiză pre-translațională strategii: determinarea	2. <i>Translate the text, paying special attention to the words in bold.</i>	CS CIP	<i>perceperea selectivă a informațiilor disponibile pentru efectuarea sarcinilor de traducere/ interpretare,</i>

temei, răspunsuri la întrebări, citirea selectivă, metoda traducerii directe, portofoliul, lucrul individual, învățarea limbii în context		CC CSC	<i>pătrunderea în esență a mesajului scris, sistematizarea informațiilor relevante pentru a obține o înțelegere mai profundă a subiectului,</i> <i>formularea clară, concisă, corectă a ideilor și mesajelor din LS în LT, combinarea formei și sensului, căutarea, colectarea, identificarea și procesarea informației,</i> <i>identificarea și utilizarea strategiei/ tehnicii potrivite de traducere</i>
Metode de analiză pre-translațională strategii: răspunsuri la întrebări, determinarea genului TS etc., traducerea de texte de specialitate, evaluarea reciprocă, citirea selectivă, portofoliul, lucrul în grup, învățarea limbii în comunitate.	3. A) Read the text. B) Find and underline the words connected with the topic medicine and health care. C) Paraphrase the text. D) Translate the text from the Source Language into the Target Language. E) Do the editing of the text.	CS CIP CC CSC	<i>perceperea selectivă a informațiilor disponibile pentru efectuarea sarcinilor de traducere/ interpretare, pătrunderea în esență a mesajului scris, sistematizarea informațiilor relevante pentru a obține o înțelegere mai profundă a subiectului, formularea clară, concisă, corectă a ideilor și mesajelor din LS în LT, combinarea formei și sensului, căutarea, colectarea, identificarea și procesarea informației,</i> <i>identificarea și utilizarea strategiei/ tehnicii potrivite de traducere,</i>
Metoda traducerii directe strategii: determinarea genului TS, traducerea de texte de specialitate, evaluare reciprocă, traducerea at-sight, citirea selectivă, masă rotundă, portofoliul, învățarea limbii în context	4. A) Read the text. B) Find and underline the words connected with the topic medicine and health care. C) Summarize the text. D). Translate the summary from Source Language into the Target Language. D) Do the editing of the text.	CS CIP CC CSC	<i>perceperea selectivă a informațiilor disponibile pentru efectuarea sarcinilor de traducere/ interpretare, pătrunderea în esență a mesajului scris, sistematizarea informațiilor relevante pentru a obține o înțelegere mai aprofundată a subiectului, formularea clară, concisă, corectă a ideilor și mesajelor din LS în LT, combinarea formei și sensului, căutarea, colectarea, identificarea și procesarea informației,</i> <i>identificarea și utilizarea strategiei/ tehnicii potrivite de traducere</i>
Metoda traducerii directe strategii: lectura în perechi, evaluare reciprocă, peer translation, traducerea at-sight, portofoliul, lucrul în perechi apoi în grup, prezentare-	5. A. Write a letter to your internet supplier, showing that you are very pleased with the services rendered up to now and that you hope they will keep on working like that. Do not forget to write down the addresses, the date, the proper salutation and complimentary close.(150 words, you can write it either in your MT or the FL you learn)	CS CIP CC CSC	<i>perceperea selectivă a informațiilor disponibile pentru efectuarea sarcinilor de traducere/ interpretare, pătrunderea în esență a mesajului scris, sistematizarea informațiilor relevante pentru a obține o înțelegere mai aprofundată a subiectului, formularea clară, concisă, corectă a ideilor și mesajelor din LS în LT,</i>

practică-producere, învățarea limbii în comunitate.	<i>B. Present the letter to a group mate for editing.</i> <i>C. A student is chosen to translate your letter. Proofread and edit his/her translation.</i> <i>D. The author student is given his/her letter back to translate it from SL into TL.</i> <i>E. The student compares his/her translation with the translation of a group mate.</i>	<i>combinarea formei și sensului, căutarea, colectarea, identificarea și procesarea informației,</i> <i>identificarea și utilizarea strategiei/ tehnicii potrivite de traducere</i>
---	---	---

Valorile competențelor de traducere dezvoltate la etapa a II-a se reflectă în: (a) atitudini: perceperea selectivă a informațiilor disponibile pentru efectuarea sarcinilor de traducere/interpretare; înțelegere/pătrundere în esență și interpretarea mesajului scris sesizând progresia și coerența ideilor exprimate din limba-sursă în limba-țintă, redându-le pe acestea prin echivalente de traducere potrivite; aprecierea critică și curiozitatea profesională; (b) capacități: de a căuta, colecta, găsi și a procesa informația; de a combina forma și sensul; de a sistematiza și sintetiza informațiile relevante pentru a obține o înțelegere mai profundă a subiectului; (c) cunoștințe: cunoștințe enciclopedice (despre lume) și cunoștințe de subiect (în domenii speciale); aplicarea cunoștințelor teoretice și ideilor despre esența traducerii în practică; formularea clară, concisă și corectă a ideilor din LS în LT. În procesul de formare profesională inițială a traducătorilor se formează competențe universale, pe care studenții le pot aplica cu succes atunci, când efectuează lucrări de traducere scrisă, au de scris unele articole etc.

Potrivit lui Абдулахитов P., competența dobândită este transferabilă la alte tipuri de activități educaționale și în timp ce acestea se extind, însăși metoda de acțiune este inclusă în baza resurselor interne și a autodezvoltării creative ale studenților. Se poate spune că studenții pot aplica cu succes abilitățile dobândite de a lucra cu texte într-o limbă străină atunci când își creează propriile texte sau de exemplu atunci când scriu lucrări de gen: referat, teză la alte discipline [163].

Rezultatele experimentale obținute la etapa de validare privind nivelurile de formare a competențelor de traducere ale studenților denotă o creștere semnificativă ca urmare a aplicării *Tehnologiei de formare a competențelor de traducere ale studenților-traducători*. Tabelul 3.13 prezintă date experimentale comparate ale grupului experimental (GE) la etapa de constatare-validare. Rezultatele înregistrate de către studenții GE arată sporirea nivelurilor de formare a competenței comunicative 60,0% și a competenței socioculturale 55,6%. Se constată sporirea nivelului mediu și avansat a formării competențelor de traducere ale studenților.

Tabelul 3.13. Date experimentale comparate (GE) privind nivelul de formare a competențelor de traducere ale studenților (test de autoevaluare, constatare-validare)

Competențe de traducere	Nivelul											
	Nivel minim (A1/A2)				Nivel mediu (B1/B2)				Nivel avansat (C1/C2)			
	GE Const.		GE Valid.		GE Const.		GE Valid.		GE Const.		GE Valid.	
	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%
1. Competența strategică	20	44,5	10	22,2	15	33,3	20	44,4	10	22,2	15	33,4
2. Competența comunicativă	13	28,9	5	11,1	21	46,7	27	60,0	11	24,4	13	28,9
3. Competența instrumental-profesională	19	42,2	10	22,2	18	40,0	21	46,6	8	17,8	14	31,2
4. Competența socioculturală	17	37,8	7	15,5	19	42,2	25	55,6	9	20,0	13	28,9

Cunoașterea limbilor străine devine astfel un imperativ în această societate plurilingvă.

Astfel pluringvismul individual, înțeles ca o competență în cel puțin două limbi străine, va constitui obiectivul central al politicii educaționale, culturale și sociale în anii următori. Lingvistica actuală în procesul de predare și învățare a limbilor străine a căpătat o altă valoare și orice limbă poate și trebuie să fie interesantă ca obiectiv de studiu, iar acest lucru poate fi posibil dacă: procesul de predare motivează învățarea și perfecționarea; procesul de predare corespunde noilor standarde de calitate; procesul de predare include o dimensiune care să contribuie la promovarea tuturor limbilor străine; procesul de predare are o orientare interculturală care are în vedere nu numai formarea competenței lingvistice, ci și a celei culturale; procesul de predare poate să conducă la formarea unor utilizatori de limbă competenți și pentru situațiile de comunicare extrașcolară ulterioarei perioade de școlarizare [110, p. 37].

Analiza datelor experimentale conduce spre ideea validității strategiilor descrise în tabelul vizat anterior. Astfel, în Figura 3.6. vom urmări gradul de formare a valorilor competenței strategice la etapa de validare: stăpânirea strategiilor de comunicare, abilitatea de a efectua traducerea rapid și eficient, ansamblul procedeele individuale folosite pentru a rezolva problemele constatate în timpul procesului de traducere; cunoștințele procedurale pentru a garanta eficiența procesului de traducere și pentru a soluționa problemele întâlnite; *competența strategică* ce controlează procesul de traducere, procese separate, conștiente și inconștiente, orale și scrise, interne și externe, folosite pentru a rezolva probleme în procesul de traducere și reprezintă setul de cunoștințe teoretice și idei ale traducătorului despre esența traducerii, specificul anumitor tipuri de know-how de traducere, cât și capacitatea de a aplica aceste

cunoștințe în practică; nu în ultimul rând aceasta se referă și la pregătirea și capacitatea de a găsi rapid și de a organiza informațiile necesare pentru o sarcină de traducere [39].

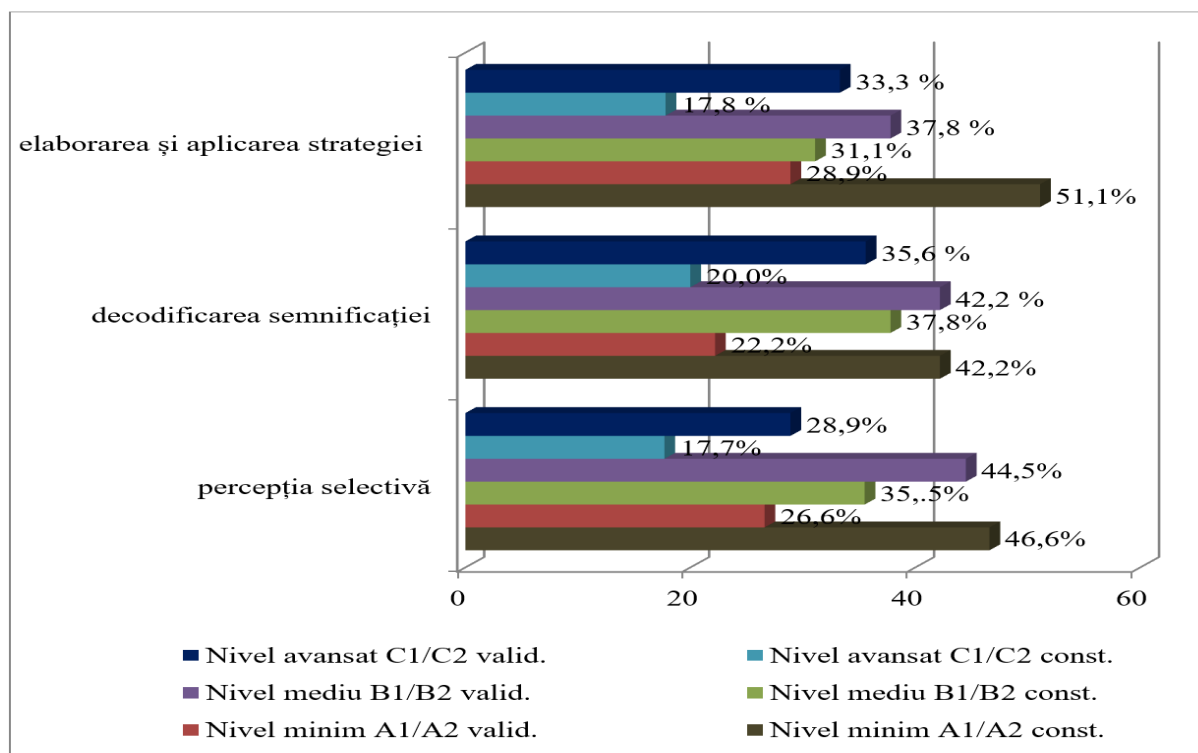

Fig. 3.6. Date experimentale comparate privind nivelurile de formare a valorilor competenței strategice (GE – constatare/validare)

A III-a etapă a *Tehnologiei de formare a competențelor de traducere* este axată în mare parte pe exerciții de simulare și traducere (scrisă) a subtitrărilor (dublare scrisă) unor secvențe video și audio. În opinia noastră, acest tip de activitate de învățare introduce un element de noutate în activitățile de învățare a studenților, ceea ce contribuie la creșterea motivației. Atunci când studentul efectuează acest tip de activitate educațională, este necesar să integrăm astfel de resurse electronice ca Google Translate, YouTube și alte platforme/aplicații web.

Activitățile didactice ale etapei trei sunt realizate prin metodele de învățământ: *skimming, evaluarea reciprocă, subtitrări, înregistrări ale traducerilor și analiza acestora de către colegi, evaluarea critică a traducerilor oficiale, peer translation, traducere spontană a monologurilor, luarea notițelor, metoda audio-linguală, metoda modelării, metoda de acțiune simulată (simulări), dublarea clipului/filmului/secvenței video, interpretare pe roluri, analiza comparativă a culturii vorbitorului nativ de LS și LT, lucrul în grup* [48]. Procesul de formare a competențelor de traducere este imposibil fără includerea ascultării textelor atât în LS cât și în limba maternă, deoarece comunicarea între membrii societății nu poate avea loc fără abilitățile de înțelegere a vorbirii orale străine. În

conformitate cu manualele compilate conform temelor de studiu și propuse în grupul experimental, studenții au fost rugați să privească și audieze secvențe video special selectate. Manualul programului oferă posibilitatea de a asculta texte audio autentice special selectate pe teme anumite, credem că aceste materiale nu permit ca munca extra-auditorială să fie efectuată la un nivel suficient de înalt.

Traducerea subtitrărilor unei secvențe video cu un discurs, studentul îl realizează atât în grup (pentru început) apoi și independent, atunci când se formează o deprindere și algoritimizare. Profesorul selectează în prealabil un videoclip de pe site-ul YouTube la tema lecției din manual (o temă/ unitate). Sarcina de a traduce o secvență video se desfășoară la sfârșitul lecției sau la începutul lecției următoare, sau în calitate de temă pentru acasă. Sarcina principală este de a traduce în scris textul pe care studentul îl aude, doar că aceste sarcini sunt împărțite în câteva etape. Ascultarea secvenței video de către studenți este o etapă obligatorie a tehnologiei de formare a competențelor de traducere. Ascultarea secvenței video care durează circa 2-3 minute, altădată între 5-10 minute, o temă studiată în LS și maternă, reprezintă unul dintre cele mai importante exerciții pentru a forma competențele de traducere [53].

Principalul avantaj al utilizării materialelor audio-video în timpul formării competențelor de traducere constă în aceea că vizualizarea acestora generează un interes mai mare pentru studenți decât ascultarea fără secvențe video, deoarece formatul video îi ajută să-și mențină atenția pentru o perioadă mai lungă de timp. Concentrarea atenției studenților asupra textului video ascultat și vizionat simultan este amplificată, iar ca rezultat înțelegerea conținutului principal al textului audio-video este îmbunătățită. Una din recomandările pentru studenți a fost să asculte mai întâi clipurile video fără subtitrări pentru a testa capacitatea lor de a înțelege doar prin ascultare, apoi să vadă subtitrările și să se autoevaluează, să învețe cum se citesc cuvintele care nu pot fi înțelese atunci când ascultau fără subtitrări. Așa cum demonstrează datele experimentale, această strategie permite studenților să-și îmbunătățească semnificativ capacitatea de înțelegere a textelor străine prin ascultare.

Merită de menționat că *gadgeturile* moderne ne permit să ascultăm textele audio-video aproape oriunde, adică pentru a asculta un material audio nu este nevoie să creăm condiții speciale: este suficient să avem doar un gadget cu o anumită capacitate de memorie. Așa cum a arătat acest tip de algoritm, studenții se descurcă bine cu aceasta și prezintă traduceri corect editate în format doc. Descrierea detaliată a acestor activități/sarcini/exerciții este prezentată în Anexa 13 (Sistemul de activități).

Tabelul 3.14. Activități didactice de formare a CT la etapa a III-a „Validarea competențelor de traducere” a TFCT a studenților-traducători

<i>Strategii didactice universitare</i>	<i>Activitatea didactică universitară</i>	<i>CT</i>	<i>Valori profesionale ale studenților- traducători</i>
Metoda știu/vreau să știu/am învățat strategii: subtitrări, evaluarea critică a traducerilor, traducere spontană a monologurilor, luarea notițelor, dublarea clipului/ filmului/secvenței video, lucrul în grup și individual, editare	1. A. Watch the video without sound, suggest the text of the discourse, write it. B. Watch the video with sound, take notes, summarize, translate it. C. Watch the video with subtitles, translate it. D. Translate the discourse, edit it.	CS CIP CC CSC	identificarea și discutarea dificultăților de traducere în textul propus, abilitatea de a selecta și de a aplica metoda necesară de traducere, parafrizarea textului, redactarea, capacitatea de a folosi dicționare bilingve și cărți de referință, capacitatea de a efectua analiza pre-tranlațională a textului în LS
Metoda acțiune simulată (metoda simulării) (jocul de rol) strategii: lucrul în grup, evaluarea reciprocă, traducere spontană a monologurilor, luarea notițelor, interpretare pe roluri	2. Card 1. Tema studiată: HEALTH CARE AND MEDICINE. Task role-play a situation when: Roles: 1. Pacient foreigner, You are an Englishman in Moldova: you are abroad on vacation, you have a soar throat, you want to program an appointment with a doctor, you need a translator. 2. Translator/interpreter: you help an Englishman in Moldova see a doctor 3. Doctor (Moldovan) : your task is to ask questions and help the patient Remember: use the topical vocabulary and essential vocabulary under study. Each participant has to participate with at least 5 statements positive, interrogative, etc.	CS CIP CC CSC	identificarea valorilor contextuale, alegerea echivalențelor gramaticale/lexicale, colaborarea
Metoda artistică (metoda simulării) strategii: evaluarea reciprocă, înregistrări ale traducerilor și analiza acestora de către colegi, evaluarea critică a traducerilor, peer translation, traducere spontană a monologurilor, luarea notițelor, lucrul individual și în lanț. Metoda - proiect	3.A.Listen and watch the video, take notes, translate. B. peer assessment	CS CIP CC CSC	identificarea/ evaluarea metodei sau tehnicii folosite în traducere, capacitatea de a edita/redacta traducerea, editarea, eliminarea și corectarea erorilor semantice și stilistice în traducere, capacitatea de a folosi dicționare bilingve și cărți de referință, rezumarea ideilor și mesajelor din LS în LT, posedarea și aplicarea regulilor de comportament a unui traducător profesionist, în special în ceea ce privește etica profesională.

strategii: lucrul individual, subtitrări, înregistrări ale traducerilor și analiza acestora de către colegi, evaluarea critică a traducerilor, peer translation, traducere spontană a monologurilor, luarea notițelor, dublarea clipului/ secvenței video, evaluarea reciprocă, lucrul în perechi/ și/sau în grup.	4. <i>Project: Make a video/audio report - interview some members of your family, or friends, let them speak about their families in either their mother tongue or English. Your task is to translate their answers and dub or subtitle the movie.</i>	CS CIP CC CSC	utilizarea metodelor de traducere, capacitatea de a efectua analiza pre-translațională a textului în LS, capacitatea de a folosi dicționare bilingve și cărți de referință, colaborarea, deducerea sensului în LS și redarea în LT, adaptarea comunicării la cerințele situației, determinarea și alegerea strategiei potrivite de traducere (ex.: transpoziție, transliterare, omitere etc.); cercetarea în situații de traducere, capacitatea de a edita/redacta traducerea, editarea.
---	--	------------------------	--

Evaluarea post experimentală prin probe specifice CT (Anexa 15). Modelele de evaluare au evidențiat sporirea datelor experimentale la valorile competențelor de traducere dezvoltate la etapa a III-a: (a) atitudini: de apreciere a dificultăților în procesul traducerii/interpretării, de conștientizare a sarcinilor de traducere/impactului limbajului asupra celorlalți, de utilizare responsabilă a mijloacelor informaționale, utilizarea adecvată a conceptelor teoretice din domeniul de specialitate, explicarea/interpretarea, utilizarea PC, aplicațiilor web, de colaborare prin aprecierea diversității culturale; (b) capacități: de deducere a sensului în LS și redare în LT, precum și adaptarea comunicării la cerințele situației; de procesare/prelucrare a enunțurilor în context; de rezumare a ideilor și mesajelor din LS în LT; de cercetare în situații de traducere/transmitere a mesajului oral sau scris; (c) cunoștințe: determinarea și alegerea strategiei potrivite de traducere (ex.: transpoziție, transliterare, omitere etc.); stăpânirea aspectelor limbii, precum și a unei serii de caracteristici specifice, terminologiei în specialitatea sa, suficientă pentru înțelegerea mesajului/textului tradus; cunoașterea tuturor tipurilor de surse de documentare și a noilor tehnologii; familiarizarea cu standardele adoptate în cultura limbii de traducere etc.; posedarea și aplicarea regulilor de comportament al unui traducător profesionist în ceea ce privește etica profesională.

Noile modele de predare/învățare sunt orientate la cerințele pieței prin abordări inovative a procesului de dezvoltare a competențelor translaționale. Pentru a pregăti un traducător competitiv, nu este absolut suficient să îl învățăm să vorbească fluent într-o limbă străină, trebuie să-l învățăm să înțeleagă și să simtă sistemul de valori și particularitățile mentalității unei culturi străine și, prin urmare, să înțeleagă implicațiile textuale, nuanțele și particularitățile. Metoda de predare a traducerii ca știință se află în stadiul inițial de dezvoltare.

Examinarea comparată a rezultatelor înregistrate de studenții GE la etapa de validare elucidează indicatori mai înalți ai nivelurilor mediu și avansat ale studenților (Figurile 3.7./3.8.).

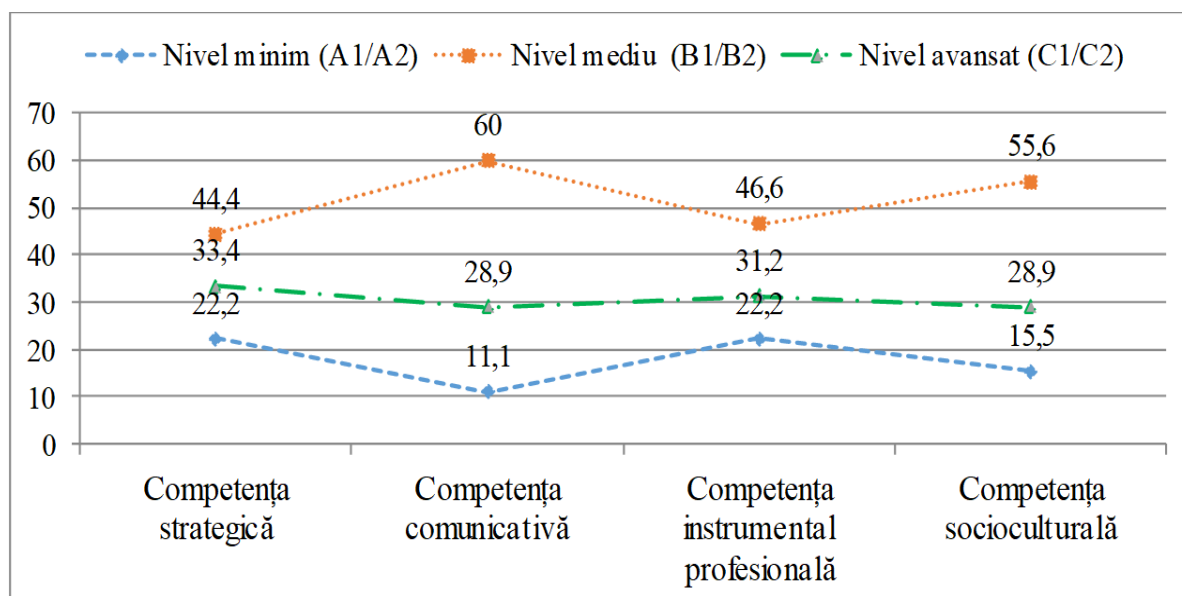

Fig. 3.7. Nivelurile de formare a competențelor de traducere (GE – validare)

Multe întrebări ale metodologiei sunt controversate chiar și până acum. Una dintre cele mai controversate subiecte se referă la formarea în domeniul traducerilor. Realizările din acest domeniu necesită cercetări suplimentare. Programele de formare sunt restructurate lent în conformitate cu noile nevoi ale societății și ale statului [10].

Constatăm dezbateri controversate cu privire la calitatea traducerii, pregătirea traducătorilor fiind o problemă profesională de mare actualitate. În acest caz, scopul final al formării asigură pregătirea specialiștilor de înaltă calificare în domeniul traducerii, atunci când cunoașterea unei limbi străine servește ca bază a activității profesionale.

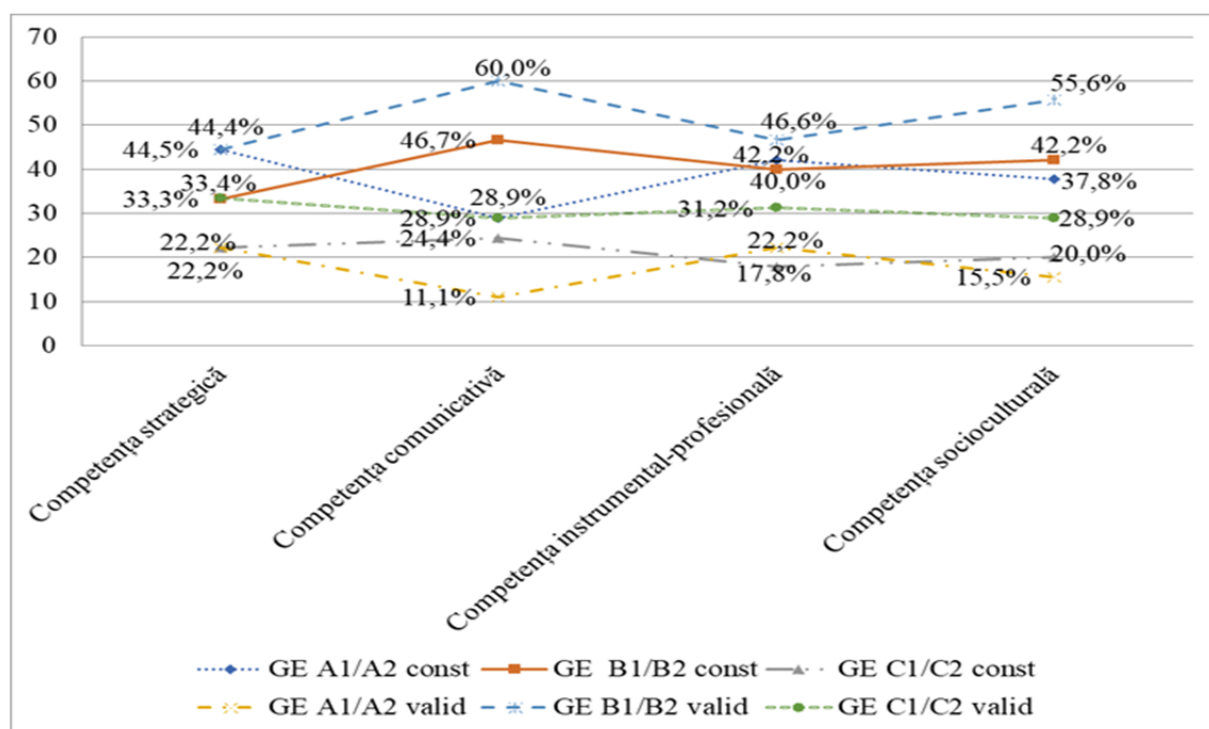
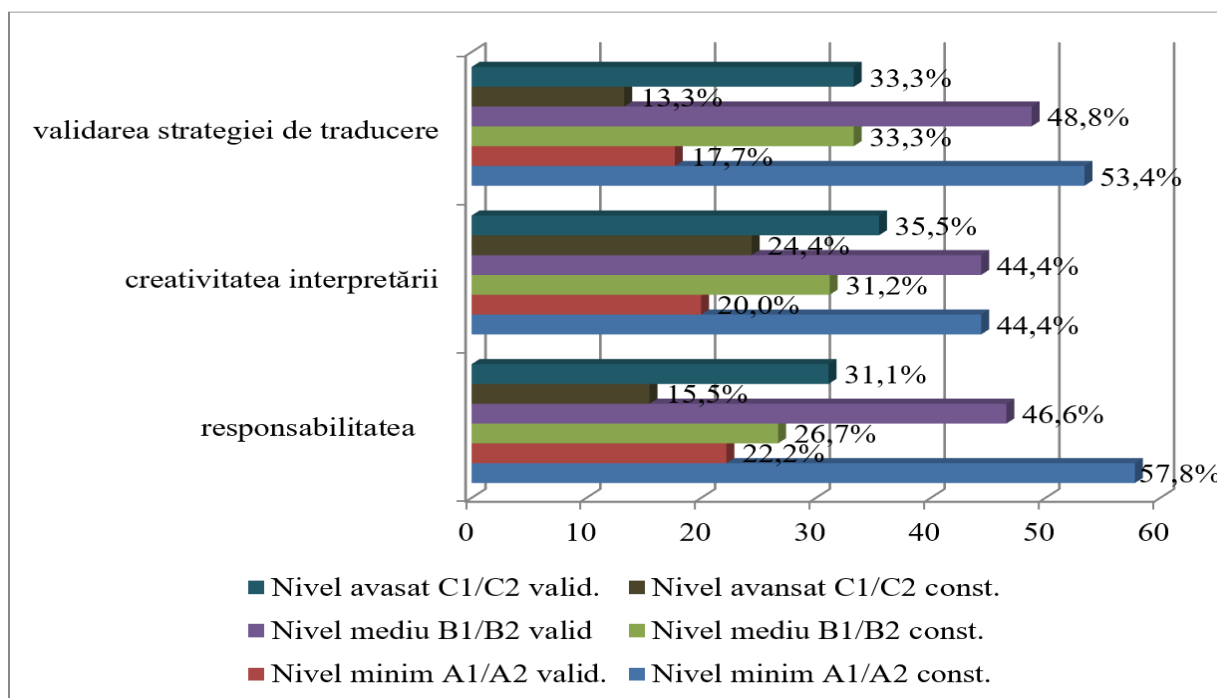

Fig. 3.8. Nivelurile de formare a competențelor de traducere (GE, constatare – validare)

Figura 3.9. relevă gradul de formare a valorilor profesionale ale competenței comunicative: cunoașterea regulilor de cod, inclusiv de vocabular, de formare a cuvintelor, de pronunție; capacitatea de a combina forma și sensul pentru a obține texte scrise sau orale de diferite genuri, adică de a obține texte care să păstreze forma și conținutul original; sistemul de cunoștințe și abilități necesare care stau la bază pentru comunicarea lingvistică etc. În mod special, constatăm sporirea datelor pentru nivelul mediu (48,8%) și avansat al *validării strategiei de traducere* (53,4%).

**Fig. 3.9. Nivelurile de formare a valorilor competenței comunicative
(GE – constatare/validare)**

Învățarea traducerii în scopuri profesionale are caracteristici particulare și implică învățarea tuturor tipurilor de traduceri scrise, care necesită timp de studiu și efort considerabil atât din partea studenților cât și a profesorului. Calitatea cunoașterii unei limbi străine este confirmată de patru deprinderi de bază: *audiere, vorbire, scriere și citire*, pe care un traducător trebuie să le aibă dezvoltate într-o egală măsură (Anexa 16). În procesul de predare și învățare a limbilor străine se urmărește pregătirea pentru comunicare în general și pentru comunicare interculturală în special [105, p. 47]. Nu este posibil ca o limbă străină să se predea și respectiv să se învețe fără a avea în vedere elementele culturii-țintă.

La etapa de validare Figura 3.10 reflectă valori comparativ crescute pentru nivelul avansat al competenței instrumental – profesionale (valorizare ideatică – 33,3% pentru nivelul C1), (sistematizarea conținutului (40,1%), preocupare profesională și responsabilitate pentru calitatea traducerii (37,8%).

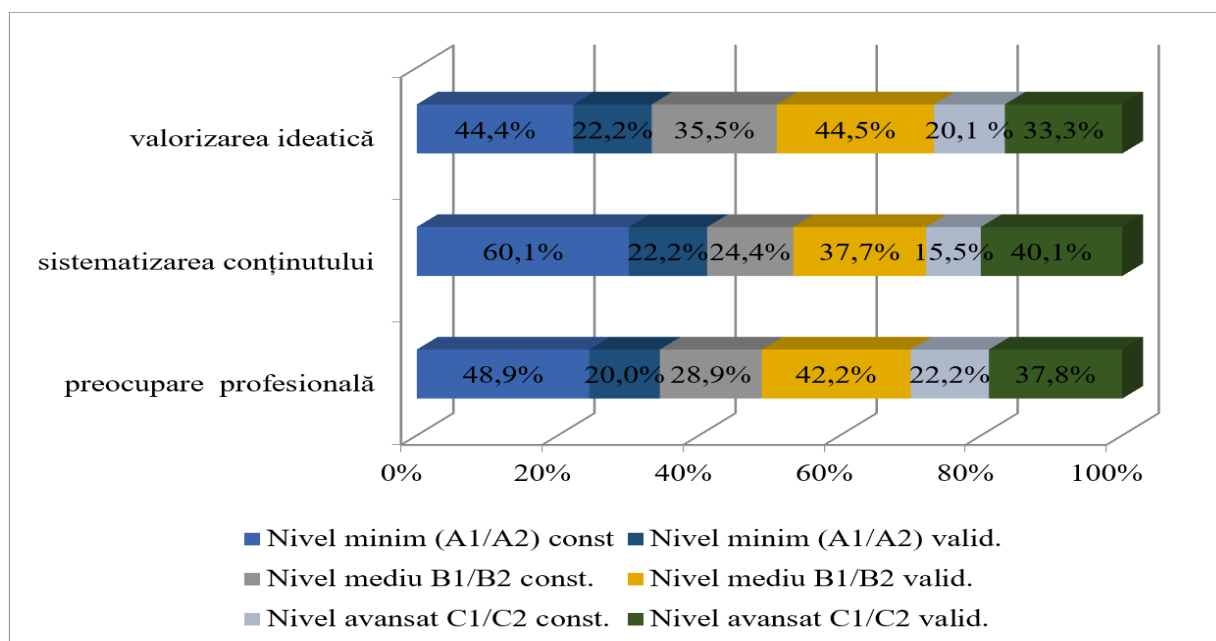
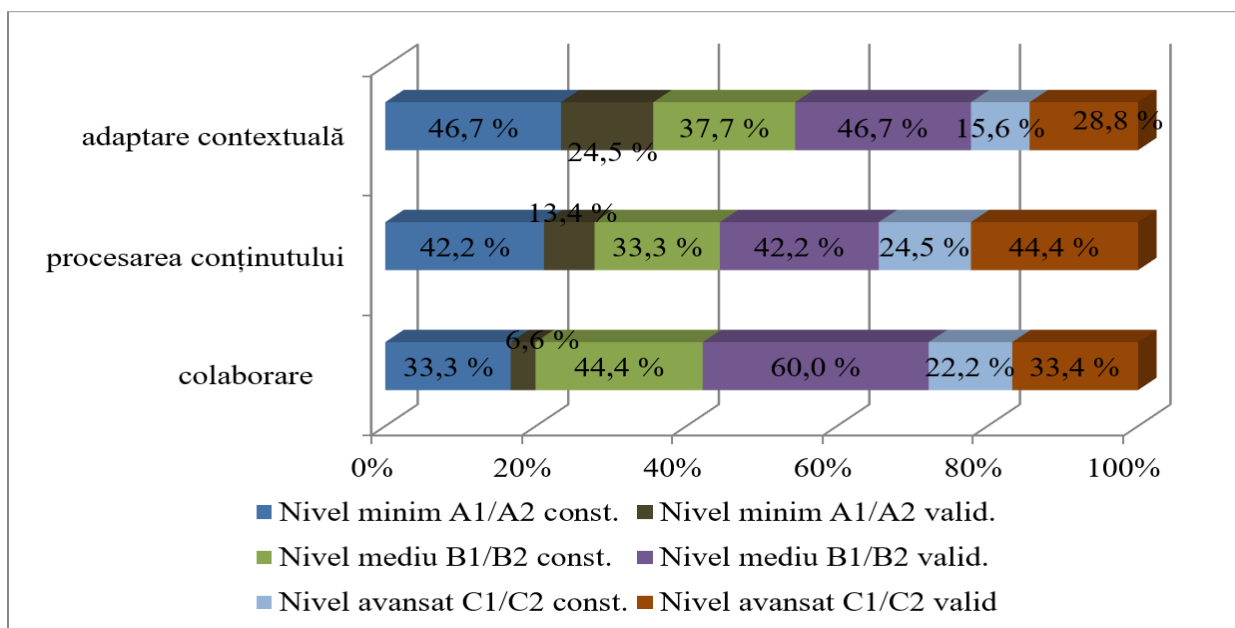

Fig. 3.10. Niveluri de formare a valorilor competenței instrumental-profesională (GE – constatare/validare)

Învățarea unei limbi străine presupune nu numai perceperea, ci și înțelegerea elementelor care compun un alt sistem cultural. Relația dintre însușirea unei limbi străine și achiziția culturală corespunzătoare se regăsește în formarea competenței de comunicare interculturală. Formarea inițială a traducătorilor, ca intermediari interculturali profesioniști, include și o dimensiune interculturală [158, p. 56].

Ceva mai dificil de a fi formată a fost anume *competența socioculturală*, care s-a exprimat în conduita studenților prin: cunoștințe necesare și capacitatea de a produce și înțelege enunțurile în context, statutul participanților, scopul interacțiunii lor etc.; cunoașterea biculturală (despre culturile sursă și țintă), cunoștințe enciclopedice (despre lume în general) și cunoștințe de subiect (în domenii speciale); cunoașterea și aplicarea regulilor de comunicare și comportament într-o anumită societate, inclusiv cunoașterea mijloacelor de comunicare non-verbală, cunoașterea particularităților unui document conform standardelor adoptate în cultura limbii de traducere etc. Grație eficacității activităților de formare etapizată, în scopul promovării comunicării specifice, studenții pot să-și dezvolte capacitatea de exprimare orală și scrisă, capacitatea de a transpune pertinent, logic și coerent un mesaj dintr-o limbă în alta, abilitatea de a fi flexibili în exprimare prin ajustarea repertoriului lingvistic și recurgerea la strategii compensatorii pentru a se face înțeles, abilitate esențială pentru un traducător. Formarea traducătorilor nu a fost niciodată un proces „pur tehnic”. În esența activității sale, un traducător este un intermediar în contactul a două sau mai multe culturi; o persoană care este gata să înțeleagă sistemul de altei societăți.

**Fig. 3.11. Niveluri de formare a valorilor competenței socioculturale
(GE – constatare/ validare)**

Astfel, în procesul de instruire în domeniul traducerii și de formare a competențelor de traducere, trebuie să se țină cont de faptul că: - traducerea textului-sursă nu este o formală reproducere dintr-o limbă în alta, deci se iau în considerare atât factorii lingvistici, cât și cei sociali; - figura centrală în comunicarea bilingvă este persoana care efectuează traducerea, de profesionalismul căreia depinde succesul sau eșecul comunicării; - formarea competențelor de traducere este posibilă numai în baza unei tehnologii de formare special elaborat, care include un sistem de exerciții coerente; - instruirea în traducere în întregime și sistemul de exerciții în special ar trebui să țină cont de toate trăsăturile traducerii, inclusiv caracteristicile acestea ca proces și ca produs, iar exercițiile propuse ar trebui să formeze și să dezvolte abilități pentru realizarea și evaluarea eficientă a traducerii (textului/discursului) (Anexa 17).

Tehnologia de formare a specialiștilor/traducătorilor profesioniști este concepută pentru a pregăti traducători profesioniști, studenți ai universităților de limbi străine, care se specializează în traducere în calitate de viitori profesioniști și prin urmare, aceștia trebuie să fie nu doar competenți în două limbi, ci și să posede cunoștințe lingvistice, filologice, socioculturale și strategice extinse.

Tehnologia de formare în trei etape implementată în cercetare a contribuit substanțial la sporirea nivelului de pregătire a traducătorilor. Datele din Anexa 18, denotă nivelul sporit de formare a valorilor celor patru competențe vizate prin creșterea numărului subiecților cu nivelurile mediu și avansat, fapt care argumentează eficiența tehnologiei aplicate la etapa experimentală și facilitează pregătirea profesională a viitorilor traducători. Conform rezultatelor

experimentului pedagogic realizat și aprobării tehnologiei în trei etape în practică, studenții grupului experimental în care a fost aplicată această tehnologie, au avut rezultate mai bune decât studenții grupului de control. Acest lucru sugerează un nivel mai ridicat de formare a fundamentelor competențelor de traducere a studenților, abilități practice mai eficiente în traducerea textelor și deci formare profesională mai bună. Tehnologia în trei trepte propusă, de asemenea, poate fi caracterizată prin optimizarea stadiului de introducere a materialelor educaționale în clasă, datorită faptului că studenții acordă o atenție sporită muncii independente folosind tehnologiile moderne (computerul, smart-phonul, tableta etc.).

3.4. Concluzii la capitolul III

Conținutul capitolului III include descrierea etapizată a aplicării în practica de predare a *Tehnologiei de formare a competențelor de traducere la studenți. Prin valorificarea fundamentelor teoretice privind traducerea, în general, și activitatea de traducere profesională, în special, au fost deduse* idei de ordin practic cu referire la *strategiile de formare a unor comportamente specifice profesiei de traducător, în termeni de valori profesionale*. Tehnologia de dezvoltare a competențelor de traducere este organizată în trei etape interdependente. La prima etapă a aplicării în context universitar a Tehnologiei elaborate în cercetare, studenții au îndeplinit sarcini didactice planificate în ghidul metodologic elaborat pentru activitățile la disciplina Traducerea Scrisă Specializată/ Traducerea Scrisă Literar-Publicistică (Anexa 5,6). În cadrul testării gradului de formare a competențelor de traducere au fost aplicate strategii de evaluare formativă și sumativă (Anexa 15, 16).

Din examinarea datelor experimentale se constată productivitatea activităților didactice demonstrată prin creșterea performanțelor la studenți, fapt care ne permite a concluziona despre eficiența strategiilor didactice aplicate pentru crearea premiselor formării CT. În etapa a doua de aplicare a Tehnologiei de formare a competențelor de traducere s-a constatat, că studenții au reușit să demonstreze competențe de traducere bine formate (strategică și instrumental-profesională). Din punctul de vedere al pregătirii profesionale, textele proiectate pentru traducerea la disciplinele vizate au fost valorificate în conformitate cu unitățile de conținut ale curriculei și a ghidului metodologic elaborat. A treia etapă a Tehnologiei aplicate include lucrul cu resursele electronice deschise, studenții realizând traduceri cu subtitrări ale clipurilor video la tema unității de studiu din manual (pregătite în prealabil). Rezultatele formării experimentale au demonstrat interesul și disponibilitatea studenților față de activitățile de învățare proiectate în tehnologie, conștientizând importanța acestei metode pentru activitatea

profesională ulterioară. În mod deosebit, studenții au menționat eficiența secvențelor video de scurt metraj la temele unităților din manual, deoarece ascultarea este pentru mulți studenți dificilă în procesul de învățare a limbilor străine. Concentrarea atenției studenților asupra exercițiilor de translație are rezultate pozitive, ceea ce este confirmat de experimentul pedagogic pe care l-am efectuat pentru validarea Tehnologiei de formare a competențelor de traducere. Rezultatele experimentale au arătat dinamica pozitivă a competențelor de traducere ale studenților, fapt care demonstrează că, Tehnologia de formare profesională a studenților-traducători contribuie la dezvoltarea flexibilității comunicative necesară pentru a trece cu ușurință de la o limbă la alta, la extinderea constantă a orizontului tematic și la îmbunătățirea competențelor de traducere profesională. Post-editarea TA este o condiție pentru utilizarea traducerii automatizate în procesul de învățare. Efectuarea post-editării traducerii automatizate este necesară și are efecte pozitive pentru a învăța studenții o limbă străină și pentru ca aceștia să învețe a realiza un transfer inteligent al propriilor gânduri în forme scrise și orale în limba maternă și străină, ca rezultat sporindu-și viteza și competența de traducere. Studenții învață din corectarea erorilor gramaticale, lexicale și sintactice etc, pentru a comunica în conformitate cu standardele limbii de traducere.

În teză au fost formulate, descrise și valorificate practic criteriile de evaluare a competențelor de traducere: competența strategică (preocuparea pentru elaborarea strategiilor eficiente de traducere explicită); competența comunicativă (cunoașterea regulilor ortoepice ale limbilor implicate în procesul de traducere, stabilirea relațiilor comunicative interpersonale pentru asigurarea decodificării și codificării exacte a mesajelor, abordarea pragmatică a codului lingvistic, gramatical și lexical al celor două limbi); competența instrumental-profesională (utilizarea productivă a surselor electronice din domeniu, a dicționarelor electronice, a sistemelor și a programelor de căutare, aplicarea structurilor idiomatice ale limbii-sursă pentru a demonstra carismă comunicativă); competența socioculturală (adaptarea comunicativă prin decodificarea semnificației conduitei comunicative non-verbale în diverse medii culturale).

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Cercetarea fundamentelor lingvistice și psihopedagogice ale traductologiei din perspectiva pedagogiei competențelor a condus la *identificarea celor mai relevante competențe de traducere necesare în formarea profesională a studenților-traducători: competența strategică, competența comunicativă, competența instrumental-profesională și competența socioculturală*. Importanța competențelor profesionale ale traducătorilor a fost dedusă în contextul evoluției semnificației competențelor de traducere, exercițiile de traducere constituind cea mai eficace strategie didactică recomandată pentru învățarea limbilor străine. (Capitolul 1 al tezei, 1.2. p. 33 -42)

2. *S-a demonstrat științific*, că, în procesul complex de formare profesională inițială a traducătorilor, este important de intervenit cu anumite clarificări terminologice din perspectiva competențelor profesionale și a valorilor relevante activității vizate. Urmare a sintetizării ideilor din literatura de pedagogie universitară, a didacticii traducerii și a didacticii limbilor străine, prin dezvoltarea conținutului științific, *a fost definit termenul „competențe de traducere”*, prin care înțelegem un sistem de atitudini/convingeri și responsabilități profesionale, cunoștințe specifice privind activitatea de traducere și capacități comunicative necesare în activitatea de traducere, pentru a aplica regulile ortoepice ale limbilor implicate ce asigură transferul de semnificații, adaptarea discursului și acceptarea de către interlocutori a calității serviciilor prestate în contextul profesional al activității traducătorilor. (Capitolul 1 al tezei, 1.1. p. 22-26, 1.2. p. 51)

3. *Au fost elaborate criteriile de evaluare a competențelor de traducere ale studenților: competența strategică* (preocuparea pentru elaborarea strategiilor eficiente de traducere explicită); *competența comunicativă* (cunoașterea regulilor ortoepice ale limbilor implicate în traducere, stabilirea relațiilor comunicative interpersonale pentru asigurarea decodificării și codificării cât mai exacte a mesajelor, abordarea pragmatică a codului lingvistic, gramatical și lexical al celor două limbi); *competența instrumental-profesională* (utilizarea productivă a surselor electronice din domeniu, a sistemelor și a programelor de căutare, aplicarea structurilor idiomatice ale limbii-sursă pentru a demonstra carismă comunicativă); *competența socioculturală* (adaptarea comunicativă prin decodificarea semnificației conduitei comunicative non-verbale în diverse medii culturale). Criteriile elaborate pentru competențele de traducere au fost aplicate în evaluare cu scopul motivării studenților pentru autoformare profesională. (Capitolul 2 al tezei, 2.1 pp. 65-67)

4. *Au fost identificate și descrise științific valorile profesionale ale competențelor de traducere: competența strategică* (elaborarea și aplicarea strategiei, decodificarea semnificației, percepția selectivă); *competența comunicativă* (validarea strategiei de traducere, creativitatea interpretării, responsabilitatea); *competența instrumental-profesională* (valorizarea ideatică,

sistematizarea conținutului, preocuparea profesională); *competența socioculturală* (adaptarea contextuală, procesarea conținutului, colaborarea) care au servit drept variabile ale cercetării experimentale. (Capitolul 3 al tezei, 3.2. pp.118-121).

5. *Rezultatele studiului constatativ au evidențiat nivelurile de formare a competențelor de traducere ale studenților: nivelul minim (A1/A2), nivelul mediu (B1/B2), nivelul avansat (C1/C2).* S-a constatat faptul, că, la etapa inițială, datele experimentale înregistrează preponderent un nivel minim de formare, situație care ne-a motivat să studiem opiniile cadrelor didactice universitare, a căror chestionare a generat *concluzii științifice de natură teoretică* (nevoia de a înțelege semnificația exactă a competenței de traducere și de a preciza cele mai importante competențe de traducere necesare traducătorilor) și *concluzii de natură practică* (importanța celor 4 competențe de traducere: *strategică, comunicativă, instrumental-profesională și socioculturală*). Competențele vizate au fost valorificate în documentele curriculare și în cadrul activităților didactice cu studenții-traducători (Capitolul 3 al tezei, 3.2. pp.116-122).

6. *Au fost identificate dificultățile cadrelor didactice de valorificare a tehnologiilor didactice universitare de formare a competențelor de traducere a studenților-traducători: impedimente metodologice privind selectarea celor mai eficiente metode și strategii inovative de predare-învățare-evaluare a conținuturilor universitare orientate spre formarea competențelor de traducere, asigurarea autenticității conținutului de idei din limba-sursă în limba-țintă, incertitudini în aplicarea criteriilor de evaluare a competențelor de traducere ale studenților etc.* (Capitolul 3 al tezei, 3.1. pp.100-105)

7. *A fost elaborată și validată experimental „Tehnologia de formare la studenți a competențelor de traducere în învățământul superior”, întemeiată științific prin repere teoretice și metodologice, organizată în baza unor etape consecutive: formarea competențelor de traducere, precedată de etapa pregătitoare, experimentarea traducerii și etapa de validare a competențelor de traducere. Tehnologia de formare aplicată studenților a demonstrat ipoteza cercetării - formarea competențelor de traducere în învățământul superior, este determinată de: cercetarea semnificației termenului *competențe de traducere*; analiza evoluției termenului competențe de traducere din perspectiva pregătirii profesionale a studenților-traducători; elucidarea abordărilor metodologice de formare a competențelor de traducere; determinarea nivelurilor de formare a competențelor de traducere ale studenților; elaborarea și validarea experimentală a *Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar* care va îmbunătăți calitatea specialiștilor vizați facilitând integrarea socioprofesională pe piața muncii din R. Moldova* (Capitolul 3 al tezei, 3.3, pp.127-129/142-150).

8. *Rezultatele științifice obținute în cercetare au contribuit la soluționarea unei probleme importante în domeniul pedagogiei profesionale, în general, și a pedagogiei universitare, în particular, prin: stabilirea reperelor teoretice și praxiologice privind traducerea ca activitate de pregătire profesională și delimitarea unor competențe relevante profesiei de traducător: competența strategică, competența comunicativă, competența instrumental-profesională și competența socioculturală, (Capitolul 2 al tezei, 2.1. pp.66-67); identificarea nivelurilor de formare a competențelor de traducere ale studenților și descrierea analitică a opiniilor cadrelor didactice universitare privind dificultățile în determinarea tehnologiilor de formare a competențelor de traducere la studenții-traducători. (Capitolul 3 al tezei, 3.2. p.116); evidențierea valorilor profesionale obținute experimental din implementarea Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar care arată o dinamica pozitivă și facilitează integrarea traducătorilor pe piața serviciilor educaționale (Capitolul 3 al tezei, 3.3. p.147).*

Limitele rezultatelor obținute în cercetare vizează: (a) rezistența cadrelor didactice universitare din învățământul superior (din alte instituții de învățământ superior) privind implementarea *Tehnologiei de formare la studenți a competențelor de traducere în context universitar*; (b) diferențele instituționale ce țin de volumul de ore alocate și de conținutul curricular în programele de studii universitare (formarea profesională a traducătorilor) care determină valorificarea parțială a tehnologiei vizate; (c) opiniile controversate ale universitarilor asupra profilului de competență a traducătorilor etc.

Probleme de formare a competențelor de traducere a studenților rămase nesoluționate: elaborarea unor strategii didactice universitare de validare a competențelor de traducere a studenților în procesul practicii profesionale, definirea unor noi competențe de traducere impuse de piața muncii și interesul scăzut pentru reconstrucția curriculară universitară și transferul de inovații pedagogice (indicatori, criterii de evaluare a CT).

Recomandări:

Pentru cadrele didactice universitare:

(a) Renovarea curriculumului de formare profesională a traducătorilor prin conținuturi specifice opționale ce ar asigura formarea la studenți a CT: *competența strategică, competența comunicativă, competența instrumental-profesională și competența socioculturală*;

(b) Sporirea motivației/auto motivației cadrelor didactice universitare pentru implementarea unor tehnologii inovative de formare a competențelor de traducere la studenți.

Pentru profesorii din învățământul preuniversitar:

- aplicarea sistemului de exerciții (proiectat în TFCT) orientate spre crearea premiselor formării competențelor de traducere prin valorizarea, în mod special, a competenței comunicative și a competenței socioculturale ce ar ameliora valoarea comunicării în limba engleză autentică.

Pentru cercetătorii din domeniu:

Examinarea problemelor enunțate de către cadrele didactice universitare în procesul de formare a competențelor de traducere și elaborarea unor strategii inovative în acest scop. Elaborarea modelelor pedagogice noi în vederea formării competențelor de traducere la studenți.

Pentru studenți: experimentarea competențelor de traducere prin valorificarea textelor literare și profesionale originale în scopul învățării topicii, a stilisticii specifice și a lexicului profesional.

BIBLIOGRAFIE

1. ABRAMOVA, O., MARIENCO, T. *Curriculum la cursul optional. Teoria și practica traducerii* (cl. 9-11) [online] Aprobare la Consiliul Național pentru Curriculum, Ordinul ministrului educației nr. 561 din 12 iunie 2015. 16 p. [citare 10.03.19]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/teoria_si_practica_traducerii_curs_optional_clasele_ix-xi.pdf
2. AFANAS, A. *Metodologia formării competențelor de comunicare în limba străină*. Chișinău: Print Caro, 2013. 174 p. ISBN 978-9975-56-117-4.
3. ARDELEAN, A, MÂNDRUȚ, O. *Didactica formării competențelor* [online]. Arad: „Vasile Goldiș” University Press, 2012. 212 p. [citare 15.04.19]. Disponibil: <https://www.uvvg.ro/cdep/wp-content/uploads/2012/06/Didactica-competente-final.pdf>
4. BABÎRĂ, E., TÎRSÎNĂ, D. Vorbind despre competențe. În: *Probleme ale științelor socio-umane și modernizării învățământului. Materialele conferinței științifice*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, vol. III, 2013, pp. 189-195. ISBN 978-9975-46-147-4.
5. BACIU, S. *Suport metodologic pentru evaluarea academică*. Chișinău: Editura ASEM, 2010. 95 p. ISBN 978-9975-75-512-2.
6. BAN, A-R. *Dezvoltarea abilităților de traducere la orele de limba engleză: de la învățarea limbii la traducerea independentă*: autoreferat teza doctor. Iași, 2016. 26 p.
7. BANTAȘ, A, CROITORU, E. *Didactica traducerii*. București: Teora, 1998. 144 p. ISBN 973-20-0019-8.
8. BOCOȘ, M. *Instruirea interactivă*. București: Polirom, 2013. 470 p. ISBN 978-973-46-3248-0.
9. BONTAȘ, I. *Tratat de pedagogie*. Ediția a III. București: Editura All, 2008. 416 p. ISBN 978-9735717384.
10. BUDNIC, A., GOLUBOVSKI, O., HERȚA, L. *Ghid cu privire la organizarea și efectuarea practicii de traducere. Catedra Filologie Engleză*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2018. 11 p. ISBN 978-9975-46-366-9.
11. BURDENIUC, G. *English for Life: Pupil's book*. Chișinău: Prut Internațional, 2015. 160 p. ISBN 978-9975-54-197-8.
12. BUSHNAQ, T. *Tehnologii comunicative de predare a frazeologismelor engleze în învățământul superior*: tz. de doct. în pedagogie. Chișinău, 2011. 154 p.
13. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: învățare, predare, evaluare. Chișinău: F.E.P. Tipografia Centrală, 2003. 204 p. ISBN 9975-78-259-0.
14. Cadrul Național al Calificărilor pentru învățământul superior pe domenii de formare profesională, aprobate prin Ordinul Ministrului Educației nr. 934 din 29 decembrie 2010.

- Chișinău, 2010, 576 p. (reeditat) Chișinău: Tipografia Bons Offices, 2015. 493 p. ISBN 978-9975-80-951-1.
15. CAMENEV, Z. *Gramatica – dificultăți de traducere* [online] Univ. Liberă Intern. din Moldova, Fac. Lb. Străine și Șt. ale Comunicării, Cat. Lb. Germ. Chișinău: ULIM, 2010. 198 p. [citat la 14.02.2019]. Disponibil: <ftp.ulim.md>
16. CARTALEANU, T., COSOVAN, O., GORAȘ-POSTICĂ, V., LÎSENCO, S., SCLIFOS, L. *Formarea de Competențe prin Strategii Didactice Interactive*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2008. 202 p. ISBN 978-9975-9763-4-3.
17. CERGHIT, I. *Metode de învățământ*. Iași: Polirom, 2011. 424 p. ISBN 9789734622481.
18. CIOBANU, O. *Comunicarea didactică*. București: A.S.E., 2003. 132 p. ISBN 973-594-300X.
19. Codul Educației al Republicii Moldova. Codul nr. 152 din 17.07.2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 319-324 din 24.10.2014, Art. nr. 634. 136 p. ISBN 978-9975-87-013-9
20. COJOCARU, M. *Metodologia cercetării culturii emoționale*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2012. 208 p. ISBN 978-9975-46-119-1.
21. COJOCARU, V. Semnificațiile competenței și performanței în actualitate. În: *Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului*. Vol. 3, Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013, pp. 124-128. ISBN 978-9975-46-147-4.
22. COJOCARU-BOROZAN, M. *Comunicare relațională*. Suport de curs. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2009. 70 p. ISBN 978-9975-46-032-3.
23. COJOCARU-BOROZAN, M., ȚĂRNĂ, E., SADOVEI, L. *Integrare socioprofesională prin discurs didactico-științific*. Monografie. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014. 236 p. ISBN 978-9975-46-218-1.
24. CRISTEA, S. *Studii de pedagogie generală*. București: Editura Didactică și Pedagogică: 2009. 308 p. ISBN 978-9733-02-450-7.
25. CRISTEA, S., COJOCARU-BOROZAN, M., SADOVEI, L., PAPUC, L. *Teoria și praxiologia cercetării pedagogice*. București: EDP, 2016. 306 p. ISBN 978-606-31-0184-7.
26. CRIU, R. *Competență și calitate: repere ale evaluării profesorului*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2012. 124 p. ISBN 978-973-703-838-8.
27. CUCOȘ, C. *Informatizarea în educație. Aspecte ale virtualizării formării*. Iași: Polirom, 2006. 216 p. ISBN 973-46-0295-0.
28. CUZNEȚOV, L. *Educație prin optim axiologic*. Chișinău: Primex – com SRL, 2010. 160 p. ISBN 978-9975-4073-2-8.

29. DANDARA, O. Platformele electronice - mijloc de modernizare a tehnologiilor educaționale. În: *Revista Științifică, Studia Universitatis Moldaviae*, nr.5(65), *Seria Științele ale educației*. Chișinău: USM, 2013. pp. 11-14. ISSN 1857-2103.
30. DOSCA, A. Competențele traducătorului de terminologie juridică (abordări și concepții). În: *Revista de știință și cultură*, Nr. 7-9 [online]. Chișinău : 2006 [citat 10.02.2015]. Disponibil: <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1532>
31. DULAMĂ, M. E. *Fundamente despre competențe. Teorie și aplicații*. Editura: Presa Universitară Clujeană, 2010. 435 p. ISSN 2247-7500.
32. DULAMĂ, M. E. *Metodologii didactice activizante: teorie și practică*. Cluj-Napoca, Editura: Clusium, 2008. 411 p. ISBN 978-973-555-552-8.
33. DUMNAZEV, D. *Formarea competenței de comunicare în limba străină a studenților mediciniști: tz.de doct. în pedagogie*. Chișinău, 2017. 165 p.
34. GOGU, T. Probleme privind morfologia lexicală. Chișinău: Garamond-Studio, 2007. 83 p. ISBN 978- 9975-9725-0-5.
35. GOLUBOVSKI, O. Abordări metodologice ale dezvoltării competențelor de traducere. În: *Revista de Științe Socioumane* Nr. 3 (43), Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2019, pp.67-77. ISSN 1857-0119.
36. GOLUBOVSKI, O. Benefits of Pedagogically Sound Homework. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului. Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”*, Vol. I. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2018, pp. 201-209. ISBN 978-9975-46-374-4/ ISBN 978-9975-46-375-1.
37. GOLUBOVSKI, O. Competența de traducere și transpunerea sensului. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice. Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor*. Vol. XIV. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2015, pp. 72-79. ISBN 978-9975-921-46-235-8.
38. GOLUBOVSKI, O. *Culegere de texte și exerciții la cursul de traducerea scrisă literar-publicistică*. Chișinău: Tipografia „Garamont-Studio”, 2014. 111 p. ISBN 978-9975-115-58-2.
39. GOLUBOVSKI, O. *Culegere de texte și exerciții la cursul de traducerea scrisă specializată*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2019. 132 p. ISBN 978-9975-46-426-0.
40. GOLUBOVSKI, O. Metode și tehnici de dezvoltare a competențelor de traducere. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice. Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor*. Vol. XIII. Chișinău:Tipografia UPS „Ion Creangă”,2014, pp.104-111. ISBN 978-9975-921-22-0.
41. GOLUBOVSKI, O. Modele de bază întru dezvoltarea competenței de traducere. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice: Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor*. Vol. XVI. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017, pp. 117-127. ISBN 978–9975–46–

347-8.

42. **GOLUBOVSKI, O.** Patterns Used in Writing Coherent Paragraphs. În: *Probleme Actuale ale Lingvisticii și Glotodidacticii*. Chișinău: Tipografia „Garamont-Studio”, 2015, pp. 302 – 308. ISBN 978-9975-115-59-9.

43. **GOLUBOVSKI, O.** Precizări conceptuale privind evoluția termenului competențe de traducere. În: *Revista de Științe Socioumane* Nr. 3 (43), Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2019, pp.78-86. ISSN 1857-0119.

44. **GOLUBOVSKI, O.** Rolul didactic al traducerii în predarea și învățarea limbilor străine. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice. Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Vol. XV*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016, pp. 163 – 169. ISBN 978-9975- 46-296-9.

45. **GOLUBOVSKI, O.** The Need for Translation in EFL Teaching. În: *META Annual Conference for English Teachers - Advancing Excellence in Teaching English, META Magazine vol. I – Special Edition*. Chișinău, Aprilie, 2016, pp.16-22.

46. **GOLUBOVSKI, O.** Pedagogical Methodology for Developing Students-Translators’ Professional Competences. În: „*Univers Pedagogic*” Nr. 1 (65), Chișinău, centrul editorial „*Univers Pedagogic*”, 2020, pp. 57-63. ISSN 1811-5470.

47. **GOLUBOVSKI, O., HERȚA, L.** Communicative Approach in Translation. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului. Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”* Vol. 3. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017, pp. 81-85. ISBN 978-9975-46-336-2.

48. **GOLUBOVSKI, O., HERȚA, L.** Developing Translation Skills through Applying Suitable Translation Methods and Techniques. În: *Probleme actuale ale lingvisticii și didacticii limbii străine*, Chișinău: Tipografia „Garamont-Studio”, 2018, pp. 139-148. ISBN 978-9975-136-73-0.

49. **GOLUBOVSKI, O., HERȚA, L.** *Essential Course of English, Book 2, Part I*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017. 115 p. ISBN 978-9975-46-316-4.

50. **GOLUBOVSKI, O., HERȚA, L.** *Essential Course of English, Book 2, Part II*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017. 113 p. ISBN 978-9975-46-317-1.

51. **GOLUBOVSKI, O., HERȚA, L.** Lexical Parallels in the English and Romanian Languages. În: “*Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства та міжкультурної комунікації*” ELLIC 2015. Ivano-Frankivsc: Гарнітура “Times New Roman”, 2015, pp.150-153. ISBN 978-966-2343-13-7.

52. **GOLUBOVSKI, O.** Methods and Techniques Developing Translation Competences. În:

Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului, Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. II. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014, pp. 129-134. ISBN 978-9975-46-197-9.

53. **GOLUBOVSKI, O., HERȚA, L.** Recognizing and Avoiding Logical Fallacies in Paragraph Writing. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului. Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. II. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2015, pp. 52-56. ISBN 978-9975-46-240-2.*

54. **GOLUBOVSKI, O., HERȚA, L.** Techniques Developing Basic Translation Skills. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului, Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. III. Seria XVIII. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016, pp.67-70. ISBN 978-9975-46-339-3.*

55. **GOLUBOVSKI, O., HERȚA, L.** Semasiological Relations between the Lexical Parallels in the English and Romanian Languages. În: *Particularitățile lingvistice și funcționale ale lexicului și metodologia predării diferențiate a limbilor străine. Actele Conferinței Științifice Internaționale, Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016, pp. 221-227. ISBN 978-9975-46-783-9.*

56. **GOLUBOVSKI, O., MARDARI, A., BUCUCI, O., HERȚA, L., PORTARESCO, T.** *Essential Course of English, Book I.* Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013. 300 p. ISBN 978-9975-46-165-8.

57. GRĂDINARI, G. *Formarea competențelor comunicative ale studenților prin Case Study.* Studiu monografic. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2007. 245 p.

58. GUȚU, VI. Învățământul centrat pe competențe: abordare teleologică. În: *Revista Didactica Pro*, nr. 1 (65), 2011. pp. 2-7. ISSN 1810-6455.

59. GUȚU, VI., SILISTRARU, N., PLATON, C., TEREȘCIUC, R., DANDARA, O., MURARU, E. *Teoria și metodologia curriculumului universitar. Pedagogia universitară în dezvoltare.* Chișinău: CEP USM, 2003. 243 p. ISBN 9975-70-346-1.

60. HERȚA, L., **GOLUBOVSKI, O.** Improving Intercultural Communicative Competence through Proverbs. În: *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului. Vol. 2. Chișinău, 2015. pp. 3-7. ISBN 978-9975-46-238-9/ISBN 978-9975-46-240-2.*

61. HERȚA, L., **GOLUBOVSKI, O.** Using Cooperative Learning to Facilitate Alternative Assessment. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului, Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. II. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014, pp. 135-140. ISBN 978-9975-46-197-9.*

62. IONESCU-RUXĂNDIOIU, L., MANCAȘ, M., PANĂ DINDELEGAN, G. *Dicționarul de Științe ale Limbii*. București: Nemira, 2005. 373 p. ISBN 875-59-19.
63. IXARI, A. *Tehnologia dezvoltării lexicului de specialitate în limba engleză la studenții economiști*: tz. de doct. în pedagogie. Chișinău, 2013. 177 p.
64. JOIȚA, El. *Metodologia educației. Schimbări de paradigme*. Iași: Institutul European, 2010. 288 p. ISBN 978-973-611-661-2.
65. *Limbi străine: Curriculum pentru clasa a 10-a - 12-a*. ME al RM Chișinău: Î.E.P. Știința, 2010. 52 p. ISBN 978-9975-67-680-9.
66. LUNGU BADEA, G. *Tendențe în cercetarea traductologică* [online]. Timișoara: Universitatea Politehnica, 2005. 135 p. [cit. 02.05.2018]. Disponibil: https://www.academia.edu/1249756/Tendin%C5%A3e_%C3%AEn_cercetarea_traductologic%C4%83
67. LUNGU BADEA, G. *Traducerea științifică. Repere* [online]. Timișoara: Universitatea Politehnica. 11 p. [cit. 02.03.2019]. Disponibil: https://www.academia.edu/1249766/Traducerea_%C5%9Ftiin%C5%A3ific%C4%83._Repere
68. MÂNDRUȚ, O., CATANĂ, L., MÂNDRUȚ, M. *Instruirea centrată pe competențe* [online]. Arad: Universitatea de Vest „Vasile Goldiș”, 2012. 145 p. [cit. 06.06.2017]. Disponibil: https://www.academia.edu/19583814/Instruirea_centrat%C4%83_pe_competen%C5%A3e_Cercetare_-_Inovare_-_Formare_-_Dezvoltare
69. MANOLESCU, M. Pedagogia competențelor – o viziune integratoare asupra educației. În: *Revista de pedagogie*. București: 2010, Nr. 53 (3), pp. 53-67. ISSN 0034-8678.
70. MANOLESCU, M., POTOLEA, D. *Teoria și practica evaluării educaționale*. Ministerul Educației și Cercetării. Proiect pentru Învățământul Rural. București: 2005. 260 p. ISBN 973-0-04233-0.
71. MINDER, M. *Didactica funcțională. Obiective, strategii, evaluare*. Chișinău: Cartier Educațional, 2003. 340 p. ISBN 9975-79-39-1.
72. MORARU, I. *Știința și filosofia creației. Fundamentele euristice ale activității de inovare*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995. 360 p. ISBN 973-30-3847-4.
73. NASTASIU, S. Secvențe metodologice de formare a competențelor comunicative la studenții mediciști. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științele ale educației*. 2017, nr. 9 (109). pp. 125-127. ISSN 2345-1025.
74. NICOLA, I. *Tratat de pedagogie școlară*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1996. 485 p. ISBN 973-3046-83-3.

75. NOUR, A. *Bazele Psihopedagogice de formare a atitudinilor de învățare la elevii de vârstă școlară mică prin individualizarea și diferențierea instruirii*: tz. de doct. în pedagogie. Chișinău: Tipografia UST, 2019. 177 p.
76. NOVEANU, E. *Didactica limbilor moderne*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1981. 232 p. 973-3046-82-5.
77. OBOROCEANU, V. *Tehnologii educaționale. Ghid metodologic*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2015, p. 271. ISBN 978-9975-46-244-0.
78. OPRESCU, M. *Metode tradiționale și moderne folosite în predarea limbii engleze* [online]. 2008 [citat 18.06.2019]. Disponibil: https://www.academia.edu/35867885/Metode_tradi%C5%A3ionale_%C5%9Fi_moderne_folosite_in_predarea_limbii_engleze
79. PAPUC, L. *Epistemologia și praxiologia curriculumului pedagogic universitar*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2005. 205 p. ISBN 978-9975-78-454-2.
80. PAPUC, L., COJOCRU M. et al. *Construcție și dezvoltare curriculară. Cadru teoretic*. Chișinău: Tipografia centrală, 2005. 176 p. ISBN 9975-78-384-8.
81. PATRAȘCU, D. *Tehnologii educaționale*. Chișinău: Tipografia centrală, 2005. 698 p. ISBN9975-78-379-1.
82. PAVEL, M. *Formarea inițială a viitorilor învățători prin utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicațiilor*: tz. de doct. în pedagogie. Chișinău: UST, 2015. 191p.
83. PRUTEANU, M. *Formarea motivației la însușirea limbajului medical de către studenții alolingvi*: tz. de doct. în pedagogie. Chișinău, 2008. 153 p.
84. RĂCIULĂ, L. *Dificultăți lexicale, gramaticale și stilistice în traducere, Culegere de exerciții* [online]. Bălți: USARB, 2013. 85 p. [citat 14.10.2017]. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/997/1/promo%20line.pdf>
85. REY, B. *Competențele în școală. Formare și evaluare*. București: Aramis Print, 2012. 88 p. ISBN 978-973-679-932-7.
86. SADOVEI, L. *Competența de comunicare didactică. Repere epistemologice și metodologice*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2008. 172 p. ISBN 978-9975-46-026-2.
87. SADOVEI, L. *Modelizarea competenței de comunicare didactică*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017, 144 p. ISBN978-9975-136-53-2.
88. SADOVEI, L., PAPUC, L., COJOCARU, M., RURAC, A. *Teoria și metodologia instruirii. Didactica generală*. [online] Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2009. 110 p. [citat 11.09.2017]. Disponibil: <https://ru.scribd.com/document/344554170/Papuc-Ludmila-Teoria-educatiei-Suport-de-curs-pdf>

89. SILISTRARU N., AFANAS A. Formarea competențelor comunicative la elevi în cadrul citirii unui text de limbă străină. În: *Artă și educație artistică. Revista de cultură, știință și practică educațională*. Bălți: USARB, 2007, nr. 1(4), pp.163-172. ISSN 1857-0445.
90. SILISTRARU, N. *Cercetarea pedagogică*. Chișinău: UST, 2012. 100 p. ISBN 978-9975-76-081-2.
91. SOFRONIE, (Neamțu) N. *Valorificarea strategiilor euristice în studierea literaturii franceze în învățământul superior* : tz. de doct. în pedagogie. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016. 129 p.
92. SOLCAN, A. *Problematizarea – strategie didactică de dezvoltare a competențelor comunicative la studenți (în procesul predării/învățării limbii franceze)*: autoreferat tz. de doct. în pedagogie. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2003. 23 p.
93. STATNIC, O. *Optimizarea predării limbii germane prin intermediul strategiilor comunicative*: tz. de doct. în pedagogie. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013. 141 p.
94. ȘTEFANOVICI, S. *Culegere de teste pentru examenul de competență lingvistică*. Târgu-Mureș: Universitatea „Dimitrie Cantemir”, 2011. 389 p. ISBN 978-606-582- 033 -4.
95. TITICA, S. *Formarea competențelor de comunicare în limba engleză*: tz. de doct. în pedagogie. Chișinău, 2008. 138 p
96. UNGUREANU, V. *Teoria traducerii* [online]. Bălți: USARB, 2013. 120 p. [citat 12.02.2015]. Disponibil: <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/ungureanu/traducere.pdf>
97. VERDEȘ, M.-R. *Formarea competențelor de comunicare în limba engleză la studenții în drept*: tz. de doct. în pedagogie. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2018. 121 p.
98. VIZENTAL, A. *Metodica predării limbii engleze. Strategies of Teaching and Testing English as a Foreign Language (ediția a IV-a revăzută)*. Iași: Polirom, 2014. 368p. ISBN 978-973-46-4797-2.

Limba engleză

99. ALI, K. *Some Aspects of the Translation of Political Language Between English and Arabic*: abstracts of doct. habilitat thesis in linguistics. SOAS, University of London, 1991. 315 p.
100. BAKER, M. *In Other Words, a Course Book on Translation*. London: Routledge, Taylor and Francis Group, 2001. 301 p. ISBN 0 -415-03085-4.
101. BEEBY, A., *Evaluating the Development of Translation Competence. Developing Translation Competence* [online]. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2000. pp. 185-198 [citat 12.10.2015]. Disponibil: <http://www3.uji.es/~aferna/EA0921/3b-Translation-competence-model.pdf>
102. BEEBY, A., ENSINGER, D. PACTE group. *Acquiring Translation Competence*: [online].

- Hypotheses and Methodological Problems in a Research Project, 2000, pp. 99-106. [citat 12.10.2015]. Disponibil:
<http://www.journals.aiac.org.au/index.php/IJCLTS/article/view/1279/1284>
103. BELL, R. T. *Translation and Translating: Theory and Practice*. London and New York: Longman, 1991. 286 p. ISBN 0 582 01648-7.
104. BENJAMIN, W. *The Task of the Translator*. New York: Longman, 1999, pp. 207-222. ISSN 0835-8443/1708-2188.
105. BOLINGER, D., SEARS, D. *Aspects of Language*. New York: Prentice Hall Longman, 1981. 372 p. ISBN 015 503 872 8.
106. CAMPBELL, J. Towards a Model of Translation Competence. *Meta: Translator's Journal* 36.2-3,1[online]. 991: 329-43. Web. 11 Sept. 2010. [citat 12.01.17]. Disponibil:
<http://www.erudit.org/revue/meta/1991/v36/n2-3/002190ar.pdf>.
107. CHENG, S. *Translation Competence Development Among Learners: A Problem-Solving Perspective*: abstracts of doct. habilitat thesis in linguistics. The University of Manchester, Faculty of Humanities, 2017. 246 p.
108. DAGILIEBE, I. *Translation as a Learning Method in English Language Teaching*. Kalbu Studijos. 2012. 21 NR. Studies about Languages. 2012. NO. 21. ISSN 1648-2824.
109. DECARRICO, J. Vocabulary Learning and Teaching. În: *Teaching English as a Second or Foreign Language*. Boston: Heinle & Heinle, Third Edition, 2001. pp. 285-299. ISBN 0 583 01549-5.
110. DINGWANEY, A., MAIER, C. *Between Languages and Cultures: Translation and Cross-Cultural Texts*. Pittsburgh: University of Pittsburgh, 1996. 374 p. ISBN 978-082-295-541-2.
111. DOLLERUP, C. *English: Axes for a Target Language* [online]. Cay-Dollerup.dk., 2007. 256 p. Web. 17 Sept. 2010. [citat 05.09.2016]. Disponibil: <http://www.cay-dollerup.dk/publications.asp>.
112. DOLLERUP, C. *Teaching Translation and Interpreting: Training, Talent and Experience*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1992. 250 p. ISBN 155 619 453 6.
113. DUFF, A. *Resource Books For Teachers – Translation*. Oxford: Oxford University Press, 1996. 307 p. ISBN-13: 978-0194371049
114. EL ZEINI, N. T. *Criteria for the Evaluation of Translation: A Pragma-stylistic Approach* Cairo: Cairo University, Faculty of Arts, abstracts of doct. habilitat thesis in arts. 1994. 345p.
115. EMT group. *Competences for Professional Translators, Experts in Multilingual and Multimedia Communication* [online]. European Commission. [citat 03.11.2016]. N.p., 17 Mar.

2009. Web. 1 Nov. 2010. Disponibil: <https://www.euatc.org/news/item/162-european-masters-in-translation-emt-project>

116.FRASER, J. *The Broader View: How Freelance Translators Define Translation Competence. Developing Translation Competence* [online]. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2000. 355 p. [citat 13.12.2017].

Disponibil:<https://www.erudit.org/fr/revues/meta/2003-v48-n4-meta725/008533ar/>

117.GAIRNS, R., REDMAN, S. *Working with Words: A Guide to Teaching and Learning Vocabulary*. Cambridge: Cambridge University Press, 1986. 200 p. ISBN 13 -978-052-131-709-2.

118.GOPFERICH, S., JAASKELAINEN, R. Process Research into the Development of Translation Competence: Where are We, and Where do We Need to Go? [online]. În: *Across Languages and Cultures* 10 (2), 2009, pp. 169–191 [citat 14.07.2019]. Disponibil: https://www.uni-saarland.de/fileadmin/user_upload/Professoren/fr46_ProfGerzymisch-Arbogast/AS/G%C3%B6pferich_J%C3%A4skel%C3%A4inen.pdf

119.GOWER, R., PHILLIPS, D., WALTERS, S. *Teaching Practice: a Handbook for Teachers in Training* [online]. Macmillan: Books for Teachers, 2005. 215 p. [citat 04.03.2018]. Disponibil: <https://ru.scribd.com/document/168051503/Teaching-Practice-a-Handbook-for-Teachers-in-Training-Gower-Roger-Phillips-Diane-Walters-Steve>

120.HELLERMANN, J., COLE, E. Practices for Social Interaction on the Language – Learning Classroom: Disengagements from Dyadic Task Interaction. În: *Applied Linguistics*, vol. 30, nr 2, 2009. pp. 186-191. ISSN 0142-6001.

121.HURTADO, A. A. *The Acquisition of Translation Competence. Competences, Tasks, and Assessment in Translator Training*. Meta Journal: Volume 60, Number 2, August 2015. [online]. Oxford: Cambridge University Press, 1992. 103 p. [citat 15.06.2018]. ISBN 978-0-521-39781-0. Disponibil:

http://www.intralinea.org/specials/article/the_interpretation_of_business_in%20specialized_expressions

122.KASTBERG, P. *Cultural Issues Facing the Technical Translator* [online]. Journal of Specialised Translation 8 (2007). Web. 19 Aug. 2010. [citat 12.04.16]. Disponibil: http://www.jostrans.org/issue08/art_kastberg.php

123.KIRALY, D. C. *Pathways to Translation*. Kent, Ohio: Kent State University Press, 1995. 204 p. ISBN 3039118978.

124.KRASHEN, S. *Second Language Acquisition*. Southern California, University of Southern California: Pergamon Press, 1993. 300 p. ISBN 9 783 039 118 977.

125.LARSEN-FREEMAN, D. *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford:

Oxford University Press, 2000. 191 p. ISBN 0 1943 55 74 8.

126. LOWE, P. Jr. *Revising the ACTFL/ETS Scales for a New Purpose: Rating Skill in Translating*. R. M. Gaddis (ed.) *Translation Excellence: Assessment, Achievement, Maintenance*, American Translators Association Series, Vol.1. New York: Suny Binghamton Press, 1987, pp. 53-61. ISBN 0-13-798398-0.

127. MASSEY, G. *Process-Oriented Translator Training and the Challenge for E-Learning* [online]. În: *Meta: Translators' Journal* 50. 2, 2005, pp. 626-63. Web. 25 July 2010. [citat 14.05.16] Disponibil: <http://www.erudit.org/revue/meta/2005/v50/n4/019861ar.pdf>.

128. MILTON, J. *Measuring Second Language Acquisition* [online]. Clevedon, UK: Multilingual Matters, 2009. 288 p. [citat 17.05.17]. Disponibil: https://books.google.md/books?id=u9leCgAAQBAJ&pg=PA57&dq=Milton+J.+Measuring+Second+Language+Acquisition.+UK:+Multilingual+Matters,+2009.+278+p.&lr=&hl=ru&source=gb_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false

129. NATION, I. S. P. *Teaching Vocabulary: Strategies and Techniques*. Boston: Heinle Cengage Learning, 2008. 238 p. ISBN 13 978-142-400-565-9

130. NEUBERT, A. *Discourse Analysis of Translation*. Clevedon: John Benjamins Publishing Company, 1983. 91 p. ISBN 10142-400-565-5.

131. NEWMARK, P. *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press, 1981. 175 p. ISBN-7-81080-118-X.

132. NEWMARK, P. *A Textbook of Translation*. New York: Prentice Hall Longman, 1988. 292 p. ISBN 0-13-912593-0.

133. NIDA, E., TABER, C. *The Theory and Practice of Translation*. Netherlands: Leiden, 2003. 216 p. ISBN 90-04-13281-3.

134. NIDA, E. *Toward a Science of Translating*. Netherlands: Leiden, 1969. 331 p. ISBN 978-900-413-280-1.

135. NORD, C. *Text Analysis in Translator Training, Theory, Method, and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis*. Amsterdam: Atlanta GA, Rodopi, 1991. 250 p. ISBN 90-5183-311-3.

136. NORD, Ch. *Training Functional Translators*. În: *Cadernos de traducaao*. N.p., 2000. Web. 20 Sept. 2010, pp. 28-46. ISSN 2175-7968.

137. NORD, C. *Translating as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome Publishing, 2007. 265 p. ISBN 978-1900650-02-1.

138. NUNAN, D. *Language Teaching Methodology. A Textbook for Teachers*. New York: Prentice Hall, 1991. 264 p. ISBN 0 13 521469 6.

139. OROZCO, M., HURDATO, A. Measuring Translation Competence Acquisition [online]. În: *Meta Journal* XLVII 3, Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Spain, 2002, pp.336-401. [citât 05.03.17]. ISSN 0026-0452.
Disponibil: <http://www.erudit.org/revue/meta/2002/v47/n3/008022ar.pdf>.
140. OROZCO, M., AMPARO, H. Measuring Translation Competence Acquisition. În: *Meta: Translators' Journal* 47.3, 2002, pp. 375-402 [online]. Web. 12 July 2010. [citât 05.03.17]
Disponibil: <http://www.erudit.org/revue/meta/2002/v47/n3/008022ar.pdf>.
141. OSIMO, B. *Translation Course, Part Three*. Online Book [online]. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 25 April, 2002 [citât 11.05.17]. Disponibil: http://www.logos.it/pls/dictionary/linguistic_resources.traduzione_en.
142. OSIMO, B. *Translation Course, Part Two*. Online Book [online]. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 25 April, 2002 [citât 11.05.17]. Disponibil: http://www.logos.it/pls/dictionary/linguistic_resources.traduzione_en.
143. OSIMO, B. *Translation Course. Part One*. Online Book [online]. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 25 April, 2002 [citât 11.05.17]. Disponibil: http://www.logos.it/pls/dictionary/linguistic_resources.traduzione_en.
144. PACTE. *Building a Translation Competence Model*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. [online]. N.p., 2003, Web. 17 Aug. 2010 [citât 10.12.14]. Disponibil: <http://www3.uji.es/~aferna/EA0921/3b-Translation-competence-model.pdf>
145. PACTE. First Results of a Translation Competence Experiment: "Knowledge of Translation and Efficacy of the Translation Process" În: *Translator and Interpreter Training. Issues, Methods and Debates*. John Kearns and Contributors. London: Bloomsbury, 2008, pp. 104-126. ISBN 9780826498069.
146. PACTE. Investigating Translation Competence: Conceptual and Methodological Issues. În: *Meta Translator's Journal* [online]. 50.2, 2005, pp. 609-619. Web. 26 Sept. 2010. [citât 10.12.14]. Disponibil: <http://www.erudit.org/revue/meta/2005/v50/n2/011004ar.pdf>.
147. PACTE. Building a Translation Competence Model. În: *Alves F. (ed.), Triangulating Translation: Perspectives in Process Oriented Research* [online]. Amsterdam: John Benjamins, 2003, pp. 43-66. [citât 10.12.14]. Disponibil: <http://www3.uji.es/~aferna/EA0921/3b-Translation-competence-model.pdf>
148. PRESAS, M. *Investigating Translation*. Amsterdam: John Benjamins, 2004. 294 p. ISBN 978-902-721-637-3.
149. PYM, A. *Method in Translation History*. Manchester: St. Jerome, 2014. 234 p. ISBN 10-190-065-012-6.

150. PYM, A. *Translator Training* [online]. Manchester: St. Jerome, N.p., 2009. Web. 20 Nov. 2010.[citat13.10.16].Disponibil: http://www.tinet.cat/~apym/on-line/training/2009_training.pdf.
151. PYM, A. Redefining Translation Competence in an Electronic Age. În: *Defence of a Minimalist Approach, Meta: Translator's Journal* [online].Vol.48, Nr.4, December 2003, pp. 481-497 [citat 10.11.16]. ISSN 0026-0452.
Disponibil: <http://www.erudit.org/revue/meta/2003/v48/n4/008533ar.pdf>.
152. READ, J. *Assessing Vocabulary*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 279 p. ISBN 0 521 621 82 8.
153. RIVERS, W. *Teaching Foreign Language Skills*. Chicago: The University of Chicago Press, 1989. 576 p. ISBN 10 978-022-672-097-5.
154. SANJUN, S. *Measuring Difficulty in English-Chinese Translation: Towards a General Model of Translation Difficulty*: abstracts of doct. habilitat thesis in linguistics. Kent: Kent State University, 2012. p.158. ISBN 978-1-2675-7964-5.
155. SCHAFFNER, C. *Running before Walking? Designing a Translation Programme at Undergraduate Level. Developing Translation Competence*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2000, pp.143-156. ISBN 978-90-272-1643-4.
156. SCHAFFNER, C., ADAB, B. *Developing Translation Competence*. Benjamins Translation Library. Vol. 38. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. ed., 2000. 244 p. ISBN 978-902-728-545-4.
157. SCHMITT, N. *Vocabulary in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 222 p. ISBN 0 521 660 483.
158. SOLHY, A. *A Suggested Programme for Developing Some Basic Translation Skills of English Majors and its Effects on Their Attitudes Towards Translation*: abstracts of doct. habilitat thesis in linguistics. South Valley University:Qena Faculty of Education,2004.194 p.
159. THOMAS, S. *The Implication of Translation Theories for Language Teaching Pedagogy*: abstracts of doct. habilitat thesis in linguistics. Institute of Education: University of London, 1992. 337 p.
160. UR, P. *A Course in Language Teaching. Practice and Theory*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 367 p. ISBN 978-0-521-44994-6.
161. WESTWOOD, P. *What Teachers Need Know About Teaching Methods*. Australia: ACERS Press, 2008. 105 p. ISBN-13: 978-0864319128.

Limba rusă

162. АБДРАХМАНОВА, И.Э. *Перевод как средство обучения на уроках родного языка в средних классах общеобразовательной школы*: диссертация кандидата педагогических

наук. Нижнекамск: издательство Нижнекамского муниципального института «Чишмэ», 2001. 181 с.

163. АБДУЛАХИТОВ, Р.Ш. *Технология формирования основ переводческой компетенции у студентов неязыкового вуза с использованием открытых электронных ресурсов (На базе дисциплины «Иностранный язык»):* диссертация кандидата педагогических наук. Санкт-Петербург, 2017. 272 с.

164. АЛЕКСЕЕВА, И.С. *Введение в переводоведение: Учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. заведений.* Москва: Издательский центр «Академия», 2004. 352 с. ISBN 5-7695-1542-2.

165. АРТЕМЕНКО, О.А. *Формирование переводческой компетентности в сфере профессиональной коммуникации у студентов неязыковых специальностей с использованием информационных и коммуникационных технологий:* диссертация кандидата педагогических наук. Калуга: Калужский государственный педагогический университет, 2009. 201 с.

166. БЕСПАЛЬКО, В.П. *Слагаемые педагогической технологии.* Москва: Издательский центр «Педагогика», 1989. 192 с. ISBN 5-7155-0099-0.

167. БЛИНОВ, В.И. *Как реализовать компетентностный подход на уроке и во внеурочной деятельности* [online]. Москва: АРКТИ, 2007. 132 с. [citat 10.06.19]. Disponibil: http://www.vhg.ru/bookshelf/teachers/?ELEMENT_ID=1552

168. ВЕРБИЦКАЯ, М.В. Компоненты и уровни переводческой компетенции. În: *Вестник Московского университета* [online]. Сер. 19, Лингвистика и межкультурная коммуникация. Москва, 2010. т. № 4. с.9-18. [citat 12.03.19]. Disponibil: file:///C:/Users/ETRC/Desktop/Вестник_Московского_университета._Серия_19._Лингвистика_и_межкультурная_коммуникация_№4_2010.pdf

169. ВЕРМЕС, А. *Преподавание перевода с иностранных языков: Краткий обзор плюсов и минусов* [online]. Санкт-Петербург: СОЮЗ, 1989. 84 с. [citat 08.03.18]. Disponibil: <https://articlekz.com/article/16630>

170. ГАВРИЛЕНКО, Н.И. *Возможные пути использования информационных технологий при подготовке переводчика в сфере профессиональной коммуникации* [online]. Москва, РУДН, 2008. Вып. 6, с. 42-46 [citat 05.05.19]. Disponibil: <https://www.sworld.com.ua/konfer27/83.pdf>

171. ГРЕБЕНИЦКОВА, А.В. *Формирование профессиональной компетентности переводчиков средствами информационно-коммуникационных технологий (на примере английского языка).* Челябинск: Издательский центр «Симарс», 2009. 161 с.

172. ГРЕБЕНЩИКОВА, А.В. *Формирование профессиональной компетентности будущих переводчиков средствами информационно-коммуникационных технологий*: диссертация кандидата педагогических наук. Челябинск: Челябинский государственный педагогический университет, 2005. 179 с.
173. ГУЗЕЕВ, В.В. *Образовательная технология: от приема до философии*. Москва: Издательский центр «Сентябрь», 1996. 112 с. ISBN 5-88753-009-х.
174. ГУСАРОВА, Е.И. *Современные педагогические технологии*. 2-е изд. Москва: Издательский центр «Академия», 2016. 113с. ISBN: 978-5-534-00287-4.
175. ДАНИЛОВА, И.И. Обучение письменному переводу как сложному виду речевой деятельности. În: *Известия Южного федерального университета. Технические науки*. Таганрог: Южный федеральный университет [online]. 2010, Т.№ 10. С. 48-59. [citat 06.07.2018].
Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/v/obuchenie-pismennomu-perevodu-kak-slozhnomu-vidu-rechevoy-deyatelnosti>
176. ДЕРБЫШЕВА, Н.А. *К вопросу формирования переводческой компетенции у студентов-гуманитариев в неязыковом вузе. Технологии обучения иностранным языкам в неязыковых вузах*: диссертация кандидата педагогических наук. Ульяновск: УлГТУ, 2005. 123 с.
177. ЗАДОРОЖНАЯ, А.В. К вопросу о развитии межкультурной компетенции студентов вузов. Материалы международной научно-практической конференции. Пятигорск: Пятигорский государственный университет, 2002. с. 155-158.
178. ЗИМНЯЯ, И.А. Ключевые компетенции - новая парадигма результата образования. În: *Теория инновационной и экспериментальной деятельности*. Высшее образование сегодня [online]. 2003. № 5. с. 34 - 42. [citat 07.06.2019].
Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/klyuchevye-kompetentsii-novaya-paradigma-rezultata-obrazovaniya/viewer>
179. КОМИССАРОВ, В.Н. *Современное переводоведение*. Москва: ЭТС, 2001. 424 с. ISBN 5-93386-015-8.
180. КОНЬШЕВА, А.В. Структура и содержание переводческой компетенции в сфере профессиональной коммуникации. În: *Инновационные образовательные технологии* [online]. 2014. № 3 (39). с. 19-25. [citat 23.06.2017]. Disponibil: http://media.miu.by/files/store/items/iot/39/iot_3_2014_3.pdf
181. ЛАТЫШЕВ, Л.К., СЕМЕНОВ, А. Л. *Перевод: теория, практика и методика преподавания*. Москва: «Академия», 2003. 192 с. ISBN 5-7695-1272-5.

182. МИЛЬРУД, Р.П. Коммуникативная компетенция: владение языком или готовность к иноязычному общению. În: *Иностранные языки в школе*, №7, 2017. с. 2-11. ISSN 0130-6073.
183. МИНЬЯР-БЕЛОРУЧЕВ, Р.К. *Как стать переводчиком?* Ответственный редактор - М.Я. Блох. Москва: "Готика", 1999. 176 с. ISBN 5-7834-0035-1.
184. МИСУРО, Е., ШАБЛЫГИНА, И. *Перевод с английского языка на русский язык. Building up Strategies in Translation*. Практикум. Минск: АБЕРСЭВ, 2009. 226 с. ISBN 978-985-529-103-0.
185. НЕЛЮБИН, Л.Л. *Толковый переводческий словарь*. 3-е изд. перераб. Москва: «Флинта», 2003. 320 с. ISBN 5-89349-526-8.
186. САЛЬНИКОВА, Т.П. *Педагогические технологии: Учебное пособие*. Москва: «Сфера», 2010. 128 с. ISBN 978-5-8914-4792-9.
187. СЛЕПОВИЧ, В.С. *Курс перевода (английский, русский). Translation Course (English, Russian)*. Минск: «Тетра- Системс». 2011. 320 с. ISBN 978-985-536-180-1.
188. СОЛОВОВА, Е. Н. *Формирование филологической компетенции в профильной школе и вузе*. Иностранные языки в школе [online]. 2006. №8. с. 13-18. [citat 21.06.2019]. Disponibil: <https://anglyaz.ru/pismo/2012-02-02-13-26-58/98-obschayainfa/articles/41-newsflash-5.html>
189. ЧЕБОТАРЕВ, П.Г. *Перевод как средство и предмет обучения: Научно-метод. пособие*. Москва: «Высшая школа», 2006. 320 с. ISBN 5-06-005093-9.
190. ШЕВНИН, А.Б. Жанрово-стилевая компетенция переводчика. În: *Индустрия перевода и информационное обеспечение внешнеэкономической деятельности предприятий: матер. II Междунар. науч.-практ. конф.* Пермь: Пермский государственный технический университет, 2008. с. 124-133. ISSN 5-8822-2241.
191. ШТАНОВ, А.В. *Технология перевода и методика преподавания*. Москва: МГИМО, 2011. 245 с. ISBN 978-5-9228-0700-5.
192. <https://texts.news/perevodovedenie-angliyskiy-perevod/voprosyi-metodiki-prepodavaniya-59170.html>
193. <http://dic.academic.ru/dic.nsf/lingvistic>
194. <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989?fbclid=IwAR0iT525bS69Buqrmz6RzDaDIZLCIxWNQ0gugEDsuTQBmro7JM4be1k06Cg/>
195. <http://toolproject.eu/index.php?id=37&L=10>
196. https://ro.wikipedia.org/wiki/Cadrul_European_Comun_de_Referin%C8%9B%C4%83_pentru_Limbi
197. <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1405821>

ANEXA 1. GLOSAR DE TERMENI

Activitatea didactică universitară – vizează opțiunile cadrelor didactice universitare pentru anumite forme de organizare a activităților de predare-învățare-evaluare practicate în universitate: (a) ADU de bază (cursul, seminarul, lucrările de laborator, lucrările practice și/sau practica profesională, activitățile speciale de evaluare academică și cercetarea științifică a studenților) și (b) ADU complementare (consultațiile, mesele rotunde, concursurile etc.) [80].

Abilitatea de a traduce – este capacitatea de a transforma un text din limbă străină (limba-sursă) într-o versiune română (limba-țintă) sau un text românesc (LS) într-o limbă străină (LT), necesitând capacități specifice formate în timp (Дербышева Н. А., 2005) [176].

Competența - capacitatea de a se pronunța asupra unui lucru în temeiul cunoașterii profunde a problemei luate în discuție și include în structura sa *atitudini, capacități și cunoștințe* (DEX).

Competența comunicativă - cunoașterea vocabularului, gramaticii și stilisticii limbii străine și a limbii materne (В.С. Слепович, 2011) [187] (А.Б. Шевнин, 2008) [190]; aceasta este formată din cunoștințe pragmatice, sociolingvistice, textuale, gramaticale și lexicale în cele două limbi, de a cunoaște și de a putea aplica structuri gramaticale, lexicale și idiomatice ale limbajului-sursă, împreună cu convenții grafice și tipografice, pentru a dezvolta flerul lingvistic (grupul PACTE 2003) [147]; presupune cunoașterea regulilor de cod și de vocabular, a regulilor de formare a cuvintelor și de pronunție (A. Bantaș, E. Croitoru, 1998) [7].

Competența de traducere - un set de atitudini, capacități importante pentru procesul de traducere (traducere directă și traducere indirectă) și anumite cunoștințe ce permit traducătorului să-și rezolve cu succes obiectivele profesionale (Л.К. Латышев, Семенов А. Л., 2003) [181]; „sistemul de cunoștințe, abilități și atitudini de bază necesare pentru a fi capabil să traduci” (Schaffner C. 2000) [155]; „un concept complex, ce necesită cunoașterea a două sau mai multor limbi și, de obicei, este format din două sau mai multe componente, competențe interdependente” (grupul PACTE 2008) [145]; „abilitatea de a crea mai multe texte viabile în limba țintă, precum și capacitatea de a alege rapid și fără ezitare unul dintre aceste texte” (A. Pym, 2003) [151]; „cunoaștere a regulilor de cod, inclusiv de vocabular, de formare a cuvintelor, de pronunție (gramaticală), capacitatea de a combina forma și sensul pentru a obține texte scrise sau orale de diferite genuri, adică de a obține texte care să păstreze forma și conținutul original” (A. Bantaș, E. Croitoru 1998) [7]; СТ presupun „un sistem de atitudini/convingeri și responsabilități profesionale, cunoștințe specifice privind activitatea de traducere și anumite capacități comunicative necesare în activitatea de traducere pentru a aplica regulile ortoepice ale limbilor implicate ce asigură transferul de semnificații ale conținutul de idei, adaptarea discursului și acceptarea de către interlocutori a calității serviciilor prestate în contextul profesional al activității traducătorilor” (Golubovschi O., 2019) [43].

Competența instrumental-profesională – convingeri/atitudini profesionale, cunoștințe temeinice despre profesia de traducător și tehnologii specifice de traducere, capacități de informare, de utilizare a PC, de utilizare a traducerilor mecanice și dicționare electronice, sisteme și programe de căutare, deprinderi/abilități de utilizare a cărților tehnice de referință (А.Б. Шевнин, 2008)) [190]; cunoștințe predominant procedurale privind utilizarea surselor de documentare și a tehnologiilor de informare și comunicare aplicate în procesul de traducere: dicționare, enciclopedii, cărți de stil, texte paralele/electronice, culegeri, cercetări, etc. (grupul PACTE 2003) [147].

Competența socioculturală - cunoașterea și aplicarea regulilor de comunicare și comportament într-o anumită societate, inclusiv cunoașterea mijloacelor de comunicare non-verbale, cunoașterea unui document conform standardelor adoptate în cultura limbii de

traducere etc. (grupul EMT - European Master's in Translation 2009) [115]; cunoașterea biculturală (despre culturile sursă și țintă), cunoștințe enciclopedice (despre lume în general) și cunoștințe de subiect (în domenii speciale) (grupul PACTE 2003) [147];

Competența strategică - stăpânirea strategiilor de comunicare (C. Schäffner 2000) [155]; capacitatea de a finaliza procesul de traducere, deci transpunere a sensului din textul-sursă în textul-țintă, toate procedeele individuale folosite pentru a rezolva problemele constatate în timpul procesului de traducere, cunoștințe procedurale pentru a garanta eficiența procesului de traducere și pentru a rezolva problemele întâlnite. Aceasta este o competență esențială care le afectează pe toate celelalte și cauzele inter-relațiilor dintre ele, deoarece ea controlează procesul de traducere, (grupul PACTE 2003) [147]; pregătirea și capacitatea de a găsi rapid și de a organiza informațiile necesare pentru o anumită sarcină de traducere (M. B. Вербицкая 2010) [168].

Competența profesională reprezintă capacitatea de a aplica, transfera și combina cunoștințe și deprinderi în situații și medii de muncă diverse, pentru a realiza activitățile cerute la locul de muncă, la nivelul calitativ specificat în standardul ocupațional, capacitatea profesională reprezentând îmbinarea și utilizarea armonioasă a cunoștințelor, deprinderilor și atitudinilor, în vederea obținerii rezultatelor așteptate. Competența profesională înseamnă: a utiliza cunoștințele de specialitate în situații practice variate; a folosi deprinderi specifice; a analiza și a lua decizii; a manifesta creativitate în acțiuni; a lucra cu alții ca membru al unei echipe; a comunica eficient; a se adapta la mediul de muncă specific; a face față situațiilor neprevăzute [71, p. 24].

Cursurile universitare pot fi clasificate în baza următoarelor criterii: *modul de structurare a conținutului*: cursuri tradiționale, structurate pe capitole, secvențe de instruire; cursuri modeme, structurate pe unități de instruire/credite; *tipul de cunoștințe și capacități vizate în mod prioritar*: cursuri fundamentale: cunoștințe și capacități de bază; cursuri de profil și specialitate: cunoștințe și capacități specifice, aplicabile în anumite domenii particulare; cursuri complementare: cunoștințe și capacități preluate din domenii complementare disciplinei - disciplinelor fundamentale și de specialitate; *gradul de implicare în procesul de formare socioprofesională a studentului*: cursuri obligatorii; cursuri opționale; cursuri facultative (Papuc L., Negură I. et al 2005) [80, p. 25].

Criteriile de evaluare a competențelor de traducere ale studenților includ: (a) *competența strategică* (preocuparea pentru elaborarea strategiilor eficiente de traducere explicită); (b) *competența comunicativă* (cunoașterea regulilor ortoepice ale limbilor implicate în procesul de traducere, stabilirea relațiilor comunicative interpersonale pentru asigurarea decodificării și codificării exacte a mesajelor, abordarea pragmatică a codului lingvistic, gramatical și lexical ale celor două limbi); (c) *competența instrumental-profesională* (utilizarea productivă a surselor electronice din domeniu, a dicționarilor electronice, a sistemelor și a programelor de căutare, aplicarea structurilor idiomatice ale limbii-sursă pentru a dovedi carismă comunicativă); (d) *competența socioculturală* (adaptarea comunicativă prin decodificarea semnificației conduitei comunicative non-verbale la diverse medii culturale) (Golubovschi O., 2019).

Cunoștințele competenței de traducere - cunoștințele de bază ale studenților cu privire la metodologia traducerii și cu referire la subiectul textului de tradus, cunoștințe esențiale ale gramaticii și vocabularului unei limbi străine și alfabetizare informațională (cunoștințe de utilizare eficientă a tehnologiilor informaționale) (B.C. Слепович, 2011) [187].

Evaluarea reprezintă totalitatea activităților prin care se colectează, organizează și interpretează datele obținute în urma aplicării unor tehnici, metode și instrumente de măsurare, elaborate în conformitate cu obiectivele și tipul evaluării, în funcție de conținutul și grupul de lucru vizat, în scopul emiterii unei judecăți de valoare pe care se bazează o anumită decizie în plan educațional (Negură I., Papuc L. et al 2005) [80].

Metoda de traducere - desfășurarea procesului de traducere determinată de anumite

principii în funcție de obiectivele traducătorului și care răspunde unei opțiuni globale de a parcurge textul. Metodele se schimbă în funcție de context și de finalitatea traducerii (Hurtado A. 2015) [121].

Metodologia procesului de învățământ – reprezintă „ansamblul de principii normative, reguli și procedee aplicabile diverselor discipline și forme de instruire” vizează astfel problematică didacticii generale, abordabilă la nivelul unui „model sistematic de proiectare și evaluare a întregului proces de învățământ”, în termeni de tehnologie a instruirii, în sens restrâns, metodologia procesului de învățământ vizează ansamblul metodelor și mijloacelor aplicabile în activitatea didactică/educativă conform obiectivelor pedagogice specifice și concrete ale acesteia. (Apud: Cristea S. 2009) [24].

Metode de învățământ - reprezintă acțiuni subordonate activității didactice/educative care angajează anumite căi de învățare eficientă propuse de profesor, valorificate/valorificabile de student. Metodele aplicabile în cadrul procesului de învățământ, numite adesea și metode didactice/de învățământ, reflectă evoluția gândirii pedagogice și modul de aplicare a acesteia la nivel de tehnologie a instruirii (Apud: Cristea S. 2009) [24].

Strategia didactică – „formă specifică și superioară a normativității pedagogice” ce asigură „reglarea întregului proces și nu doar a unei secvențe de învățare”; integrează „un ansamblu de procedee și metode orientate spre producerea unui sau a mai multor obiective determinate”, realizabile „în anumite condiții de coerență internă, compatibilitate și complementaritate a efectelor” (Apud: Cristea S. 2009) [24].

Strategia de traducere - procedee verbale și nonverbale, conștiente și inconștiente, utilizate pentru rezolvarea problemelor de traducere și îmbunătățirea eficienței traducătorului în funcție de necesitățile specifice (Hurtado A. 2015) [121]; ansamblul procedeelelor de traducere folosite de un traducător cu scopul de a transfera în LT sensul unui TS, dar și atmosfera culturală în care este produs acest sens, astfel încât să suscite cititorului-țintă o reacție celei pe care o are cititorul-sursă. Strategia vizează alegerea strategiilor de traducere în vederea transferării sensului TS. O multitudine de factori influențează alegerea strategiei de traducere: distanța dintre producerea TS și receptarea TT, dintre intenția autorului și intenția traducătorului (editorului) etc. (Lungu-Badea G. 2012) [67].

Proiectarea tehnologiilor educaționale semnifică acțiuni, care propun fundamentarea științifică a tehnologiilor într-un anumit context educațional și variabile psihopedagogice. În acest context, în cadrul elaborării tehnologiilor educaționale, este necesar de a cunoaște particularitățile generale ale proiectării pedagogice [78, p. 41].

Seminarul-aplicație este o formă de organizare a procesului de învățământ superior care are ca obiective: îmbogățirea și aprofundarea cunoștințelor, formarea priceperilor și deprinderilor aplicative și, după caz, de investigație, rezolvarea problemelor, rezolvarea unor cazuri. *Condiții de eficiență a seminarelor:* aprecierea riguroasă a obiectivelor învățării; selectarea problemelor importante; antrenarea tuturor studenților în dezbateri și la elaborarea referatelor; mijlocirea schimbului liber de opinii, a relațiilor intra- și interdisciplinare; crearea deschiderilor pentru aplicabilitatea practică a cunoștințelor teoretice; rezolvarea unei mari varietăți de exerciții și probleme; aprecierea permanentă a activității de participare a studenților (Negură I., Papuc L. et al 2005) [80]. În didactica limbilor mai frecvent este valorificat seminarul pe bază de exercițiu (rezolvare de exerciții, analize pe text).

Tehnologia didactică universitară - ansamblul metodelor și mijloacelor de învățământ, a competențelor psihopedagogice necesare cadrului didactic universitar pentru a organiza, a desfășura și evalua procesul de învățământ; TDU este circumscrisă opțiunii pentru structurarea și combinarea metodelor, procedeelelor, tehnicilor etc., care se face în baza unui sistem de principii specifice: extinderea metodologiilor educaționale/de formare profesională din sfera de competență a cadrului didactic în cea a studentului, considerat drept cel de al doilea subiect al formării profesionale; corelarea metodologiilor de formare profesională la natura materiilor de studiu; raportarea tehnologiilor educaționale la

particularitățile celor formați: nivelul de dezvoltare generală și profesională; interesele, atitudinile, motivațiile, aptitudinile, sfera emoțional-afectivă etc.; raportarea tehnologiilor educaționale la obiectivele/standardele educaționale (de formare profesională) urmărite în cadrul unei etape a discursului educațional; selectarea/structurarea de metodologii educaționale/de formare profesională pentru fiecare formă și tip de activitate academică și de formare profesională (prelegere, seminar, lecții practice etc.); familiarizarea studenților cu esența metodelor aplicate la anumite secvențe ale formării; valorificarea propriei personalități (etice, culturale, profesionale) în selectarea/combinarea tehnologiilor educaționale/de formare profesională etc. (Negură I., Papuc L. et al 2005) [80, p.87]; strategii didactice de predare-învățare-evaluare orientate spre atingerea obiectivelor prin conținuturi ale instruirii în baza teoriilor cunoașterii, învățării și comunicării, determinate de natura materiilor de învățare, de calitatea mijloacelor disponibile, a educațiilor și de cultura profesională a cadrelor didactice universitare (Verdeș M.-R. 2015) [97].

Traducerea prin echivalență - înseamnă redarea unui termen din limba-sursă cu un termen echivalent, cu sens identic în limba-țintă. Se mai folosesc și termenii sinonimici corespondență, transcodaj (Lungu-Badea G. 2012) [67].

Traducerea - un proces de transferare a semnificațiilor, de transformare optim echivalentă a textului prin procesare analitică din limba-sursă în limba-țintă, astfel încât să asigure înțelegerea sintactică, semantică și pragmatică a conținutului de idei (А. И. Зимняя 2003) [178]; un caz particular de convergență lingvistică, în scopul medierii interlingvistice, ce permite transmiterea informației de limbi diferite între interlocutori. În cadrul traducerii, inevitabile sunt transformările care au loc la diferite nivele ale limbii: transformări gramaticale, stilistice, lexicale (Bell R.T. 1991) [103].

ANEXA 2.

**PLANUL DE STUDII 22. ȘTIINȚE UMANISTICE 223.1(04) LIMBI MODERNE
(LIMBA ENGLEZĂ)**

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN MUN. CHIȘINĂU
FACULTATEA LIMBI ȘI LITERATURI STRĂINE

Aprobat

la ședința Senatului

U.P.S. „Ion Creangă” din Chișinău

din 16.06. 2016

Proces-verbal nr. 10

Rector Nicolae Chicuş

Coordonat

Ministerul Educației al RM

din 21.11.16

PLAN DE ÎNVĂȚĂMÂNT

6

22. ȘTIINȚE UMANISTICE

223. LIMBI MODERNE ȘI CLASICE

223.1. 04. LIMBI MODERNE (Limba engleză)

180

LICENȚIAT ÎN ȘTIINȚE UMANISTICE

STUDII LICEALE, MEDII DE SPECIALITATE, DE LICENȚĂ
SAU ALT ACT ECHIVALENT DE STUDII
3 ANI

ÎNVĂȚĂMÂNT CU FRECVENȚĂ

Chișinău, 2016

ANUL DE STUDII	ACTIVITĂȚI DIDACTICE				SESIUNI DE EXAMENE				STAGII DE PRACTICĂ				VACANȚE					
	SEM. I		SEM. II		SEM. I		SEM. II		SEM. I		SEM. II		IARNĂ		PRIMĂVARĂ		VARĂ	
	Săptămăni	Data	Săptămăni	Data	Săptămăni	Data	Săptămăni	Data	Săptămăni	Data	Săptămăni	Data	Săptămăni	Data	Săptămăni	Data	Săptămăni	Data
I.	15	01.09-14.12	15	01.02-23.05	4	15-24.12 09-31.01	4	24.05-24.06	-	-	-	-	2	25-31.12 01-08.01	1	V.Pasti	9	01.07-31.08
II.	15	01.09-14.12	9	01.02-23.05	4	16-24.12 09-31.01	4	01-30.06	1	10-15.10	6	06.02-24.03	2	25-31.12 01-08.01	1	V.Pasti	9	01.07-31.08
III.	9	01.09-14.12	11	01.02-15.04	4	16-24.12 09-31.01	3	17.04-12.05	6	12.09-21.10	4	03.05-31.05	2	25-31.12 01-08.01	1	V.Pasti	9	01.07-31.08

PLANUL DE STUDII
ANUL I, Semestrul I

Cod	Denumirea disciplinei de studiu	Ore			Ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Nr. de credite
		Total	contac t	indiv id	C	S	L/p		
F.01.O.001	Lectura analitica(partea generala)	180	90	90			90	E	6
U.01.O.003	Etica profesionala	60	30	30	10	20		E	2
F.01.O.002	Introducere in lingvistica	90	45	45	30	15		E	3
G.01.O.004	Tehnologii informatinale	120	60	60	30	30		E	4
S.01.O.005	Limba Engleza si comunicare	180	90	90			90	E	6
S.01.O.006	Fonetica practică	150	60	90			60	E	4
S.01.O.007	Gramatica (morfologia)	120	75	45			75	E	5
	Total Sem. I	900	450	450	70	65	315	7	30
Anul I, Semestrul II									
F.02.O.008	Politici lingvistice in context european	90	45	45	30	15		E	3
F.02.O.009	Istoria literaturii universale	90	45	45	30	15		E	3
S.02.O.010	Traducerea orală	60	30	30			30		2
S.02.O.011	Fonetica articulatorie	150	75	75	30	45		E	5
S.02.O.012	Analiza morfologică	180	90	90	30	60		E	6
S.02.O.013	Lectura analitică (partea specială)	180	90	90			90	E.Pr.	6
S.02.O.014	Limba engleza si comunicare	150	75	75			75	E	5
	Total Sem. II	900	450	450	120	135	195	7	30
	Total anul I	1800	900	900	190	200	510	14	60
Extracurricular									
G.04.L.015	Educația civică	60	30	30			2	C	0
G.01.L.016	Educația fizică	60	30	30				C	0
G.02.L.017	Educația fizică	60	30	30				C	0
Teza de an – din contul orelor și creditelor la disciplina Limba engleză									

ANUL II
Semestrul III

Cod	Denumirea disciplinei de studiu	Ore			Ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Nr. de credite
		Total	contact	individ	C.	S.	L/p.		
F.03.O.018	Semiotica textului literar (partea generala)	180	90	90	30	60		E Pr.	6
F.03.O.019	Semiotica textului publicistic (partea generala)	120	60	60	15	45		E Pr.	4
U.03.O.020	Economia politică/	90	45	45	30	15		E	3
U.03.A.021	Bazele micro-macro economiei								
S.03.A.022	Gramatica (sintaxa)/	120	60	60	15	45		E	4
S.03.A.023	Analiza gramaticală a textului								
S.03.O.024	Lexicologia	90	45	45	30	15		E	3
S.03.A.025	Tehnici ale scrisului prin TICE/ Limbajul non-verbal prin TICE	150	75	75			75	E	5
S.03.A.026									
S.03.A.027	Tehnici de redactare/	150	75	75			75	E	5
S.03.A.028	Tehnici de scriere								
	Total Sem.III	900	450	450	120	180	150	7	30
Anul II, Semestrul IV									
F.04.O.029	Semiotica textului literar (partea speciala)	150	75	75			75	E	5
F.04.O.030	Semiotica textului publicistic (partea speciala)	120	60	60			60	E	4
F.04.O.031	Bazele traductologiei	90	45	45	30	15		E	3
U.04.A.032	Politologia /	90	45	45	30	15		E	3
U.04.A.033	Științe politice								
U.04.A.034	Filozofia/	90	45	45	30	15		E	3
U.04.A.035	Probleme filozofice ale lingvisticii								
S.04.A.036	Stilistica/	120	60	60	30	30		E	4
S.04.A.037	Poetica								
S.04.A.038	Istoria literaturii engleze sec.XX-XXI/	90	45	45	30	15		E	3
S.04.A.039	Tendințe literare și filosofice în Marea Britanie în sec.XX								
	Practica de specializare	150		150					5
	Total Sem. IV	900	375	525	150	90	135	7	30
	Total anul II	1800	825	975	270	270	285	14	60
Extracurricular									
G.04.L.040	Correspondența oficială și de afaceri	60	30	30		2		C	0

Teza de an – din contul orelor și creditelor la disciplina Limba engleză

**ANUL III
Semestrul V**

Cod	Denumirea disciplinei de studiu	Ore			Ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Nr. de credite
		Total	contact	individ	C.	S.	L/p.		
S.05.A.041	Exigeza textului literar/	180	90	90			90	E	6
S.05.A.042	Hermeneutica textului clasic								
S.05.A.043	Traducerea orală/	90	45	45			45	E	3
S.05.A.044	Comunicarea orală +								
S.05.A.045	Metode și tehnici de cercetare/	60	30	30	20	10			2
S.05.A.046	Metodologia cercetării academice								
S.05.A.047	Istoria literaturii engleze de la	60	30	30	20	10		E	2
S.05.A.048	origine pînă la sec.XX/ Universul literar al Marii Britanii								
S.05.O.049	Teoria și practica traducerii	120	60	60	30	30		E	4
S.05.A.050	Exegeza textului publicistic/	180	90	90			90	E	6
S.05.A.051	Hermeneutica textului modern								
S.06.A.052	Universul cultural și artistic al Marii	60	30	30	20	10		E	2
S.06.A.053	Britanii /Istoria civilizației europene (țării limbii studiate)								
	Practica de specializare traducere	150		150				E	5
	Total Sem. V	900	375	525	90	60	225	7	30
Anul III, Semestrul VI									
S.06.A.054	Traducerea scrisă specializată/	180	90	90			90	E	6
S.06.A.055	Comunicarea scrisă științifică								
S.06.A.056	Traducerea orală specializată/	180	90	90			90	E	6
S.06.A.057	Comunicarea orală științifică								
S.05.A.058/	Istoria limbii/	90	45	45	30	15		E	3
S.05.A.059	Romanistica- Germanistica								
S.05.A.060	Traducerea scrisă literar-publicistă/	150	75	75			75	E	5
S.05.A.061	Comunicarea scrisă cotidiană								
	Practica de specializare traducere	150		150				E	5
	Practica de licență	150		150				E	5

	Examenul de licență	150		150					5
	Total Sem. VI	1050	300	750	30	15	255	6	30
	Total anul III	1950	675	1275	120	75	480	13	60
	Total 3 ani	5550	2400	3150	580	545	1275	41	180

Planul pentru modulul psihopedagogic

Cod	Denumirea disciplinei	Total ore			Ore pe tipuri de activități			Forma de evaluare	Nr. de credite
		Total	Contact direct	Lucru individual	C	S	L/P		
F.01.O.003	Fundamentele științelor educației	90	45	45	30	15		E	3
F.01.O.004	Psihologia generală	90	45	45	30	15		E	3
F.02.O.010	Didactica generală	90	45	45	30	15		E	3
F.02.O.011	Psihologia dezvoltării	90	45	45	30	15		E	3
F.03.A.023	Protecția educațională	60	30	30	16	14		E	2
F.03.A.024	/Managementul clasei de elevi/								
F.03.A.025	Comunicare educațională								
F.03.O.026	Psihologia educației	60	30	30	16	14		E	2
F.03.O.027	Educația incluzivă	60	30	30	16	14		E	2
F.03.O.021	Didactica limbii engleze	180	90	90	45	45		E	6
F.04.A.035	P.I Proiectarea didactică/+		60	60	30	30		E	4
F.04.A.036	P.II Abilitări curriculare	120							
F.05.O.046	Etica pedagogică	60	30	30	16	14		E	2
F.03.O.033	Practica de inițiere	60						E	2
F.04.O.044	Practica pedagogică	360						E	12
F.06.O.052	Practica pedagogică	360						E	12
F.06.O.061	Practica de licență	120						E	4
	Total	900	450	450	259	191		13	60

STAGIILE DE PRACTICA

No	Stagiile de practica	Semestrul	Numărul de sept.	Perioada	Numărul de credite
1	Practica de specializare	4	5	Februarie - Martie	5
2	Practica de specializare traducere	5	5	Februarie- Mai	5
3	Practica de licență : documentare, cercetare, finisarea tezei de licență	6	5	Februarie- Mai	5

DISCIPLINE LA LIBERA ALEGERE

Cod	Denumirea disciplinei de studiu	Ore			Numărul de ore pe săptămână	Forma de evaluare	Nr. de credite
		Total	contact	individ			
L.02.A.001	Limba comunicativa(partea speciala)	90	45	45	3	E	3
L.02.A.002	Retorica	60	30	30	2	E	2
L.03.A.003	Gramatica limbii germane	90	45	45	3	E	3
L.03.A.004	Sociolingvistica	60	30	30	2	E	2
L.04.A.005	Limba comunicativa (scrisul /audiere/conversație)	90	45	45	4	E	3
L.04.A.006	Psihologia comunicării	60	30	30	3	E	2
L.05.A.007	Limba comunicativa (lectura)	90	45	45	6	E	3
L.05.A.008	Correspondența oficială și de afaceri	60	30	30	3	E	2
L.06.A.009	Limba comunicativa (lectura analitică)	90	45	45	9	E	3
L.06.A.010	Managementul resurselor umane	60	30	30	3	E	2
		750	375	375	38	10	25

DISCIPLINELE DE ORIENTARE CATRE ALT DOMENIU LA CICLUL II (COD M)

Cod	Denumirea disciplinei de studiu	Ore				Numărul de ore pe săptămână		Forma de evaluare	Nr. de credite
		Total	contact	individ	pr	s			
F.02.M.001	Lingvistica	90	30	60	1	1		E	3
F.02.M.002	Teoria literaturii	90	30	60	1	1		E	3
S.03.M.003	Lexicologia	120	60	60	2	2		E	4
F.03.M.004	Semiotica textului	150	90	60	2	4		E	5
F.04.M.005	Bazele traductologiei	90	30	60	2	1		E	3
S.06.M.006	Hermeneutica textului	180	90	90		9		E	6
		720	330	390	8	18		6	24

EXAMENUL DE LICENTA

Nr. d/o	Denumirea activității	Perioada	Credite
1	Examen cu caracter integrativ la bazele traductologiei, traducerea orală și scrisă în și din limba engleză.	01.06. – 30.06	2
3	Susținerea tezei de licență. Limba engleză		3

Șef catedră
Filologie Engleză

Decan
Limbi /literaturi străine

Budnic A. conf. univ

Solcan A. conf. univ

ANEXA 3.

CURRICULUM DISCIPLINAR UNIVERSITAR „TRADUCEREA SCRISĂ LITERAR-PUBLICISTICĂ”

Adaptat după Ardelean A. et. al. [1] [18] [65] [3] [5] [6] [71] [14]

Denumirea programului de studii				Științe Umanistice Limbi moderne (limba engleză)		
Ciclul				I		
Denumirea cursului				Traducerea scrisă literar –publicistică		
Facultatea/catedra responsabilă de curs				Facultatea Limbi și Literaturi Străine, Catedra Filologie Engleză		
Titular de curs				Golubovschi Oxana, lector universitar		
Cadre didactice implicate				Golubovschi Oxana, lector universitar		
e-mail				catedra.engleza@yahoo.com		
Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.05.A.060	5	III	Sem. VI	150	75	75
Descrierea succintă a integrării cursului în programul de studii						
Cursul este studiat în al treilea an, semestrul al VI-lea, la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine și include 75 de ore contact direct și 75 studiu individual, total 150 de ore. Forma de evaluare a cunoștințelor studenților, examen scris - semestrul VI. În timpul cursului studenții se vor familiariza cu diferite stiluri de texte beletristice și publicistice, strategii de traducere scrisă a acestora, vor face analiza contrastivă a diverselor genuri de scriere, strategii și tehnici de traducere scrisă. Studenții vor face analiza comparativă a textului original și a celui tradus prin: 1) analiza comparativă a resurselor LS (limbă sursă) și a LT (limba țintă); 2) analiza comparativă a culturii vorbitorilor nativi de LS și LT; 3) analiza comparativă a competențelor comunicative ale autorului textului-sursă, ale translatorului și ale destinatarului translării; 4) analiza comparativă a traducerilor unui și aceluiași text - sursă concomitent sau în alte perioade de timp efectuate de diverși traducători; 5) analiza traducerilor colegilor și vor edita traducerile scrise ca rezultat final.						
Competențe dezvoltate în cadrul cursului						
Dezvoltarea competențelor de discurs: lingvistice, sociolingvistice, interculturale, strategice etc. – vor fi dezvoltate toate cele patru abilități (ascultare, citire, vorbire, scriere) cu accent pe dezvoltarea competențelor de traducere scrisă. Competențele de traducere identificate dezvoltate la studenți vor fi: Competența Strategică (studenții vor avea): - abilități de a efectua traducerea rapid și eficient; - cunoștințe procedurale pentru a garanta eficiența procesului de traducere și pentru a rezolva problemele întâlnite; - capacități, orale și scrise, interne și externe, folosite pentru a rezolva probleme în procesul de traducere. Competența comunicativă (studenții vor avea): - cunoștințe despre regulile de cod, inclusiv de vocabular, de formare a cuvintelor, de pronunție, cunoștințe pragmatice, sociolingvistice, textuale, gramaticale și lexicale în cele două limbi; - capacități de a combina forma și sensul pentru a obține texte scrise sau orale de diferite genuri, adică de a obține texte care să păstreze forma și conținutul original; - abilități de a extrage semnificația afirmațiilor și a textelor, stăpânirea a aspectelor limbii, precum și o serie de caracteristici specifice. Competența instrumental-profesională (studenții vor avea): - cunoștințe legate atât de instrumentele de comerț, cerințele pieței, cât și de profesie, cunoașterea și utilizarea tuturor tipurilor de surse de documentare și a noilor tehnologii, cunoașterea pieței de muncă și cum să se comporte ca un traducător profesionist, în special în ceea ce privește etica profesională;						

- abilități de utilizare a surselor aplicate în procesul de traducere: dicționare, enciclopedii, gramatici, cărți de stil, texte paralele, electronice, culegeri, cercetători etc.; - capacități speciale, să cunoască și să găsească informații relevante pentru a obține o înțelegere mai aprofundată a subiectului, asimilarea noilor cunoștințe în domeniu, dezvoltarea de sisteme de concepte, metode de raționament, prezentări și terminologie; 4. Competența socioculturală (studenții vor avea): - cunoștințe biculturale (despre culturile sursă și țintă), cunoștințe enciclopedice (despre lume în general) și cunoștințe de subiect (în domenii speciale), cunoștințe necesare să producă și să înțeleagă enunțurile în context, statutul participanților, scopul interacțiunii lor etc. - capacități să acționeze ca mediatori între diverse medii culturale și presupuneri „textele tehnice sunt adesea de asemenea legate de cultură”; - abilități să se orienteze în sistemul valorilor general - umane; de aplicare a regulilor de comunicare și comportament într-o anumită societate, inclusiv cunoașterea mijloacelor de comunicare non-verbale, cunoașterea unui document conform standardelor adoptate în cultura limbii de traducere etc.
Finalități de studii realizate la finele cursului Studenții vor cunoaște bazele fundamentale ale cursului; vor aplica cunoștințele dobândite în funcție de nivelul general; vor fi capabili să aplice competențele în traducerea diferitelor texte beletristice și articole publicistice. Pe parcursul cursului se studiază următoarele domenii și la finele acestui curs studenții vor cunoaște: • problemele de bază ale traducerii; • aspectele lexicale ale traducerii (semantizarea cuvintelor, cuvintele polisemantice, neologismele, locuțiunile, expresiile idiomatice, proverbele, zicătorile etc.); • dificultățile gramaticale ale traducerii; • dificultățile de bază ale sintaxei etc.
Precondiții Studenții au deja cunoștințe despre limbă, posedă limba străină la nivelul B1/B2/C1, studenții au anumite competențe, deprinderi și abilități: 1. la nivel de cunoaștere: -recunoașterea în context și să memoreze structurile gramaticale studiate; -identificarea și definirea unor structuri gramaticale și componentele acestora; -descrierea unor situații, enumerarea unor reguli, excepții, detalii privitor la formarea structurilor gramaticale. 2. la nivel de înțelegere: - explicarea unor detalii privind formarea și utilizarea structurilor gramaticale; - compararea valorii semantice a structurilor gramaticale englezești și ale echivalentelor românești ale acestora; - ilustrarea diverselor scheme, formule de formare și utilizare ale structurilor gramaticale studiate; - exprimarea punctului de vedere și să argumenteze structura gramaticală aplicată. 3. la nivel de aplicare: - operarea cu structuri gramaticale simple și complexe; - aplicarea diverselor structuri gramaticale în comunicarea orală și scrisă; - efectuarea unor traduceri ale textelor ce conțin structurile gramaticale studiate; 4. la nivel de analiză - examinarea diverselor structuri gramaticale cu privire la întrebuințarea acestora; - analiza componentelor diverselor structuri gramaticale; Pe parcursul cursului studenții vor dezvolta abilitățile, cunoștințele sus numite de traducere scrisă prin studierea și lucrul cu diferite surse în LS (limba sursă) și LT (limba țintă). Ei își vor îmbogăți cunoștințele prin învățarea vocabularului și regulilor corespunzătoare în domeniul scrisului și al traducerii scrise.
Unități de curs Tema 1. The nature of the literary writing process. Topic: Marriage and Family Life Pre-writing activities. Main genres in fiction. Coherence in writing. Tema 2. The newspaper writing process. Topic: Home Sweet Home

Coherence in writing. Newspaper Cliche.

Tema 3. Translation of different genres.

Topic: Daily Routine

Translation of detective genre. Translating drama. Translating short stories.

Comedy translation.

Tema 4. Types and forms of editing.

Topic: Domestic Chores

Copyediting. Line editing. Mechanical editing. Substantive editing. Developmental editing.

Tema 5. Types of Writing.

Topic: Shopping For ...

Persuasive writing. Advertisements. Descriptive writing. Types of descriptive writing.

Informative writing. Types of informative writing.

Expository writing. Types of expository writing.

Narrative writing. Types of narrative writing.

Creative writing. Free writing

Tema 6. Sentence structure in Publicistic Writing.

Topic: World of Food

Writing and translating thesis statement. Essay. Oratory and Speeches.

Making paragraph breaks.

Writing conclusion.

Tema 7. Creative translating techniques.

Topic a: College Life / b. Character and Appearance

Descriptive writing techniques.

Expository writing-translating techniques.

Translating different stylistic devices.

Metode și tehnici de predare și învățare

În predarea modului în care se traduce un text literar de diferit gen și stilul publicistic, se vor folosi diferite activități combinând scrierea și citirea, diferite metode și tehnici în formă de exerciții cu diverse sarcini, lucru în grup, discuții, dezbateri, și sarcini cum ar fi: interpretarea cuvintelor și găsirea celui mai bun echivalent, ghiciți sensul; metode interactive, expozitiv euristice: prelegerea, conversația, explicația, problematizarea, studiu de caz, dezbateri frontale, discuții, organizare grafică, gândește în perechi și prezintă (GPP), turul galeriei, prezentare PP, filme ilustrate, testul docimologic, evaluare în baza verificării produselor activității individuale, evaluarea reciprocă, analiza, sinteza, traducerea textelor, metoda comunicativă, metoda audiolinguală, discuția, argumentarea, lucrul cu dicționarul, studiul comparativ, studiul de caz, lucrul pe echipe, în grup și individual, proiectul, portofoliul, brainstormingul, la fel:

- Traducerea spontană a monologurilor
- Evidențierea sensului din conținutul textului
- Skimming
- Răspunsuri la întrebări
- Citirea selectivă
- Transmiterea informației
- Rezumatul
- Lucrul în perechi
- Lucrul în lanț
- Editarea

Strategii de evaluare

Evaluarea are scopul de a identifica efectele cursului predat și de a aprecia, în perspectiva obiectivelor urmărite, rezultatele obținute de studenți. Evaluarea va viza cunoștințele, competențele și atitudinile studenților. Studentul va fi evaluat atât oral cât și în scris (evaluări sumative, evaluări frontale, evaluări pe platforma Moodle etc.).

Modalități de evaluare, vor fi utilizate următoarele tipuri de evaluare:

Formativă – verificări sistematice, pe tot parcursul predării cursului. Prin intermediul acestei evaluări se vor stabili factorii care au asigurat reușita sau au provocat eșecul, cu scopul adaptării procesului didactic la posibilitățile diferențiale ale studenților.

Evaluarea formativă scrisă – se efectuează de 2 ori pe parcursul perioadei de studiu. Se realizează sub formă de test scris combinat.

Portofoliul studentului – prezentând lucrări: traduceri a pasajelor din textele pe tematica studiată a disciplinei, editate și tapate.

Evaluarea finală. La stabilirea notei finale se ia în considerare ponderea în notare, exprimată în %. (Total: 100 = 60% constituie examinarea continuă pe parcursul semestrului și 40 % - examinarea finală).

Condiții de obținere a creditelor: evaluarea conținuturilor din curriculumul disciplinar pe dimensiunile cunoaștere, aplicare și integrare a cunoștințelor:

Evaluarea finală se face prin examen scris (*evaluare sumativă* prin: verificare - pondere 40% din nota finală); Evaluarea curentă a aptitudinilor și abilităților formate în cadrul cursului se face sub formă de teste, eseuri, rapoarte, traduceri scrise și orale, prezentări Power Point, portofolii, evaluări formative etc. (*evaluare continuă* prin: studii de caz, proiecte de cercetare, portofoliu. Lucrări scrise - pondere 60% din nota finală.

Exemplu de evaluare curentă:

Evaluare I.

Test 1. Sarcina 1. Traduceți cuvântul și/sau fraza din limba-sursă în limba-țintă (Engl.-Rom.)

Sarcina 2. Traduceți cuvântul și/sau fraza din limba-sursă în limba-țintă (Rom.- Engl.)

Sarcina 3. Traduceți pasajul din limba-sursă în limba-țintă (Rom.- Engl.) Redactați

Sarcina 4. Traduceți pasajul din limba-sursă în limba-țintă (Engl.-Rom.) Redactați

Evaluare II.

Test 2. Sarcina 1. Traduceți cuvântul și/sau fraza din limba-sursă în limba-țintă (Engl.-Rom.)

Sarcina 2. Traduceți cuvântul și/sau fraza din limba-sursă în limba-țintă (Rom.- Engl.)

Sarcina 3. Traduceți pasajul din limba-sursă în limba-țintă (Rom.- Engl.). Redactați

Sarcina 4. Traduceți pasajul din limba-sursă în limba-țintă (Engl.-Rom.). Redactați

Bibliografie

Obligatorie:

1. Golubovschi Oxana , *Suport de Curs. Traducere Scrisă Literar- Publicistică*, Chișinău,2014 , p. 111 .
2. Philip Kerr, *Translation and Own-language activities* , Cambridge University Press,2014, p. 165 .
3. Răciula L., *Dificultăți lexicale, gramaticale și stilistice în traducere, Culegere de exerciții*, Bălți, 2013. p. 85
4. Bantaș, A., E. Croitoru. *Didactica traducerii*. București: Teora; 1998.
5. Gale, Cedric *Essentials of writing*- New York University, 2000;
6. Hedge, Tricia *Writing*- Oxford University Press, 1998;

Opțională:

1. White, R. V. *New ways in teaching Writing*- Washington, 1995;
2. Whitworth, John *Writing Poetry*- London, 2006;
3. Wyrick, Jean *Steps to writing well*- Colorado State University, 2002
5. Miller, Sean *Creative writing*- New York, 2007;
6. Muchmore, April *Great Paragraphs*- New York,2002;

ANEXA 4.

**CURRICULUM DISCIPLINAR UNIVERSITAR „TRADUCEREA SCRISĂ
SPECIALIZATĂ”**

Adaptat după Ardelean A. et. al. [1] [18] [65] [3] [5] [6] [71] [14]

Denumirea programului de studii			Științe Umanistice Limbi moderne (limba engleză)			
Ciclul			I			
Denumirea cursului			Traducerea scrisă specializată			
Facultatea/catedra responsabilă de curs			Facultatea Limbi și Literaturi Străine, Catedra Filologie Engleză			
Titular de curs			Golubovschi Oxana, lector univ.			
Cadre didactice implicate			Golubovschi Oxana			
e-mail			catedra.engleza@yahoo.com			
Codul cursului	Număr de credite ECTS	Anul	Semestrul	Total ore	Total ore	
					contact direct	Studiu individual
S.06.A.054	6	III	VI	180	90	90
Descriere succintă a integrării cursului în programul de studii						
Cursul este studiat în al treilea an, la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine și cuprinde 180 de ore (90 contact direct și 90 studiu individual). Forma de evaluare a cunoștințelor studenților, examen scris - semestrul VI. În timpul cursului, studenții se familiarizează cu diferite stiluri de teme și texte specializate în multe domenii de activitate, diverse tehnici în traducerea scrisă. Prin diferitele sale aspecte, cursul practic urmărește achiziționarea complexă a limbii în scopul folosirii ei în contexte diferite. Cursul vizează însușirea structurilor gramaticale și lexicale, îmbogățirea vocabularului, exprimarea corectă, expresivă și spontană în diversele registre ale limbii, abilitatea transunerii unui mesaj cu maximum de coerență și acuratețe în și din limba engleză, stăpânirea tehnicilor de traducere de text și argumentarea unor puncte de vedere. Cursul are ca obiectiv principal să descrie, explice și analizeze structura propoziției limbii engleze, din punct de vedere sintactic, semantic și pragmatic în scopul dezvoltării gândirii logice a studenților, în limba engleză, prin înțelegerea raporturilor dintre structura lingvistică a propoziției și cea a evenimentului/stării de lucruri din lumea reală (relațiile logice, de ordin funcțional dintre entitățile angrenate, în mod necesar sau opțional, în evenimentul la care propoziția face trimitere. Studenții vor stăpâni structuri lexicale și gramaticale de limbă engleză la nivel C2 pentru a reda corect și pe deplin înțelesul unui text de tradus pe anumite domenii. În concluzie putem afirma: cursul <i>Traducerea scrisă specializată</i> are la bază o diversitate de teme din domeniul socio-cultural al limbii. Cursul este îndreptat spre dezvoltarea multilaterală a unei personalități poliglote, spre un dialog intercultural, spre altoirea la studenți a valorilor naționale, europene și celor universale.						
Competențe dezvoltate în cadrul cursului						
Formarea și dezvoltarea competențelor de traducere prin deprinderile de folosire a limbii engleze ca mijloc de comunicare scrisă și orală, facilitând comunicarea lingvistică în două limbi moderne într-un cadru larg de contexte profesionale, prin utilizarea registrelor și variantelor lingvistice specifice în vorbire și scriere. Aceste competențe vor face posibilă aplicarea adecvată a tehnicilor de traducere generale din Engleză în Română și invers, în domeniul textelor speciale și non-literare, documentare, căutare de informații. Printre aceste competențe vom identifica: 1. Competența Strategică, studenții vor: • aplica în mod adecvat tehnicile de traducere și mediere scrisă și orală din limba-sursă și țintă/ în limba A/B și invers, în domenii de interes larg și semi-specializate; • utiliza conceptele, teoriile, metodele respective pentru explicarea unor fenomene fundamentale asociate domeniului terminologiei specifice; • evalua critic corectitudinea și relevanța unei terminologii de dificultate medie; • forma spiritul critic, a autoexigenței profesionale prin dezvoltarea capacităților de analiză, sinteză și comparație în domeniul limbilor moderne aplicate;						

- cunoaște etapele de pregătire a traducerii.
- 2. **Competența comunicativă**, studenții vor:
 - stăpâni structuri lexicale și gramaticale de limba engleză la nivel C2 pentru a reda corect și pe deplin înțelesul unui text tradus pe anumite domenii;
 - folosi adecvat și corect vocabularul specializat, cât și structurile lingvistice vizate;
 - utiliza sistemul lexical și gramatical al limbii engleze pentru producerea de texte scrise și orale;
 - identifica și exersa structuri lexicale și a unui registru corespunzător în vederea traducerii cât mai exacte a textelor în limba română sau, după caz, în limba engleză;
 - elabora fișe de concordanță și echivalare terminologică și frazeologică care să includă termenii esențiali, obligatorii pentru domeniul respectiv și care să servească traducerii sau interpretării unor secvențe din domenii de interes larg și semi-specializat.
- 3. **Competența instrumental-profesională**, studenții vor:
 - gestiona optim sarcinile profesionale și deprinde executările lor la termen, în mod riguros, eficient și responsabil;
 - respecta normele de etică specifice domeniului (ex: confidențialitate);
 - aplica adecvat TIC (programe informatice, dicționare electronice, baze de date, tehnici de arhivare a documentelor, etc.) pentru documentare, identificare și stocare a informației, tehnoredactare și corectură de texte;
 - utiliza instrumente esențiale TIC pentru evaluarea corectitudinii traducerilor la nivel de conținut sau formă (corector, baze de date, TAO etc.), unor metode specifice de interpretare simultană și consecutivă și a tehnologiilor aferente acestui proces pentru discursuri de dificultate medie;
 - opera cu un sistem diferit de tehnici de alcătuire, redactare a textelor scrise.
- 4. **Competența socioculturală**, studenții vor:
 - produce fluent și spontan texte orale și scrise, adaptând vocabularul și stilul în funcție de destinatar, de tipul de text și de subiectul tratat;
 - folosi cunoștințele de limba engleză și competențele de comunicare dobândite pentru o mai bună integrare socio-profesională;
 - aplica unele principii, metode de bază pentru realizarea unei terminologii de specialitate adecvate domeniului din care provine textul-sursă, în timp real;
 - cunoaște documente conform standardelor adoptate în cultura limbii de traducere etc.;
 - dezvoltă capacitățile empatice de comunicare interpersonală în cadrul muncii în echipă având drept scop eficientizarea activității grupului și economisirea resurselor, inclusiv a celor umane, aplica tehnici de relaționare în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice.

Finalități de studii realizate la finele cursului

Studenții vor cunoaște bazele fundamentale ale cursului; vor aplica cunoștințele dobândite în funcție de nivelul general; vor fi capabili să aplice competențele în traducerea diferitelor texte de specialitate și documente oficiale. Să aplice și să se familiarizeze cu principalele concepte, teorii, practici, strategii și metode care stau la baza traducerii – interpretării, terminologiei în limbile A și B specifice domeniilor profesionale de aplicație vizate. Studenții vor înțelege și vor explica corect fenomenele fundamentale asociate domeniului de studiu. Dâșii vor percepe selectiv informațiile disponibile pentru efectuarea sarcinilor de traducere/interpretare, vor deduce sensul în LS și adapta/reda în LT, vor aplica cunoștințe teoretice și idei despre esența traducerii în practică. Vor putea să determine și să aleagă strategia potrivită de traducere (e.g. transpoziție, transliterare, omitere etc.), extragă semnificația, stăpânirea a tuturor aspecte a limbii abilitatea de a extrage semnificația afirmațiilor și a textelor, vor avea interes pentru progresele științifice și tehnologice legate de necesitățile profesionale; vor găsi informații relevante pentru a obține o înțelegere mai profundă a subiectului; vor utiliza sursele de informare și comunicare aplicate în procesul de traducere: dicționare, enciclopedii, gramatici, cărți de stil, texte paralele, electronice, culegeri, cercetări ect. Ca finalități principale vor poseda cunoștințe biculturale (despre culturile sursă și țintă).

Precondiții

Studenții au deja cunoștințe despre limbă, dar trebuie să își dezvolte abilitățile de scriere prin studierea diferitelor surse. Ei își vor îmbogăți cunoștințele prin învățarea vocabularului de specialitate și regulile corespunzătoare în domeniul scrisului și al traducerii textelor specializate și documentelor oficiale. Studenții posedă cunoștințe lingvistice, care includ cunoașterea fenomenelor fonetice, lexicale, gramaticale, de formare a cuvintelor și a legităților de funcționare a limbii etc.; cunosc normele de conduită, etice și

morale ale societății; posedă modalități discursive de realizare a obiectivelor de comunicare, aplicându-le la particularitățile textului comunicativ curent (timpul, locul, obiectivele și condițiile de interacțiune); știu să-și exprime liber opinia, utilizând adecvat variate mijloace lingvistice; sunt apti de a selecta informații din literatura de specialitate și din rețelele de socializare pentru desfășurarea procesului de traducere. La fel au deprinderi de a lucra cu computerul ca mijloc de obținere, prelucrare și dirijare a informației.

Unități de curs

Tema 1. The Job Market. Choosing a Career. Jobs, professions and occupations.

Pre-writing activities. Study Topical vocabulary. Translation of general-themed texts. Preliminaries to translation as a process. Translation of formal/ informal language. Translation of specialized texts. Gargonisms. Translating specialisation texts.

Tema 2. Academic language. Translating Official Documentation.

Translation of contracts, declarations, customs invoices, correspondence, and various instructions. Coherence in writing. Study Topical vocabulary. Science in translation. Equivalence in translation. Translation of academic language. University and Academy terminology. Mechanical editing. Translating official documents texts Translation of specialized texts.

Tema 3. Health Care and Medicine. Pharmaceuticals.

Translation of medical terminology. Translating medical texts. Translating leaflets. Study Topical vocabulary. Translating abbreviations. Translation of specialized texts.

Tema 4. The Body Systems.

Study Topical vocabulary. Translation misconceptions. Translation of medical terms. Translation of specialized medical texts. Translation of instructions. Mechanical editing.

Tema 5. Legal Language. Law: Crime and Punishment.

Study Topical vocabulary. Translation of specialized texts (language, law, economics, finance, banking, medical, pharmaceutical, technical, etc.);

Tema 6. Economics.

Translation of economy terminology. Study Topical vocabulary. Translation of technical documents. Translation of personal documents (notary legalization of documents at customer's request). Mechanical editing. Translation of specialized texts.

Tema 7. Money and Banking.

Translating banking terminology, texts. Types of informative writing. Study Topical vocabulary. Peculiarities of business translation. International words. Peculiarities of language in scientific writing. Abbreviations and acronyms. Translation of specialized texts.

Tema 8. Mass Media. Advertising.

Peculiarities of translation of advertisements and adbusters. Writing and translating Advertisements. Making paragraph breaks. Translation of specialized texts.

Tema 9. Politics and Government.

Study Topical vocabulary. Translation of documentation. Communicative translation. Translation of speeches. Translating filters. Translation of specialized texts.

Metode și tehnici de predare și învățare

Metoda principală de predare și învățare este explicarea diferențelor dintre diverse structuri gramaticale din limba engleză și limba română. Explicarea diferențelor dintre structuri de vocabular care se confundă adesea în limba engleză. Interpretarea diferențelor de registru dintre textele pe care se studiază probleme de gramatică și vocabular și analizarea posibilelor variante de redare a acestora în limba română. Explicarea alegerii unei anumite unități lexicale în favoarea altor soluții în traducere. Accentul se va pune pe partea aplicată (exerciții, discuții). Activități interactive, centrate pe student: problematizarea, studiu de caz, dezbateri frontale, discuții, organizare grafică, gândește în perechi și prezintă (GPP), turul galeriei, prezentare PP, filme ilustrate, testul docimologic, evaluare în baza verificării produselor activității individuale, evaluarea reciprocă, analiza, sinteza, traducerea textelor, metoda comunicativă, metoda audio linguală, discuția, argumentarea, lucrul cu dicționarul, studiul comparativ, studiul de caz, lucrul pe echipe, în grup și individual, proiectul, portofoliul, brainstormingul. Exerciții de redactare specifice în limba engleză (texte narative, descriptive, eseuri): traduceri cu vocabular specializat/redactarea unui anumit tip de text.

Strategii de evaluare

Evaluarea curentă a aptitudinilor și abilităților formate în cadrul cursului se face sub formă de teste, eseuri, rapoarte, traduceri scrise și orale, prezentări Power Point, portofolii, participare activă la curs etc.

(60% din nota finală), dovada însușirii noțiunilor de vocabular și a structurilor gramaticale. Studenții vor fi evaluați atât pe cale orală, cât și în formă scrisă pe parcursul întregului curs. Evaluarea orală formativă va avea loc în timpul activităților practice, sub formă de răspunsuri, prezentări orale bazate pe interogare frontală, dezbateri, studii de caz, lucru individual în perechi și în grupuri. Evaluarea formativă scrisă se va desfășura de două ori în timpul cursului sub formă de teste. Portofoliul studentului va include diverse texte traduse în scris, editate și tapate format A4. La fel se va lua în calcul frecventarea orelor.

Media pe semestru:

testarea continuă pe parcursul semestrului, rezultatele activității la seminare/lucrări practice;

testarea periodică prin lucrări de control;

activitățile individuale: teme/referate/eseuri/traduceri/proiecte, studiu de caz, activități practice etc.

Evaluarea formativă/Evaluarea curentă se realizează la ore și poartă un caracter formativ. Ea constă din întrebări- situații și de realizare a feedback-ului cu apreciere prin notă.

Ex. Evaluare curentă I.

Test 1. Sarcina 1. Traduceți cuvântul și/sau fraza din limba-sursă în limba-țintă (Engl.-Rom.)

Sarcina 2. Traduceți cuvântul și/sau fraza din limba-sursă în limba-țintă (Rom.- Engl.)

Sarcina 3. Traduceți pasajul din limba-sursă în limba-țintă (Rom.- Engl.) Redactează

Sarcina 4. Traduceți pasajul din limba-sursă în limba-țintă (Engl.-Rom.) Redactează

Evaluare curentă II.

Test 2. Sarcina 1. Traduceți cuvântul și/sau fraza din limba-sursă în limba-țintă (Engl.-Rom.)

Sarcina 2. Traduceți cuvântul și/sau fraza din limba-sursă în limba-țintă (Rom.- Engl.)

Sarcina 3. Traduceți pasajul din limba-sursă în limba-țintă (Rom.- Engl.). Redactează

Sarcina 4. Traduceți pasajul din limba-sursă în limba-țintă (Engl.-Rom.). Redactează

Evaluarea finală se face prin examen scris (40% din nota finală - calitatea răspunsului scris la examen conform baremului de evaluare). Evaluarea sumativă are loc în formă de examen la finele semestrului VI și de asemenea în formă de test la sfârșitul fiecărui modul.

Bibliografie

Obligatorie:

1. Golubovschi Oxana, *Suport de Curs. Traducere Scrisă Specializată*, Chișinău. 2019, p. 131
2. Jeremy Munday, *Introducing Translation Studies*, Routledge Taylor & Francis Group, London & New York, 2012, p. 376.
3. Ungureanu, V. *Teoria traducerii*, Bălți, 2013. 120 p.
4. Allen Ascher, *Think about editing*, Heinle & Heinle Publishers, Boston, Massachusetts. 02116 USA, 1993, p. 334
5. Christina Latham – Koenig, Clive Oxenden, Paul Seligson, *New English File Upper – Intermediate Student's Book*, Oxford University Press, 2013.
6. Мисуро Е., Шаблыгина И., Перевод с английского языка на русский язык, *Building up Strategies in Translation*. Практикум. Минск : АБЕРСЭВ, 2009. 226 с.

Opțională:

1. Wyrick, Jean *Steps to writing well*- Colorado State University, 2002
2. Christina Latham – Koenig, Clive Oxenden, Paul Seligson, *New English File Upper – Intermediate Work Book*, Oxford University Press, 2013.
3. Christina Latham – Koenig, Clive Oxenden, Paul Seligson, *New English File Advanced Work Book*, Oxford University Press, 2013.
4. Morry Sofer, *The Translator's Handbook* –Rockville, USA 2004
5. Baker, M. *In Other Words. A Coursebook on Translation*. London/ New York: Routledge, 1992.
6. Dumitriu, R. *Theories and Practice of Translation*. Iași: Institutul European, 2002.

TRADUCEREA SCRISĂ SPECIALIZATĂ. SUPORT DE CURS.

Traducerea scrisă specializată : Suport de curs : Culegere de Texte și Exerciții / Univ. Ped. de Stat "Ion Creangă" din mun. Chișinău, Fac. Lb. Străine și Literaturi Străine, Catedra Filologie Engl. ; compilat de Golubovschi Oxana. – Chișinău: S. n., 2019 (Tipogr. UPS "Ion Creangă"). – 132 p. : tab. 100 ex. ISBN 978-9975-46-426-0. 811.111'255(076.5) T 80

*Suport de curs
Culegere de Texte și Exerciții la cursul de*

TRADUCEREA SCRISĂ SPECIALIZATĂ**CONTENTS**

INTRODUCTORY TO THE COURSE	
UNIT I. The Job Market. Choosing a Career.....	
<i>Word Bank</i>	
<i>Vocabulary Exercises</i>	
<i>Topical Texts</i>	
UNIT II. Health Care and Medicine. Pharmaceuticals. The Body Systems.....	
<i>Word Bank</i>	
<i>Vocabulary Exercises</i>	
<i>Topical Texts</i>	
UNIT III. Law. Crime and Punishment.....	
<i>Word Bank</i>	
<i>Vocabulary Exercises</i>	
<i>Topical Texts</i>	
UNIT IV. Economics. Money and Banking.....	
<i>Word Bank</i>	
<i>Vocabulary Exercises</i>	
<i>Topical Texts</i>	
UNIT V. Mass Media. Advertising.....	
<i>Word Bank</i>	
<i>Vocabulary Exercises</i>	
<i>Topical Texts</i>	
UNIT VI. Politics and Government.....	
<i>Word Bank</i>	
<i>Vocabulary Exercises</i>	
<i>Topical Texts</i>	
ADDITIONAL EXERCISES	

TRADUCEREA SCRISĂ LITERAR-PUBLICISTICĂ. SUPPORT DE CURS

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN
MUNICIPIUL CHIȘINĂU

FACULTATEA LIMBI ȘI LITERATURI STRĂINE
CATEDRA FILOLOGIE ENGLEZĂ

Golubovschi Oxana

Traducerea Scrisă Literar-Publicistică

Autor

Culegere de Texte și Exerciții la cursul de

Golubovschi Oxana

Lector Superior

**TRADUCEREA SCRISĂ
LITERAR-PUBLICISTICĂ**

Support de curs

Chișinău, 2014

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Golubovschi, Oxana.

Culegere de Texte și Exerciții la cursul de Traducerea Scrisă Literar-Publicistică :
Suport de curs / Golubovschi Oxana ; Univ. Ped. de Stat "Ion Creangă" din Chișinău. –
Chișinău : S. n., 2014 (Tipogr. "Garamont-Studio"). – 111 p.
Bibliogr.: p. 111. Tiraj – 15 ex.
ISBN 978-9975-115-58-2.

CZU 81'255:811.111(075.8)
G 68

CONTENTS

Unit 1	
Marriage and Family Life	4
Topical Vocabulary	10
Unit 2	
Home Sweet Home	14
Topical Vocabulary	22
Unit 3	
Daily Routine	27
Topical Vocabulary	35
Unit 4	
Domestic Chores	37
Topical Vocabulary	44
Unit 5	
Shopping For ...	47
Topical Vocabulary	53
Unit 6	
World of Food	60
Topical Vocabulary	70
Unit 7	
College Life	74
Topical Vocabulary	85
Unit 8	
Character and Appearance	89
Topical Vocabulary	107
Reference List	111

CHESTIONAR PENTRU CADRELE DIDACTICE UNIVERSITARE**Nume, Prenume** _____**Gradul Didactic** _____

Vă rugăm să vă exprimați opiniile față de următoarele...

1. Ce capacități și atitudini includeți în competența de traducere a studenților de limbă străină?

2. Identificați elementele competenței de traducere

3. Numiți competențele de traducere prioritare în formarea profesională a traducătorilor

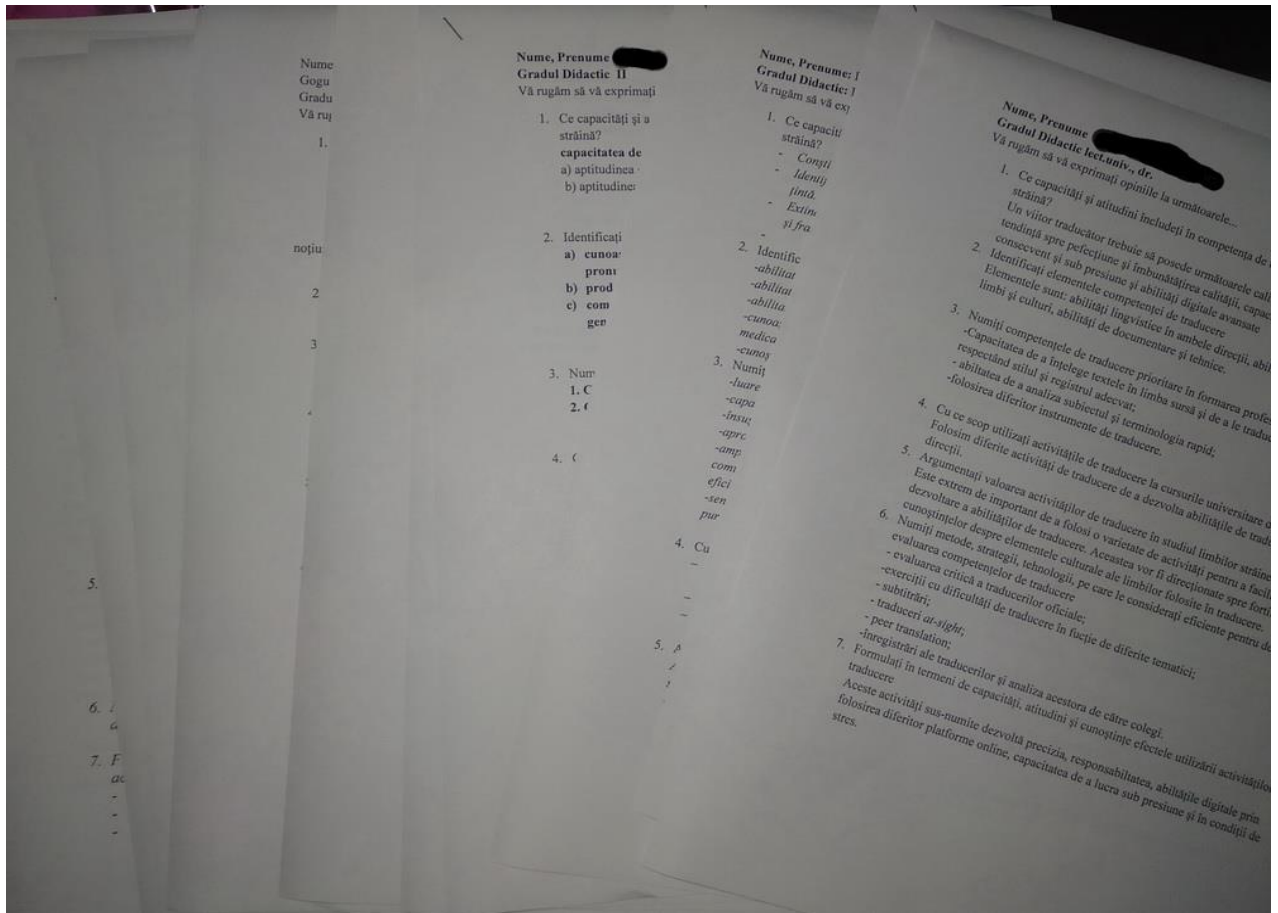
4. Cu ce scop utilizați activitățile de traducere la cursurile universitare de limbă străină?

5. Argumentați valoarea activităților de traducere în studiul limbilor străine

6. Numiți metode, strategii, tehnologii, pe care le considerați eficiente pentru dezvoltarea-evaluarea competențelor de traducere

7. Formulați în termeni de capacități, atitudini și cunoștințe efectele utilizării activităților de traducere

MOSTRELE RĂSPUNSURILOR CDU

Nume, Prenume [redacted]
Gradul șt. - conf. univ. inter., dr. în ped.
Vă rugăm să vă exprimați opiniile la următoarele...

- Ce capacități și atitudini includeți în competența de traducere a studenților de limbă străină?
 - capacitatea de a înțelege textele în limba sursă și de a le traduce corect respectând stilul și registrul adecvat scopului textului;
 - abilitatea de a asimila informația din textul sursă, de a o analiza și opera cu terminologia specifică domeniului textului;
 - abilitatea de a utiliza termenii cei mai potriviți pentru a păstra semantica textului;
 - capacitatea de a opera cu instrumentele digitale care eficientizează traducerea.

Identificați elementele competenței de traducere

Capacitatea de a înțelege mesajul în limba sursă și de a-l traduce în limba țintă păstrând sensul integral al acestuia.

Numiți competențele de traducere prioritare în formarea profesională a traducătorilor

Competența lingvistică, competența socio-lingvistică (și cea socio-culturală), competența discursivă, competența strategică, competența interlingvistică, competența digitală.
- Cu ce scop utilizați activitățile de traducere la cursurile universitare de limbă străină?

Activitățile de traducere sunt folosite la cursurile universitare de limbă străină cu scopul de a dezvolta competența lingvistică în limba străină a studentului. Una din cele mai vechi și fundamentale metode de predare a unei limbi străine este *Grammar Translation* care includea activitatea de traducere ca fiind una esențială. Prin aceasta studentul vede cum se comportă materialul lingvistic în cele două limbi, o activitate contrastivă care îl ajută să înțeleagă cum funcționează limba străină. Desigur, asimilează vocabular, varietatea lexicului, înțelege cum funcționează structurile gramaticale.
- Argumentați valoarea activităților de traducere în studiul limbilor străine

Indiferent cât de inovativ nu am fi noi în didactica studierii limbilor străine și modul în care se schimbă comportamentul de învățare al studentului, prioritățile sociale, activitățile de traducere sunt esențiale în dezvoltarea competenței de comunicare în limba străină a studentului.
- Numiți metode, strategii, tehnologii, pe care le considerați eficiente pentru dezvoltarea-evaluarea competențelor de traducere

Nume, Prenume [redacted]
Gradul Didactic: Lector.
Vă rugăm să vă exprimați opiniile la următoarele...

- Ce capacități și atitudini includeți în competența de traducere a studenților de limbă străină?
 - Conștientizarea imposibilității de a traduce verbalism orice mesaj.
 - Identificarea și aprecierea diversității elementelor socio-culturale specifice limbii-țintă.
 - Extinderea percepțiilor despre subtilitățile semnifice exprimate prin limbaj figurat și frazeologic.
- Identificați elementele competenței de traducere.
 - abilitatea de a transpune pertinent, logic și coerent în mesaj dintr-o limbă în alta.
 - abilitatea de a media.
 - abilitatea de a ajusta repertoriul lingvistico-stilistic la situația și contextul comunicării.
 - cunoașterea terminologiei specifice unui domeniu aparte (ex: traducerea textelor medicale).
 - cunoștințe ample despre ceea ce presupune actul traducerii.
- Numiți competențele de traducere prioritare în formarea profesională a traducătorilor
 - luarea de notițe (în cazul interpretării).
 - capacitatea de a reformula 'parafraza'.
 - însușirea terminologiei specializate.
 - aprofundarea cunoștințelor stilistico-lingvistice.
 - ample cunoștințe declarative și procedurale privind particularitățile socio-culturale ale comunităților lingvistice din care are loc actul traducerii pentru a asigura perceperea eficientă a mesajului.
 - sensibilizare față de importanța valorificării tuturor ideilor a unui text în raport cu cea pur lingvistică.
- Cu ce scop utilizați activitățile de traducere la cursurile universitare de limbă străină?
 - Pentru a ilustra diferențele dintre diverse concepte/ structuri în limba maternă și limba străină studiată.
 - Pentru consolidarea unor structuri lingvistice sau expresii frazeologice.
 - Pentru a asigura comprehensiunea textului, în particular atunci când este vorba de utilizarea unui limbaj figurat, sau specific unei varietăți lingvistice.
- Argumentați valoarea activităților de traducere în studiul limbilor străine.

Activitățile de traducere rămân a fi deosebit de valoroase, necesare și eficiente în studierea unei limbi străine:

 - contribuind a perceperea și interiorizarea de sensuri exprimate prin procedee lingvistico-stilistice complexe;
 - facilitând extinderea abilităților de a observa, identifica și aprecia diferențele dintre modalitățile de exprimare în limba maternă și limba țintă;
 - favorizând ameliorarea fluenței;
 - dezvoltând abilitatea de a fi flexibili în exprimare prin ajustarea repertoriului lingvistic și recurgerea la strategii compensatorii pentru a se face înțeles.

traducere prin interpretare, traducerea prin prezentarea diferitelor tipuri de echivalență, prezentarea prietenilor falși, familiarizarea cu tipurile de traducere, activități de traducere creativă, specializată utilizarea familiarizarea cu diferite strategii de traducere: directă, oblică, semantică.

5. Formulați în termeni de capacități, atitudini și cunoștințe efectele utilizării activităților de traducere

Cunoștințe- lexicale, gramaticale, socio-culturale;

Capacități- decodarea textului sursă și recodarea în limba țintă, de a utiliza materialul lingvistic conform normelor gramaticale și de registru, de a selecta varianta adecvată pentru textul (oral, scris) dat, capacitatea de interpretare, de a utiliza diferite tipuri și strategii de traducere, de revizuire și editare;

Atitudinea de a respecta integritatea și originalitatea textului sursă, o atitudine pozitivă față de activitatea dată.

Nume, Prenume

Gradul Didactic lect.univ., dr.

Vă rugăm să vă exprimați opiniile la următoarele...

1. Ce capacități și atitudini includeți în competența de traducere a studenților de limbă străină?
Un viitor traducător trebuie să posede următoarele calități: precizie, responsabilitate, tendință spre perfecțiune și îmbunătățirea calității, capacitatea de a lucra în mod consecvent și sub presiune și abilități digitale avansate
2. Identificați elementele competenței de traducere
Elementele sunt: abilități lingvistice în ambele direcții, abilitate interculturală a ambelor limbi și culturi, abilități de documentare și tehnice.
3. Numiți competențele de traducere prioritare în formarea profesională a traducătorilor
-Capacitatea de a înțelege textele în limba sursă și de a le traduce corect în limba țintă, respectând stilul și registrul adecvat;
- abilitatea de a analiza subiectul și terminologia rapid;
-folosirea diferitor instrumente de traducere.
4. Cu ce scop utilizați activitățile de traducere la cursurile universitare de limbă străină?
Folosim diferite activități de traducere de a dezvolta abilitățile de traducere în ambele direcții.
5. Argumentați valoarea activităților de traducere în studiul limbilor străine
Este extrem de important de a folosi o varietate de activități pentru a facilita procesul de dezvoltare a abilităților de traducere. Acestea vor fi direcționate spre fortificarea cunoștințelor despre elementele culturale ale limbilor folosite în traducere.
6. Numiți metode, strategii, tehnologii, pe care le considerați eficiente pentru dezvoltarea-evaluarea competențelor de traducere
- evaluarea critică a traducerilor oficiale;
-exerciții cu dificultăți de traducere în funcție de diferite tematici;
- subtitrări;
- traduceri *at-sight*;
- peer translation;
-înregistrări ale traducerilor și analiza acestora de către colegi.
7. Formulați în termeni de capacități, atitudini și cunoștințe efectele utilizării activităților de traducere
Aceste activități sus-numite dezvoltă precizia, responsabilitatea, abilitățile digitale prin folosirea diferitor platforme online, capacitatea de a lucra sub presiune și în condiții de stres.

6. Numiți metode, strategii, tehnologii, pe care le considerați eficiente pentru dezvoltarea-evaluarea competențelor de traducere:

-traducerea *mot-a-mot* pentru ilustrarea imposibilității de a identifica mereu echivalente absolute în limba maternă și cea străină,
-compararea a două sau mai multe variante de traducere.
- redactarea versiunii traduse prin intermediul unor soft-uri.
-identificarea erorilor, ambiguităților, deficiențelor ce se conțin într-un text tradus prin intermediul soft-urilor.

7. Formulați în termeni de capacități, atitudini și cunoștințe efectele utilizării activităților de traducere:

Ca rezultat al activităților ce presupun elemente de traducere studenții vor:

- Ameliora fluența în exprimare.
- Interioriza contextualizat cazuri specifice de utilizare a unor structuri lingvistice.
- Fi sensibilizați privind diferențele semantice de utilizare a resurselor lingvistice în raport cu situația și contextul comunicării.
- Conștientiza relevanța factorilor socio-culturali în producerea mesajelor și dificultățile de a transpune cu exactitate diverse conotații dintr-o limbă în alta.
- Dezvolta abilități de identificare a unor procedee aparte pentru a exprima idei/concepte/noțiuni intraducibile.

Nume, Prenume

Gradul Didactic lector superior

Vă rugăm să vă exprimați opiniile la următoarele...

1. Ce capacități și atitudini includeți în competența de traducere a studenților de limbă străină?
Înțelegerea scrisă și orală, exprimarea scrisă și orală, analiza transformațională, interculturalitatea.
2. Identificați elementele competenței de traducere
Competența gramaticală, lexică, sociolingvistică, semantică, stilistică.
3. Numiți competențele de traducere prioritare în formarea profesională a traducătorilor
Competența lexică, gramaticală, semantică, sociolingvistică.
4. Cu ce scop utilizați activitățile de traducere la cursurile universitare de limbă străină?
Pentru dezvoltarea exprimării scrise și orale, pentru învățarea lexicului și a gramaticii limbii
5. Argumentați valoarea activităților de traducere în studiul limbilor străine
Cu toate că sunt mulți didacticieni care sunt contra metodei de traducere la orele de limbă străină, opînd pentru metoda acțională, personal sunt de părere că exercițiile de traducere ajută foarte mult în predarea/învățarea/evaluarea limbilor străine, deoarece se asimilează mult mai rapid și calitativ lexicul, gramatica și stilistica limbii străine.
6. Numiți metode, strategii, tehnologii, pe care le considerați eficiente pentru dezvoltarea-evaluarea competențelor de traducere
Metoda analizei transformaționale, metoda contrastivă, metoda comparată, analiza, sinteza, exerciții de creativitate, aplicații web de traducere, etc.
7. Formulați în termeni de capacități, atitudini și cunoștințe efectele utilizării activităților de traducere

Dezvoltarea competenței gramaticale, lexicale, stilistice, dezvoltarea creativității lingvistice, etc.

Nume, Prenume [redacted]

Gradul științific dr. în ped., conf. univ.

Vă rugăm să vă exprimați opiniile la următoarele...

1. Ce capacități și atitudini includeți în competența de traducere a studenților de limbă străină?
responsabilitate, capacitatea de a lucra în mod consecvent și abilități digitale avansate
2. Identificați elementele competenței de traducere
Elementele sunt: abilități lingvistice, abilitate interculturală, abilități tehnice.
3. Numiți competențele de traducere prioritare în formarea profesională a traducătorilor
- competența pragmatică, competența de comunicare, competența instrumentală
4. Cu ce scop utilizați activitățile de traducere la cursurile universitare de limbă străină?
de a dezvolta abilitățile de traducere în ambele direcții.
5. Argumentați valoarea activităților de traducere în studiul limbilor străine
Facilitează dezvoltarea abilităților de traducere. Fortifică cunoștințele despre cultură ale limbilor folosite în traducere.
6. Numiți metode, strategii, tehnologii, pe care le considerați eficiente pentru dezvoltarea-evaluarea competențelor de traducere
- traducerea orală;
-exerciții scrise de traducere;
7. Formulați în termeni de capacități, atitudini și cunoștințe efectele utilizării activităților de traducere
dezvoltă precizia, responsabilitatea, abilitățile digitale.

**ANCHETA PENTRU STUDENȚI PRIVIND ACTIVITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE A
TRADUCERII (studiu diagnostic)**

Adaptat după Cheng S. [107]

What is your opinion about the following statements?

Tick the selected option

1. As you are reading the text you are going to translate, you are already thinking about how to translate it.

- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree

2. Since words don't always have the same shade of meaning in different languages, something is always lost in translation.

- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree

3. It is the client who decides how the translator has to translate a text.

- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree

4. The aim of every translation is to produce a text as close in form to the original as possible.

- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree

5. Most translation problems can be solved with the help of a good dictionary.

- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree

6. The most important thing when translating is to think of the target reader.

- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree

7. To be able to understand a text you must find out what the words mean.

- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree

8. If the original text is very different from the same type of text in the target language (e.g. instruction manuals, commercial letters, etc.) you should adapt the translated text to the requirements of the target culture.

- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree

9. Since you can't know the meaning of all the words in a text, a bilingual dictionary is the best solution

- ☐ I strongly disagree

19. **When you translate, you should be aware of the norms and conventions of the target text language.**
- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree
20. **It is not enough to know two languages to be able to translate well**
- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree
21. **The most important thing when translating a text is to make sure that the target readers react in the same way to the target text as the readers of the original text.**
- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree
22. **When you find a cultural reference in a text (e.g. a traditional dish) you should look for an equivalent in the target culture.**
- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree
23. **If you begin to translate a text using certain criteria (e.g. respecting the format of the original text, adapting the text to target reader, etc.) these should be kept to throughout the text.**
- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree
24. **When you translate a text, you should not be influenced by the target reader.**
- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree
25. **The best way to translate a text is sentence by sentence (line by line)**
- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree
26. **The problems you find when translating a text are the same no matter what kind of text you are translating**
- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree
27. **If you find a word in a text that you don't understand, you should try to work out its meaning from the context**
- ☐ I strongly disagree
☐ I disagree
☐ I agree
☐ I strongly agree
28. **What problems did you come across when you were translating a text/speech?**

MOSTRELE RĂSPUNSURILOR STUDENȚILOR

What is your opinion about the following statements? Tick the selected option.

1. As you are reading the text you are going to translate, you are already thinking about how to translate it.

2. Since words don't always have the same shade of meaning in different languages, something is always lost in translation.

3. It is the client who decides how the translator has to translate a text.

4. The aim of every translation is to produce a text as close in form to the original as possible.

5. Most translation problems can be solved with the help of a good dictionary.

6. The most important thing when translating is to think of the target reader.

7. To be able to understand a text you must find out what the words mean.

8. If the original text is very different from the same type of text in the target language (e.g. instruction manuals, commercial letters, etc.) you should adapt the translated text to the requirements of the target culture.

9. Since you can't know the meaning of all the words in a text, a bilingual dictionary is the best solution.

What is your opinion about the following statements? Tick the selected option.

1. As you are reading the text you are going to translate, you are already thinking about how to translate it.

2. Since words don't always have the same shade of meaning in different languages, something is always lost in translation.

3. It is the client who decides how the translator has to translate a text.

4. The aim of every translation is to produce a text as close in form to the original as possible.

5. Most translation problems can be solved with the help of a good dictionary.

6. The most important thing when translating is to think of the target reader.

7. To be able to understand a text you must find out what the words mean.

8. If the original text is very different from the same type of text in the target language (e.g. instruction manuals, commercial letters, etc.) you should adapt the translated text to the requirements of the target culture.

9. Since you can't know the meaning of all the words in a text, a bilingual dictionary is the best solution.

What is your opinion about the following statements?
Tick the selected option

1. As you are reading the text you are going to translate, you are already thinking about how to translate it.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

2. Since words don't always have the same shade of meaning in different languages, something is always lost in translation.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

3. It is the client who decides how the translator has to translate a text.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

4. The aim of every translation is to produce a text as close in form to the original as possible.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

5. Most translation problems can be solved with the help of a good dictionary.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

6. The most important thing when translating is to think of the target reader.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

7. To be able to understand a text you must find out what the words mean.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

8. If the original text is very different from the same type of text in the target language (e.g. instruction manuals, commercial letters, etc.) you should adapt the translated text to the requirements of the target culture.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

9. Since you can't know the meaning of all the words in a text, a bilingual dictionary is the best solution.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

A text should be translated in different ways depending on who the target reader is.

10. ☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

11. All translated texts should keep the same paragraphs and divisions in the target text as in the original text.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

12. The main difficulty when translating a text is to find typical expressions in the target language.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

13. To be able to translate well, you should concentrate on the vocabulary and the syntax of the original and reproduce them in the target text.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

14. When translating a specialized text, terminology is not the biggest problem.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

15. The best way to translate a text is to translate word-for-word except in the case of proverbs, set phrases and metaphors.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

16. As soon as you find a word or expression you don't know the meaning of, you should look it up straightaway in a bilingual dictionary.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

17. When translating a novel, one of the most difficult problems to solve is cultural references (e.g. institutions, traditional dishes, etc.).

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

18. When you translate, you translate first one sentence, then the next, and so on till you come to the end of the text.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

19. When you translate, you should be aware of the norms and conventions of the target text language.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

20. It is not enough to know two languages to be able to translate well.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

21. The most important thing when translating a text is to make sure that the target readers react in the same way to the target text as the readers of the original text.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

22. When you find a cultural reference in a text (e.g. a traditional dish) you should look for an equivalent in the target culture.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

23. If you begin to translate a text using certain criteria (e.g. respecting the format of the original text, adapting the text to target reader, etc.) these should be kept to throughout the text.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

24. When you translate a text, you should not be influenced by the target reader.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

25. The best way to translate a text is sentence by sentence (line by line).

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

26. The problems you find when translating a text are the same no matter what kind of text you are translating.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

27. If you find a word in a text that you don't understand, you should try to work out its meaning from the context.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

28. What problems did you come across when you were translating a text/speech?

The difficulty of translation of phrasal words and word combinations.

19. When you translate, you should be aware of the norms and conventions of the target text language.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

20. It is not enough to know two languages to be able to translate well.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

21. The most important thing when translating a text is to make sure that the target readers react in the same way to the target text as the readers of the original text.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

22. When you find a cultural reference in a text (e.g. a traditional dish) you should look for an equivalent in the target culture.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

23. If you begin to translate a text using certain criteria (e.g. respecting the format of the original text, adapting the text to target reader, etc.) these should be kept to throughout the text.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

24. When you translate a text, you should not be influenced by the target reader.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

25. The best way to translate a text is sentence by sentence (line by line).

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

26. The problems you find when translating a text are the same no matter what kind of text you are translating.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

27. If you find a word in a text that you don't understand, you should try to work out its meaning from the context.

☒ 1 strongly disagree
☐ 1 disagree
☒ 1 agree
☐ 1 strongly agree

28. What problems did you come across when you were translating a text/speech?

For me was a big problem the terminology and I couldn't find out the meaning of some words or expressions.

**TESTUL DE EVALUARE A NIVELULUI DE FORMARE A COMPETENȚELOR
DE TRADUCERE (CONSTATARE)**

Adaptat după Ștefanovici S., et. al. [94][108][107][192][84][38][39][184][164]

(Competența Strategică)

**1. A. Analizați minuțios traducerea cuvântului polisemic *Power (n)* în dicționarul
Englez – Român.**

Power (n)

1. (*control*) putere; **to be in power/to come to power/ to seize power** – a fi la putere, a veni la putere, a prelua puterea;
2. **to be in smb's power** – a fi la cheremul cuiva.
3. (*strength*) forță, **the military power of the country** - forța militară a țării, **the power of the explosion** – puterea exploziei
(*influence*) influență (over)
4. (*capability*) capacitate; **to do everything in one's power** – ași da toată silința;
to lose the power of speech – a nu mai putea vorbi; **to be at the height of one's powers** – a fi în perioada de maximă dezvoltare fizică și intelectuală, (despre artist) a fi în perioada de maturitate a creației sale.
5. (*authority*) atribuții; **police powers**- atribuțiile poliției; **the powers of parliament/ of the president** – atribuțiile parlamentului, președintelui; **emergency powers** – puteri extraordinare; **the power of veto over /on** - drept de veto; **the power of attorney** – procură.
6. (*energy*) energie, current electric (rating) **nuclear, electric power** – energie nucleară, energie electrică; **horsepower** – cal putere, **to switch on the power** – a alimenta cu electricitate, **to cut off the power** – a deconecta electricitatea
7. (of vehicle, plane) **to be running at full/half power** – a funcționa la capacitate maximă/ medie
8. (nation) **the great powers** – cele mai influente națiuni
9. Fig.- putere, **the power behind the throne** – puterea din umbra; **he has power in the land** – el are influență în țară.

B. Traduceți propozițiile din TS în TȚ, acordând o atenție deosebită unităților lexicale scrise cu caractere cursive.

1. Trade unions have less bargaining *power* than they used to have.
2. Anyone seeking a gun must get a certificate from the police. Few people seem troubled that cops have the *power* to make those decisions.
3. The separation of *powers* means that President and Congress are elected separately.
4. The beginning of the century saw the country at the height of its *power*.
5. Nuclear *power* has not been able to compete effectively with other *power* sources in the United States.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.)

____/2 points

- 1.2. Choose correct grammatical structures. _____/1 point
 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. _____/2 points
 _____/5points (5 puncte)

2. Traduceți construcțiile atributive. Utilizați *adăugarea* pentru a obține o traducere adecvată.

safety violations _____
 teenage smoking rate _____
 opinion poll _____

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) _____/1 point
 1.2. Choose correct grammatical structures. _____/1 point
 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. _____/1 point
 _____/3 points (3 puncte)

3. Traduceți propozițiile care conțin o negare folosind metoda traducerii antonimice, acolo unde este posibil.

1. He was not unenthusiastic about science and technology. _____

 2. I remember when Sarah was no more than a schoolgirl she could swim across the lake.

 3. Young women are not invulnerable, but heart disease typically strikes women in their late 50s or 60s. That's about ten years later than it does men. _____

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) _____/1 point
 1.2. Choose correct grammatical structures. _____/1 point
 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. _____/1 point
 _____/3 points (3 puncte)

4. Traduceți din limba-sursă în limba-țintă:

- (1) Șoferul a oprit autobuzul ca pasagerii să poată admira clădirea.
 (2) Copiii au crezut că gheata este destul de groasă ca să patineze pe ea.
 (3) Secretara mea este obișnuită să ia singura decizii.
 (4) Nu a vorbit cu noi de când a venit acasă.
 (5) Ar fi trebuit să cumperi mai puțin lapte și mai multe ouă.
 (6) Ce ar face Tom dacă i-am spune această poveste?

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) _____/3 points
 1.2. Choose correct grammatical structures. _____/3points
 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. _____/2 points
 1.4. Spell each word correctly. _____/1 points
 _____/9 points (9 puncte)

5. Traduceți din limba-sursă în limba-țintă:

Advertisement

Would you like to be a writer?

by NICK DAWS

Freelance writing can be creative, fulfilling and a lot of fun, with excellent money to be made as well. What's more, anyone can become a writer. No special qualifications or experience are required.

The market for writers is huge. In Britain alone there are around 1,000 daily, Sunday and weekly papers, and more than 8,000 magazines.

The Writers Bureau runs a comprehensive correspondence course covering every aspect of fiction and non-fiction writing.

The 140,000-word course is written by professional writers and has been acclaimed by experts

Why not be a writer?

First-class home study course gets you a flying start. Earn while you learn. Expert tutors, personal guidance, help to sell your writing, and much more! It's ideal for beginners. Details free. No cost. No obligation. Send the coupon.

Name _____ Address _____
Telephone _____ Postcode _____

Translation brief: *A Spanish company has decided to start a business like "The Writers' Bureau," with offices in Madrid, to teach writing in Spanish. You have been asked to translate the following advertisement (see page 4 of the folder), taken from the front page of The Guardian. Your translation will be published in El País exactly as you have delivered it to the Spanish newspaper.*

Din cele de mai jos ce a fost mai dificil pentru d-ră în procesul traducerii textului? Bifați:

___ înțelegerea textului sursă

___ transformarea conținutului/reverbalizarea în limba țintă

___ cele două au fost la fel de dificile.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) _____/3 points

1.2. Choose correct grammatical structures. _____/3points

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. _____/2 points

1.4. Spell each word correctly. _____/2 points

_____/10 points (10 puncte)
(Competența Comunicativă)

6. a. Găsiți un sinonim pentru cuvântul «amusing»:

A) funny

B) kind

C) strict

D) boring

E) clever

b. Găsiți antonimul cuvântului «children» :

A) teachers

B) teenagers

C) adults

D) babies

E) doctors

c. Determinați partea de vorbire pentru cuvântul: slick

A) adverb

B) substantiv

C) verb

D) pronume

E) adjectiv

_____3 points/3 puncte

7. Alegeți traducerea corectă pentru cuvântul «a vărsa»:

A) slip

B) trim

C) spill

D) sleep

E) escape

_____1 point/1 punct

8. Completați cu adjectivul potrivit întrebarea/enunțul interogativ: Who is _____ sportsman?

A) most famous

B) famousest

C) more famous

D) the most famous

E) famouser

_____1 point/1 punct

9. Completați spațiile goale cu cuvintele de mai jos. Puteti utiliza fiecare cuvânt o singură dată.

activity children dietary energy include
lean nursing nutrients people
person products rapidly tissue well-balance

Special Diets

Certain groups of _____, such as young children or older people, have special _____ needs. Because _____ grow _____, they need food not only to replace worn-out tissues and provide _____, but also to build new _____. A child's diet should include _____, eggs, _____ meat, poultry, fish, fruits, vegetables, and cereals.

A _____ diet is important to the older _____ as it is to the child. Older people need as many _____ as young adults. But if their _____ is reduced, they will need fewer calories. Expectant or _____ mothers and babies also need special diets.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) _____/5 points

1.2. Choose correct grammatical structures. ____/2 points

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/7 points

____/14 points (14 puncte)

10. Potrivii denumirile românești ale părților corpului cu omologii lor englezești:

1. bile duct	a) intestinul gros
2. bladder	b) coloana vertebrală
3. gall bladder	c) laringe
4. large intestine	d) pelvis
5. larynx	e) vezica urinară
6. pancreas	f) canalul fierei
7. pelvis	g) splină
8. spine	h) trahee
9. spleen	i) pancreas
10. windpipe	j) vezica biliară

____/10 points (10 puncte)

(Competența Instrumental-Profesională)

11. Citiți textul și completați sarcina:

Completați propoziția în funcție de conținutul textului...

If Omar hadn't been sick, he wouldn't have missed his class. If the climate change hadn't influenced him, he wouldn't have been sick. If Omar hadn't been sick he would have gone to school. ...

Completați propoziția în funcție de conținutul textului: *Omar ...*

- A) hadn't been sick
- B) hadn't missed his class
- C) hadn't gone to school
- D) hadn't done his homework
- E) hadn't written a poem

1.1. Choose correct grammatical structures. ____/2 points (2 puncte)

12. Alegeți traducerea corectă a cuvântului: *maia*:

- A) salt
- B) dough
- C) season
- D) rub
- E) ferment

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/1 point (1 punct)

13. Alegeți un echivalent pentru cuvântul: *asezare*

- A) sit
- B) settlement
- C) seat
- D) place
- E) settlerly

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/1 point (1 punct)

14. Alegeți opțiunea corectă după contextul propoziției:

Don't put your cup on the of the table – someone will knock it off.

- A) outside
- B) edge
- C) space
- D) boundary
- E) border

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/2 points (2 puncte)

15. Completați proverbul: Home is where ...

- A) the head is
- B) the mind is
- C) the mother is
- D) the heart is
- E) the neighbour is

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/2 points ___/2 puncte
(Competența Socio – Culturală)

16. Comun pentru acest grup de cuvinte este cuvântul:

- A) School
- B) Grade
- C) University
- D) Education
- E) Level

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/1 point (1 punct)

17. Alegeți o definiție pentru cuvânt «Valley»:

- A) the land between lakes
- B) the land between the city and the village
- C) the playground
- D) the land between hills and mountains
- E) the carpark

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/1 point (1 punct)

18. Alegeți opțiunea corectă: Americans celebrate Independence Day during this month:

- A) September
- B) July
- C) January
- D) October
- E) June

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/1 point (1 punct)

19. Completați idiomul: Troubled ...

- A) rain
- B) waters
- C) wind
- D) air
- E) water

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/1 point (1 punct)

20. Traduceți din limba-sursă în limba-țintă:

Translate the following text, paying special attention to culture-bound words:

Bush Vies with UN over Climate Change Conference

President George W. Bush has invited the world's most polluting nations to discuss cutting global emissions at a climate change summit in September, during the same week that the United Nations is holding a similar conclave.

He has asked the EU, UN and 15 major industrialised nations to the high-level talks on September 27-28 in Washington, to be hosted by Condoleezza Rice, the Secretary of State.

The talks would see America "collaborating with other major economies to agree on a detailed contribution for a new global framework by the end of 2008", to be used after the Kyoto Protocol expires in 2012.

The protocol, adopted in 1997, aims to limit the amount of carbon dioxide that can be emitted by industrialised countries.

The president's conference was first suggested before the opening of the G8 summit in Germany in June, which was dominated by the issue of climate change. However, Ban Ki-moon, the UN secretary-general, has said that he was convening the meeting on climate change on September 24, a day before the General Assembly's annual ministerial meeting.

The Korean, who has made climate change a top priority since taking the reins of the UN on January 1, has urged all countries to reach a comprehensive agreement by 2009.

Asked whether the White House conference was aimed at competing with or deflecting attention from the UN meeting, a U.S. presidential spokesman said: "No, this is an effort to help supplement the ongoing efforts on other places around the world."

At the G8 summit, Mr. Bush agreed to make "substantial" but unspecified cuts in emissions and to negotiate a framework to seek a replacement for the Kyoto Protocol by the end of 2009.

The US is not a party to the Kyoto agreement and large developing countries such as China, India and Brazil are exempt from its obligations. Earlier this year it was estimated that China had overtaken America as the world's top producer of greenhouse gasses.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.)	___/5 points
1.2. Choose correct grammatical structures.	___/3points
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.	___/5 points
1.4. Spell each word correctly.	___/2 points
	___/15 points (15 puncte)

	Punctaj _____/86 = Nota _____					
BAREM	86 - 83	82 -76	74 – 69	66 - 61	56 – 52	48-43
Puncte						
Nota	10-9.7/C2	9.5-8.8/C1	8.5-8/B2	7.5-7/B1	6.5-6/A2	5.5- 5/A1

MOSTRELE RĂSPUNSURILOR STUDENȚILOR

ANEXA VIII. TESTUL DE APROFUNDIRE A NIVELULUI DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR DE TRADUCERE

Student's name _____ Date _____

Test I

A. Analizați minuțios traducerea cuvântului polisemic Power (a) în dicționarul Englez - Român.

Power (a)

- (control) putere; to be in power/to come to power/to seize power - a fi la putere, a veni la putere, a prelua puterea;
- to be in smb's power - a fi la cheremul cuiva.
- (strength) forță, the military power of the country - forța militară a țării, the power of the explosion - puterea exploziei
- (influence) influență (over)
- (capability) capacitate; to do everything in one's power - ași da totușila;
- to lose the power of speech - a nu mai putea vorbi; to be at the height of one's powers - a fi în perioada de maximă dezvoltare fizică și intelectuală, (despre artist) a fi în perioada de maturitate a creației sale.
- (authority) atribuții; police powers- atribuțiile poliției; the powers of parliament/ of the president - atribuțiile parlamentului, președintelui; emergency powers - puteri extraordinare; чрезвычайные полномочия; the power of veto over /on - drept de veto; the power of attorney - procură, (новереннѣя)
- (energy) energie, current electric (rating) nuclear, electric power - energie nucleară, energie electrică; horsepower - cal putere, to switch on the power - a alimenta cu electricitate, to cut off the power - a deconecta electricitatea
- (of vehicle, plane) to be running at full/half power - a funcționa la capacitate maximă/ medie
- (nation) the great powers - cele mai influente națiuni
- Fig. - putere, the power behind the throne - puterea din umbră; he has power in the land - el are influență în țară.

B. Traduceți propozițiile din TS în TT, acordând o atenție deosebită unităților lexicale scrise cu caractere cursive.

- Trade unions have less bargaining power than they used to have.
- Anyone seeking a gun must get a certificate from the police. Few people seem troubled that cops have the power to make those decisions.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) /2 point

1.2. Choose correct grammatical structures. /1 point

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. /2 point

2. Traduceți construcțiile atributive. Utilizați adăugarea pentru a obține o traducere adecvată.

safety violations încălcări de siguranță

teenage smoking rate rata de fumat la adolescenți

opinion poll sondaj de opinie

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) /1 point

1.2. Choose correct grammatical structures. /1 point

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. /1 point

3. Traduceți propozițiile care conțin o agramă folosind metoda traducerii antonimice, acolo unde este posibil.

1. He was not unenthusiastic about science and technology. El nu a fost entuziasmat în privința științei și tehnologiei

2. I remember when Sarah was no more than a school girl she could swim across the lake. Mi-am amintit când Sarah nu era decât o școlăviță și putea înota de o parte la alta

3. Young women are not invulnerable, but heart disease typically strikes women in their late 50s or 60s. That's about ten years later than it does men. Femeile tind să moară mai târziu decât bărbații

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) /1 point

ANEXA VIII. TESTUL DE APROFUNDIRE A NIVELULUI DE DEZVOLTARE A

1.2. Choose correct grammatical structures. /1 point

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. /2 point

4. Traduceți din limba sursă în limba țintă:

- Soferul a oprit autobuzul ca pasagerii să poată admira clădirea.
- Copiii au crezut că gheata este destul de groasă ca să plimbeze pe ea.
- Secretara mea este obișnuită să ia singura decizii.
- Nu a vorbit cu noi de când a venit acasă.
- Ar fi trebuit să cumpăr mai puțin lapte și mai multe ouă.
- Ce ar înseamnă Tom dacă i-am spus această poveste?

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) /2/3 points

1.2. Choose correct grammatical structures. /2/3 points

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. /2 points

1.4. Spell each word correctly. /2 points

5. Traduceți din limba sursă în limba țintă:

Advertisement

Would you like to be a writer?

by NICK DAVIS

Freelance writing can be creative, fulfilling and a lot of fun, with excellent money to be made as well. What's more, anyone can become a writer. No special qualifications or experience are required.

The market for writers is huge. In Britain alone there are around 1,000 daily, Sunday and weekly papers, and more than 8,000 magazines.

The Writers Bureau runs a comprehensive correspondence course covering every aspect of fiction and non-fiction writing.

The 140,000-word course is written by professional writers and has been acclaimed by experts

Why not be a writer?

First-class home study course gets you a flying start. Earn while you learn. Expert tutors, personal guidance, help to sell your writing, and much more! It's ideal for beginners. Details free. No cost. No obligation. Send the coupon.

Name _____ Telephone _____ Postcode _____ Address _____

Translation brief: A Spanish company has decided to start a business like "The Writers' Bureau," with offices in Madrid, to teach writing in Spanish. You have been asked to translate the following advertise- ment (see page 4 of the folder), taken from the front page of The Guardian. Your translation will be published in El País exactly as you have delivered it to the Spanish newspaper.

Traducere scurtă: O companie spaniolă a decis să înceapă afaceri ca "Bureau de Scriitori" cu birouri în Madrid să învețe a scrie în spaniolă. Va să solicite să traducă anunțul următor (vezi pag 4 folder), care este prima pagină a The Guardian. Traducerea va fi publicată în El País exact așa cum ați scris în revista spaniolă.

De ce de mai jos ce a fost mai dificil pentru d-ră în procesul traducerii textului? Bifați:

☒ înțelegerea textului sursă

☒ transformarea conținutului/reverbalizarea în limba țintă

cele două au fost la fel de dificile.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) /3 points

1.2. Choose correct grammatical structures. /3 points

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. /2 points

1.4. Spell each word correctly. /2 points

6. a. Găsiți un sinonim pentru cuvântul «amusing»:

A) funny

B) kind

C) strict

D) boring

E) clever

b. Găsiți antonimul cuvântului «children»:

A) teachers

B) teenagers

C) adults

D) babies

E) doctors

c. Determinați partea de vorbire pentru cuvântul: «slip»

A) adverb

B) substantiv

C) verb

D) pronume

E) adjectiv

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) /1 point

1.2. Choose correct grammatical structures. /1 point

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. /1 point

7. Alegeți traducerea corectă pentru cuvântul «a vârsa»:

A) slip

B) trim

C) spill

D) sleep

E) escape

8. Completați cu adjectivul potrivit întrebarea/cuvântul interogativ: *Who is sportsman?*

A) most famous
B) famous
C) more famous
D) the most famous
E) famouser

1.2. Choose correct grammatical structures.

9. Completați spațiile goale cu cuvintele de mai jos. Puteți utiliza fiecare cuvânt o singură dată.

activity children dietary energy include
person products rapidly nutrients people well-balance

Certain groups of people, such as young children or older people, have special needs. Because children grow rapidly they need food not only to replace worn-out tissues and provide energy, but also to build new tissues. A child's diet should include meat, poultry, fish, fruits, vegetables, and cereals. A well-balanced diet is important to the older person as it is to the child. Older people need as many nutrients as young adults. But if their activity is reduced, they will need fewer calories. Expectant or nursing mothers and babies also need special diets.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) 5/5 point
1.2. Choose correct grammatical structures. 2/2 point
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 9/14 puncte

10. Potriviti denumirile române ale părților corpului cu omologii lor englezi:

1. bile ducl. a) intesinul gros +
2. bladder b) coloana vertebrală +
3. gall bladder c) laringe +
4. large intestine d) pelvis +
5. larynx e) vezica urinară +
6. pancreas f) canalul fierii +
7. pelvis g) splină +
8. spine h) trahee +
9. spleen i) pancreas +
10. windpipe j) vezica biliară +

11. Citiți textul și completați sarcina:

If Omar hadn't been sick, he wouldn't have missed his class. If the climate change hadn't influenced him, he wouldn't have been sick. If Omar hadn't been sick he would have gone to school. ...

Completați propoziția în funcție de conținutul textului: Omar ...

A) hadn't been sick

B) hadn't missed his class
C) hadn't gone to school
D) hadn't done his homework
E) hadn't written a poem

1.1. Choose correct grammatical structures. 2/2 puncte

12. Alegeți traducerea corectă a cuvântului: *maia*:

A) salt
B) dough
C) season
D) rub
E) ferment

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 1/1 punct

13. Alegeți un echivalent pentru cuvântul: *aseare*

A) sit
B) settlement
C) seat
D) place
E) settlerly

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 1/1 punct

14. Alegeți opțiunea corectă după contextul propoziției:

Don't put your cup on the ... of the table - someone will knock it off.

A) outside
B) edge
C) space
D) boundary
E) border

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 2/2 puncte

15. Completați proverbul: *Home is where ...*

A) the head is
B) the mind is
C) the mother is
D) the heart is
E) the neighbour is

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 2/2 puncte

16. Comun pentru acest grup de cuvinte este cuvântul:

A) School
B) Grade
C) University
D) Education
E) Level

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 1/1 punct

17. Alegeți o definiție pentru cuvântul *valley*:

A) the land between lakes
B) the land between the city and the village

C) the playground
D) the land between hills and mountains
E) the carpark

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 2/2 puncte

18. Alegeți opțiunea corectă: *Americans celebrate Independence Day during this month:*

A) September
B) July
C) January
D) October
E) June

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 2/2 puncte

19. Completați idiomul: *Troubled ...*

A) rain
B) waters
C) wind
D) air
E) water

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 1/1 punct

20. Traduceți din limba sursă în limba țintă:

Translate the following text, paying special attention to culture-bound words:

Bush Vies with UN over Climate Change Conference

President George W. Bush has invited the world's most polluting nations to discuss cutting global emissions at a climate change summit in September, during the same week that the United Nations is holding a similar conference.

He has asked the EU, UN and 15 major industrialized nations to the high-level talks on September 27-28 in Washington, to be hosted by Condoleezza Rice, the Secretary of State.

The talks would see America "collaborating with other major economies to agree on a detailed contribution for a new global framework by the end of 2008", to be used after the Kyoto Protocol expires in 2012.

The protocol, adopted in 1997, aims to limit the amount of carbon dioxide that can be emitted by industrialized countries.

The president's conference was first suggested before the opening of the G8 summit in Germany in June, which was dominated by the issue of climate change. However, Ban Ki-moon, the UN secretary-general, has said that he was convening the meeting on climate change on September 24, a day before the General Assembly's annual ministerial meeting.

The Korean, who has made climate change a top priority since taking the reins of the UN on January 1, has urged all countries to reach a comprehensive agreement by 2009.

Asked whether the White House conference was aimed at competing with or deflecting attention from the UN meeting, a U.S. presidential spokesman said: "No, this is an effort to help

supplement the ongoing efforts on other places around the world."

At the G8 summit, Mr. Bush agreed to make "substantial" but unspecified cuts in emissions and to negotiate a framework to seek a replacement for the Kyoto Protocol by the end of 2009.

The US is not a party to the Kyoto agreement and large developing countries such as China, India and Brazil are exempt from its obligations. Earlier this year it was estimated that China had overtaken America as the world's top producer of greenhouse gasses.

Președintele G. W. Bush a invitat toate națiunile cele mai poluate de lume să discute despre reducerea emisiilor de CO2 la congresul privind schimbările climatice din Septembrie, în aceeași săptămână în care Organizația Națiunilor Unite definește un cadru similar.

El a cerut de la UE, ONU și alte 15 state foarte industrializate să discute pe 27-28 Septembrie la Washington și să fie găzduiți de Condoleezza Rice, care este Secretarul de Stat.

Discuția va fi despre cum America se vede în colaborare cu alte state economice pentru a fi de acord cu contribuțiile necesare pentru un nou cadru global până la sfârșitul anului 2008, care va fi folosit după Protocolul Kyoto care expiră în 2012.

Protocolul, adoptat în 1997, are tendința de a limita cantitatea de dioxid de carbon care poate fi emisă de țările industrializate.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) 2/5 points
1.2. Choose correct grammatical structures. 3/5 points
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. 2/2 points
1.4. Spell each word correctly. 10/15 puncte

Punctaj 54/86 = Nota 6,27

BAREM	86 - 83	80 - 78	74 - 69	65 - 60	56 - 52	48 - 43
Puncte	10-9.7/C2	9.5-9/C1	8.5-8/B2	7.5-7/B1	6.5-6/A2	5.5-5/A1
Nota						

ANEXA 10.

**MECANISMUL DE CALCUL AL PUNCTAJULUI PENTRU NIVELURILE DE
FORMARE A VALORILOR COMPETENȚELOR DE TRADUCERE**

BAREM - VALORI

Competența strategică

<i>Valori – 30 puncte</i>	<i>Nivel Avansat C2/C1</i>	<i>Nivel Mediu B2/B1</i>	<i>Nivel Minim A2/A1</i>	<i>Puncte Maxim</i>
elaborarea și aplicarea strategiei	10 - 9	8 - 7	6 - 5	10
decodificarea semnificației	9 - 8	7 - 6	6 - 5	9
percepția selectivă	11 - 10	9 - 8	7 - 6	11
<i>Total puncte-nivel competență</i>	<i>30 - 27</i>	<i>25 - 21</i>	<i>20 - 17</i>	<i>30</i>

Competența comunicativă

<i>Valori – 29 puncte</i>	<i>Nivel Avansat C2/C1</i>	<i>Nivel Mediu B2/B1</i>	<i>Nivel Minim A2/A1</i>	<i>Puncte Total</i>
validarea strategiei de traducere	10 - 9	8 - 7	6 - 5	10
creativitatea interpretării	10 - 9	8 - 7	6 - 5	10
responsabilitatea	9 - 8	7 - 6	5 - 4.5	9
<i>Total puncte-nivel competență</i>	<i>29 - 27</i>	<i>26 - 20</i>	<i>18 - 15</i>	<i>29</i>

Competența instrumental-profesională

<i>Valori – 8 puncte</i>	<i>Nivel Avansat C2/C1</i>	<i>Nivel Mediu B2/B1</i>	<i>Nivel Minim A2/A1</i>	<i>Puncte Total</i>
valorizarea ideatică	4	3	2	4
sistematizarea conținutului	2	1,5	1	2
preocuparea profesională	2	1,5	1	2
<i>Total puncte-nivel competență</i>	<i>8 - 7</i>	<i>7 - 5</i>	<i>5 - 4</i>	<i>8</i>

Competența socioculturală

<i>Valori – 19 puncte</i>	<i>Nivel Avansat C2/C1</i>	<i>Nivel Mediu B2/B1</i>	<i>Nivel Minim A2/A1</i>	<i>Puncte Total</i>
adaptarea contextuală	5 - 4	4 - 3	3 - 2,5	5
procesarea conținutului	7 - 6	5 - 4	4 - 3,5	7
colaborarea	7 - 6	5 - 4	4 - 3,5	7
<i>Total puncte-nivel competență</i>	<i>19 - 17</i>	<i>16 - 13</i>	<i>12 - 10</i>	<i>19</i>

TESTUL DE EVALUARE A FORMĂRII COMPETENȚELOR DE TRADUCERE (VALIDARE)

Adaptat după Ștefanovici S., et. al. [94][108][107][192][84][38][39][184][164]

(Competența Strategică)

1. Analizați minuțios traducerea cuvântului polisemic Accommodate (v) în dicționarul Englez – Român.

Accommodate (v)

1. (put up) a caza; the delegates were accommodated in the hotel – delegații au fost cazați la hotel; I can accommodate him for a night in my flat – pot să-l primesc în apartamentul meu pentru o noapte;
2. (hold) a găzdui; the hall accommodates 500 people – capacitatea sălii este de 500 de oameni
3. (supply) a oferi; the bank supplied me with a loan of \$1000 – banca mi-a oferit un credit de 1000 dolari.
4. (adapt) a adapta; you'll have to accommodate to these conditions – va trebui să te adaptez la condițiile acestea.
5. (oblige) a satisface; we always try to accommodate our clients – noi mereu încercăm să satisfacem dorințele clienților noștri.

B. Traduceți propozițiile din TS în TT, acordând o atenție deosebită unităților lexicale scrise cu caractere cursive.

1. I'd like to find a part-time job that will *accommodate* my teaching schedule.
2. According to the local reports, Shanghai has completed the construction of a super underground bunker that can *accommodate* 200,000 people in emergency to evade blasts, poisonous gas emission and nuclear radiation.
3. The lawyer tried hard to *accommodate* his statements to the facts.
4. When cultures clash on the job: companies struggle to *accommodate* workers of different religious faiths without alienating others.
5. Should universities change teaching to *accommodate* a generation raised on mobile technology?

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ___/2 points
- 1.2. Choose correct grammatical structures. ___/1 point
- 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ___/2 points
- ___/5 points (5 puncte)

2. Traduceți construcțiile atributive. Utilizați adăugarea pentru a obține o traducere

adecvată.

wildlife movement _____

environmental protest _____

bilateral countries _____

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) _____/1 point

1.2. Choose correct grammatical structures. _____/1 point

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. _____/1 point

_____/3 points (3 puncte)

3. Traduceți propozițiile care conțin o negare folosind metoda traducerii antonimice, acolo unde este posibil.

1. His appearance was never less than dignified. He was tall with a face of surprising ascetism.

2. They were not unhelpful but seemed to take it axiomatic that he was stupid and idle.

1. Such observations reported by visitors to the US are not uncommon. _____

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) _____/1 point

1.2. Choose correct grammatical structures. _____/1 point

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. _____/1 point

_____/3 points (3 puncte)

4. Traduceți din limba-sursă în limba-țintă:

Familia, ca instituție socială, are o istorie care se confundă cu dezvoltarea civilizației umane. În perioada actuală familia se confruntă cu diversitatea și complexitatea caracteristică societății contemporane. Acestea sunt adevărate provocări pentru familie, pentru găsirea soluțiilor optime de adaptare. Specialiștii spun că schimbările petrecute în lumea contemporană au făcut să crească, în același timp, anxietatea, insecuritatea și instabilitatea vieții de familie. Termenul de „familie” a început să fie înțeles într-un sens mai larg, nu neapărat ca fiind format din copii și părinții lor.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) _____/3 points

1.2. Choose correct grammatical structures. _____/3 points

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. _____/2 points

1.4. Spell each word correctly. _____/1 point

_____/9 points (9 puncte)

5. Traduceți din limba-sursă în limba-țintă:

Television Sponsorship Hoping to Change Image

American television was founded on the idea of sponsorship — the term "soap opera" originates from soap manufacturers like Procter & Gamble which commissioned daytime programmes — yet in the UK the idea is only five years old and in some quarters is still regarded with suspicion by advertisers, agencies and some viewers.

All that may be about to change, however. One of the country's biggest and canniest advertisers, Mars, is negotiating sponsorship deals with Granada TV for *Coronation Street* and *Gladiators*. The idea is that Mars's Pedigree pet foods division would sponsor the *Street*, Britain's most popular programme. For a nation of pet-lovers, the idea makes sense. But it won't come cheap, with figures of £10m bandied about for a programme that goes out three times a week and attracts 18m viewers a time. Separately, one of Mars's confectionary brands, possibly Snickers,

would sponsor *Gladiators*. The latter programme attracts a large proportion of children, a fact recognized by its previous sponsor, Kellogg's Frosties.

Din cele de mai jos ce a fost mai dificil pentru d-ră în procesul traducerii textului? Bifați:

__ înțelegerea textului sursă

__ transformarea conținutului/reverbalizarea în limba țintă

__ cele două au fost la fel de dificile.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/3 points

1.2. Choose correct grammatical structures. ____/3points

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/2 points

1.4. Spell each word correctly. ____/2 points

____/10 points (10 puncte)
(Competența Comunicativă)

6. a. Găsiți un sinonim pentru cuvântul «generous»:

A) plentiful

B) giving

C) lavish

D) funny

E) mean

b. Găsiți antonimul cuvântului «boring» :

A) interesting

B) dull

C) colourless

D) funny

E) amazed

c. Determinați partea de vorbire pentru cuvântul: easily

A) adverb

- B) substantiv
- C) verb
- D) pronume
- E) adjectiv

____/3 points (3 puncte)

7. Alegeți traducerea corectă pentru cuvântul « a plânge »:

- A) to complain
- B) to mourn
- C) to weep
- D) to cry
- E) to roar

____/1 point (1 punct)

8. Completați cu adjectivul potrivit enunțul interogativ: She is _____ singer in the world.

- A) most famous
- B) famousest
- C) more famous
- D) the most famous
- E) famouser

____/1 point (1 punct)

10. Completați spațiile goale cu cuvintele de mai jos. Puteti utiliza fiecare cuvânt o singură dată.

look or seem, another or different, stretch or run, comfortable or convenient, join or unite:

1. The weather ... quite warm though it's only 5°C above zero. 2. The children ... tired but they... greatly pleased with the trip, don't they? 3. The schoolboy returned the book he had read and asked for... book, but of a... kind, he said, as he wanted to have a rest from detective stories. 4. I asked for a pair of shoes of a... kind, but the shop-girl said that the rest of the shoes were not my size. 5. The ugly scar (cicatrice) ... right across the man's left cheek. 6. For how many kilometers does this forest...? 7. Though the flat was rather warm, light and cosy, it was not... for our work as it was rather small. 8. These shoes are very... for wear in wet weather as they have rubber soles. 9. ... we stand, divided we fall. 10. One by one the children ... in the game.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/5 points

1.2. Choose correct grammatical structures. ____/2 points

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/7 points

____14 points (14 puncte)

10. Următoarele sunt termeni care se referă la unele tipuri de boli. Potrivii tipurile cu definițiile lor. Traduceți în LT.

1. acute	a. indicating hypersensitivity to particular foods, kinds of pollen, insect stings, etc.
2. allergic	b. caused by mental stress
3. chronic	c. coming sharply to a crisis
2. congenital	d. lasting for a long time
3. contagious	e. due to disturbances in anabolic and katabolic processes
4. familial	f. transmitted genetically from parent to child
5. infectious	g. caused by improper diet
6. metabolic	h. spread by bacteria or viruses
7. nutritional	i. present from or before birth
8. psychosomatic	j. spreading by physical contact

____/10 points (10 puncte)
(Competența Instrumental-Profesională)

11. Completați cu prepoziții unde este necesar:

Can you remember your first day... school? It was probably rather confusing. I am sure you ran ... your mother thinking she was deserting you. When the child goes ... school... his first day, he has to watch ... his mother leaving. The teacher must convince him that... the end ... the day his mother and his home will still be there. It is difficult to make the newcomer join ... a game or a walk. A new life, completely different ... what he is used ... begins.

1.1. Choose correct grammatical structures.

____/2 points (2 puncte)

12. Alegeți traducerea corectă a cuvântului: țintă:

- A) target
- B) aim
- C) purpose
- D) point
- E) ferment

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

____/1 point (1 punct)

13. Alegeți un echivalent pentru cuvântul: așezare

- A) sit
- B) aim
- C) place
- D) seat
- E) settlement

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

____/1 point (1 punct)

14. Alegeți opțiunea corectă după contextul propoziției:

Last year my house was broken into and 1. *robbed/stolen*. I immediately informed the police. A police officer came to the house and asked me to make a list of what had been 2. *robbed/stolen*. I told him my neighbours had seen someone suspicious at the time of the 3. *forgery/burglary*, so they had to go to the police station and 4. *make/do* a statement. About a month later the police contacted me to say they had arrested a 5. *defendant/suspect*. When the case came to court, I went to 6. *give/tell* evidence. Of course, the man 7. *admitted/pleaded* not guilty. The 8. *jury/lawyer* decided there was not enough proof to 9. *try/convict* him, and he was 10. *let off/let go*.

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

____/2 points (2 puncte)

15. Completați proverbul: All good things must ...

- A) come together
- B) come to a finish
- C) come to an end
- D) be over
- E) have an end

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

____/2 points (2 puncte)

(Competența Socio – Culturală)

16. Comun pentru acest grup de cuvinte este cuvântul:

- A) mother
- B) father

- C) family
- D) relatives
- E) son

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/1 point (1 punct)

17. Alegeți o definiție pentru cuvânt «smog»:

- A) some smoke
- B) fog or haze intensified by smoke or other atmospheric pollutants.
- C) a fog made heavier and darker by smoke and chemical fumes
- D) some mist
- E) something comes after rain

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/1 point (1 punct)

18. Alegeți opțiunea corectă: Americans celebrate Thanksgiving Day during this month:

- A) September
- B) July
- C) January
- D) October
- E) November

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/1 point (1 punct)

19. Completați idiomul: Better late ...

- A) than now
- B) than ever
- C) than forever
- D) than never
- E) than then

1.1. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

___/1 point (1 punct)

20. Traduceți din limba-sursă în limba-țintă:

Translate the following text, paying special attention to culture-bound words:

Sleep Tight

President Clinton gets by on five or six hours of it a night, Rolling Stones Keith Richards is said to have gone for 13 days without any, and ex-Prime Minister Margaret Thatcher made do with just four hours a night. Albert Einstein, on the other hand, insisted on a full 10 hours. For most of us, however, seven to eight hours sleep each night is about right.

Recent research conducted by Professor James Maas of Cornell University, New York, suggests that we live in a society suffering from chronic sleep deprivation, with the majority of us getting 60 to 90 minutes less sleep each night than we need. Sleep is vital to health and wellbeing. A good night's sleep keeps our immune system strong, to fight against illness, so if you think you're not getting enough, try following these tips from The Sleep Council to help you get a better night's sleep.

1. Keep regular hours. Going to bed and getting up in the morning at the same time every day will help your body programme itself to sleep better.
2. Create a restful environment for sleep. Make sure your bedroom is not too hot or too cold and is as quiet and dark as possible.
3. Relax in the hours before going to bed. A good way to do this may be to read a good book or magazine or listen to some restful music in a nice warm bath. Watching television may seem like a good way to relax, but it can act as a stimulant on the brain and

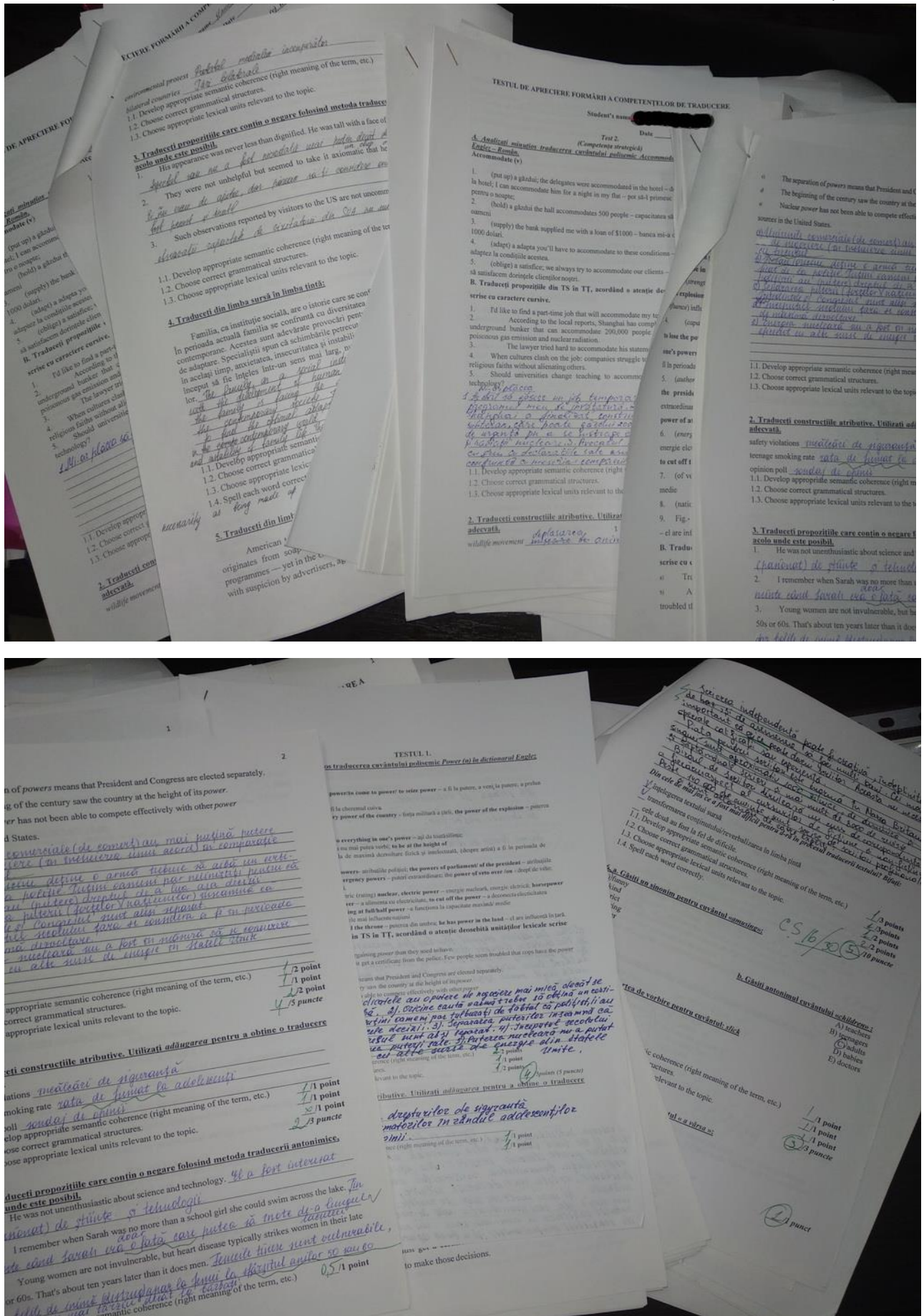
4. Above all, if you can't sleep, don't worry about it, Get up and do something you find relaxing until you feel sleepy again — then go back to bed.

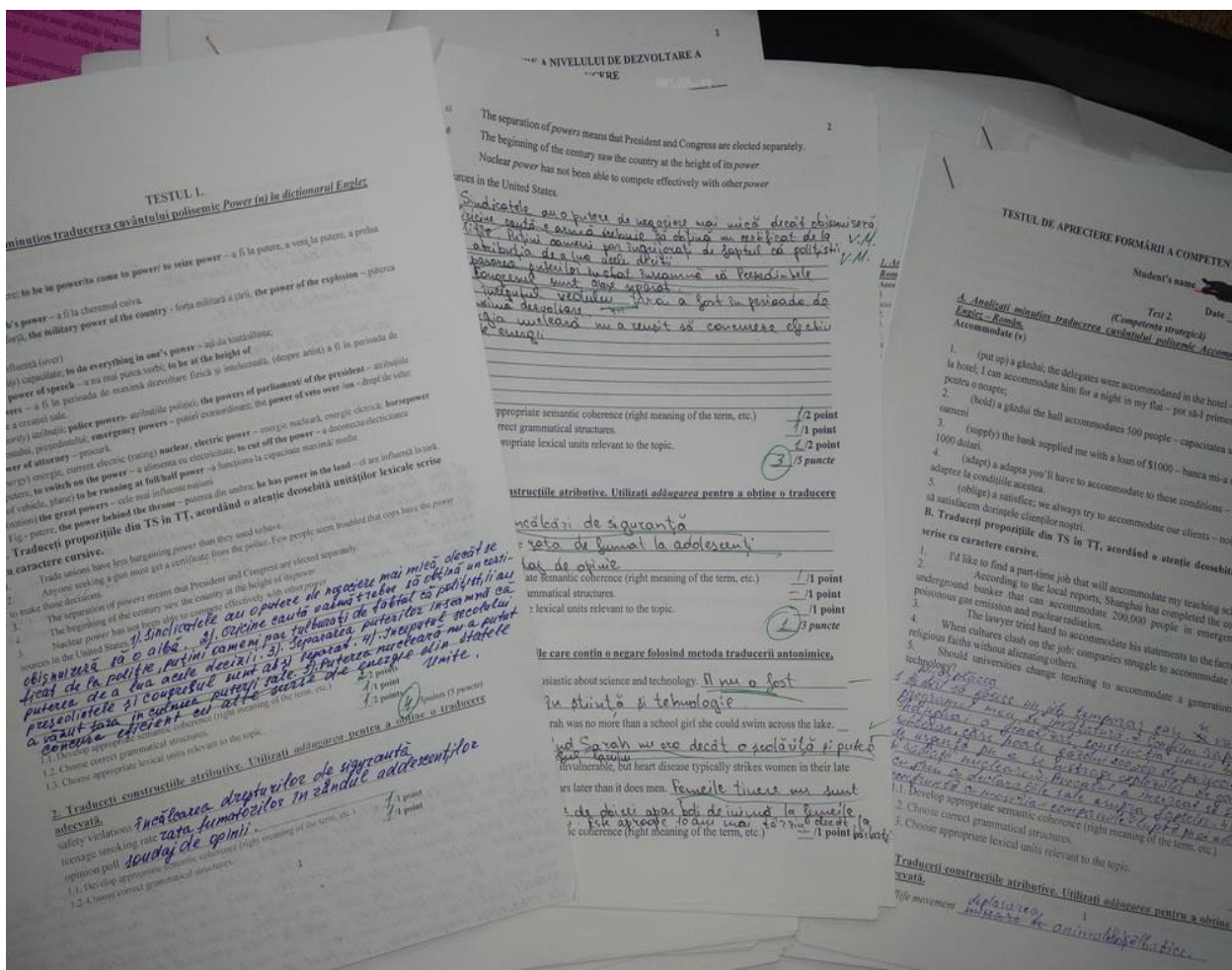
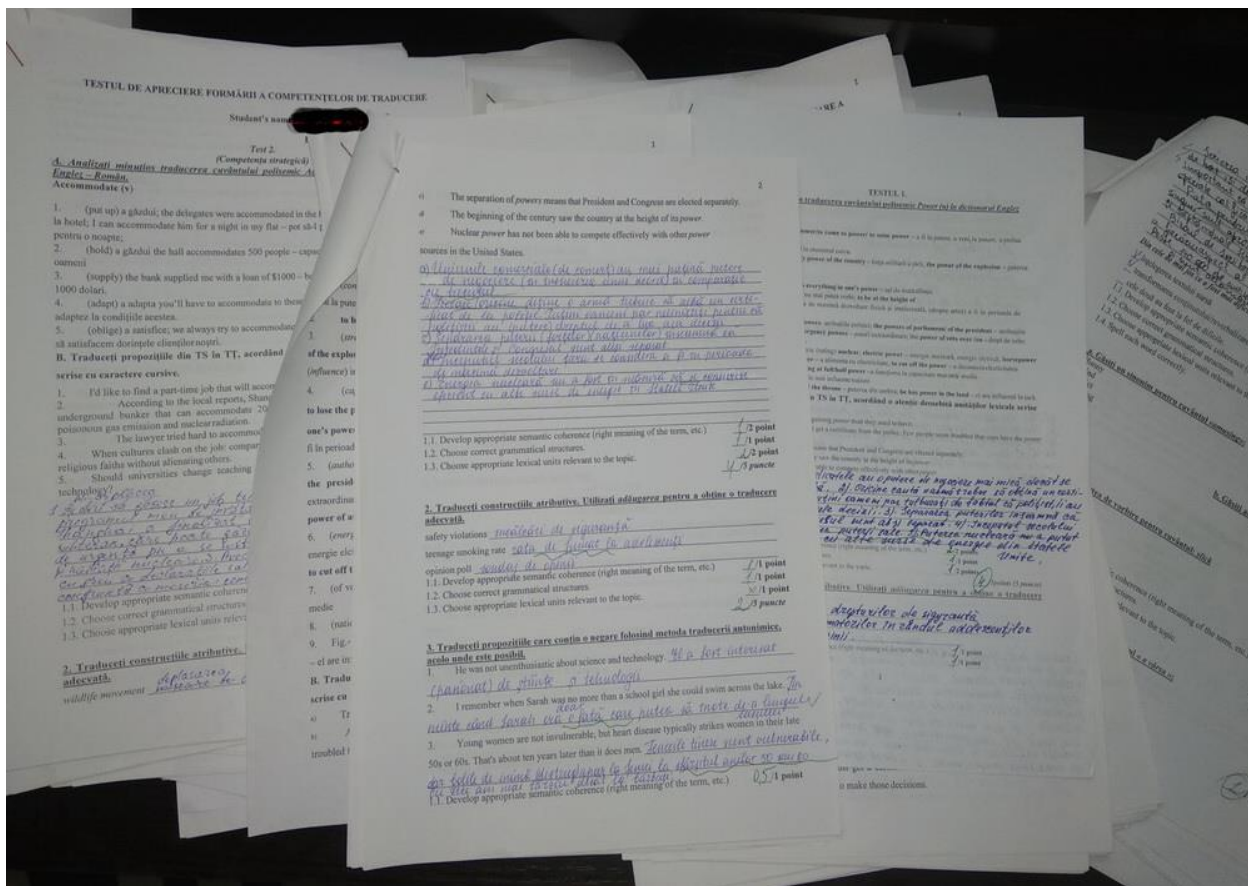
[illegible]

- Punctaj** _____/86 = **Nota** _____

220

MOSTRELE RĂSPUNSURILOR STUDENȚILOR

ANEXA 12.

**TABELUL A3.15. DATE EXPERIMENTALE ALE EȘANTIONULUI CERCETĂRII
(VALIDARE/COSTATARE)**

**22. Știinșile Umanistice. 223. Limbi moderne și clasice. 223.1.04 Limbi moderne L. engleză
Grupul experimental UPSC**

Codul studentului	Specialitatea si anul înmatriculării	Anul de studii	Disciplina	CT/ NCLE
01	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	A2
02	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	A2
03	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
04	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
05	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
06	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
07	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
08	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	A2
09	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
010	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
011	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
012	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
013	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	A2
014	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
015	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
016	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
017	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1

018	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
019	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
020	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
021	2013 – 2014 LMA	2015-2016	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
022	2013 – 2014 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	A2
023	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
024	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
025	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
026	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
027	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
028	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
029	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
030	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
031	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
032	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
033	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
034	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
035	2015 – 2016 LMA	2017 – 2018	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
036	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
037	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
038	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	A2

039	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
040	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
041	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1
042	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
043	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	C1
044	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B2
045	2016 – 2017 LMA	2018 – 2019	Traducerea Scrisă Specializată/ Scrisă Literar Publicistică	B1

GRUPUL DE CONTROL

023. Filologie 0231 Filologie Engleză 0231.2 Limbi Străine Limba și Literatura Engleză/Germana, Grupul de control USARB

Codul studentului	Specialitatea si anul înmatriculării	Anul de studii și numărul grupei	Disciplina	CT/ NCLE
01	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
02	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B1
03	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
04	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B1
05	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
06	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	C1
07	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B1
08	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
09	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B1
010	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
011	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
012	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
013	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
014	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
015	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2

016	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
017	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
018	2013 – 2014 L.L.E/G	2015-2016	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	C1
019	2013 – 2014 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
020	2013 – 2014 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
021	2013 – 2014 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
022	2013 – 2014 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
023	2015 – 2016 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	C1
024	2015 – 2016 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
025	2015 – 2016 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
026	2015 – 2016 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
027	2015 – 2016 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	C2
028	2015 – 2016 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
029	2015 – 2016 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	C1
030	2015 – 2016 L.L.E/G	2017 – 2018	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B1
031	2015 – 2016 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	C2
032	2015 – 2016 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
033	2015 – 2016 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
034	2015 – 2016 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	C1
035	2015 – 2016 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	A2
036	2016 – 2017 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B1
037	2016 – 2017 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	C1
038	2016 – 2017 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	C1
039	2016 – 2017 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2
040	2016 – 2017 L.L.E/G	2018 – 2019	Traducerea și redactarea textelor specializate în limba Engleză	B2

**DATE EXPERIMENTALE ALE EȘANTIONULUI CERCETĂRII
(COSTATARE/ VALIDARE)**

**DATE EXPERIMENTALE PRIVIND NIVELUL DE FORMARE ALE
COMPEENȚELOR DE TRADUCERE ALE STUDENȚILOR (CONSTATARE)**

Nivelul	GE -45		GC - 40		Total - 85	
	<i>Nr. subiecți</i>	%	<i>Nr. subiecți</i>	%	<i>Nr. subiecți</i>	%
Nivel minim (A1/A2)	18	40,0	16	40,0	34	40,0
Nivel mediu(B1/B2)	18	40,0	18	45,0	36	42,0
Nivel avansat(C1/C2)	9	20,0	6	15,0	15	18,0

**DATE EXPERIMENTALE PRIVIND NIVELUL DE FORMARE ALE
COMPEENȚELOR DE TRADUCERE ALE STUDENȚILOR (VALIDARE)**

Nivelul	GE -45		GC - 40		Total - 85	
	<i>Nr. subiecți</i>	%	<i>Nr. subiecți</i>	%	<i>Nr. subiecți</i>	%
Nivel minim (A1/A2)	6	13,3	12	30,0	18	21,2
Nivel mediu(B1/B2)	26	57,7	19	47,5	45	53,0
Nivel avansat(C1/C2)	13	29,0	9	22,5	22	25,8

**DATE EXPERIMENTALE COMPARATE PRIVIND NIVELUL DE FORMARE ALE
VALORILOR COMPEENȚELOR DE TRADUCERE ALE STUDENȚILOR
(CONSTATARE – VALIDARE)**

Nivelul	CONSTATARE				VALIDARE			
	GE -45		GC - 40		GE -45		GC - 40	
	<i>Nr. subiecți</i>	%	<i>Nr. subiecți</i>	%	<i>Nr. subiecți</i>	%	<i>Nr. subiecți</i>	%
Nivel minim (A1/A2)	18	40,0	16	40,0	6	13,3	12	30,0
Nivel mediu(B1/B2)	18	40,0	18	45,0	26	57,7	19	47,5
Nivel avansat(C1/C2)	9	20,0	6	15,0	13	29,0	9	22,5

SISTEMUL DE ACTIVITĂȚI DIDACTICE UNIVERSITARE (ETAPA a II-a ȘI a III-a A TEHNOLOGIEI DE FORMARE A COMPETENȚELOR DE TRADUCERE)

Adaptat după Hellerman J., et. al. [120][106] [105] [49] [50] [56] [110] [114]

ETAPA a II-a A TFCTST

Activitatea 1.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, instrumental-profesională, comunicativă și socioculturală*;

Strategii și metode didactice: lectura în perechi, metode de analiză pre-translațională - determinarea genului TS etc., traducerea de texte de specialitate, citirea selectivă, metoda traducerii directe, învățarea limbii în context.

Desfășurarea activității:

1. Fill the blanks with the words below. You may use each word only once. Translate the text and edit it.

Bacteria	body	break	dangerous	delicate
disease	eyes	germs	line	liquids
membrane	moisture	mouth	nose	parts
prick	skin	sneeze	stomach	

How the Body Fights Disease

The is often called "the body's first..... of defence". It acts as armour, resisting many germs that might harm the more parts of the Any in the skin, even a pin , provides an opening for germs. Some enter the body through the and and other natural openings. These areas provide warmth and in which germs thrive. When the of the nose and throat becomes irritated, we cough or , blowing out the unwanted substances. Other body also provide a defense against Tears, for example, wash from the Tears also contain substances that fight bacteria. Acid in the kills many germs before they can reach other of the body.

În condițiile lipsei de timp, studenții recurg adesea la ajutorul TA pentru a determina rapid semnificația și traducerea textului LS, fără a-și acorda mai mult timp pentru o mai bună înțelegere și pătrundere de sens. Dar rezultatul TA este adesea greu de înțeles din cauza erorilor de timp incorrect, a propozițiilor incorrect construite (încălcarea regulilor de sintaxă), incapacității sistemului TA de a găsi echivalente potrivite termenilor din TS etc. Acest lucru necesită automat editarea ulterioară a textului unei TA, care, în lipsa unor abilități corespunzătoare, prezintă o sarcină foarte complicată. Aceste exerciții vizează dezvoltarea abilităților de editare, care vor fi solicitate în viitoarele activități profesionale ale studenților.

Următorul exercițiu constă în sarcina de a sau/și traduceți textul, acordând o atenție deosebită cuvintelor cu caractere albine.

Activitatea 2.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, instrumental-profesională, comunicativă și socioculturală*;

Strategii și metode didactice: determinarea temei, ideii textului după titlu, răspunsuri la întrebări, traducerea de texte de specialitate, citirea selectivă, metoda traducerii directe, portofoliul, lucrul individual, rezumatul, învățarea limbii în context.

Desfășurarea activității:

2. Translate the text, paying special attention to the words in bold.

What is **chickenpox**?

Chickenpox is a **viral** infection caused by the **herpes varicella zoster virus**. It's spread in droplets inhaled into the **respiratory tract**. Complications are rare but serious, and can occur in previously **healthy** children.

Who's at risk of chickenpox?

Chickenpox tends to affect children under ten. Most children have had the **infection** by this age. In older children and adults, chickenpox can be more severe.

It's more common in late winter and spring. Children who are **immunosuppressed** (for example, on steroids) are particularly vulnerable to complications, as are newborn babies who may catch the infection from their mother in late **pregnancy**.

Chickenpox symptoms

The **incubation** period (from exposure to onset of symptoms) is 14 to 24 days. The initial symptoms are mild **fever** and **headaches**. Younger children may seem generally **grouchy**.

These are followed within hours by the appearance of a typical **rash**. Crops of red spots appear, which quickly develop central fluid-filled **blisters** that are intensely itchy. After a couple of days these **scab** over and dry up. The rash mostly affects the trunk, but may appear anywhere on the body, including the scalp and the mouth.

In about one in ten cases symptoms are so minimal the infection goes unnoticed. **Complications** of the infection are uncommon but include viral **pneumonia**, secondary bacterial infection and encephalitis.

Chickenpox treatments

Talk to your doctor if you're unsure of the diagnosis or if your child seems particularly unwell, has a **cough**, headache, if the skin is particularly inflamed or infected, or there are other worrying symptoms. For young babies or children with **immunity** problems, always seek medical advice.

Give pain-relieving **syrup** and plenty of fluids. **Calamine lotion** and **antihistamine** medicines may **relieve** the **itching**.

Keep your child's hands clean and their fingernails short. Try to discourage them from scratching the spots, as they can scar.

Studentilor li se permite utilizarea diferitor sisteme de traducere automatizată, ca apoi ei să efectueze redactarea acestui text și post-redactarea cu ajutorul colegilor, în perechi sau independent. Acest tip de sarcină se recomandă ca sarcină individuală, spre exemplu ca temă pentru acasă.

Mai jos găsiți un pasaj din textul dat tradus de platforma Google Translate (traducerea neredactată).

Ce este varicela?

Varicela este o infecție virală provocată de herpes varicelă zoster virus. Se răspândește în picături inhalate în tractul respirator. Complicațiile sunt rare, dar grave și pot apărea la copiii anterior sănătoși.

Cine este expus riscului de varicela?

Varicela are tendința să afecteze copii sub zece ani. Majoritatea copiilor au avut infecția la această vârstă. La copiii mai mari și la adulți, varicela poate fi mai severă.

Este mai frecventă la sfârșitul iernii și primăverii. Copiii care sunt imunosupresați (de exemplu, pe steroizi) sunt deosebit de vulnerabili la complicații, la fel ca și nou-născuții care pot prinde infecția de la mama lor la sfârșitul sarcinii....

La fel, studenții vor traduce texte din limba română în limba engleză, texte selectate pentru a practica utilizarea vocabularului în domeniul special.

Activitatea 3.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

Strategii și metode didactice: răspunsuri la întrebări, determinarea genului TS etc., traducerea de texte de specialitate, evaluare reciprocă, citirea selectivă, metoda traducerii directe, portofoliul, lucrul în grup, învățarea limbii în comunitate.

Desfășurarea activității:

3. A) Read the text. B) Find and underline the words connected with the topic medicine and health care. C) Paraphrase the text D). Translate the text from the Source Language into the Target Language. E) Do the editing of the text.

Bolile copilăriei

OTITA

Una dintre cele mai des întâlnite boli ale copilăriei este otita, afecțiune care, netratată corespunzător, se poate solda cu sechele greu de vindecat.

OTITA MEDIE. Părinții trebuie să știe că cel mai adesea, este afectată urechea medie, caz în care ne confruntăm cu otită medie. Statistic s-a demonstrat că unul din șase copii cu vârsta de până la un an face cel puțin un „episod de otită medie, după aceasta vârstă, frecvența bolii scăzând mult. E important de știut că, de cele mai multe ori, otită medie este o complicație a rinitei și rinofaringitei acute. *Plânsul sau suflarea incorectă a nasului favorizează împingerea secrețiilor în trompa auditivă, agravând obstrucția acestia și agravarea infecției.*

La sugari, simptomologia este nespecifică, micuții neputând spune că îi dor urechile sau că nu

aud bine. Ei devin agitați, țipă și plâng aparent fără motiv, dorm prost, refuză alimentația au scaune diareice și fac febră. Este important ca, în toate cazurile în care un sugar sau un copil mic prezintă febră din cauze necunoscute, să fie consultată și urechea medie. În schimb copiii mai mari plâng de dure la nivelul urechii, spun că nu aud bine și fac febră. Mai rar, pot să apară amețeli, zgomote, pocnituri în urechi și o stare generală proastă. Dacă tratamentul nu este început la timp, boala evoluează spre supurație(apar secreții purulente la nivelul urechii).

Antibioticul și durata tratamentului vor fi stabilite de către medic, în funcție de microbul incriminant. Se poate administra medicație pentru scăderea febrei, calmante pentru durere(paracetamolul în doze uzuale fiind cel mai indicat),picături în nas pentru a desfunda trompa. Eustache își elimină secrețiile acumulate în urechea medie. Pentru calmarea durerii, este recomandată căldură locală(de exemplu, așezarea pe urechea afectată a unui scutec ușor încălzit).De asemenea, copilul va trebui să bea multe lichide, nu se va fuma în preajma lui și i se va asigura o atmosferă umedă(prin așezarea unui vas cu apă caldă în cameră).

Un pasaj din textul dat tradus de platforma Google Translate (traducerea neredactată).

OTITIS

One of the most common diseases of childhood is otitis, a condition which, untreated properly, can result in severe sequelae to heal.

OTITA MEDIA. Parents should know that most often, the middle ear is affected, in which case we are confronted with mean otitis. It has been shown that one out of six children up to one year is at least one "episode of an average otitis, after this is the age, the frequency of the illness is much lower...

Activitatea 4.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă;*

Strategii și metode didactice: metode de analiză pre-translațională - determinarea genului TS, traducerea de texte de specialitate, evaluare reciprocă, traducerea at-sight, citirea selectivă, metoda traducerii, masă rotundă, portofoliul, învățarea limbii în context.

Desfășurarea activității:

Studentilor la fel li se dau texte pe care ei trebuie mai întâi să le citească, iar apoi să răspundă la întrebări, să-și exprime opinia, să analizeze stilul de scriere și la final să sintetizeze textul și să traducă sumarul obținut, după exemplul textului de mai jos.

4. A) Read the text. B) Find and underline the words connected with the topic medicine and health care. C) Summarize the text. D). Translate the summary from Source Language into the Target Language. D) Do the editing of the text.

Varicela sau vărsatul de vânt

Varicela sau vărsatul de vânt este o boala infecțioasă caracterizată prin febra și erupții cutanate. Este o boala virală comună cauzată de virusul *Varicella Zoster*, transmis prin tuse și strănut. Se caracterizează prin febra ușoară și simptome de răceală, incluzând gatul dureros, urmate de o erupție cutanată ce apare 1-2 zile mai târziu.

Fiind o boală deosebit de contagioasă, se transmite foarte ușor între membrii familiei și între colegii de școală prin particulele de aer, picăturile de secreții în aerul expirat sau prin contactul cu lichidul pustulelor. Indirect se poate transmite prin atingerea articolelor de îmbrăcăminte ale unei persoane infectate cu varicela, articole care au luat contact cu lichidul eliberat prin spargerea maculelor de lichid.

Varicela apare mai ales în cazul copiilor cu vârsta mai mică de 10 ani, cu precădere la sfârșitul iernii și primăvara.

Propozițiile evidențiate, din activitățile de mai sus, sunt propoziții principale care conectează cititorul cu subiectul paragrafului. După ce a citit primul enunț, studentul poate obține o idee generală despre conținutul paragrafului și poate face o concluzie dacă este o prioritate pentru el sau nu. În plus, studentul poate reduce paragraful, păstrând detaliile semnificative ale textului și relatând cu propriile cuvinte, reformulând de fapt acest paragraf, ceea ce înseamnă traducere prin referință.

Activitatea 5.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă;*

Strategii și metode didactice: lectura în perechi, evaluare reciprocă, peer translation, traducerea at-sight, metoda traducerii directe, portofoliul, lucrul în perechi apoi în grup, prezentare-practică-producere, învățarea limbii în comunitate.

Desfășurarea activității:

O altă modalitate de a efectua acest tip de exerciții este de a le da studenților însărcinarea de a scrie un text pe o temă oarecare sau într-un anumit domeniu de specialitate, ca apoi ei să prezinte aceste texte colegilor care la rândul lor, vor avea sarcina să analizeze textul dat, să corecteze/redacteze textele surse și apoi să le traducă. Treapta finală a acestui tip de exercițiu este de a redacta traducerea propusă de coleg, prin urmare autorul textului va verifica traducerea comparând-o cu originalul și va veni cu propria variantă a acesteia. Acest tip de sarcină poate fi continuată prin traducerea textului-sursă atât de către autor cât și de către alt student, deci poate fi implementat atât ca lucru în pereche cât și ca lucru în grup și/sau individual. Genul acesta de activitate este unul ce necesită pe de o parte ceva timp de executare, dar pe de altă parte dispune de efecte și rezultate de lucru semnificative, în afară de faptul că și consolidează mai multe aspecte studiate în cadrul cursului, dezvoltând totodată componentele de bază ale competențelor de traducere în cercetare.

5. A. Write a letter to your internet supplier, showing that you are very pleased with the services rendered up to now and that you hope they will keep on working like that. Do not forget to write down the addresses, the date, the proper salutation and complimentary close. (150 words, you can write it either in your MT or the FL you learn)

B. Present the letter to a group mate for editing.

C. A student is chosen to translate your letter. Proofread and edit his/her translation.

D. The author student is given his/her letter back to translate it from SL into TL.

E. Student compares his/her translation with the translation of a group mate.

ETAPA a III-a a TFCTST

Activitatea 1.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

Strategii și metode didactice: subtitrări, evaluarea critică a traducerilor, traducerea spontană a monologurilor, luarea notițelor, dublarea clipului/filmului/videoului, compararea culturii vorbitorului nativ de LS și LT, lucrul în grup și individual.

Desfășurarea activității:

La etapa unu, studenții privesc video secvența fără sunet, însărcinarea constând în a presupune ce se vorbește în clip. Studenții generează idei și presupun textul acțiunii, moderând un discurs în limba străină, chiar dacă textul-sursă poate să fie și în limba maternă, sarcina studenților fiind de a propune enunțuri după video pe care îl vizionează.

Pasul doi al acestei activități: studenții privesc clipul cu sunet și încearcă să facă notițe pe clip, deci traduc în formă scrisă. Apoi studenților li se acordă ceva timp pentru a genera varianta draft a traducerii. La această etapă e posibilă traducerea în grup, în lanț, în acest caz fiecare student vine cu o oarecare informație pe care a reținut-o și se face o compilație, iar o altă variantă este de a executa aceeași sarcină în mod individual, fără oarecare discuții în grup, fapt care poate fi folosit pentru consolidarea sau evaluarea unui material concret.

La etapa a treia, studenții mai privesc odată clipul cu sunet și subtitrări în limba-sursă și aceasta este ultima oportunitate de adăugare de informații importante menționate în clip pentru a transmite complet sensul mesajului din LS în LT. În cazul unei evaluări se poate practica și varianta fără subtitrări.

Etapa finală a acestei activități constă în faptul că studenților li se acordă ceva timp pentru traducere. Studenții traduc subtitrările finale ale videoclipului, le redactează și le prezintă profesorului în formă tipărită pentru control.

1. Exemplul exercițiu la tema Home Sweet Home, disciplina Traducerea scrisă Literar-publicistică. Video clipul vezi referința <https://www.youtube.com/watch?v=Jnh9gvI4xWk>

A. Watch the video without sound, suggest the text of the discourse, write it.

B. Watch the video with sound, take notes, summarize, translate it.

C. Watch the video with subtitles, translate it.

D. Translate the discourse, edit it.

Etapa a treia a tehnologiei la fel este compusă din pași de predare și învățare precum *prezentarea, practica și evaluarea* materialului selectat pentru curs de către cadrul didactic, doar că în conformitate cu planul stabilit al tehnologiei propuse, accentul este pus pe dezvoltarea unor componente ale CT mai mult decât a altora, cu alte cuvinte acestea sunt practicate, dar cu o atenție mai diminuată pe o dimensiune decât pe cealaltă. Spre exemplu la această etapă studenții implică competența comunicativă, instrumental-profesională, socioculturală, dar se pune accentul pe utilizarea, în astfel de exerciții, a

competenței strategice. În timpul exercițiului de traducere și editare a subtitrărilor, studenții nu s-au confruntat cu dificultăți insurmontabile.

Pentru faza predării materialului inclus în planul curricular pentru disciplina dată ne propunem o serie de activități precum vizionarea și analiza unui tutorial propus pentru formarea profesională a unui traducător. Acest tutorial este alcătuit din 8 episoade a câte 7-15 minute. În fiecare episod se propune o temă anumită în legătură cu care trebuie instruit un student, viitor traducător. În speță, subiectele acestui tutorial sunt:

1. *Interpreting training, parts I and II* (se discută regulile principale de comportament etc.).
2. *Role of the Interpreter* (rolul traducătorului, ce este și pentru ce etc.).
3. *Public speaking* (comportament, reguli de traducere, vorbire/traducere în/pentru public).
4. *Concentration and memory* (video cu sfaturi și exerciții pentru dezvoltarea memoriei și măiestria concentrării în faza traducerii, cum și cu ce instrumente).
5. *Note taking* (sunt prezentate moduri de a face notițe, sunt date exemple cum se poate elabora propriul sistem de a face notițe, sunt propuse instrumente pentru efectuarea acestei sarcini).
6. *Coping tactics* (se dau exemple de situații când traducătorul trebuie să facă față situației ca să fie apt să-și efectueze corect și bine sarcina profesională și se propun instrumente și strategii de a le soluționa).
7. *Cultural awareness* (în acest episod al programei de dezvoltare profesionale se discută despre conștientizarea culturală și care este importanța competenței socioculturale, pentru echivalarea sensului din LS în LT).
8. *Professionalism* (ultimul episod este axat pe conceptul de profesionalism și ce este acest lucru pentru un traducător, incluzând cunoștințele generale, culturale, de subiect etc.)
<https://www.youtube.com/watch?v=3wg-qZjMhU4> (toate episoadele sunt downloadate și se împart în porțiuni pentru a fi prezentate la orele practice de traducere scrisă specializată).

După experiența noastră acest bloc de filme scurte referitor la strategiile de comportament profesional de acțiune a unui traducător este binevenit, deoarece studenții altădată pot să nu cunoască despre aceea că un traducător trebuie să-și facă notițe în timpul executării sarcinii de traducere, precum și modul și cu ce echipament trebuie făcute acestea. Mici reguli pentru rezultate mari. La etapa dată sunt binevenite situații de simulare când studenților li se dă o sarcină de joc de rol, de obicei studenții sunt împărțiți în grupuri a câte trei, în care: unul din ei este traducătorul, unul este vorbitorul LS și altul este vorbitorul LT. Studenților li se dă un card de lucru cu o situație pe tema studiată, spre exemplu:

Activitatea 2.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

Strategii și metode didactice: evaluarea reciprocă, peer translation, traducere spontană a monologurilor, luarea notițelor, metoda audio-linguală, metoda de acțiune simulată (simulări), interpretare de roluri, lucrul în grup.

Desfășurarea activității:

Card 1. Tema studiată: HEALTH CARE AND MEDICINE.

Task role-play a situation when:

Roles:

Patient Foreigner, You are an Englishman in Moldova: you are abroad on vacation, you have a soar throat, you want to have an appointment with a doctor, you need a translator.

Translator/interpreter: you help an Englishman in Moldova see a doctor

Doctor (Moldovan) : your task is to ask questions and help the patient

Remember: use the topical vocabulary and essential vocabulary under study. Each participant has to participate with at least 5 statements positive, interrogative, etc.

La această etapă mai este utilă și sarcina traducerii consecutive și simultane, una se va face în forma scrisă - cealaltă oral. Studentul se pune în rolul traducătorului. Pentru a evalua sarcina traducerii consecutive (orale) se vor utiliza clipuri video la temele predate și studenții după o singură audiere vor face notițe și apoi vor veni cu traducerea orală a textului propus. Ei vor face acest lucru în fața colegilor, vor traduce un discurs de 1-2 minute cu pauze la fiecare 10-20 secunde.

Colegii cât și profesorul vor evalua traducerea efectuată de către studentul în cauză conform unei grile de evaluare a traducerii consecutive (vezi exemplu mai jos), apoi traducerea este discutată și colegii vin cu propuneri și sugestii, analizând lucrul colegului.

Un exemplu de astfel de traducere este un clip video la tema „Home Sweet Home” în cadrul disciplinei Traducerea Scrisă Literar-Publicistică.

Activitatea 3.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

Strategii și metode didactice: evaluarea reciprocă, înregistrări ale traducerilor și analiza acestora de către colegi, evaluarea critică a traducerilor, peer translation, traducere spontană a monologurilor, luarea notițelor, analiza comparativă a culturii vorbitorului nativ de LS și LT, lucrul individual și în grup.

Desfășurarea activității:

Exercițiul 3. A. Listen and watch the video take notes, translate. B. peer assessment

Clipul video plasat pe Youtube

<https://www.youtube.com/watch?v=DTPsASRO7WA>

Score for Interpreting (Translation)

Maximum score	Fluency of delivery	Correct terminology	Correct grammar	Sense consistency with original	Lively intonation	Native accent	Logical cohesion	Pleasant voice	Synchronicity	Appropriate style	Completeness
0											
1											
2											
3											
Name											
English → Romanian											
1.											
2.											
Romanian → English											
1.											
2.											

O altă însărcinare care va încorpora dezvoltarea celor patru competențe propuse în cercetarea dată este de a crea un propriu audio sau video clip și/sau a dubla acest material, spre exemplu în cadrul disciplinei Traducerea Scrisă Literar-Publicistică tema „Family and Marriage”, studenții au avut drept însărcinare să intervieveze pe cineva la tema familia mea/ce este/pentru ce este etc. acest lucru trebuie efectuat sub forma unei secvențe video/audio de 2-3 minute (sau 5-10 minute). Apoi studenții prezintă aceste secvențe video și colegii vor efectua traduceri care vor fi analizate conform cerințelor/rubricilor din exercițiului prezentat mai sus (ex. 3).

Activitatea 4.

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

Strategii și metode didactice: proiect, evaluarea reciprocă, subtitrări, înregistrări ale traducerilor și analiza acestora de către colegi, evaluarea critică a traducerilor, peer translation, traducere spontană a monologurilor, luarea notițelor, dublarea clipului/filmului/videoului, lucrul individual/perechi/lanț și/sau în grup.

Desfășurarea activității:

5. Project: Make a video/audio report - interview some members of your family, or friends, let them speak about their families in either their mother tongue or English. Your task is to translate their answers and dub or subtitle the movie.

O valoare deosebită în timpul experimentului, în opinia noastră, este faptul că, în ciuda dificultăților care apăreau, studenții au găsit independent o cale de ieșire din situația dificilă și prezentau lucrările îndeplinite până la termenul-limită. Ei s-au consultat unul cu celălalt și această cooperare în pregătirea pentru lecție a contribuit la extinderea perspectivei studenților asupra resurselor disponibile pe Internet și asupra posibilității utilizării lor în scopuri educaționale și științifice. În opinia noastră, acest aspect este legat de abordarea creativă a studenților față de punerea în aplicare a sarcinilor problematice și de manifestarea unui interes deosebit față de acestea. Studenții au remarcat, de asemenea, că principalul avantaj al utilizării serviciului YouTube în raport cu alte servicii similare utilizate pentru traducere este economisirea timpului extra curricular. Studenții au observat, de asemenea, o bună selecție de materiale, legătura clipului video cu materialul studiat și cu cel din manual.

CULEGERE DE TEXTE ȘI EXERCITII PENTRU FORMAREA COMPETENȚELOR DE TRADUCERE

Adaptat după Hellerman J., et. al. [120] [39] [38] [56] [184] [192] [94][128] [129] [117]

I. Translate the text, paying attention to the polysemantic words:

Task 1. A) Read the text. B) Find and underline the words connected to the topic family and marriage. C) Translate the text from the Source Language into the Target Language. D) Do the editing of the text.

MARRIAGE AND FAMILY LIFE

Marriage is a thing which only a rare person in his or her life avoids. True bachelors and spinsters make up only a small percent of the population; most single people are „alone but not lonely”.

Millions of others get married because of the fun of family life. And it is fun, if one takes it with a sense of humour.

There's a lot of fun in falling in love with someone and chasing the prospective fiancée, which means dating and going out with the candidate. All the relatives (parents, grandparents and great-grandparents, brothers and sisters, cousins, aunts and uncles, nieces and nephews, stepmothers and stepfathers and all in-laws) meanwhile have the fun of criticising your choice and giving advice. The trick here is not to listen to them but propose to your bride-to-be and somehow get her to accept your proposal. Then you may arrange the engagement and fix the day of the wedding.

What fun it is to get all those things, whose names start with the word „wedding” – dress, ring, cars, flowers, cakes, etc.! It's great fun to pay for them.

It's fun for the bride and the groom to escape from the guests and go on a honeymoon trip, especially if it is a wedding present from the parents. The guests remain with the fun of gossiping whether you married for love or for money.

It's fun to return back home with the idea that the person you are married to is somewhat different from the one you knew. But there is no time to think about it because you are newly-weds and you expect a baby.

There is no better fun for a husband than taking his wife to a maternity home alone and bringing her back with the twins or triplets.

And this is where the greatest fun starts: washing the new-born's nappies and passing away sleepless nights, earning money to keep the family, taking children to kindergarten and later to school. By all means it's fun to attend parents' meetings and to learn that your children take after you and don't do well at school.

The bigger your children grow, the more they resemble you outwardly and the less they display likeness with you inwardly. And you start grumbling at them and discussing with your old friends the problem of the „generation gap”. What fun!

And when at last you and your grey-haired spouse start thinking that your family life has calmed down, you haven't divorced but preserved your union, the climax of your fun bursts out!

One of your dearest offsprings brings a long-legged blonde to your house and says that he wants to marry. And you think: „Why do people ever get married?”

Task 2. Make up your family tree and speak about your family.

Task 3. Work in pairs and talk. Imagine that:

- a. *You are speaking with a distant relative trying to find out what relation you are to one another;*
- b. *You show your family album to your friend and answer all his or her questions.*

Objective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă;*

II. Translate using the method of generalization:

Task 1. A) Read the following short passage, paraphrase, translate into the TL; B) compare the wedding traditions in Moldova and Great Britain. Say what is different and what they have in common. C) Speak about interesting wedding ceremonies in other countries.

Wedding superstitions

In England the wedding preparations, ceremony and feast have all become loaded with ritual practices to ward off evil and bless the marriage with fortune and fertility.

The choice of date is important. May is traditionally unlucky for weddings. The tradition that the bride's parents should pay for the wedding dates from two or three centuries ago, when wealthy families would pay an eligible bachelor to take an unmarried daughter off their hands in exchange for a large dowry. At most formal weddings, brides still get married in virginal white — many other colors are considered unlucky.

A bride will also ensure that her wedding outfit includes "something old, something new, something borrowed, something blue". "Old" maintains her link with the past; "new" symbolizes the future; "borrowed" gives her a link with the present; and "blue" symbolizes her purity.

Even a modern bride will observe the taboos about wearing her dress before the ceremony. The groom must not see her in it until she enters the church. The veil should be put on for the first time as she leaves for the church.

It is a lucky omen if the bride should see a chimney sweep on her way to church. Sometimes a sweep is paid to attend the ceremony and kiss the bride - a relic of the idea that soot and ashes are symbols of fertility.

After the ceremony, the couple is showered with confetti. One old custom was for the bride and sometimes the groom to negotiate some obstacle as they left the church — guests would impede them with ropes of flowers, for example, or with sticks that had to be jumped over.

After that the bride is faced with the feast. The most important item is the wedding cake, whose richness symbolizes fertility, just as it has been done since Roman times. Today, the first slice is cut by the bride to ensure a fruitful marriage.

Task 2. Agree or disagree with the following statements. Give your reasons:

1. The husband should be more intelligent than the wife.
2. Spouses should be alike.
3. Money often keeps people together.
4. Marriage should be compulsory for everybody.
5. The best wife is a housewife.

The marriage contract is incompatible with romantic love

Obiective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

III. Translate the text making use of omission or addition, where necessary.

Task 1. A) Read the text. B) Translate the text from the Source Language into the Target Language. C) Do the editing of the text.

Surorile Randolph

Surorile Randolph Sadie și Ester trăiesc la un bloc depărtare una de alta. Sadie mereu se plânge că oamenii din oraș sunt reci și neprietenoși pe când Ester îi găsește afectuoși și agreabili.

Deși Sadie observă asta, diferența este în modul în care tratează oamenii. Sadie și soțul ei au o casă drăguță. Este plină cu mobilă antică frumoasă și articole din sticlă care sunt întra atât de fragile încât erau ușor de stricat de un oaspete neatenț sau un copil neastâmpărat. Ori de câte ori cineva îi vizitează pe căsătoriți, ei mereu "î-i ordonează". Comportamentul lor părea să indice că mai important pentru ei era cum arăta casa lor decât cum se simt oaspeții. Ca rezultat, oaspeții agitați au un comportament excesiv de atent și pleacă cât de repede pot.

Casa lui Ester în contrariu nu este de lux. Chiar este aproape sărăcăcioasă. Dar ea și soțul ei au o atitudine relaxată, prietenoasă față de oaspeți, care nu se îngrijorează să nu strice vre-un obiect de mobilă scumpă sau o vază. Casa lui Ester este un loc unde oamenii pot trece în vizită, pot să-și pună piciorul pe măsuța de cafea, și să se simtă ca acasă.

Task 2. Answer the questions.

1. Whose house, Sadie's or Esther's, appeals to you? Why?
2. Which one would you drop in? Why?
3. In what house do you feel at home? Why?
4. What do you think of those hosts who put more of an emphasis on the looks of their house than on the comfort of their guests?
5. What house would you call lovely?
6. What house would you call shabby?
7. What does home mean to you?

Objective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

IV. Translate the text containing a negation using antonymous translation, where possible.

Task 1. A) Read the text. B) Find and underline the words connected with the topic Daily routine. C) Translate the text from the Source Language into the Target Language. D) Do the editing of the text.

DAILY ROUTINE

I'm in the first year at the university, where I'm studying English. My elder sister, Betty, is studying history at the same university. Betty can organize her time wisely, whereas I do not know what order I should do things in. I find it hard to get up on time, and usually I do not get enough sleep. I have to wind two alarm-clocks to make sure I do not oversleep.

My sister, an early riser, is awake by 7 o'clock, refreshed and full of energy. While I'm wandering round the kitchen, fighting the urge to go back to bed, my sister manages to have a quick shower, make her bed, put on make-up, do her hair, eat a full breakfast and set off to the university. It takes me an hour and a half to get ready. I have a hasty bite and rush out of the house. Even if I catch a bus at once I still arrive at the university 15 minutes late, which always makes me feel guilty.

My studies keep me busy all day long. I have 14 hours of English a week. I also have lectures and seminars. At lunchtime I meet up with my sister and we have a snack at the university café. After classes I make myself go to the library where I spend about six hours a week reading for my seminars.

My sister and I come home tired. I always find excuses to put my homework off. Unlike me, my sister manages to do the housework and get down to homework. I like the idea of going to bed early, but quite often I have to sit up late, brushing up on my grammar and vocabulary, though I feel sleepy. My sister says that keeping late hours ruins one's health. Of course, I agree.

As my sister and I do not get any time off during the week, we try to relax on the weekends. One of my greatest pleasures is to lie in bed and read my favourite books. My sister is a sporty person. To keep herself fit, Betty goes for a run in the park; from time to time she works out in the gym.

I hate staying in; sometimes on Saturday night my sister takes me out to a concert or a play. Sometimes we go to a party or to a disco. But more often than not I end up catching up on my studies and my sister goes out. I wonder how I manage to spoil my leisure time.

Every Monday when awoken, I think I should start a new life. I honestly think that I must become well-organized and correct my daily-routine. I make plans to go to keep-fit classes, to do shopping with my sister, to do the cleaning and to do a hundred other good things. But then I remember that I have to call on my school friend in the evening, and I put off my plans till next Monday. It is always better to start a new life in a week.

Task 2. Answer the questions: What is your usual day like? Is it very different from this girl's day? What takes up most of your day? Is your daily routine always the same?

Objective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

V. Translate the texts, paying special attention to names.

Task 1. A) Read the text. B) Translate the text from the Source Language into the Target Language. C) Do the editing of the text.

One Morning in Victor Wilcox's Life

(Extract from "Nice Work" by David Lodge)

Monday, January 13th, 1986. Victor Wilcox lies awake, in the dark bedroom, waiting for his quartz alarm clock to bleep. It is set to do this at 6.45. How long he has to wait he doesn't know. He could easily find out by groping for the clock, lifting it to his line of vision, and pressing the button that illuminates the digital display. But he would rather not know. He feels as if he is the only man awake in the entire world.

The alarm clock cheeps.

He presses the snooze button on the clock with a practised finger and falls effortlessly asleep. Five minutes later, the alarm wakes him again, cheeping insistently like a mechanical bird. Vic sighs, hits the Off button on the clock, switches on his bedside lamp, gets out of bed and paddles through the deep pile of the bedroom carpet to the *en suite* bathroom.

He does not greatly care for the dark purplish suite but it had been one of the things that attracted Marjorie when they bought the house two years ago - the bathroom, with its kidney-shaped handbasin and goldplated taps and sunken bath and streamlined loo and bidet. And, above all, the fact that it was '*en suite*'.

Vic flushes the toilet and steps on to the bathroom scales. Ten stone, two ounces. Quite enough for a man only five feet, five and a half inches tall. Vic frowns in the mirror above the handbasin, thinking again of last month's accounts, the annual review... He runs hot water into the dark purple bowl, lathers his face with shaving foam from an aerosol can, and begins to scrape his jaw with a safety razor.

Vic wipes the tidemark of foam from his cheeks and fingers the shaven flesh appraisingly. Dark brown eyes stare back at him. Who am I? He grips the washbasin, leans forward on locked arms, and scans the square face. You know who you are: it's all on file at Division.

Wilcox: Victor Eugene. *Date of Birth*: 19 Oct. 1940. *Place of Birth*: Easton, Rummidge, England. *Marital Status*: married (to Marjorie Florence Coleman, 1964). *Children*: Raymond (b. 1966), Sandra (b. 1969), Gary (b. 1972). *Present Position*: Managing Director, J. Pringle & Sons Casting and General Engineering.

That's who I am.

Vic grimaces at his own reflection, as if to say: somebody has to earn a living in this family.

He shrugs on his dressing-gown, which hangs from a hook on the bathroom door, switches off the light, and softly re-enters the dimly lit bedroom. Marjorie has, however, been woken by the sound of plumbing.

'Is that you?' she says drowsily; then, without waiting for an answer, 'I'll be down in a minute.'

'Don't hurry,' says Vic. *Don't bother* would be more honest, for he prefers to have the kitchen to himself in the early morning, to prepare his own simple breakfast and enjoy the first cigarette of the day undisturbed.

He picks up the Business Section of the *Times* and takes it into the kitchen. While the kettle is boiling he scans the front page.

The kettle boils. Vic makes a pot of strong tea, puts two slices of white bread in the toaster, and opens the blinds on the kitchen window to peer into the garden. A grey, blustery morning, with no frost. One morning not long ago he saw a fox walking past this same window.

Vic has eaten his two slices of toast and is on his third cup of tea and first cigarette of the day when Marjorie shuffles into the kitchen in her dressing-gown and slippers. She carries the *Daily Mail*, which has just been delivered.

'Shall I do you a bit of bacon?' says Marjorie.

'No, I've finished.'

Vic takes the *Daily Mail*. The tempo of his actions begins to accelerate. He strides through the kitchen, where Marjorie is listlessly loading his soiled breakfast things into the dishwasher, and runs up the stairs. Back in the *en suite* bathroom, he briskly cleans his teeth and brushes his hair. He goes into the bedroom and puts on a clean white shirt and a suit. He has six business suits, which he wears in daily rotation. Today is the turn of the navy-blue pinstripe. He selects a tie diagonally striped in dark tones of red, blue and grey. He levers his feet into a pair of highly polished black calf Oxfords.

When he comes downstairs again, Marjorie helps him on with his camelhair overcoat. 'When will you be home?' she inquires.

'I don't know. You'd better keep my dinner warm.'

She closes her eyes and tilts her face towards him. He brushes her lips with his.

Vic passes through the glazed porch and out into the open air. The cold wind ruffles his hair and makes him flinch for a moment. As he approaches the garage door it swings open as if by magic — in fact by electricity, activated by a remote-control device in Vic's pocket. He backs the car out, shutting the garage door with another touch on the remote control. Vic puts the automatic gear level into Drive, and glides away.

Now begins the best half-an-hour of the day, the drive to work. Vic swings on to the motorway, going north-west, and for a few miles gives the Jaguar its head, moving smoothly up the outside lane at 90.

Vic is very near his factory now. He turns down Coney Lane and reaches the main entrance. The barrier is raised and he drives to his personal parking space.

Vic pushes through the swing doors to the reception lobby.

'Good morning, Vic.' His secretary, Shirley, smirks from behind her desk.

'Morning, Shirley. Make us a cup of coffee, will you?'

He hangs up his camelhair coat in the anteroom, shrugs off the jacket of his suit and drapes it over the back of a chair. He sits down at his desk and opens his diary. He leafs through the file of correspondence in his Inray. He lights a cigarette, inhales deeply, and blows two plumes of smoke through his nostrils. Through walls and windows comes a muffled compound noise of machinery and traffic, the soothing, satisfying sound of men at work.

Objective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

VI. Translate the texts, making the necessary transformations:

Task 1. A) Read the text. B) Summaries it. C) Translate the text from the Source Language into the Target Language. D) Do the editing of the text.

Cum sa fii proaspăt o zi întreagă?

La întrebarea de mai sus aveam nelămuriri acum o bună perioadă de timp, pe când simțeam că dimineața nu mă pot da jos din pat, și că seara eram rupt de oboseală.

Aveam probleme cu treaba asta, nu spun că acum aș fi cel mai proaspăt om de pe planetă, dar cu timpul, poate voi reuși.

În perioada următoare cu siguranță voi adopta o rutină de dimineață de care sper să mă țin foarte foarte mult timp, și când scriu ceva pe blog, rămâne scris, și dacă e scris cu propriile mâini înseamnă că e și mai important. Așa că, ce-i aici e foarte important și mai ales trebuie respectat cu strictețe. Nu am așteptat foarte mult până să adopt această rutină pe care o voi relata mai încolo. Am spus că trebuie început cât mai repede, așa că, în a doua zi de școală (prima în care trebuie să mă trezesc mai repede), am recurs la noul stil de a începe o dimineață. Și pe calea asta-i mai mulțumesc o dată lui Florin Roșoga pentru cartea lui, ea mi-a deschis oarecum ochii și spre acest obiectiv.

Dimineața organismul nostru este cel mai în formă de pe tot parcursul zilei, se poate învăța mai ușor și se pot face multe alte activități mai ușor decât pe timpul zilei. Plus că, de multe ori îmi caut momentele mele de liniște, ador de foarte multe ori să fiu doar eu și cu mine-n liniștea mea, și dimineața chiar e un moment oportun pentru așa ceva. Ah, și voi face parte din grupul oamenilor de top care au sau au avut o rutină de dimineață, printre care se enumeră: Benjamin Franklin, Robin Sharma, Napoleon, Ernest Hemingway, Immanuel Kant, Thomas Jefferson sau Theodore Roosevelt.

Rutina mea de dimineață în acest moment e la un stadiu de nou-născut, adică nu cuprinde foarte multe lucruri, și nu cred că asta am dorit de la început, doresc să o îmbunătățesc treptat, și ușor ușor îmi voi face o dimineață exact cum îmi place. Zic să o sistematizez să se înțeleagă mai ușor:

-Sună ceasul la 05:30.

-Imediat îl opresc și mă ridic tot atunci din pat pentru a nu mă pune la loc și a rămâne așa încă 15-20 min.

-Mă așez pe un alt scaun, undeva unde nu este foarte confortabil pentru a mă trezii complet

-Ies 10 minute afară (aici este perioada de trezire 100%)

-Vin înapoi, mănânc, și fac câteva exerciții fizice (am făcut doar flotări și abdomene, și înainte o mini încălzire).

-Apoi dușul, spălatul pe dinți, etc.

Doar atât fac dimineața până în acest moment, și cum spuneam, voi încerca treptat să mai adaug multe alte lucruri. Din câte observ, mai rămân aproximativ 40-50 de minute, pe care le pot acorda cititului. Acțiune pe care o evit ziua ori din cauza gălăgiei, ori din cauză că găsesc alte activități.

Și ușor diminețile încep să capete o altă culoare.

Task 2. A) Define the concept of the direct and indirect translation procedures. Identify the difference between the direct and indirect translation procedures. B) Describe the indirect translation procedures: *transposition, modulation, and explication*. Illustrate with examples.

Objective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

VII. Translate the sentences, making the necessary grammatical transformations.

Task 1. A) Read the text. B) Translate the text from the Source Language into the Target Language. C) Do the editing of the text.

Beneficiile mersului pe bicicletă pentru sănătate!

Mersul pe bicicletă, care devine un mijloc de transport urban din ce în ce mai popular, este un sport excelent pentru sănătate, bun pentru inimă și pentru starea de spirit.

Ciclismul regulat te poate ajuta să pierzi în greutate, poate reduce stresul și î-ți poate îmbunătăți condiția fizică.

Ciclismul este activitatea ce se află pe locul trei în lume ca popularitate, estimându-se că 560 milioane de persoane efectuează cel puțin o plimbare cu bicicleta în fiecare lună.

Ca o formă de exercițiu, ciclismul se adresează tuturor categoriilor de vârstă. Copiii, pensionarii, sau persoanele cu handicap se pot bucura de toate beneficiile mersului cu bicicleta, dacă au echipamentul potrivit.

Mersul pe bicicletă este unul dintre cele mai simple moduri de a include exercițiul fizic în rutina de zi cu zi, deoarece este, de asemenea, o formă de transport rapidă și eficientă. Acesta îți economisește bani, te menține în formă și este excelent pentru mediul înconjurător.

Task 2. Identify the translation difficulties and comment on translation techniques used for their translation

Objective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*;

VIII. Translate the sentences, paying attention to the transfer of the Tenses. Comment on the cases where you have to use lexical addition for the sake of grammatical correspondence.

Task 1. A) Read the text. B) Translate the text from the Source Language into the Target Language. C) Do the editing of the text.

DOMESTIC CHORES

Have you ever met a woman who never touched a broom or a floor-cloth in her life? Nearly all women but a queen have to put up with the daily routine doing all sorts of domestic work. But different women approach the problem differently.

The so-called lady-type women can afford to have a live-in help who can do the housework. She is usually an old hand at doing the cleaning and washing, beating carpets and polishing the furniture. She is like a magician who entertains you by sweeping the floor in a flash or in no time making an apple-pie with one hand. Few are those so lucky as to have such a resident magician to make them free and happy.

Efficient housewives can do anything about the house. Tidying up is not a problem for such women. An experienced housewife will not spend her afternoon ironing or starching collars; she gets everything done quickly and effortlessly. She keeps all the rooms clean and neat, dusting the furniture,

scrubbing the floor, washing up and putting everything in its place. She is likely to do a thorough cleaning every fortnight. She removes stains, does the mending, knits and sews. What man doesn't dream of having such a handy and thrifty wife?

The third type of woman finds doing the everyday household chores rather a boring business. You can often hear her say that she hates doing the dishes and vacuuming. So you may find a huge pile of washing in the bathroom and the sink is probably piled high with plates. A room in a mess and a thick layer of dust everywhere will always tell you what sort of woman runs the house. What could save a flat from this kind of lazy-bones? Probably a good husband.

Finally, there are housewives who do not belong to any group. They like things in the house to look as nice as one can make them. But they never do it themselves. They'd rather save time and effort and they do not feel like peeling tons of potatoes or bleaching, and rinsing the linen. It is simply not worth doing. They persuade their husbands to buy labour-saving devices — a dish-washer, a vacuum-cleaner, a food processor or... a robot-housewife. Another way for them to avoid labour-and-time-consuming house chores is to send the washing to the laundry, to cook dinner every other day, or at least make their husbands and children help them in the home.

In the end, there exist hundreds of ways to look after the house. You are free to choose one of them. What kind of housewife would you like to be?

Task 2. Four types of a housewife have been described in the text above. The first three types have been given names – the lady-type, the lazy-bones type, the efficient housewife. What would you call the fourth type? Which of the types is preferable, to your mind? Why?

Task 3. A) Name the activities which you see in the pictures below. B) Think over and name other activities which one can do about the house. D) Say how you share domestic chores in your family. Who does the major part of the household work? Which of you is good at helping your mother?

Objective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă.*

IX. Translate the following sentences, paying attention to phraseological units. Identify and use basic methods to translate phraseological units.

Task 1. Translate into Romanian. Convey the original information without omissions, additions or distortions. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the word/term, etc.) Choose correct grammatical structures. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.

1. When Mum came in, she was horrified to see that I had not cleared up the mess in my room.
2. My brother and I do hate washing up. Dad persuaded us to form an agreement between us that we should do it in turn.
3. Every other day I sweep the carpets with the carpet-sweeper, or vacuum them and dust the furniture. It really helps me to keep my room clean and tidy.
4. John's son is rather untidy. He always leaves such a mess in his room. John doesn't like things left around in the room and he makes his son tuck things away and clean the room every day.
5. Once a season we turn out our flat. We usually vacuum the floor, the furniture, beat the carpets and rugs, mop the floor, and dust all the rooms. It's a messy and dull job, I should say.
6. Frank is very good at helping his wife. She is proud of him and says that he is always ready to share household chores with her. And apart from that he's an old hand at repairing all sorts of electrical appliances.
7. My wife left a note for me and asked me to vacuum the living-room as we were giving a party that day. That was a chance for me to try out the new vacuum-cleaner and I got on so well that I cleaned the living-room and the bedroom. It was a real joy cleaning with such a marvellous vacuum. I was amazed at the speed with which time went when I was working.
8. I was pressed for time and had a lot of work to do about the house. So I bolted down some coffee and started washing up. The kitchen was just in a hideous mess but I realised that I couldn't leave all that till tomorrow, otherwise it would become a mess of a greater magnitude.
9. - Bill, go and empty the dustbin. It's full. And you didn't wipe your feet on the doormat again', said Bill's mother. She was more than frank in her annoyance over the mess she discovered on her coming back home. It really made her upset.
10. Fiona is so fastidious! When she comes home she starts cleaning the flat and she never finishes until she cleans it from top to bottom. It's so depressing, to my mind. Always the same. I would get bored with all these things. I don't like it when people make a fuss about housekeeping.
11. White House hopeful Rudy Giuliani has become the first US presidential candidate to

take a tough stand against illegal immigration.

12. She lives with her parents and doesn't have to worry about losing touch with existing friends or missing out on gossip from her home town. Living at home is also a big saving on accommodation.

13. Investors have enjoyed three or four exceptionally favourable years and some may have become overexcited, taking on more risk than sensible.

14. In theory this is an attractive idea, but it seldom works in practice.

15. Fraudsters have plenty of methods at their disposal to get their hands on your accounts.

16. A police spokeswoman said: "We are trying to facilitate lawful protest but if people are going to break the law, we are going to take action."

Five crews battled the flames for more than six hours before bringing them under control.

Objective: dezvoltarea competențelor de traducere *strategică, socioculturală, instrumental-profesională și comunicativă*

X. Translate the following sentences, paying special attention to culture-bound words and comment on the translation method used: Translation of culture-bound and equivalent-lacking words.

a. He has seen battles in his time in the world, as far afield as Acre and Jerusalem in the first Crusade.

b. They contrived to live in reasonable comfort. For instance, they managed to run a two-year-old Escort.

c. Boomers are used to negotiating for just about everything. Simply because there are so many of them, boomers have come of age in an environment of fierce competition for jobs and promotions. As boomers struggle to balance family and career, they are forging new paths in corporate America with flextime, job sharing and support for child and elder care.

d. She was dressed for Fifth Avenue in a slim black-and-white checked coatdress with a white collar and white cuffs.

e. There was nothing remarkable about the two women. They were like thousands of their sisters. They would doubtless see what they wished to see, assisted by Baedeker, and be blind to everything else.

f. His assistant is a prime example of the newest generation workers — the Computer Babies. They've grown with VCRs and video games. They are also the first generation to grow up in dual-wage-earner families.

g. There were not many points of similarity between Nicole and me. She'd been a WASP goddess in a Ferrari. I was a scrappy Jewish civil servant.

h. Every time the Chancellor of the Exchequer increases the duty on cigarettes, or the doctors come out with another dire warning about lung cancer, the magazine gets a flood of recipes for sure-fire methods of giving up smoking.

i. The new Premiership season is still weeks away but some of English football's biggest clubs are already at loggerheads over a deal to beam top-flight matches into Chinese homes.

j. This makes Prime Minister's U-turn all the more remarkable. In a stroke, he will be reversing what has been the anti-nuclear dogma of British governments, regardless of party, since 1994.

PROBĂ DE EVALUARE A COMPETENȚELOR DE TRADUCERE

Adaptat după Мисуро Е., et. al. [184][108] [94] [38] [39][192]

Student's name _____

Date _____

Tema: „Mass Media. Advertising”

I. Find the equivalents of the words in bold in the given word combinations.

1. **Flying**: Flying saucer, flying weather, flying apparatus, flying Dutchman
2. **Bad**: A bad wound, a bad debt, bad language, a bad mistake, bad cold, bad light, a bad name
3. **Hard**: Hard currency, hard life, a hard line, hard drugs, hard sell, a hard drinker
4. **Regular**: A regular visitor, a regular pulse, regular features, a regular procedure, regular army
5. **To draw**: To draw the curtains, to draw breath, to draw a conclusion, to draw inspiration, to draw a line
6. **To make**: To make sense, to make a film, to make an impression, to make notes, to make a list, to make a scene, to make one's living

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.)	___/8 points
1.2. Choose correct grammatical structures.	___/8points
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.	___/8points
1.4. Spell each word correctly.	___/6 points
	_____/30 points

II. Translate the sentences from ST into TT, paying special attention to the lexical units in italics. Identify and name the translation strategy and method.

1. Trade unions have less bargaining *power* than they used to have.
2. Anyone seeking a gun must get a certificate from the police. Few people seem troubled that cops have the *power* to make those decisions.
3. The separation of *powers* means that President and Congress are elected separately.
4. The beginning of the century saw the country at the height of its *power*.
5. Nuclear *power* has not been able to compete effectively with other *power* sources in the United States.
6. The government must *commit* itself to improving healthcare.
7. The government claimed that it is *committed* to withdrawing its troops by the end of the year.
8. NATO member states have refused to *commit* more troops to Afghanistan despite appeals from the organization's leaders for 2500 extra troops to fight Taliban insurgents.
9. George *has committed* to quit smoking.
10. They were taught to pray every time they *committed* even a minor sin.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.)	___/9 points
1.2. Choose correct grammatical structures.	___/9points
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.	___/9 points
1.4. Spell each word correctly.	___/8 points
	_____/35 points

III. Translate the sentences from ST into TT, paying special attention to the lexical units in italics. Identify and name the translation strategy and method.

1. Copiii se joacă în parc în fiecare zi.
2. Duminica trecută *am scris* câteva scrisori, apoi am ascultat un concert la radio.
3. De când ești aici? *Am venit* azi dimineață și de atunci te aștept.

4. De ce nu *porți* ochelarii? – I-am pierdut.
5. Prietenii noștri *nu vor veni* în vacanță la noi.
6. Acest băiet, care *s-a născut* acum, e nepotul meu. Pentru că *să vedeți* domniile voastre: eu am avut șase fete, dintre care cea mai mare, pe care mă gândeam s-o mărit după ginere-meu, după ce va fi ieșit dascăl, s-a măritat după dascălul din Strânte, a doua s-a măritat după Mitrea lui Buduc, care acum e ctitor la biserică, pe a treia a luat-o ginere-meu, popa din Clădeni, cele două mai mici iată-le aici, iară Mili s-a măritat după ginere-meu, protopopul, și a născut pe acest copil, care acum e nepotul meu. (*Ioan Slavici – Budulea Taichii*)

-
-
- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ___/9 points
 - 1.2. Choose correct grammatical structures. ___/9points
 - 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ___/9 points
 - 1.4. Spell each word correctly. ___/8 points
- /35 points

BAREM

Puncte	100/95	94/81	80/69	68/57	56/45	44/32	31/19
Nota	10	9	8	7	6	5	4

Elaborat: O. Golubovschi

Student's name _____

Date _____

Tema: „Crime and punishment”

- I. Fill in with the right topical “crime and punishment” word, identify the part of speech: *verdict, testified, prosecution, innocent, sentence, judge, arrest, witnesses, suspects, convicted, victims, guilty, charge, trial***

1. None of the _____ wants to testify in the murder trial because they are afraid the suspect will kill them when he gets out of prison.
2. I sure hope they _____ the guy that has been breaking into cars all over the neighbourhood soon.
3. Voltaire once stated that it is better to risk saving a guilty person than to condemn an _____ one.
4. Police have brought a _____ of assault against the young man accused of beating up a classmate.
5. Before sentencing, the _____ said that it was the most horrible crime he had ever heard of.
6. During the trial, the old woman _____ that on the night of the murder, she heard the accused threatening to kill the victim.
7. The murderer received a _____ of twenty years in prison.
8. Many old people are afraid of becoming _____ of crime, but studies show the elderly are actually the least likely members of society to be attacked or robbed.
9. The suspect bowed his head and cried with relief when the _____ was read out.
10. The police have no _____ as of yet in the murder case.

11. He is a _____ drug dealer who is also serving time for theft and assault.

12. The _____ had to drop its case when its only witness died.

13. The witness gave evidence at the _____ which suggested the police had arrested the wrong person.

14. The jury found him innocent, but I think he is _____.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/14 points

1.2. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/14 points

_____/28 points

II. Correct the mistakes in these definitions, identify the tense form used in the sentences:

1. The judge pleads guilty or not guilty at the beginning of a trial.
2. The lawyer for the defence tries to prove the defendant guilty.
3. The prosecution lawyer gives evidence about what they have seen
4. If the defendant is found guilty, the jury passes sentence.
5. If you pay the court a sum of money, you can be given a suspended sentence until your trial.
6. If it is your first offence, you will probably be sentenced to capital punishment.

1.1. Choose correct grammatical structures. ____/8points

1.2. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/8 points

1.3. Spell each word correctly. ____/8 points

_____/24 points

III. Choose the most appropriate word underlined.

1. The police arrested Jack and took him into custody / detention / prison.
2. In most countries, the capital/death/execution penalty has been abolished.
3. A man is said to be helping the police with their arrests/detection/inquiries.
4. The judge in the court was wearing a hairpiece/head-dress/wig.
5. Two football fans were later charged with aggression/assault/attack.
6. Less serious cases are dealt with in the criminal/juvenile/magistrate's court.
7. I was given a light sentence because it was my first case/charge/offence.
8. The case was dismissed for lack of evidence/a jury/witnesses.
9. 'Members of the jury, what is your answer/summary/verdict?'
1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/9 points
1.2. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/9 points

_____/18 points

IV. Name the derivatives of the word "crime", translate them, make up sentences using those derivatives.

_____/30 points

BAREM

Punkte	100/95	94/81	80/69	68/57	56/45	44/32	31/19
Nota	10	9	8	7	6	5	4

Elaborat: O. Golubovschi

ANEXA 16.

MODEL DE EVALUARE CURENTĂ A COMPETENȚELOR DE TRADUCERE
Adaptat după Мисыро Е., et. al. [184][108] [94] [38] [39][192]

Student's name _____
Date _____

Tema: „ Politics and Government”

I. Translate the attributive constructions. Use addition to achieve an adequate translation.

safety violations	Labour ministers
environmental protest	bank raid
teenage smoking rate	economic proposals
nuclear non-proliferation treaty	oil painting
military technology programs	opinion poll

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/5 points
1.2. Choose correct grammatical structures. ____/5points
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/5 points
1.4. Spell each word correctly. ____/5 points
_____/20 points

II. Translate the text from ST into TT, paying special attention to the words in bold, edit it:

We must recognize that it is more **cost-effective** to **anticipate** and prevent international problems than to try to solve them **once** they occur. Often the UN **comes under pressure** to act only when the root causes of a crisis have had time to fester and wreak their havoc. It is often not until conflicts have **escalated** enough to dominate the evening news that countries are seriously ready to provide funds, people, **peacekeepers** and humanitarian assistance.

We need to devote more time and resources to preventive action. We need multilateral efforts that can **contain** conflict, **anticipate** problems and alleviate humanitarian crises in time. If we don't, we may **face** outbreaks of **hostility**, and the disintegration of states, with the consequent migration of millions of people. The international **bill** for restoring peace and providing humanitarian aid will **escalate** as crises worsen.

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the word/term, etc.) ____/10 points
1.2. Choose correct grammatical structures. ____/10 points
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/10 points
1.4. Spell each word correctly. ____/10 points
_____/40 points

III. Watch the video, listen to the discourse, take notes, translate it from SL into TL.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the word/terms, etc.) ____/10 points

1.2. Choose correct grammatical structures. ____/10 points

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/10 points

1.4. Spell each word correctly. ____/10 points

_____/40 points

BAREM

Elaborat: O. Golubovschi

SARCINI DE EVALUARE A COMPETENȚELOR DE TRADUCERE

Adaptat după Мисуро Е., et. al. [184][108] [94] [38] [39][192]

Practical assignments/Sample tasks

CARD I

Find the equivalents of the words in bold in the given word combinations.

1. **Regular**

A regular visitor, a regular pulse, regular features, a regular procedure, regular army

2. **To draw**

To draw the curtains, to draw breath, to draw a conclusion, to draw inspiration, to draw a line

3. **To make**

To make sense, to make a film, to make an impression, to make notes, to make a list, to make a scene, to make one's living

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/3 points

1.2. Choose correct grammatical structures. ____/3 points

1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/4 points

____10 points/10 puncte

CARD II

Analyze attentively the way polysemantic nouns and verbs are translated in the English - Romanian dictionary.

Power (n)(control) **putere**; **to be in power/to come to power/ to seize power** – a fi la putere, a veni la putere, a prelua puterea;**to be in smb's power** – a fi la cheremul cuiva.(strength) **forță**, **the military power of the country** - forța militară a țării, **the power of the explosion** – puterea exploziei(influence) **influență** (over)(capability) **capacitate**; **to do everything in one's power** – ași da toatăsilița;**to lose the power of speech** – a nu mai putea vorbi; **to be at the height of****one's powers** – a fi în perioada de maximă dezvoltare fizică și intelectuală, (despre artist) a fi în perioada de maturitate a creației sale.(authority) **atribuții**; **police powers**- atribuțiile poliției; **the powers of parliament/ of the president** – atribuțiile parlamentului, președintelui; **emergency powers** – puteri extraordinare; чрезвычайные полномочия; **the power of veto over /on** - drept de veto; **the power of attorney** – procură, (поверенный)(energy) **energie**, current electric (rating) **nuclear, electric power** – energie nucleară, energie electrică; **horsepower** –cal putere, **to switch on the power** – a alimenta cu electricitate, **to cut off the power** – a deconecta electricitatea(of vehicle, plane) **to be running at full/half power** –a funcționa la capacitate maximă/ medie(nation) **the great powers** – cele mai influente națiuniFig.- **putere**, **the power behind the throne** – puterea din umbra; **he has power in the land** – el are influență în țară.

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.)	___/2 points
1.2. Choose correct grammatical structures.	___/1 point
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.	___/2 points
	___ 5 points/5 puncte

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) /2 **points**
1.2. Choose correct grammatical structures. /1 **point**
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. /2 **points**
 5 points/5 puncte

-
- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/5 points
 1.2. Choose correct grammatical structures. ____/5 points
 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/10 points
 ____20 points/20 puncte

1. Copiii *se joacă* în parc în fiecare zi.
 2. Duminica trecută *am scris* câteva scrisori, apoi am ascultat un concert la radio.
 3. De când ești aici? *Am venit azi* dimineață și de atunci te aștept.
 4. De ce nu *porți* ochelarii? – I-am pierdut.
 5. Prietenii noștri *nu vor veni* în vacanță la noi.
 6. Acest băiet, care *s-a născut* acum, e nepotul meu. Pentru că *să vedeți* domniile voastre: eu am avut șase fete, dintre care cea mai mare, pe care mă gândeam s-o mărit după ginere-meu, după ce va fi ieșit dascăl, s-a măritat după dascălul din Strânte, a doua s-a măritat după Mitrea lui Buduc, care acum e ctitor la biserică, pe a treia a luat-o ginere-meu, popa din Clădeni, cele două mai mici iată-le aici, iară Mili s-a măritat după ginere-meu, protopopul, și a născut pe acest copil, care acum e nepotul meu. (*Ioan Slavici – Budulea Taichii*)

-
- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/5 points
 1.2. Choose correct grammatical structures. ____/6 points
 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/9 points
 ____20 points/20 puncte

CARD IV

Translate the text, paying special attention to the words in bold the text:

We must recognize that it is more *cost-effective* to *anticipate* and prevent international problems than to try to solve them *once* they occur. Often the UN *comes under pressure* to act only when the root causes of a crisis have had time to fester and wreak their havoc. It is often not until conflicts have *escalated* enough to dominate the evening news that countries are seriously ready to provide funds, people, *peacekeepers* and humanitarian assistance.

We need to devote more time and resources to preventive action. We need multilateral efforts that can *contain* conflict, *anticipate* problems and alleviate humanitarian crises in time. If we don't, we may *face* outbreaks of *hostility*, and the disintegration of states, with the consequent migration of millions of people. The international *bill* for restoring peace and providing humanitarian aid will *escalate* as crises worsen.

-
- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/5 points
 1.2. Choose correct grammatical structures. ____/10 points
 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/5 points
 ____20 points/20 puncte

CARD V

Translate the sentences, paying special attention to the verbs *go* and *come*. Point out the sentences where it is possible to translate them using other equivalents.

1. The path goes nowhere. _____
2. The signal goes a distance of 100 m. _____
3. Ruby goes to a private school. _____
4. His class has gone for an exhibition of Impressionist paintings. _____
5. July has gone. _____
6. He will have to go to another bank and get a loan. _____

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/6 points
- 1.2. Choose correct grammatical structures. ____/6 points
- 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/6 points
- ____18 points/18 puncte

CARD VI

Translate the sentences, paying attention to the polysemantic verbs.

take, run

1. You can stay with me tonight, then tomorrow I'm taking you to my doctor. _____
2. I'll take what you say as a compliment. _____
3. It takes two to make a fight and both of the girls were punished. _____
4. Mrs. Beavers remains in the area and continues to run the corner post-office. _____
5. He can't help today. He's running a road-safety campaign in the schools. _____
6. Mrs. Clinton may find it more attractive to run for the governorship of New York. _____

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/6 points
- 1.2. Choose correct grammatical structures. ____/6 points
- 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/6 points
- ____18 points/18 puncte

CARD VII

Translate using the method of generalization in order to translate the words in italics.

1. To each one he nodded, his usual *eighth-of-an inch nod*, then turned to me and demanded, "The refreshments, Archie?" _____
2. Blair was determined to put *every ounce* of influence and political capital into one more push for a workable two-state solution. _____
3. She walked up the lane to the place where she had parked the *Yamaha*. _____
4. What Tale was taking wasn't coffee. He had just grasped the bottle of *Courvoisier* and was about to tip a further measure into the already half-full glass. _____
5. Even serious *broadsheets* have carried a story about a fly in a boxed lunch. _____

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/6 points
- 1.2. Choose correct grammatical structures. ____/6 points
- 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/6 points
- ____18 points/18 puncte

CARD VIII

Translate the text, paying attention to the meaning of the verbs in italics taking into account their context.

The violent end to the siege in the small mountain town of Bailey *came* after the gunman threatened to harm the two female students he was *holding*. Park County Sheriff Fred Wegener *said* police had decided to storm a second-floor classroom at Platte Canyon High School, where the gunman was *holding* the two girls, after he broke off negotiations. The local sheriff said he *believed* the gunman *had shot* the hostage and then himself, but could not confirm this.

The incident began when the man *entered* the school around noon (1800 GMT) with a gun and a rucksack, which he claimed *held* an explosive device, police *said*. He then *took* six hostages. Negotiators later *arranged* the release of four of them.

Bailey *lies* 56km (35 miles) south-west of the state capital, Denver. The school *has* nearly 800 students. It was in Jefferson County in 1999 where two students killed 13 people at Columbine High School before *taking* their own lives.

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/5 points
 1.2. Choose correct grammatical structures. ____/10 points
 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/10 points
 ____25 points/25 puncte

CARD IX

Translate the attributive constructions. Use addition to achieve an adequate translation.

safety violations	Labour ministers
environmental protest	bank raid
teenage smoking rate	economic proposals
nuclear non-proliferation treaty	oil painting
military technology programs	opinion poll

- 1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.) ____/10 points
 1.2. Choose correct grammatical structures. ____/10 points
 1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic. ____/10points
 ____18 points/18 puncte

CARD X

Translate the sentences making use of omission or addition, where necessary.

1. The Liberal Democrats have to fight for *each and every* seat and about the only weapon they have in that fight is their membership. _____

2. Nowadays society is more complex and government listens mainly to specialized opinion, which requires MPs to concentrate on a small number of issues *and causes*. _____

3. Dr. Kennedy remained *stiff and unbending*. _____

4. Despite *the chaos and disruption* of London's busy streets, thousands of commuters struggled into work. _____

5. He apologized for his wife who was not able to *come and call* on us. _____

-
1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.)	___/5 points
1.2. Choose correct grammatical structures.	___/5 points
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.	___/5 points
	___15 points/15 puncte

CARD XI

Translate the text:

Soap Gets Lost in Rush to Take a Quick Shower

More than a century of soap production is ending at Lever Brother's Port Sunlight factory on Merseyside because so many people are switching to shower gels, moisturizers, liquid soaps and body washes. A decade ago Lever Brothers' share of the British market in "personal washing products" was 40 per cent. Today it is 20 per cent with the rest made up of gels and liquid cleansers.

Helen Fenwick, a Lever Brothers spokesman, said: "This isn't the end of soap but anyone who's ever chased a bar of soap around a shower will appreciate the new products that have replaced it. People everywhere are looking for convenience, whether in washing, cooking or shopping. For example, we have had tremendous success with laundry tablets. Elsewhere people are turning more and more to ready-made meals, prepared salads and even throwaway contact lenses.

Liquid soaps, gels and the like made up 60 per cent of the market in personal washing products in the early Nineties. Now they're up to 80 per cent."

1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.)	___/6 po points
1.2. Choose correct grammatical structures.	___/6 points
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.	___/6 points
	___18 points/18 puncte

CARD XII

Translate the sentences containing a negation using antonymous translation, where possible.

- The lieutenant was known as a stickler for discipline and a bit pompous with it; but he was not an unpopular officer. _____
- He was not unenthusiastic about science and technology. _____
- I remember when Sarah was no more than a schoolgirl she could swim across the lake. _
- Young women are not invulnerable, but heart disease typically strikes women in their late 50s or 60s. That's about ten years later than it does men.
- Exhausted though I was, I had never felt less like sleep in my life.

-
1.1. Develop appropriate semantic coherence (right meaning of the term, etc.)	___/5 points
1.2. Choose correct grammatical structures.	___/5 points
1.3. Choose appropriate lexical units relevant to the topic.	___/5 points
	___15 points/15 puncte

ANEXA 18.

TABELUL A3.16. DATE EXPERIMENTALE COMPARATE PRIVIND NIVELUL DE FORMARE ALE VALORILOR COMPEENȚELOR DE TRADUCERE ALE STUDENȚILOR (GE, constatare-validare)

Valorile Competențelor	Nivelul											
	Nivel minim (A1/A2)				Nivel mediu (B1/B2)				Nivel avansat (C1/C2)			
	const		valid		const		valid		const		valid	
Competența strategică	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%
percepția selectivă	21	46,6	12	26,6	16	35,5	20	44,5	8	17,7	13	28,9
decodificarea semnificației	19	42,2	10	22,2	17	37,8	19	42,2	9	20,0	16	35,6
elaborarea și aplicarea strategiei de traducere	23	51,1	13	28,9	14	31,1	17	37,8	8	17,8	15	33,3
Competența comunicativă	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%
responsabilitatea	26	57,8	10	22,2	12	26,7	21	46,6	7	15,5	14	31,1
creativitatea interpretării	20	44,4	9	20,0	14	31,2	20	44,4	11	24,4	16	35,5
validarea strategiei de traducere	24	53,4	8	17,7	15	33,3	22	48,8	6	13,3	15	33,3
Competența instrumental-profesională	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%
preocupare profesională	22	48,9	9	20,0	13	28,9	19	42,2	10	22,2	17	37,8
sistematizarea conținutului	27	60,1	10	22,2	11	24,4	17	37,7	7	15,5	18	40,1
valorizarea ideatică	20	44,4	10	22,2	16	35,5	20	44,5	9	20,1	15	33,3
Competența socioculturală	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%	Nr. subiecți	%
colaborare	15	33,3	3	6,6	20	44,4	27	60,0	10	22,2	15	33,4
procesarea conținutului	19	42,2	6	13,4	15	33,3	19	42,2	11	24,5	20	44,4
adaptare contextuală	21	46,7	11	24,5	17	37,7	21	46,7	7	15,6	13	28,8

DECLARAȚIE PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata, Golubovschi Oxana, declar pe proprie răspundere că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Data: 20.05.2020

CURRICULUM VITAE

Date personale

Numele: Golubovschi

Prenumele: Oxana

Data și locul nașterii: 14 octombrie 1979, MDA Cutuzov (Ialoveni)

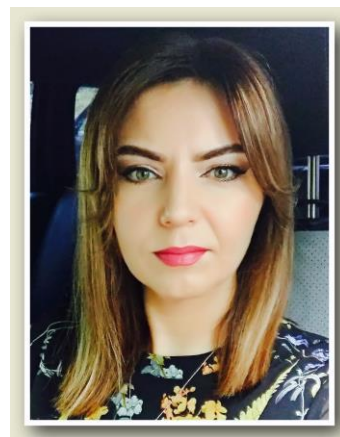
📍 **Adresa/domiciliu:** Republica Moldova, mun. Chișinău, or. Durlăști, str. Ștefan Vodă 46 A

☎ 022 587 614

📞 (+373) 79279151

✉ golubovschi@mail.ru / etrcetrc@gmail.com

💬 **Skype:** golubovschi

Funcția actuală: Lector universitar, Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”, FLLS, Catedra Filologie Engleză

Studii

2013 - 2017: studii de doctorat, UPS „Ion Creangă”, specialitatea 532: Didactica științelor (Limba Engleză)

2002 – 2003: studii de masterat, UPS „Ion Creangă”, magistrul în Filologie

1996 – 2001: studii universitare (de licență), UPS „Ion Creangă”, licențiată în Filologie, Specialitatea Limba și Literatura Engleză

1986 – 1996: elevă la Școala medie Nr. 5 „Alexandru Donici” (studii în limba rusă), mun. Chișinău

Stagii și traininguri (participant și formator), 2013-2019:

2019

1. Cursuri formare continuă: *Digital Competence in Teaching English as a Foreign Language*. Formator: Olga Morozan, Vice-President AICE, Sesiuni: *Assessing the EFL Competencies Using Pollseverywhere and Actionbound/From Realia to a Virtual Classroom: Trello and Smore*. 12 ianuarie, 2019, Chișinău, Centrul American UPSC
2. Atelier de formare profesională, formator: Cristina Nazaru, tema: *Five-minute Activities to Get Your Students Talk*, 17 ianuarie, 2019, Chișinău, ETRC, UPSC
3. Atelier de formare profesională, formator: Lilia Herta, Tema: *Developing Communicative Skills through Literature*, 6 februarie, 2019, Chișinău, ETRC, UPSC
4. **Formator** în cadrul cursurilor de formare profesională: Golubovschi Oxana, Tema: *Interactive Ready Made Writing and Reading Activities*, 17 februarie, 2019, Chișinău, UPSC
5. Atelier de formare profesională, formator: Lilia Nederița, English Teacher, Didactic Degree I, Lyceum of Modern Languages and Management, eTwinning Ambassador, Tema: *Developing Listening Skills in TESL*, 13 martie, 2019, Chișinău, ETRC, UPSC
6. **Formator** în cadrul cursurilor de formare profesională UPS „Ion Creangă”: Golubovschi Oxana, Tema: *Interactive Writing and Reading Activities*, 4 aprilie, 2019, Chișinău, UPSC
7. Atelier de formare profesională, formator Dr. Victoria Mascaliuc, USARB, tema: *Promoting Rich Classroom Discourse at the Classes of English*, 10 aprilie, 2019, Chișinău, ETRC, UPSC
8. Cursuri de formare profesională, Easter School 2019 30 aprilie, 1-2 Mai, 2019, Chișinău, ETRC, UPSC
9. Atelier de formare profesională cu profesori din Carolina de Nord, 18 iunie, 2019, Chișinău, ETRC, UPSC

10. Atelier de formare profesională, Formator: Dr. Danielle Aldawood, English Fellow. Tema: *Using Padlet to Optimize Writing Instruction*, 18 octombrie, 2019. Chișinău, Centrul American UPSC
11. Atelier de formare profesională, Formator: Dr. Danielle Aldawood, English Fellow. Tema: *Using and Creating Thematic Content to Engage English Language Learners*, 30 octombrie, 2019, Chișinău, Centrul American UPSC
12. Atelier de formare profesională, Formator: Dr. Danielle Aldawood, English Fellow. Tema: *Using Moodle to Create More Effective and Productive Courses*, 20 noiembrie, 2019, Chișinău, Centrul American UPSC
13. Atelier de formare profesională, Formator: Dr. Danielle Aldawood, English Fellow. Tema: *Using Moodle to Create More Effective and Productive Courses*, Part II, 11 decembrie, 2019, Chișinău, Centrul American UPSC
14. Cursuri formare continuă: *Digital Competence in Teaching English as a Foreign Language*. Formatori: Olga Morozan, Vice-President AICE, Dr. Danielle Aldawood, English Fellow, Dr. Mascaliuc Victoria, lector universitar USARB (35 de ore), 20-21 decembrie, 2019. Chișinău, Centrul American UPSC

2018

1. Cursuri de formare profesională internațională, Arizona State University: *Professional Development for Teacher Trainers*, 8 săptămâni: 3 iulie – 28 august, 2018, Statele Unite, Arizona
2. Atelier de formare profesională, formator: Herta Lilia, UPS „Ion Creangă”, tema: *Error Correction Strategies*, 12 septembrie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
3. Atelier de formare profesională, formator: Stella Grama, English Teacher Didactic Degree I, Liceul „Prometeu-Prim”. Tema: *Activities to Improve Learners’ Speaking Skills*, 10 octombrie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
4. Atelier, formator: Kristina Cernei, EFL teacher, Master in English Philology, Superior Didactic Degree, PITL „Onisifor Ghibu” Tema: *Participative Techniques in Teaching Empathy and Tolerance in EFL Classes*, 24 octombrie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
5. Atelier, formator: Dr. Grace Liu, English Language Fellow Tema: *Teaching Writing Part I*, 7 noiembrie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
6. Atelier, formator: Stella Grama, English Teacher Didactic Degree I, Liceul „Prometeu-Prim”, tema: *Differentiating Instruction for EFL Learners*, 28 noiembrie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
7. Atelier, formator: Dr. Grace Liu English Language Fellow. Tema: *Teaching Writing Part II*, 5 decembrie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
8. Cursuri formare continuă: *Digital Competence in Teaching English as a Foreign Language*, 19-20 decembrie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
9. Am **prezentat** un atelier întru formarea profesională a profesorilor de limbă engleză, pe data de 31 martie 2018, în cadrul ușilor deschise organizate de UPS „Ion Creangă” tema: *Fun Ways to Develop Students’ Reading and Writing Skills*. 2018, Chișinău, UPSC
10. Am **prezentat** un atelier întru formarea profesională de limbă engleză, pe data de 12 aprilie 2018, în cadrul formării Easter School, *Facilitating Teachers’ Professional Development* cu tema *Fun Ways to Develop Students’ Reading and Writing Skills*, Chișinău, ETRC, UPSC
11. Atelier de formare profesională . Am frecventat *Engaging Group Work Activities for ESL Classroom*, de Lilia Herța, Lector Universitar, UPS „Ion Creangă” pe data de 21 februarie 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
12. Atelier de formare profesională. Am frecventat seminarul prezentat de Oxana Zefirova, Cambridge Certified Teacher of English, CELTA, the head of Seleng Studio, tema *Guided Discovery in Teaching Grammar*, pe data de 14 martie 2018, Chișinău, ETRC, UPSC

13. Atelier de formare profesională. Am frecventat seminarul prezentat de Grace Liu, Ed.D, English Language Fellow, Comrat State University tema *What Makes a Good Teacher: New Requirements for Teachers in the 21st Century*, pe data de 13 martie 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
14. Atelier de formare profesională *Easter School 2018* (32 ore), organizat în perioada 10-12 aprilie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
15. Atelier de formare profesională. Am frecventat seminarul prezentat de Elena Rusu, Theoretical Lyceum „Budești”, Teacher of English and Chemistry, tema *Methods Helping to Develop Written Interaction Skills*, pe data de 18 aprilie 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
16. Atelier de formare profesională. Am frecventat seminarul prezentat de Franciso Resto, Fulbright ETA, tema *Speaking Activities*, pe data de 10 mai 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
17. Atelier de formare profesională. Am frecventat seminarul prezentat de Franciso Resto, Fulbright ETA, tema *Grammar Games*, pe data de 24 mai 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
18. Atelier de formare profesională, am frecventat seminarul *Active Teaching and Learning Strategies and Technology Enhanced Learning*, delivered by Dr. James Beardsmore Lecturer in Higher Education at Kingston University, London Dr Tania Fonseca Lecturer in Higher Education at Kingston University, London, pe data de 04-05 iunie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC

2017

1. Am **prezentat** un atelier întru formarea profesională a profesorilor de limbă engleză, pe data de 27 septembrie 2017, tema: *Speaking Activities*, Chișinău, ETRC, UPSC
2. Am **prezentat** un atelier întru formarea profesională a profesorilor de limbă engleză, pe data de 18 octombrie 2017, în cadrul programului *Facilitating Teachers' Professional Development* cu tema *Fun Ways to Develop Students' Reading and Writing Skills*, Chișinău, ETRC, UPSC
3. Am **predat** la cursurile de perfecționare Formarea Continuă, organizate de UPS „Ion Creangă”, pentru profesorii de limba engleză din școli și licee din Republica Moldova, cu tematica: *Noile metode și tehnici de predare a citirii și scrierii pentru dezvoltarea gândirii critice* (workshop - “*From Teaching Reading to Teaching Writing*”), octombrie 2017, Chișinău, UPSC
4. Am **prezentat** un atelier întru formarea profesională a profesorilor de limbă engleză, pe data de 14 februarie 2018, tema: *Coherent and Effective Lessons – Tips for Creating ESL/EFL Lesson Plans*, Chișinău, UPSC
5. Am **prezentat** 2 ateliere în cadrul cursurilor de formare profesională continuă, organizate de UPS „Ion Creangă”, la Facultatea de Formare Continuă, februarie-martie 2017, Chișinău, UPSC
6. Am **prezentat** un seminar de formare profesională în cadrul formării *Spring School*, 7 Martie 2017, Chișinău, LT „Columna”
7. Atelier de informare profesională. Am frecventat *An Introduction of the Fluency First*, de Liu Grace, pe data de 23 septembrie 2017, în cadrul *Conferinței de Lansare a Proiectului „Anul Limbilor Europene în RM 2017”*, Chișinău, ARTICO
8. Atelier de formare profesională. Am frecventat seminarul *Natural Approach in Teaching English*, de Liu Grace, pe data de 5 octombrie 2017, Chișinău, ETRC, UPSC
9. Atelier de formare profesională. Am frecventat seminarul *TKT Exams-Where, When, What?*, de E. Răduca, EEC-România, 28 octombrie 2017, Chișinău, ETRC, UPSC
10. Atelier de formare profesională. Am frecventat *Using Integrated Curriculum and Project Based Learning as an Enhanced Learning Tool*, de M. K. Daugherty, 30 octombrie 2017, Chișinău, ETRC, UPSC
11. Cursuri formare profesională continuă: *Fall School 2017*, organizat în perioada 31 octombrie – 3 noiembrie 2017, Chișinău, ETRC, UPSC
12. Atelier de formare profesională. Am frecventat seminarul *Using Songs in the Classroom*, de Lilia Herța, 8 noiembrie 2017, Chișinău, ETRC, UPSC

13. Atelier de informare profesională. Am frecventat seminarul *Amish Culture in the US*, de Frances Murphy, 22 noiembrie 2017, Chișinău, ETRC, UPSC
14. Cursuri de formare profesională. Am frecventat seminarul *Academic Writing*, de Grace Liu, 7 decembrie 2017, Chișinău, ETRC, UPSC

2016

1. Am fost membru al comisiei/juriului – META National Language Contest Committee. Preselecție 19-20 februarie, finala 5 martie, 2016, Chișinău, Biblioteca Națională
2. Cursuri de formare profesională *Spring School* 2016 (3-5 martie, 2016), Chișinău, LT „Spiru Haret”
3. Cursuri de formare profesională *Summer School* 2016 (20-23 iunie, 2016), Chișinău, ETRC, UPSC
4. Cursuri de formare profesională, am fost instruită ca formator pentru profesori de L.E., în cadrul colaborării Ministerului Educației al Republicii Moldova și Ambasada SUA, *Trainer for Trainers*, Februarie –Iunie 2016, Chișinău, ETRC, UPSC
5. Cursuri de formare profesională *Fall School* 2016 Fall School 2016 - Continuous Professional Development of English Teachers, META în colaborare cu Ministerul Educației al Republicii Moldova (2-5 noiembrie, 2016), Chișinău, ETRC, UPSC
6. Atelier de formare profesională. Am frecventat 2 workshopuri: *Continuous Professional Development of English Teachers – Academic Integrity, Accent – Why is it Important in Teaching English*, 6 decembrie, 2016, Chișinău, ETRC, UPSC
7. Am **prezentat** 2 ateliere în cadrul programului de instruire în regiunile RM: *Fun Ways to Develop Students' Critical Thinking Skills* și *Coherent and Effective Lessons – Tips for Creating ESL/EFL Lesson Plans*, 10 decembrie, 2016, Rîșcani, LT „D. Cantemir”

2015

1. Atelier de formare profesională – *Interactive Way to Teach English Nouns*, 18 februarie, 2015, Chișinău, ETRC, UPSC
2. Cursuri de formare profesională *Spring School* 2015 (25-27 februarie, 2015), Chișinău, ETRC, UPSC
3. Atelier de formare profesională: *Accent Reduction Tips and „Moldavian English”*, Amy Samuelson, 5 martie, 2015, Chișinău, ETRC, UPSC
4. Atelier de formare profesională „*Academic Writing*” – (Tehnici ale scrisului academic) Till Magil, training, 9 aprilie, 2015, Chișinău, ETRC, UPSC
5. Cursuri de formare profesională *Summer School 2015 - Teaching English for the Future* 23– 26 iunie, 2015, Chișinău, ETRC, UPSC
6. Cursuri de formare profesională *Fall School* 2015, 28-31 octombrie, 2015, Chișinău, ETRC, UPSC
7. Activități didactice: am **prezentat** 2 ateliere de formare profesională pentru profesori de limba engleză din RM, la tema: *Tehnici de predare a citirii și scrisului Academic*, („Teaching Reading and Writing Techniques”), 28-31 octombrie, 2015, Chișinău, UPSC

2014

1. Cursuri de formare profesională *Spring School* 2014, organizat pe 5-8 martie, Chișinău, ETRC, UPSC
2. Atelier de formare profesională - Activități didactice – Training: *Exploring Vulnerability as a Trait of Good Language Learner*, de Eve Smith, 3 martie, 2014, Chișinău, ETRC, UPSC
3. Am **prezentat** un atelier în cadrul cursurilor de formare profesională continuă, organizate de UPS „Ion Creangă”, la Facultatea de Formare Continuă, aprilie, 2014, Chișinău, UPSC
4. Cursuri de formare profesională *Summer School 2014 - Best Practices in English Teaching*, 16 – 20 iunie, 2014, Chișinău, ETRC, UPSC
5. Alte activități specifice domeniului – META Summer Institute: *Connecting Teachers Through English*, 7 – 11 iulie, 2014, Vadului-Vodă, hotelul „Odiseu”
6. Cursuri de formare profesională *Fall School*, octombrie 2014, Chișinău, ETRC, UPSC

7. Atelier de formare profesională *Practical Activities for Teaching Gerunds and Infinitives*, N. Huzieff, 24 noiembrie, 2014, Chișinău, ETRC, UPSC
8. Atelier de formare profesională: *Correcting Students' Errors*, N. Huzieff, 17 decembrie, 2014, Chișinău, ETRC, UPSC

2013

1. Curs - Webinar Course 9: *Shapping the Way We Teach English*, 9 ianuarie – 20 martie, 2013, Chișinău, ETRC, UPSC
2. Cursuri de formare profesională *Spring School*, 4-7 martie 2013, Chișinău, ETRC, UPSC
3. Atelier de formare profesională: *Incorporating Grammar, Writing and Assesment into the English Classroom*, S. Januzzi, 15 aprilie, 2013, Chișinău, ETRC, UPSC
4. Cursuri de formare profesională *Summer School* 2013, 11-14 iunie, Chișinău, ETRC, UPSC

Participări la foruri/conferințe științifice naționale și internaționale, 2013-2019:

1. Conferința internațională: Problemele actuale ale lingvisticii și didacticii limbilor străine, 26 Noiembrie, 2019, UPS „Ion Creangă”, Chișinău
2. Conferința internațională: *MAKING CONNECTIONS AND BUILDING A GLOBAL PLATFORM*, Partea a II-a, 17 mai, 2019, America House, Chișinău
3. Conferința internațională: *Teaching Foreign Languages in Ukraine and Beyond: Best Practices and Challenges*, Vasyl Stefanyk, Precarpathian National University (Ivano-Frankivsk City), 21-22 martie, 2019, Ucraina, Ivano-Frankivsk
4. Conferința națională: *Probleme ale științelor socio-umaniste*. Aprilie, 2019, UPS „Ion Creangă”, Chișinău
5. Conferința internațională: *MAKING CONNECTIONS AND BUILDING A GLOBAL PLATFORM*, 18-19 ctombrie, 2018, Chișinău, ETRC, UPSC
6. Conferința națională: *Probleme ale științelor socio-umaniste*. UPS „Ion Creangă”, 22-23 martie, 2018, UPS „Ion Creangă”, Chișinău
7. Conferința internațională: *Probleme actuale ale lingvisticii și didacticii limbii străine*. Catedra Filologie Germană, UPS „Ion Creangă”, 24-26 aprilie, 2018, UPS „Ion Creangă”, Chișinău
8. Conferința științifică *Probleme ale Știțelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, aprilie, 2017, UPS „Ion Creangă”, Chișinău
9. Conferința științifică a doctoranzilor *Probleme actuale ale științelor umanistice*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, mai, 2017
10. Conferința Internațională: *Teaching English to Selfie Generation – Emerging Trends and Challenges*, 28-30 aprilie, 2017, Colegiul de medicină, Chișinău
11. Am participat la Forumul Educațional ediția 4-a (12 ore), *Evaluarea Cadrelor Didactice*, 30 octombrie, 2017. UPS „Ion Creangă”, Chișinău
12. Conferința științifică națională *Probleme ale Știțelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă”, Chișinău, aprilie, 2016
13. Conferință internațională: *META Advancing Excellence in Teaching English*, 2-3 aprilie, ULIM, Chișinău
14. Conferința doctoranzilor *Probleme actuale ale științelor umanistice*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, mai 2016
15. Conferința internațională: *Predarea/Învățarea pe competențe – componentă esențială a reformei sistemului educativ*, UPS „Ion Creangă”, 15 decembrie, 2016
16. Conferința interațională: *Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства та міжкультурної комунікації*, ELLIC 2015, Прикарпатський національний університет імені «Василя Стефаника», Ivano-Frankivsc, Ukraina, 2015

17. Conferința științifică națională *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, aprilie, 2015
18. Conferința internațională, META Conference: *Knowing Foreign Languages – Opening New Doors*, Chișinău, „Spiru Haret”, 25 aprilie, 2015
19. Conferința doctoranzilor *Probleme actuale ale științelor umanistice*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, 14 mai 2015
20. Conferința internațională: *Particularitățile Lingvistice și Funcționale ale lexicului și Metodologia Predării Diferențiate a Limbilor Străine (Linguistic and Functional Features of Lexicon and Differentiation Methods for Teaching Foreign Languages)*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, 10 decembrie, 2015
21. Conferința internațională, META Annual Conference: *English Language Teaching for the Next Generation*, prezentare: *Equivalence in Translation – Interlanguage Synonyms, Homonyms and Paronyms*. Chișinău, IRIM, 5 aprilie, 2014,
22. Conferința științifică națională *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, 19 aprilie, 2014
23. Conferința doctoranzilor *Probleme actuale ale științelor umanistice*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. Comunicarea: *Metode și tehnici de dezvoltare a competențelor de traducere*, Chișinău, 17 mai, 2014
24. Conferința internațională: *Probleme Actuale ale Lingvisticii și Glotodidacticii*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, 27 noiembrie, 2014
25. Conferința internațională din Ucraina: *Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства та міжкультурної комунікації ELLIC*, Прикарпатський національний університет імені «Василя Стефаника», Ivano-Frankivsc, 19 martie, 2013
26. Conferința științifică națională *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, 3 aprilie, 2013

Lucrări științifice publicate, 2013-2020:

Articole în reviste științifice:

1. Golubovschi, O. Precizări conceptuale privind evoluția termenului competențe de traducere. În: *Revista de Științe Sociumane*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2019, nr. 3 (43), pp. 78-86. ISSN 1857-0119.
2. Golubovschi, O. Abordări metodologice ale dezvoltării competențelor de traducere. În: *Revista de Științe Sociumane*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2019, nr. 3 (43), pp. 67-77. ISSN 1857-0119.
3. Golubovschi, O. Pedagogical Methodology for Developing Students-Translators' Professional Competences. În: „*Univers Pedagogic*” Nr. 1 (65), Chișinău, centrul editorial „*Univers Pedagogic*”, 2020, pp. 57-63. ISSN 1811-5470.

Articole în culegeri internaționale:

1. Herța L., Golubovschi O. The Use of Proverbs in Teaching EFL. În: *Exploring Linguistics, Literature, and Intercultural Communication*, Proceedings of the International Virtual Academic Conference ELLIC 2019, Ivano-Frankivsc, Прикарпатський національний університет імені «Василя Стефаника», 2019. ISBN 978-966-2716-34-4.
2. Golubovschi O., Herța L. The Functions and Importance of Proverbs and Sayings. În: *Probleme actuale ale lingvisticii și didacticii limbii străine*, Chișinău: Tipografia „Garamont-Studio”, 2018, pp.148-153. ISBN 978-9975-136-73-0.

3. Golubovschi O., Herța L. Lexical Parallels in English and Romanian Languages. În: “Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства та міжкультурної комунікації” Відповідальний редактор: Яцків Н. Я. Дизайн обкладинки: Кушнір В. Я. ELLIC , Прикарпатський національний університет імені «Василя Стефаника» 2015, pp.150-153. ISBN 978-966-2343-13-7.
4. Mardari A., Golubovschi O. Content-Based Instruction. În: “Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства та міжкультурної комунікації” Ivano-Frankivsc, ELLIC, Прикарпатський національний університет імені «Василя Стефаника», 2015, pp.377-379. ISBN 978-966-2343-13-7.
5. Golubovschi O. Stylistic Expressivity and Semantic Relationship in Conversion. În: *Exploring Linguistics, Literature, and Intercultural Communication*, Proceedings of the International Virtual Academic Conference ELLIC 2013, Ivano-Frankivsc, Прикарпатський національний університет імені «Василя Стефаника», 2013, pp. 231-233. ISBN 978-966-640-341-7.
6. Golubovschi O., Herța L. Semasiological Relations between the Lexical Parallels in the English and Romanian Languages. În: *Particularitățile Lingvistice și Funcționale ale Lexicului și Metodologia Predării Diferențiate a Limbilor Străine*. Actele Conferinței Științifice Internaționale, Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016, pp. 221-227. ISBN 978-9975-46-783-9.
7. Mardari A., Golubovschi O. Incorporating Technology/Computers into Context Based Instruction. În: *Particularitățile Lingvistice și Funcționale ale lexicului și Metodologia Predării Diferențiate a Limbilor Străine*., Actele Conferinței științifice Internaționale, Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016, pp. 59-66. ISBN 978-9975-46-783-9.
8. Golubovschi O., Herța, L. Developing Translation Skills through Applying Suitable Translation Methods and Techniques. În: *Probleme actuale ale lingvisticii și didacticii limbii străine*. Conferința Științifică cu Participare Internațională (24-25 aprilie 2018), rezumatele comunicărilor. Chișinău: Tipografia „Garamont-Studio”, 2018. pp. 139-148. ISBN 978-9975-136-73-0.

Articole în culegeri naționale/Materiale ale comunicărilor științifice:

1. Golubovschi, O., Postica, O. Benefits of Pedagogically Sound Homework, în: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. I. Seria 20: Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2018, pp. 201-209. ISBN 978-9975-46-374-4/ISBN 978-9975-46-375-1.
2. Golubovschi O., Herța L. Improving Intercultural Communicative Competence Through Proverbs. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. II. Seria 27: Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2015, pp. 3-7. ISBN 978-9975-46-238-9/ISBN 978-9975-46-240-2.
3. Golubovschi O., Herța L. Recognizing and Avoiding Logical Fallacies in Paragraph Writing, în: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. II. Seria 27: Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2015. pp. 52-56. ISBN 978-9975-46-238-9/ISBN 978-9975-46-240-2.
4. Golubovschi, O. The Need for Translation in EFL Teaching, în: *META Annual Conference for English Teachers - Advancing Excellence in Teaching English*, META Magazine vol. I – Special edition. Chișinău, Aprilie, 2016, pp. 16-22.
5. Golubovschi, O. Patterns Used in Writing Coherent Paragraphs. În: *Probleme Actuale ale Lingvisticii și Glotodidacticii*. Chișinău: Tipografia „Garamont-Studio”, 2015, pp. 302–308. ISBN 978-9975-115-59-9.
6. Golubovschi, O. Metode și tehnici de dezvoltare a competențelor de traducere. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice*. Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Vol. XIII. Partea a I-a. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014, pp. 104-111. ISBN 978-9975-921-22-0.

7. Golubovschi, O. Competența de traducere și transpunerea sensului. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice*. Anale științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Vol. XIV. Partea a I-a. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2015, pp. 72-79. ISBN 978-9975-921-46-235-8.
8. Golubovschi, O. Rolul didactic al traducerii în predarea și învățarea limbilor străine. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice*. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Vol. XV. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016, pp. 163–169. ISBN 978-9975- 46-296-9.
9. Golubovschi, O. Modele de bază întru dezvoltarea competenței de traducere. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice*. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Vol. XVI. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017, pp. 117-127. ISBN 978-9975- 46-347-8.
10. Golubovschi, O. Methods and Techniques Developing Translation Competences. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. II. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014, pp. 129-134. ISBN 978-9975-46-197-9/ISBN 978-9975-46-199-3.
11. Golubovschi O., Herța L. Neologisms of English Origin and Their Influence on Word-stock of Other Languages. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. III. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013, pp. 176-180. ISBN 978-9975-46-197-9/ISBN 978-9975-46-199-3.
12. Herța L., Golubovschi, O. Productive Ways of Teaching Reading. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. II. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013, pp. 128-132. ISBN 978-9975-46-197-9/ISBN 978-9975-46-199-3.
13. Golubovschi, O. Equivalence in Translation – Interlanguage Synonyms, Homonyms and Paronyms. În: *META Annual Conference for English Teachers – English Language Teaching for the Next Generation*, Chișinău, aprilie 2014, META Magazine vol. I., pp. 45-56.
14. Golubovschi, O. Translation in Language Teaching. Translation as a Pedagogical Tool. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. III. Seria XVIII, Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016, pp. 134-140. ISBN 978-9975-46-333-1/ISBN 978-9975-46-334-8.
15. Herța L., Golubovschi O. Definition of Paramies Aspects in English. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. III. Seria XVIII, Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2016, pp. 32-38. ISBN 978-9975-46-292-1.
16. Golubovschi O., Herța L. Techniques Developing Basic Translation Skills. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Chișinău: Tipografia UPS "Ion Creangă", 2017, pp.67-70. ISBN 978-9975-46-339-3.
17. Herța L., Golubovschi O. Developing the Pragmatic Competence. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”. Chișinău: Tipografia UPS "Ion Creangă", 2017, pp.65-67. ISBN 978-9975-46-339-3.
18. Golubovschi O., Herța L. Communicative Approach in Translation. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. 3. Chișinău: Tipografia UPS "Ion Creangă", 2017, pp.81-85. ISBN 978-9975-46-336-2.
19. Herța L., Golubovschi O. Exploring the Use of Anti-proverbs. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. 3. Chișinău: Tipografia UPS "Ion Creangă", 2017, pp. 36-40. ISBN 978-9975-46-336-2.

20. Herța L., Golubovschi O. Using Cooperative Learning to Facilitate Alternative Assessment. În: *Probleme ale Științelor Socioumanistice și Modernizării Învățământului*, materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”, Vol. II. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014, pp. 135-140. ISBN 978-9975-46-197-9/ISBN 978-9975-46-199-3.

Manuale și suporturi de curs:

1. Golubovschi, O., Mardari, A., Bucuci, O., Herța, L., Portaresco, T. Manual: *Essential Course of English*, Book I. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013. 300 p. ISBN 978-9975-46-165-8.
2. Golubovschi, O. *Culegere de Texte și Exerciții la cursul de Traducerea Scrisă Literar-Publicistică*. Chișinău: Tipografia „Garamont-Studio”, 2014. 111 p. ISBN 978-9975-115-58-2.
3. Golubovschi, O., *The Study of Language. Course in Linguistics*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017. 105 p. ISBN 978-9975-46-318-8.
4. Golubovschi, O., Herța L. Manual: *Essential Course of English, Book 2. Part I*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017. 115 p. ISBN 978-9975-46-315-7. ISBN 978-9975-46-316-4.
5. Herța, L., **Golubovschi**, O. Manual: *Essential Course of English, Book 2. Part II*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2017. 113 p. ISBN 978-9975-46-315-7. ISBN 978-9975-46-317-1.
6. Budnic, A., **Golubovschi**, O., Herța, L. *Ghid cu privire la organizarea și efectuarea practicii de traducere Catedra Filologie Engleză*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2018. 11 p. ISBN 978-9975-46-366-9.
7. Golubovschi, O. *Culegere de Texte și Exerciții la cursul de Traducerea Scrisă Specializată*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2019. 132 p. ISBN 978-9975-46-426-0.

Cunoașterea limbilor:

Limba rusă – limba maternă

Limba română – înțelegere C2, Vorbire C2, Scriere C2

Limba engleză – înțelegere C2, Vorbire C2, Scriere C2

Limba germană – înțelegere A1, Vorbire A1, Scriere A1